

1191.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

U K A Z

O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POSTUPANJU PREMA MALOLJETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU

Proglašavam **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku**, koji je donijela Skupština Crne Gore 28. saziva na Šestoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 8. maja 2026. godine.

Broj: 01-009/26-838/2

Podgorica, 11. maj 2026. godine

Predsjednik Crne Gore

Jakov Milatović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 Ustava Crne Gore i Amandmana IV stav 1 na Ustav Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva, na Šestoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 8. maja 2026. godine, donijela je

ZAKON

O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O POSTUPANJU PREMA MALOLJETNICIMA U KRIVIČNOM POSTUPKU*

Član 1

U Zakonu o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku („Službeni list CG“, br. 64/11 i 1/18) član 1 mijenja se i glasi:

„Ovim zakonom uređuje se postupanje prema maloljetniku kao učiniocu krivičnog djela, djetetu kao žrtvi, oštećenom, svjedoku ili drugom učesniku u postupku, koje se zasniva na poštovanju ljudskih prava i osnovnih sloboda uz uvažavanje najboljih interesa djece, vodeći računa o njihovoj zrelosti, stepenu razvoja, sposobnostima i ličnim svojstvima, kao i težini krivičnog djela, odnosno stepenu pretrpljene posljedice, a u cilju njihove rehabilitacije i socijalne reintegracije.“

Član 2

Poslije člana 1 dodaje se novi član koji glasi:

„Dijete

Član 1a

Dijete je lice koje nije navršilo 18 godina života.“

Član 3

U nazivu člana 2 riječ „djeci“ zamjenjuje se riječima: „djetetu koje nije navršilo 14 godina života“. U stavu 1 riječ „licu“ zamjenjuje se riječju „djetetu“, a riječ „(dijete)“ briše se.

Član 4

U članu 3 st. 1, 2 i 3 riječ „lice“ zamjenjuje se riječju „dijete“.

Član 5

U članu 4 u uvodnoj rečenici stava 1 riječi: „maloljetnim učiniocima krivičnih djela“ zamjenjuju se riječima: „maloljetniku kao učiniocu krivičnog djela“.

U tač. 4 i 5 riječi: „maloljetnog lica“ zamjenjuju se riječju „maloljetnika“.

Poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

„(2) Postupanje prema djetetu kao žrtvi, oštećenom, svjedoku ili drugom učesniku u postupku zasniva se na načelima iz stava 1 ovog člana, kao i pravu na pristup nadležnim organima i informacijama, zaštiti od zastrašivanja i pravu na posebne mjere zaštite djeteta kao žrtve, oštećenog ili svjedoka, u skladu sa ovim zakonom.“

Član 6

U članu 5, članu 90, nazivu člana i članu 96 riječi: „maloljetno lice“ u različitom padežu zamjenjuju se riječju „dijete“ u odgovarajućem padežu.

Član 7

U članu 9 stav 1 riječ „maloljetnom“ zamjenjuje se riječima: „maloljetniku kao“, a riječi: „mogu se izreći“ zamjenjuju se riječima: „će se izreći“.

Član 8

U članu 10 u uvodnoj rečenici stava 1 riječ „maloljetnom“ zamjenjuje se riječima: „maloljetniku kao“.

U stavu 2 riječi: „zaštite prava maloljetnih lica“ zamjenjuju se riječima: „prava djeteta i o pravilima postupanja sa maloljetnicima kao učiniocima krivičnih djela i djecom kao učesnicima u krivičnom postupku“.

Član 9

U članu 11 u uvodnoj rečenici stava 1 riječ „maloljetnom“ zamjenjuje se riječima: „maloljetniku kao“.

Član 10

U članu 13 stav 4 riječi: „posrednikom, pedagogom,“ zamjenjuju se riječima: „medijatorom, defektologom - specijalnim pedagogom,“.

U stavu 5 riječi: „člana 46 stav 2“ zamjenjuju se riječima: „člana 46a“.

Član 11

U članu 15 stav 1 riječ „maloljetnim“ zamjenjuje se riječima: „maloljetnicima kao“.

Član 12

U članu 20 stav 4 i članu 22 stav 5 riječi: „člana 46 stav 2“ zamjenjuju se riječima: „člana 46a“.

Član 13

U članu 36 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

„(2) Prije donošenja odluke o uslovnom otpustu iz stava 1 ovog člana sud će zatražiti mišljenje organa starateljstva.“

Dosadašnji st. 2 i 3 postaju st. 3 i 4.

Član 14

U članu 39 st. 1, 2 i 4 i članu 179 st. 1, 2 i 4 riječ „narkomana“ zamjenjuje se riječima: „lica sa poremećajem upotrebe psihoaktivnih supstanci“, a riječ „alkoholičara“ riječima: „lica sa poremećajem upotrebe alkohola“.

Član 15

U članu 40 poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:

„(3) Punoljetnom licu koje u vrijeme suđenja nije navršilo 23 godine života može se suditi za krivično djelo koje je učinilo kao mlađi maloljetnik, samo ako je za krivično djelo kao najmanja kazna propisana kazna zatvora od deset godina.“

U stavu 3 riječ „krivičnog“ zamjenjuje se riječju „krivično“.

U stavu 4 riječi: „stava 3“ zamjenjuju se riječima: „stava 4“, a riječ „sankcija“ zamjenjuje se riječju „sankcija“.

U stavu 5 riječi: „st. 2 i 3“ zamjenjuju se riječima: „st. 2, 3 i 4“.

Dosadašnji st. 3, 4 i 5 postaju st. 4, 5 i 6.

Član 16

U članu 43 stav 2, nazivu glave četvrte, članu 110 stav 4 i članu 129 stav 4 riječi: „maloljetnim licima,“ u različitom padežu zamjenjuju se riječju „djecom,“ u odgovarajućem padežu.

Član 17

Član 46 mijenja se i glasi:

„Specijalizacija u postupku prema maloljetnicima

Član 46

(1) Državni tužilac za maloljetnike, policajac za maloljetnike, sudija za maloljetnike i sudije vijeća za maloljetnike, advokati i zaposleni u organu uprave nadležnom za izvršenje krivičnih sankcija koji su u kontaktu sa maloljetnicima moraju biti lica koja su stekla posebna znanja iz oblasti prava djeteta i o pravilima postupanja sa maloljetnicima kao učiniocima krivičnih djela i djecom kao učesnicima u krivičnom postupku.

(2) U cilju sticanja posebnih znanja iz oblasti prava djeteta i o pravilima postupanja sa maloljetnicima kao učiniocima krivičnih djela i djecom kao učesnicima u krivičnom postupku sprovode se kontinuirane obuke lica iz stava 1 ovog člana.

(3) Obuke iz stava 2 ovog člana sprovodi Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu.

(4) O završenoj obuci iz stava 2 ovog člana Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu izdaje sertifikat, na propisanom obrascu.

(5) Program i način sprovođenja obuke iz stava 2 ovog člana, kao i obrazac sertifikata o završenoj obuci iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.“

Član 18

Poslije člana 46 dodaju se dva nova člana koji glase:

„Stručna služba

Član 46a

(1) Radi pružanja pomoći sudovima i državnim tužilaštvima u postupanju prema maloljetnicima kao učiniocima krivičnih djela u višim sudovima i Vrhovnom državnom tužilaštvu obrazuju se stručne službe (u daljem tekstu: stručna služba). Stručne službe u višim sudovima pružaju pomoć sudovima sa područja mjesne nadležnosti tih sudova.

(2) Poslove u stručnoj službi obavljaju stručna lica različitih specijalističkih profesija (socijalni radnici, psiholozi, pedagozi, defektolozi - specijalni pedagozi i sl.), koja mogu dati stručna mišljenja, obavještenja i drugu pomoć u postupanju prema maloljetnicima kao učiniocima krivičnih djela, u skladu sa ovim zakonom.

(3) Stručna služba u vršenju svojih poslova saraduje sa nadležnim institucijama socijalne i dječje zaštite, kao i vaspitnoobrazovnim ustanovama koje su dužne da, na njen zahtjev, dostavljaju izvještaje i mišljenja.

Pravo maloljetnika na pratnju zakonskog zastupnika tokom postupka

Član 46b

(1) Nadležni organi su dužni da omoguće maloljetniku pravo na pratnju zakonskog zastupnika tokom saslušanja.

(2) Maloljetnik ima pravo na pratnju drugog punoljetnog lica koje sam odredi i koje je kao takvo prihvatio nadležni organ ako se, tokom saslušanja, na osnovu objektivnih okolnosti, utvrdi da:

1) prisustvo zakonskog zastupnika nije u najboljem interesu maloljetnika;

- 2) nije moguće stupiti u kontakt ni sa jednim zakonskim zastupnikom ili njegov identitet nije poznat; ili
- 3) prisustvo zakonskog zastupnika može znatno ugroziti krivični postupak.

(3) Ako, u slučaju iz stava 2 ovog člana, maloljetnik nije odredio drugo punoljetno lice ili ako je odredio punoljetno lice koje nije prihvatio nadležni organ, taj organ će, uzimajući u obzir najbolji interes maloljetnika, odrediti drugo punoljetno lice za pratnju maloljetnika. To lice može biti i predstavnik organa starateljstva ili druge institucije nadležne za zaštitu i dobrobit maloljetnika.

(4) Ako okolnosti iz stava 2 ovog člana prestanu da postoje, maloljetnik ima pravo na pratnju zakonskog zastupnika tokom eventualnog nastavka saslušanja.

(5) Nadležni organ dužan je da omogući maloljetniku pravo na pratnju zakonskog zastupnika ili drugog punoljetnog lica iz stava 2, odnosno stava 3 ovog člana i tokom drugih faza postupka, u kojima je maloljetnik prisutan, ako smatra da:

- 1) je u najboljem interesu maloljetnika da bude u pratnji zakonskog zastupnika ili drugog punoljetnog lica;
- 2) prisustvo zakonskog zastupnika ili drugog punoljetnog lica neće znatno ugroziti krivični postupak.“

Član 19

U nazivu člana 47 poslije riječi „djeteta“ dodaju se riječi: „koje nije navršilo 14 godina života“.

U stavu 1 riječ „lice“ zamjenjuje se riječju „dijete“.

Član 20

Član 49 mijenja se i glasi:

„Postupanje prema maloljetniku

Član 49

Pri preduzimanju radnji kojima prisustvuje maloljetnik, a naročito prilikom njegovog saslušanja, učesnici u postupku su dužni da postupaju u skladu sa posebnim pravilima koja se odnose na pojedinačnu procjenu maloljetnika, kako vođenje postupka i radnje koje se u postupku preduzimaju ne bi štetno uticali na razvoj maloljetnika.“

Član 21

Poslije člana 49 dodaje se novi član koji glasi:

„Pojedinačna procjena maloljetnika

Član 49a

(1) Pojedinačna procjena maloljetnika podrazumijeva procjenu njegove ličnosti, stepena zrelosti, stepena razvoja, sposobnosti i ličnih karakteristika, kao i socijalnih i porodičnih prilika i eventualne ranjivosti.

(2) Pojedinačna procjena maloljetnika sprovodi se u najranijoj fazi krivičnog postupka.

(3) Pojedinačnu procjenu maloljetnika sprovodi stručna služba, uz učešće maloljetnika, a kad je to prikladno, uz učešće zakonskog zastupnika ili drugog punoljetnog lica iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona ili stručnog lica.

(4) U slučaju promjene okolnosti na kojima se zasniva pojedinačna procjena maloljetnika, nadležni organ obezbjeđuje ažuriranje podataka iz pojedinačne procjene tokom krivičnog postupka.

(5) Izuzetno, pojedinačna procjena maloljetnika se ne mora sprovoditi ako su okolnosti slučaja takve da je nesprovođenje te procjene opravdano i pod uslovom da je to u najboljem interesu djeteta.“

Član 22

Član 50 mijenja se i glasi:

„(1) Maloljetnik mora, bez odlaganja, od prvog kontakta sa nadležnim organom, kao i tokom čitavog postupka imati pravnu pomoć branioca.

(2) Branilac maloljetnika može biti samo advokat.

(3) Izuzetno od stava 1 ovog člana, maloljetnik ne mora imati pravnu pomoć branioca, u fazi koja prethodi sudskom postupku i u mjeri u kojoj je to opravdano s obzirom na posebne okolnosti predmeta i ako postoji hitna potreba za sprečavanjem štetnih posljedica po život, slobodu ili tjelesni integritet lica.

(4) U slučaju iz stava 3 ovog člana odlučuje državni tužilac za maloljetnike rješenjem, po obavještenju policije.

(5) Ako sam maloljetnik, njegov zakonski zastupnik, odnosno drugo punoljetno lice iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona ne uzmu branioca, branioca će po službenoj dužnosti postaviti sud, odnosno državni tužilac, bez odlaganja, po pravilu, iz reda advokata sa posebnim znanjima iz oblasti prava djeteta i o pravilima postupanja sa maloljetnicima kao učiniocima krivičnih djela i djecom kao učesnicima u krivičnom postupku, po redosljedu sa spiska Advokatske komore Crne Gore (u daljem tekstu: Advokatska komora).

(6) Branilac postavljen po službenoj dužnosti u skladu sa stavom 5 ovog člana ostaje do završetka postupka, odnosno dok maloljetnik, njegov zakonski zastupnik, odnosno drugo punoljetno lice iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona ne izaberu branioca.“

Član 23

Poslije člana 50 dodaju se dva nova člana koji glase:

„Pomoć branioca

Član 50a

(1) Maloljetnik ima pravo na povjerljivu i neposrednu komunikaciju sa braniocem prije prvog saslušanja od strane policije ili drugog organa.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, pravo na povjerljivu i neposrednu komunikaciju sa braniocem prije prvog saslušanja može se uskratiti maloljetniku koji nije lišen slobode, ako se utvrdi da pomoć branioca nije neophodna, uzimajući u obzir težinu krivičnog djela, složenost predmeta i mjere koje bi se mogle preduzeti u odnosu na to krivično djelo, pri čemu se mora voditi računa o najboljem interesu djeteta.

(3) Maloljetnik ima pravo na učešće branioca tokom saslušanja iz stava 1 ovog člana, koje će se konstatovati u zapisniku o saslušanju.

(4) Maloljetnik lišen slobode ima pravo na povjerljivu komunikaciju sa braniocem, koja podrazumijeva sastanke, dopisivanje, telefonske razgovore i druge oblike komunikacije.

(5) Ako branilac nije prisutan, nadležni organ odlaže saslušanje maloljetnika za potrebno vrijeme, kako bi se omogućio dolazak branioca.

Zdravstveni pregled

Član 50b

(1) Maloljetnik lišen slobode ima pravo na zdravstveni pregled, bez nepotrebnog odlaganja, a posebno u svrhu procjene njegovog opšteg psihičkog i fizičkog stanja.

(2) Zdravstveni pregled se obavlja na zahtjev nadležnih organa, naročito u slučajevima kad specifične zdravstvene indikacije opravdavaju takav pregled, ili na zahtjev maloljetnika, njegovog zakonskog zastupnika, drugog punoljetnog lica iz člana 46b stav 2, odnosno stav 3 ovog zakona ili branioca.

(3) Zdravstveni pregled ne smije da bude invazivan i treba da ga obavlja doktor medicine ili drugo kvalifikovano lice po izboru maloljetnika, njegovog zakonskog zastupnika, odnosno drugog punoljetnog lica iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona.

(4) Rezultati zdravstvenog pregleda evidentiraju se u pisanoj formi i uzimaju u obzir prilikom utvrđivanja sposobnosti maloljetnika da bude podvrgnut saslušanju.“

Član 24

U članu 52 riječ „maloljetno,“ zamjenjuje se riječju „maloljetnik,“, a riječ „punoljetno,“ riječima: „punoljetno lice,“.

Član 25

U članu 53 stav 3 poslije riječi: „iz stava 2 ovog člana,“ dodaju se riječi: „bez odlaganja,“.

Stav 5 mijenja se i glasi:

„(5) Kad se u jedinstvenom postupku za maloljetnike i punoljetna lica kao učinioce krivičnih djela odlučuje o pitanjima koja se odnose na maloljetnika, uvijek će se primjenjivati odredbe čl. 48 do 50b, čl. 54 do

57, čl. 59, 61, 63, 64, 68, 83, 91 i 93 ovog zakona, a ostale odredbe ovog zakona ako njihova primjena nije u suprotnosti sa vođenjem jedinstvenog postupka.“

Član 26

U članu 58 stav 2 riječi: „čl. 48 do 50, čl. 54 do 57, čl. 59, 61, 63, 68 i 83“ zamjenjuju se riječima: „čl. 48 do 50b, čl. 54 do 57, čl. 59, 61, 63, 64, 68, 83, 91 i 93“.

Član 27

U članu 62 stav 1 mijenja se i glasi:

„(1) Sudija za maloljetnike može, izuzetno, na obrazloženi predlog državnog tužioca za maloljetnike, nakon saslušanja maloljetnika, odrediti maloljetniku pritvor, kad za to postoje razlozi za određivanje pritvora propisani Zakonikom o krivičnom postupku, ako se svrha, radi čijeg je ostvarenja pritvor određen, ne može postići mjerama iz člana 60 i člana 61 st. 1 i 2 ovog zakona. Prilikom određivanja pritvora maloljetniku posebno će se cijeliti lične i porodične prilike maloljetnika, okolnosti pod kojima je izvršeno krivično djelo, način izvršenja i posljedice. U rješenju o određivanju pritvora razloge za određivanje pritvora sudija za maloljetnike dužan je da posebno obrazloži.“

Član 28

U članu 63 stav 2 mijenja se i glasi:

„(2) Maloljetniku u pritvoru će se, prema potrebama maloljetnika i njegovim mogućnostima, obezbijediti:

- očuvanje njegovog psihičkog i fizičkog razvoja;
- pristup obrazovnim programima;
- redovno ostvarivanje prava na porodični život;
- pristup programima koji podstiču njegov razvoj i reintegraciju u društvo;
- ostvarivanje prava na slobodu vjeroispovijesti;
- psiho-socijalna podrška.“

Poslije stava 2 dodaju se četiri nova stava koji glase:

„(3) Mjere iz stava 2 ovog člana moraju biti srazmjerne i odgovarati trajanju lišenja slobode.

(4) Mjere iz stava 2 al. 1 i 5 ovog člana primjenjuju se i u drugim situacijama lišenja slobode, osim pritvora i moraju biti srazmjerne i odgovarati tom lišenju slobode.

(5) Mjere iz stava 2 al. 2, 3 i 4 ovog člana primjenjuju se samo u situacijama lišenja slobode osim pritvora i samo u mjeri u kojoj su srazmjerne i odgovarajuće prirodi i trajanju tih situacija.

(6) Maloljetnik koji u pritvoru navršio 18 godina života može ostati u pritvoru odvojeno od punoljetnih lica, ako je to, uzimajući u obzir sve okolnosti, opravdano i u skladu sa najboljim interesom maloljetnika koji su sa njim u pritvoru.“

Dosadašnji st. 3 i 4 postaju st. 7 i 8.

Član 29

U članu 64 stav 1 mijenja se i glasi:

„Kad prikuplja obavještenja od djeteta policajac za maloljetnike postupa u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku o prikupljanju obavještenja od građana i čini to, po pravilu, u prisustvu zakonskog zastupnika djeteta, drugog punoljetnog lica iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona ili predstavnika organa nadležnog za socijalnu i dječju zaštitu (u daljem tekstu: organ starateljstva).“

Poslije stava 4 dodaju se dva nova stava koji glase:

„(5) Izuzetno od stava 4 ovog člana, maloljetnik lišen slobode od strane policije zadržava se odvojeno od punoljetnih lica, osim ako to nije u njegovom najboljem interesu ili u posebnim okolnostima to nije moguće, pod uslovom da je maloljetnik, ako se zadržava zajedno sa punoljetnim licima, smješten na način koji je u skladu sa njegovim najboljim interesom.

(6) Nadležni organi će obezbijediti da maloljetnik lišen slobode ima mogućnost sastanka sa zakonskim zastupnikom ili drugim punoljetnim licem iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona, bez odlaganja, osim ako bi time bila ugrožena svrha istrage.“

Član 30

Poslije člana 64 dodaje se novi član koji glasi:

„Obavještenje o pravima

Član 64a

(1) Maloljetnik u odnosu na kojeg se primjenjuju odredbe ovog zakona ima pravo da, bez odlaganja, bude obaviješten o pravu na pravnu pomoć, koje obuhvata:

- 1) pravo na obaveznu pravnu pomoć branioca;
- 2) pravo da bude informisan o svim aspektima vođenja postupka, bez odlaganja;
- 3) pravo na sastanak i povjerljivu komunikaciju sa braniocem;
- 4) pravo na prisustvo branioca prilikom saslušanja;
- 5) pravo da njegov zakonski zastupnik, drugo punoljetno lice iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona, odnosno organ starateljstva bude obaviješten o lišenju slobode i svim pravima o kojima je i maloljetnik obaviješten;

6) pravo na pratnju zakonskog zastupnika, drugog punoljetnog lica iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona, odnosno predstavnika organa starateljstva u svim fazama postupka;

7) pravo na privatnost.

(2) Maloljetnika lišenog slobode policija ili sudija za maloljetnike će u najranijoj mogućoj fazi postupka obavijestiti o:

1) pravu na pojedinačnu procjenu iz člana 49a ovog zakona;

2) pravu na zdravstveni pregled i pravu da pregled obavi ljekar ili drugo kvalifikovano lice po izboru maloljetnika, njegovog zakonskog zastupnika, odnosno drugog punoljetnog lica iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona, uključujući pravo na ljekarsku pomoć;

3) pravu na periodično preispitivanje pritvora;

4) pravu na pratnju zakonskog zastupnika, drugog punoljetnog lica iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona, odnosno predstavnika organa starateljstva tokom saslušanja pred sudom;

5) pravu na lično prisustvo suđenju;

6) pravu na pravne lijekove;

7) pravu na poseban tretman u postupku od momenta lišenja slobode;

8) pravu na informisanje o alternativnim mjerama i posebnim obavezama.

(3) Obavještenja iz st. 1 i 2 ovog člana daju se usmeno i/ili pisano, na jeziku maloljetnika ili jeziku koji razumije, uz konstataciju o davanju tih obavještenja u zapisniku.

(4) Maloljetniku lišenom slobode će se, osim obavještenja iz st. 1 i 2 ovog člana, bez odlaganja, dati i pisano obavještenje o pravima u skladu sa odredbama Zakonika o krivičnom postupku.

(5) Obavještenja iz st. 1, 2 i 4 ovog člana daće se i zakonskom zastupniku maloljetnika.

(6) Obavještenja iz st. 1, 2 i 4 ovog člana daće se drugom punoljetnom licu iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona, kad bi davanje tih informacija zakonskom zastupniku:

- bilo protivno najboljem interesu maloljetnika;

- bilo nemoguće zbog toga što zakonski zastupnik nije dostupan ili je njegov identitet nepoznat, a prethodno su preduzete odgovarajuće radnje u cilju njegovog pronalaženja odnosno utvrđivanja njegovog identiteta;

- znatno ugrozilo krivični postupak.

(7) Po prestanku okolnosti iz stava 6 ovog člana obavještenja iz st. 1, 2 i 4 ovog člana daće se, bez odlaganja, zakonskom zastupniku.“

Član 31

U članu 68 stav 1 riječ „posredniku“ zamjenjuje se riječima: „medijatoru iz člana 105 stav 2 ovog zakona,“.

Član 32

U članu 74 stav 2 mijenja se i glasi:

„(2) Saslušanju maloljetnika u pripremnom postupku moraju prisustvovati branilac, zakonski zastupnik maloljetnika, odnosno drugo punoljetno lice iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona. Ostalim radnjama u pripremnom postupku ova lica prisustvuju samo kad državni tužilac za maloljetnike ocijeni da je njihovo prisustvo neophodno.

Državni tužilac za maloljetnike može, izuzetno, maloljetnika saslušati bez prisustva njegovog zakonskog zastupnika, odnosno drugog punoljetnog lica iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona ako je to potrebno radi zaštite njegove ličnosti.“

Stav 3 mijenja se i glasi:

„(3) Državni tužilac za maloljetnike može narediti da se maloljetnik, kad je to potrebno radi zaštite njegove ličnosti i pravilnog vođenja krivičnog postupka, udalji prilikom izvođenja pojedinih radnji, uz poštovanje prava na odbranu. Državni tužilac za maloljetnike će maloljetnika, njegovog zakonskog zastupnika ili drugo punoljetno lice iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona, ukratko upoznati sa tokom postupka kojem maloljetnik nije prisustvovao, vodeći pri tome računa o zaštiti ličnosti maloljetnika, što će se unijeti u zapisnik.“

U stavu 4 poslije riječi „maloljetnika“ dodaju se zarez i riječi: „odnosno drugom punoljetnom licu iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona“.

U stavu 5 riječ „pedagoga“ zamjenjuje se riječima: „defektologa - specijalnog pedagoga“.

Član 33

U članu 81 stav 1 poslije riječi: „zakonski zastupnik,“ dodaju se riječi: „drugo punoljetno lice iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona,“.

Na kraju stava 2 tačka se briše i dodaju riječi: „samo u slučajevima propisanim ovim zakonom.“.

Član 34

U članu 83 stav 3 poslije riječi: „zakonski zastupnik“ zarez se briše i dodaju riječi: „ili drugo punoljetno lice iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona,“.

Član 35

U članu 86 poslije stava 3 dodaje se novi stav koji glasi:

„(4) Sud ne može obavezati maloljetnika na plaćanje troškova koji se odnose na pojedinačnu procjenu maloljetnika, zdravstveni pregled, kao i audiovizuelna snimanja.“

Član 36

U članu 87 stav 2 poslije riječi: „zakonskog zastupnika maloljetnika“ dodaju se riječi: „ili drugog punoljetnog lica iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona“.

U stavu 3 poslije riječi „maloljetnik“ stavlja se tačka, a riječi: „samo ako predsjednik vijeća ili vijeće nađe da bi njegovo prisustvo bilo od koristi za odlučivanje.“ brišu se.

Član 37

Član 91 mijenja se i glasi:

„Zaštita privatnosti i identiteta djeteta

Član 91

(1) Učesnici u postupku, organi i ustanove od kojih se traže obavještenja, izvještaji ili mišljenja, stručna služba, službe koje pružaju podršku žrtvama u skladu sa zakonom, kao i mediji, dužni su da se staraju o zaštiti privatnosti djeteta, uključujući zaštitu identiteta i podataka koji mogu otkriti identitet djeteta.

(2) Bilo koja informacija koja bi mogla ukazati na identitet djeteta koje je oštećeno krivičnim djelom ili je svjedok u postupku ne može biti objavljena bez izričite dozvole sudije, odnosno državnog tužioca koji postupuje u predmetu.“

Član 38

Član 92 mijenja se i glasi:

„U krivičnom postupku u kojem je učesnik dijete oštećeno krivičnim djelom ili u kojem se dijete saslušava kao svjedok, radnje, po pravilu, preduzimaju lica koja su stekla posebna znanja iz oblasti prava djeteta i o pravilima postupanja sa maloljetnicima kao učesnicima krivičnih djela i djecom kao učesnicima u krivičnom postupku, vodeći računa o uzrastu, ličnim svojstvima, obrazovanju i prilikama u kojima živi dijete.“

Član 39

Član 93 mijenja se i glasi:

„Saslušanje djeteta

Član 93

(1) Saslušanje djeteta, po pravilu, obavlja državni tužilac i sudija istog pola kao dijete, u posebnoj prostoriji opremljenoj tehničkim uređajima za audiovizuelno snimanje. Izuzetno, dijete se može ponovo saslušati, ako za to postoje opravdani razlozi.

(2) Saslušanje iz stava 1 ovog člana sprovodi se u prisustvu zakonskog zastupnika djeteta ili drugog punoljetnog lica iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona i, po pravilu, uz pomoć stručnih lica iz stručne službe, ako to nije protivno interesima postupka ili djeteta.

(3) Saslušanju iz stava 1 ovog člana, po zahtjevu djeteta, može prisustvovati i lice od povjerenja koje dijete odredi, ako to nije protivno interesima postupka ili djeteta.

(4) Saslušanje djeteta koje nije navršilo 14 godina života, kao oštećenog ili svjedoka, obavezno se sprovodi uz pomoć stručnog lica iz stručne službe i bez prisustva tužioca, sudije i stranaka.

(5) Stručna služba dužna je da, prije saslušanja, izvrši pripremu djeteta iz stava 4 ovog člana za saslušanje, prikupi podatke o njegovim ličnim i porodičnim prilikama i da stručno mišljenje o njegovoj spremnosti i sposobnosti da bude saslušan, kao i načinu i stepenu učešća u saslušanju.

(6) Stranke i branilac okrivljenog postavljaju pitanja djetetu preko sudije, odnosno državnog tužioca.

(7) Ako se saslušanje djeteta vrši uz pomoć uređaja za audiovizuelno snimanje, snimak će se zapečatiti i priključiti zapisniku.

(8) Ako za to postoje opravdani razlozi, dijete kao oštećeni ili svjedok može se saslušati i u svom stanu ili drugoj prostoriji, odnosno zavodu ili ustanovi u kojoj boravi, bez obzira na njihovu tehničku opremljenost.“

Član 40

U članu 94 stav 1 riječi: „Maloljetno lice“ zamjenjuju se riječju „Dijete“, a riječ „(dijete)“ briše se.

U stavu 2 riječi: „maloljetno lice“ zamjenjuju se riječju „dijete“, a riječ „lice“ zamjenjuje se riječju „dijete“.

U stavu 3 riječi: „maloljetno lice“ u različitom padežu zamjenjuju se riječju „dijete“ u odgovarajućem padežu.

Član 41

Član 95 mijenja se i glasi:

„Punomoćnik djeteta kao oštećenog

Član 95

(1) Državni tužilac ili sudija, odnosno predsjednik vijeća, na predlog organa starateljstva ili po službenoj dužnosti, će djetetu, kad ocijeni da je to u interesu zaštite njegove ličnosti, u skladu sa zahtjevima pravičnosti, postaviti punomoćnika iz reda advokata koji su, po pravilu, stekli posebna znanja iz oblasti prava djeteta i o pravilima postupanja sa maloljetnicima kao učiniocima krivičnih djela i djecom kao učesnicima u krivičnom postupku.

(2) Državni tužilac ili sudija, odnosno predsjednik vijeća iz stava 1 ovog člana po službenoj dužnosti će postaviti punomoćnika djetetu kao oštećenom krivičnim djelom protiv polne slobode, krivičnim djelom nasilja u porodici ili u porodičnoj zajednici, krivičnim djelom trgovine ljudima, krivičnim djelom mučenja i krivičnim djelom zlostavljanja.

(3) Troškovi zastupanja iz st. 1 i 2 ovog člana padaju na teret budžetskih sredstava tužilaštva, odnosno suda.“

Član 42

Član 97 mijenja se i glasi:

„Pozivanje i odbijanje svjedočenja

Član 97

(1) Poziv djetetu kao svjedoku upućuje se preko njegovog zakonskog zastupnika.

(2) Uz poziv iz stava 1 ovog člana dostavlja se i pisano obavještenje o pravima koja djetetu pripadaju u krivičnom postupku.

(3) Obavještenje iz stava 2 ovog člana mora biti napisano na jeziku maloljetnika ili jeziku koji razumije.

(4) Na dijete koje nije navršilo 14 godina života ne primjenjuju se odredbe Zakonika o krivičnom postupku kojima je uređeno kažnjavanje zbog odbijanja svjedočenja.“

Član 43

U članu 102 st. 2 i 3 riječ „maloljetnom“ zamjenjuje se riječima: „maloljetniku kao“.

Član 44

Član 105 mijenja se i glasi:

„Poravnanje sa oštećenim

Član 105

(1) Kad nađe da ima uslova za primjenu vaspitnog naloga poravnanje sa oštećenim kako bi se izvinjenjem, radom, naknadom štete ili na drugi način otklonile štetne posljedice krivičnog djela, državni tužilac za maloljetnike će rješenjem uputiti maloljetnika i oštećenog na postupak medijacije, koji se sprovodi u skladu sa zakonom kojim se uređuje alternativno rješavanje sporova.

(2) U slučaju iz stava 1 ovog člana, postupak medijacije vodi medijator koji je završio obuku za medijaciju između maloljetnika i oštećenog koju sprovodi Centar za alternativno rješavanje sporova.

(3) Maloljetnik i oštećeni sporazumno određuju medijatora, a ako se ne mogu sporazumjeti medijatora će odrediti državni tužilac za maloljetnike iz registra medijatora u krivičnim stvarima.

(4) O završenoj obuci iz stava 2 ovog člana Centar za alternativno rješavanje sporova izdaje uvjerenje, na propisanom obrascu.

(5) Program i način sprovođenja obuke iz stava 2 ovog člana, kao i obrazac uvjerenja o završenoj obuci iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.“

Član 45

U nazivu člana 106 riječ „posredovanja“ zamjenjuje se riječju „medijacije“.

U stavu 1 riječ „posredovanje“ u različitom padežu zamjenjuje se riječju „medijacija“ u odgovarajućem padežu, a riječ „posrednik“ riječju „medijator“.

U stavu 2 riječ „posredovanja“ zamjenjuje se riječju „medijacije“, a riječ „posrednik,“ riječju „medijator,“.

Poslije stava 2 dodaje se novi stav koji glasi:

„(3) Podaci dobijeni u postupku medijacije povjerljive su prirode i ne smiju se koristiti u slučaju eventualnog pokretanja sudskog postupka prema maloljetniku.“

U st. 3 i 6 riječ „posrednik“ zamjenjuje se riječju „medijator“.

U stavu 7 riječi: „stava 4“ zamjenjuju se riječima: „stava 5“, a riječi: „posrednikom i“ brišu se.

Dosadašnji st. 3 do 7 postaju st. 4 do 8.

Član 46

U članu 107 stav 1 riječ „posrednik“ zamjenjuje se riječju „medijator“, a riječ „posredovanja“ riječju „medijacije“.

Član 47

U članu 133 stav 4 riječi: „maloljetnim licima,“ zamjenjuju se riječju „djecom,“.

Poslije stava 5 dodaje se novi stav koji glasi:

„(6) Stručna služba koja prati izvršenje posebne obaveze iz člana 19 stav 1 tačka 6 ovog zakona maloljetnika će osigurati od povreda tokom trajanja izvršenja te posebne obaveze.“

Član 48

U članu 134 stav 5 riječi: „Organ koji“ zamjenjuju se riječima: „Stručna služba koja”.

Član 49

U članu 148 stav 4 riječi: „sud iz stava 1 ovog člana i organ starateljstva“ zamjenjuju se riječima: „sud iz stava 1 ovog člana, organ starateljstva i stručnu službu“.

Član 50

U članu 150 stav 1 riječi: „a na zahtjev suda i ranije, a na zahtjev suda i ranije“ zamjenjuju se riječima: „stručnu službu svaka tri mjeseca, a na zahtjev suda i ranije“.

Član 51

U članu 151 u uvodnoj rečenici stava 1 poslije riječi: „zakonskog zastupnika“ dodaju se zarez i riječi: „drugog punoljetnog lica iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona“.

U stavu 7 poslije riječi: „zakonski zastupnik maloljetnika“ dodaju se zarez i riječi: „drugo punoljetno lice iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona ili organ starateljstva“.

U stavu 10 riječi: „bračni drug, vanbračni drug,“ zamjenjuju se riječima: „bračni, odnosno vanbračni supružnik,“.

Član 52

U članu 152 stav 1 poslije riječi: „zakonskog zastupnika maloljetnika,“ dodaju se riječi: „odnosno drugog punoljetnog lica iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona,“.

Član 53

U članu 162 stav 2 riječi: „rukovodilac odjeljenja za maloljetnike“ zamjenjuju se riječima: „starješina organa uprave nadležnog za izvršenje krivičnih sankcija”.

Poslije stava 3 dodaje se novi stav koji glasi:

„(4) U slučaju iz stava 3 ovog člana, direktor škole iz stava 2 ovog člana dužan je da maloljetniku omogući periodičnu konsultativnu nastavu radi savladavanja gradiva i pripreme za vanredno polaganje razrednog ispita.“

Član 54

U članu 163 stav 3 mijenja se i glasi:

„(3) Radno vrijeme maloljetnika koji ne pohađa nastavu određuje se u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuju radni odnosi, koje se odnose na rad zaposlenih mlađih od 18 godina života.“

Član 55

U članu 164 u uvodnoj rečenici stava 1 riječi: „rukovodilac odjeljenja za maloljetnike može davati“ zamjenjuju se riječima: „starješina organa uprave nadležnog za izvršenje krivičnih sankcija, na predlog vaspitača, može dodijeliti”.

Član 56

U članu 171 stav 1 tačka 7 riječi: „bračni drug, vanbračni drug,“ zamjenjuju se riječima: „bračni, odnosno vanbračni supružnik, drugo punoljetno lice iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona“.

U tački 8 riječi: „bračnim ili vanbračnim drugom“ zamjenjuju se riječima: „bračnim, odnosno vanbračnim supružnikom“.

U tački 12 poslije riječi: „zakonskim zastupnikom,“ dodaju se riječi: „odnosno drugim punoljetnim licem iz člana 46b st. 2 i 3 ovog zakona,“, a riječi: „bračnim drugom, vanbračnim drugom,“ zamjenjuju se riječima: „bračnim, odnosno vanbračnim supružnikom,“.

Član 57

U članu 173 u uvodnoj rečenici stava 1 i stavu 2 riječi: „rukovodilac odjeljenja za maloljetnike“ zamjenjuju se riječima: „starješina organa uprave nadležnog za izvršenje krivičnih sankcija“.

Član 58

U članu 174 stav 2 riječ „državne“ briše se.
U stavu 3 riječi: „stav 2“ zamjenjuju se riječima: „stav 3“.

Član 59

U članu 176 stav 4 riječi: „rukovodiocu odjeljenja za maloljetnike, kao i“ brišu se.

Član 60

U članu 181 na kraju stava 2 tačka se briše i dodaju riječi: „i odgovarajuću podršku radi unapređenja životnih i socijalnih vještina, kao i pomoć i podršku prilikom školovanja i zapošljavanja, i to najmanje šest mjeseci od izvršenja te sankcije.“.

Član 61

Član 182 mijenja se i glasi:

„Briga o maloljetnicima bez roditeljskog staranja

Član 182

(1) Organ starateljstva dužan je da poslije otpuštanja maloljetnika sa izvršenja institucionalne mjere ili kazne maloljetničkog zatvora posebno brine o maloljetniku bez roditeljskog staranja, kao i o maloljetniku čije su porodične i materijalne prilike nesređene, i to najmanje jednu godinu od otpuštanja.

(2) Briga iz stava 1 ovog člana podrazumijeva naročito pomoć u obezbjeđivanju smještaja, ishrane, odjeće i liječenja, kao i pomoć u sređivanju porodičnih prilika, okončavanju stručnog osposobljavanja i zapošljavanju maloljetnika.“

Član 62

Poslije člana 184 dodaju se dva nova člana koji glase:

„Započeti postupci

Član 184a

Postupci započeti do dana stupanja na snagu ovog zakona okončaću se po Zakonu o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku ("Službeni list CG", br. 64/11 i 1/18), ako je to povoljnije za maloljetnika.

Postupci prema maloljetnicima prije završetka obuka

Član 184b

Do završetka obuka iz člana 46 stav 2 ovog zakona postupke prema maloljetnicima će voditi, odnosno u postupku će učestvovati državni tužilac za maloljetnike, sudija za maloljetnike, vijeće za maloljetnike mjesno nadležnog suda i policajac za maloljetnike u skladu sa Zakonom o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku („Službeni list CG“, br. 64/11 i 1/18).

Do završetka obuke za medijatore iz člana 105 stav 2 ovog zakona postupke medijacije između maloljetnika i oštećenih sprovodiće medijatori u skladu sa Zakonom o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku („Službeni list CG“, br. 64/11 i 1/18).“

Član 63

Poslije člana 186 dodaje se novi član koji glasi:

„Usklađivanje podzakonskih akata

Član 186a

Podzakonski akti donijeti na osnovu Zakona o postupanju prema maloljetnicima u krivičnom postupku („Službeni list CG“, br. 64/11 i 1/18) uskladiće se sa ovim zakonom u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Podzakonski akti iz člana 46 stav 5 i člana 105 stav 5 ovog zakona donijeće se u roku iz stava 1 ovog člana.“

Član 64

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 23-1/26-4/5

EPA 956 XXVIII

Podgorica, 8. maj 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva

Predsjednik,

Andrija Mandić, s.r.

*U ovaj zakon prenesene su odredbe Direktive 2016/800/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 16. maja 2016. godine o procesnim garancijama za djecu koja su osumnjičena ili optužena u krivičnim postupcima.

1192.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

U K A Z
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUDOVIMA

Proglašavam **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima**, koji je donijela Skupština Crne Gore 28. saziva na Šestoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 8. maja 2026. godine.

Broj: 01-009/26-839/2
Podgorica, 11. maj 2026. godine

Predsjednik Crne Gore
Jakov Milatović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva na Šestoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 8. maja 2026. godine, donijela je

ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SUDOVIMA

Član 1

U Zakonu o sudovima („Službeni list CG“, br. 11/15, 76/20 i 54/24) u članu 13 stav 1 tačka 5 briše se. Tač. 8 i 10 mijenjaju se i glase:

„8) Osnovni sud u Nikšiću – za teritoriju opština Nikšić, Plužine i Šavnik;
10) Osnovni sud u Pljevljima – za teritoriju opština Pljevlja i Žabljak, područno odjeljenje u Žabljaku za teritoriju opštine Žabljak;“.

Dosadašnje tač. 6 do 15 postaju tač. 5 do 14.

Član 2

U članu 15 stav 1 tačka 1 riječ „Žabljaku“ briše se.

Član 3

Član 38 mijenja se i glasi:

„Opštu sjednicu Vrhovnog suda saziva po sopstvenoj inicijativi predsjednik Vrhovnog suda i njome rukovodi. Opštu sjednicu Vrhovnog suda predsjednik Vrhovnog suda dužan je da sazove i na predlog predsjednika odjeljenja, na predlog najmanje jedne trećine sudija Vrhovnog suda od ukupnog broja sudija koji je utvrđen odlukom o broju sudija u tom sudu ili na predlog suda koji traži zauzimanje ili izmjenu načelnog pravnog stava. Opštu sjednicu Vrhovnog suda saziva i njome rukovodi sudija Vrhovnog suda koji zamjenjuje predsjednika Vrhovnog suda kada se utvrđuje predlog kandidata za izbor predsjednika Vrhovnog suda, a predsjednik Vrhovnog suda je kandidat, kao i kada se odlučuje o podnošenju predloga za prestanak funkcije, utvrđivanju disciplinske odgovornosti, izuzeću i razrješenju predsjednika Vrhovnog suda. Opšta sjednica Vrhovnog suda odlučuje ako je prisutno više od polovine od ukupnog broja sudija Vrhovnog suda koji je utvrđen odlukom o broju sudija u tom sudu.

Opšta sjednica Vrhovnog suda odluke donosi većinom glasova ukupnog broja sudija Vrhovnog suda koji je utvrđen odlukom o broju sudija u tom sudu.

Način rada Opšte sjednice Vrhovnog suda određuje se poslovníkom o radu.“

Član 4

Poslije člana 38 dodaje se novi član koji glasi:

„Izuzee na Opštoj sjednici Vrhovnog suda

Član 38a

Predsjednik Vrhovnog suda i sudija Vrhovnog suda izuzee se iz rasprave i odlučivanja na Opštoj sjednici Vrhovnog suda ako:

- se pitanje iz nadležnosti Opšte sjednice Vrhovnog suda odnosi na njega samog ili njegove srodnike po krvi u pravoj liniji, srodnike u pobočnoj liniji do četvrtog stepena, srodnike po tazbini do drugog stepena, bračnog ili vanbračnog supružnika, partnera u zajednici života lica istog pola ili usvojenu djecu;

- postoje druge okolnosti koje izazivaju sumnju u njegovu nepristrasnost.

Zahtjev za izuzee zbog razloga iz stava 1 ovog člana podnosi predsjednik Vrhovnog suda, odnosno sudija Vrhovnog suda, a može ga podnijeti i učesnik u postupku.

O postojanju razloga za izuzee predsjednik Vrhovnog suda, odnosno sudija Vrhovnog suda, dužan je da, odmah po saznanju za postojanje tih razloga, obavijesti Opštu sjednicu Vrhovnog suda u pisanoj formi ili usmeno na sjednici, što će se zabilježiti u zapisnik sjednice.

Predsjednik Vrhovnog suda, odnosno sudija Vrhovnog suda o čijem se izuzeću raspravlja, može se pisano izjasniti i učestvovati u raspravi o izuzeću, ali ne može glasati povodom donošenja odluke o zahtjevu za njegovo izuzee.

Opšta sjednica Vrhovnog suda odlučuje o izuzeću predsjednika Vrhovnog suda i sudije Vrhovnog suda u odnosu na pitanja iz nadležnosti Opšte sjednice Vrhovnog suda.“

Član 5

Poslije člana 42 dodaje se novi član koji glasi:

„Područno odjeljenje izvan sjedišta suda

Član 42a

Sud za prekršaje i osnovni sud mogu imati područno odjeljenje van svog sjedišta, u kojem sude i preduzimaju druge sudske radnje.

Područno odjeljenje van sjedišta suda iz stava 1 ovog člana određuje se za teritoriju jedne ili više opština sa područja tog suda.“

Član 6

Poslije člana 59 dodaje se novi član koji glasi:

„Stručno lice

Član 59a

Stručno lice različitih specijalističkih profesija (socijalni radnici, psiholozi, pedagozi, defektolozi i sl.) koje obavlja poslove u stručnoj službi u sudu može biti lice koje ispunjava opšte uslove za rad u državnim organima, koje ima najmanje VIII nivo kvalifikacije obrazovanja u odgovarajućoj oblasti i ispunjava posebne uslove utvrđene aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.“

Član 7

Poslije člana 78 dodaje se novi član koji glasi:

„Član 78a

Sudski savjet će, u skladu sa zakonom, donijeti odluku o broju sudija u sudovima u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.“

Član 8

Poslije člana 79 dodaje se novi član koji glasi:

„Član 79a

Akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Osnovnog suda u Pljevljima donijeće se u roku od 30 dana od dana donošenja odluke o broju sudija iz člana 78a ovog zakona.“

Član 9

Poslije člana 89 dodaje se novi član koji glasi:

„Član 89a

Sudski savjet će donijeti odluku o premještanju sudija Osnovnog suda u Žabljaku u roku od 30 dana od dana donošenja odluke o broju sudija iz člana 78a ovog zakona.“

Član 10

Poslije člana 90 dodaje se novi član koji glasi:

„Član 90a

Državni službenici, odnosno namještenici koji su zaposleni u Osnovnom sudu u Žabljaku imaju status zaposlenih u tom sudu do raspoređivanja u skladu sa aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Osnovnog suda u Pljevljima.

Državni službenik, odnosno namještenik koji ne bude raspoređen u skladu sa stavom 1 ovog člana, zato što nema slobodnih radnih mjesta za koja ispunjava uslove, stavlja se na raspolaganje i po tom osnovu ostvaruje prava i obaveze u skladu sa propisima o državnim službenicima i namještenicima.“

Član 11

Poslije člana 91 dodaje se novi član koji glasi:

„Član 91a

Predmete koji su do dana stupanja na snagu ovog zakona bili u radu Osnovnog suda u Žabljaku preuzeće Osnovni sud u Pljevljima u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.“

Član 12

Poslije člana 92 dodaje se novi član koji glasi:

„Član 92a

Prostor, opremu, depozit, budžetska sredstva i drugu imovinu Osnovnog suda u Žabljaku preuzeće Osnovni sud u Pljevljima u skladu sa utvrđenim potrebama tog suda.“

Član 13

Poslije člana 93 dodaje se novi član koji glasi:

„Član 93a

Predmete primljene do dana stupanja na snagu ovog zakona u Osnovnom sudu u Žabljaku završiće sudije koje su njima zadužene po dosadašnjim propisima, do pravosnažnog okončanja postupka, osim u slučaju prestanka funkcije tim sudijama, kada se predmeti dodjeljuju u rad slučajnom dodjelom predmeta.“

Član 14

Član 14 mijenja se i glasi:

„Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“, a primjenjivaće se nakon tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.“

Broj: 23-1/26-5/7

EPA 959 XXVIII

Podgorica, 8. maj 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva

Predsjednik,

Andrija Mandić, s.r.

1193.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

U K A Z
O PROGLAŠENJU ZAKONA O IZMJENI ZAKONA O PORESKIM SAVJETNICIMA

Proglašavam **Zakon o izmjeni Zakona o poreskim savjetnicima**, koji je donijela Skupština Crne Gore 28. saziva na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 8. maja 2026. godine.

Broj: 01-009/26-841/2
Podgorica, 11. maj 2026. godine

Predsjednik Crne Gore
Jakov Milatović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva, na Osmoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 8. maja 2026. godine, donijela je

ZAKON
O IZMJENI ZAKONA O PORESKIM SAVJETNICIMA

Član 1

U Zakonu o poreskim savjetnicima („Službeni list RCG“, br. 26/07 i 34/07 i „Službeni list CG“, br. 47/19 i 89/25) u članu 15 tačka na kraju stava 5 se zamjenjuje zarezom i dodaju riječi: „osim kada se tražene informacije odnose na povjerljive komunikacije koje su nastale u svrhu traženja ili pružanja pravnog savjeta ili za korišćenje u postojećim ili planiranim pravnim postupcima.“.

Poslije stava 5 dodaje se novi stav koji glasi:

„(6) Informacije iz stava 5 ovog člana poreski savjetnik je dužan da dostavi organu uprave nadležnom za poslove poreza u roku od 20 dana od dana dostavljanja zahtjeva.“.

Član 2

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 16-1/26-1/5

EPA 985 XXVIII

Podgorica, 8. maj 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva
Predsjednik,
Andrija Mandić, s.r.

1194.

Na osnovu člana 95 tačka 3 Ustava Crne Gore donosim

U K A Z
O PROGLAŠENJU ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O INSPEKCIJSKOM NADZORU

Proglašavam **Zakon o dopuni Zakona o inspekcijском nadzoru**, koji je donijela Skupština Crne Gore 28. saziva na Šestoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 8. maja 2026. godine.

Broj: 01-009/26-842/2
Podgorica, 11. maj 2026. godine

Predsjednik Crne Gore
Jakov Milatović, s.r.

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 2 i člana 91 stav 1 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 28. saziva, na Šestoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2026. godini, dana 8. maja 2026. godine donijela je

ZAKON
O DOPUNI ZAKONA O INSPEKCIJSKOM NADZORU

Član 1

U Zakonu o inspekcijском nadzoru („Službeni list RCG”, broj 39/03 i „Službeni list CG“, br. 76/09, 57/11, 18/14, 11/15, 52/16 i 84/24) u članu 14 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

„Ovlašćenja iz stava 1 ovog člana inspektor ima i u vršenju inspekcijского nadzora u stanu i drugim prostorijama po naredbi suda, u skladu sa zakonom kojim se uređuju prekršaji.“

Član 2

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01-1/25-1/5
EPA 815 XXVIII
Podgorica, 8. maj 2026. godine

Skupština Crne Gore 28. saziva
Predsjednik,
Andrija Mandić, s.r.

1195.

На основу члана 9 Закона о стратешкој процјени утицаја на животну средину („Службени лист РЦГ“, број 80/05 и „Службени лист ЦГ“, бр. 59/11 и 52/16), Министарство просторног планирања, урбанизма и државне имовине, донијело је

ОДЛУКУ
О ПРЕСТАНКУ ВАЖЕЊА ОДЛУКЕ О ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЈЕНЕ УТИЦАЈА НА
ЖИВОТНУ СРЕДИНУ ЗА ИЗМЈЕНЕ И ДОПУНЕ ЛОКАЛНЕ СТУДИЈЕ ЛОКАЦИЈЕ
„СПАС“

1. Одлука о изради Стратешке процјене утицаја на животну средину за Измјене и допуне Локалне студије локације „Спас“ („Службени лист ЦГ“, број 11/19) престаје да важи.

2. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу Црне Горе“.

Број: 04-332/26-817/12

Подгорица, 5. маја 2026. године

Министар,
Славен Радуновић, с.р.

1196.

Na osnovu člana 50 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG”, br. 64/02, 31/05 i 49/07 i „Službeni list CG”, br. 45/10, 45/11, 36/13, 39/13, 47/17, 59/21, 146/21, 3/23, 84/24, 89/25 i 12/26) i člana 18 stav 1 Zakona o upravnom postupku („Službeni list CG”, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), Ministarstvo prosvjete, nauke i inovacija donijelo je

**RJEŠENJE
O IZDAVANJU LICENCE JAVNOJ PREDŠKOLSKOJ USTANOVI „LJUBICA
POPOVIĆ”, PODGORICA**

1. Izdaje se licenca za rad Javnoj predškolskoj ustanovi „Ljubica Popović” sa sjedištem u Podgorici, za realizovanje javnog važećeg obrazovnog programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja - primarni program u cjelodnevnom trajanju, u osam vaspitnih grupa: dvije jaslične srednje grupe, jedna starija jaslena grupa, dvije vrtičke mlađe grupe, dvije srednje vrtičke grupe i jedna starija vrtička grupa u Vaspitnoj jedinici „Zvončića”.

2. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: UPI-06/2-602/26-1359/1
Podgorica, 7. maja 2026. godine

Ministarka,

Prof. dr **Anđela Jakšić-Stojanović**, s.r.

1197.

Na osnovu člana 34 Zakona o manjinskim pravima i slobodama ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 031/06 od 12.05.2006, 051/06 od 04.08.2006, 038/07 od 22.06.2007, Službeni list Crne Gore", br. 002/11 od 12.01.2011, 008/11 od 04.02.2011, 031/17 od 12.05.2017) i Pravilnika o obrascu i načinu vođenja evidencije savjeta („Službeni list Crne Gore“ br. 37/08), u postupku upisa savjeta manjinskog naroda ili druge manjinske nacionalne zajednice u evidenciju savjeta, postupajući po Zahtjevu br. 01-004/26-493/1 od 15.04.2026. godine, za upis u evidenciju Savjeta Muslimanskog naroda Crne Gore, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava, donosi

R J E Š E N J E **o upisu u evidenciju savjeta**

U evidenciju savjeta pod rednim brojem 28 upisuje se savjet manjinskog naroda pod nazivom Savjet Muslimanskog naroda Crne Gore.

Sjedište Savjeta Muslimanskog naroda Crne Gore je na adresi: Bohinjska 29, Podgorica.

Shodno odredbama člana 33 stav 3 Zakona o manjinskim pravima i slobodama, savjet je izabran na period od četiri godine.

Ovlašćeno lice za zastupanje i predstavljanje Savjeta Muslimanskog naroda Crne Gore je Sabrija Vulić.

Rješenje će se objaviti u "Službenom listu Crne Gore".

O b r a z l o ž e n j e

Članom 34 stav 1 Zakona o manjinskim pravima i slobodama propisano je da evidenciju savjeta vodi Ministarstvo.

Na osnovu člana 34 stav 3 Zakona o manjinskim pravima i slobodama, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava donijelo je Pravilnik o obrascu i načinu vođenja evidencije savjeta.

Članom 3 stav 1 Pravilnika o obrascu načinu vođenja evidencije savjeta, propisano je da se upis u evidenciju vrši po prijavi ovlašćenog lica.

Zahtjevom za upis u evidenciju savjeta, br. 01-10/2026 od 11.04.2026. godine, Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava obratio se Savjet Muslimanskog naroda Crne Gore:

Uz prijavu za upis, shodno članu 3 stav 2 Pravilnika, dostavljena je sledeća dokumentacija:

- Zapisnik sa Konstitutivne sjednice Savjeta Muslimanskog naroda Crne Gore održane dana 11.04.2026. godine;
- Akt o izboru organa savjeta od 11.04.2026. godine;
- Lično ime lica ovlašćenog za zastupanje;

Uvidom u priloženu dokumentaciju, Ministarstvo ljudskih i manjinskih prava konstatuje da su se stekli propisani uslovi za upis Savjeta Muslimanskog naroda Crne Gore u evidenciju savjeta.

Imajući u vidu navedeno, odlučeno je kao u dispozitivu.

Upustvo o pravnoj zaštiti: Protiv ovog rješenja moguće je pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Crne Gore u roku od 20 dana od dana dostavljanja rješenja.

Broj: 01-004/26-493/1

Podgorica, 04.05.2026. godine

Ministar
Fatmir Gjeka, s.r.

1198.

Na osnovu člana 105 stav 2 Zakona o Državnom tužilaštvu („Sl.list CG“, br. 11/15, 42/15, 80/17,10/18,76/20,59/21,54/24, 92/25 i 31/26), Tužilački savjet je na VI održanoj dana 30. aprila 2026. godine, donio

ODLUKU

Utvrđuje se da Ljiljani Lakić, specijalnoj tužiteljki u Specijalnom državnom tužilaštvu, prestaje funkcija specijalne tužiteljke dana 30. aprila 2026. godine, ispunjavanjem uslova za ostvarivanje prava na starosnu penziju.

Odluka je konačna.

O b r a z l o ž e n j e

Specijalno državno tužilaštvo je aktom Tu-S VIII br. 36/26 od 26. marta 2026. godine obavijestilo je Tužilački savjet da specijalna tužiteljka Ljiljana Lakić dana 30. aprila 2026. godine navršava 65 godina života.

Amandmanom X na Ustav Crne Gore („Sl. list CG“, broj 38/13), kojim je zamijenjen član 135 Ustava Crne Gore („Sl. list CG“, broj 1/07), propisano je da rukovodiocu državnog tužilaštva i državnom tužiocu prestaje funkcija i razrješava se vršenja funkcije u slučajevima i po postupku propisanom zakonom.

Članom 103 stav 1 Zakona o Državnom tužilaštvu, propisano je da državnom tužiocu prestaje funkcija: istekom mandata; ostavkom; kada ispuni uslove za ostvarivanje prava na starosnu penziju; prestankom državljanstva, dok je članom 105 istog zakona, propisano da kada nastupi neki od razloga za prestanak tužilačke funkcije, o tome će Tužilački savjet odmah obavijestiti rukovodilac državnog tužilaštva za državnog tužioca, rukovodilac neposredno višeg državnog tužilaštva za rukovodioca državnog tužilaštva, a sjednica Vrhovnog državnog tužilaštva za vrhovnog državnog tužioca

Članom 17 stav 1 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Sl. list RCG" br. 54/03...47/07 i „Sl. list CG", br. 12/07...11/25), propisano je da osiguranik stiče pravo na starosnu penziju kad navršši 65 godina života i najmanje 15 godina staža osiguranja.

Imajući u vidu da Ljiljana Lakić, specijalna tužiteljka u Specijalnom državnom tužilaštvu, 30. aprila 2026. godine, navršava 65 godina života, to ista ispunjava uslove za ostvarivanje prava na starosnu penziju shodno odredbi člana 17 stav 1 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, pa je u smislu člana 103 stav 1 tačka 3 Zakona o Državnom tužilaštvu, Tužilački savjet na VI sjednici održanoj dana 30. aprila 2026. godine, utvrdio da Ljiljani Lakić, specijalnoj tužiteljki u Specijalnom državnom tužilaštvu, prestaje funkcija specijalne tužiteljke dana 30. aprila 2026. godine, ispunjavanjem uslova za ostvarivanje prava na starosnu penziju.

Odluka je konačna, shodno članu 40 stav 1 Zakona o Državnom tužilaštvu.

Na osnovu izloženog, odlučeno je kao u dispozitivu odluke.

Upustvo o pravnoj zaštiti: Protiv ove odluke može se pokrenuti upravni spor, podnošenjem tužbe Upravnom sudu Crne Gore, u roku od 20 dana od prijema iste.

TS broj 300/26-1

Podgorica, 30. april 2026.godine

Predsjednik Tužilačkog savjeta

Milorad Marković, s.r.

1199.

Na osnovu čl. 754 do 761 Zakona o tržištu kapitala („Službeni list Crne Gore“, broj 16/2026) Komisija za tržište kapitala na 171. sjednici održanoj dana 20.2.2026. godine donosi

P R A V I L A O KREDITNIM REJTING AGENCIJAMA

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

Ovim Pravilima vrši se prenošenje i implementacija odredbi Regulative (EU) 2009/1060 u cilju uspostavljanja zajedničkog regulatornog pristupa koji unapređuje integritet, transparentnost, odgovornost, dobro upravljanje i nezavisnost aktivnosti kreditnog rejtinga, čime se doprinosi kvalitetu kreditnih rejtinga koji se izdaju u Uniji, kao i nesmetanom funkcionisanju unutrašnjeg tržišta, uz postizanje visokog nivoa zaštite potrošača i investitora. Ovim Pravilima se, takođe, utvrđuju uslovi za izdavanje kreditnih rejtinga i pravila koja se odnose na organizaciju i način poslovanja agencija za kreditni rejting, uključujući njihove akcionare i članove, s ciljem jačanja nezavisnosti tih agencija, sprječavanja sukoba interesa i unapređenja zaštite potrošača i investitora. Pored toga, Pravilima se propisuju obaveze za izdavaoce i povezana treća lica sa sjedištem u Uniji u vezi sa instrumentima sekjuritizacije, čime se osigurava dosljedna primjena principa transparentnosti, odgovornosti i stručnosti u vezi sa kreditnim rejtingom i ocjenom finansijskih instrumenata.

Član 2

Područje primjene

(1) Ova regulativa primjenjuje se na kreditne rejtinge koje izdaju agencije za kreditni rejting registrovane u Uniji, a koji se javno objavljuju ili distribuiraju putem pretplate.

(2) Ova regulativa ne primjenjuje se na:

- 1) privatne kreditne rejtinge izrađene na osnovu pojedinačnog naloga i dostavljene isključivo licu koje je nalog dalo, a koji nijesu namijenjeni za javno objavljivanje niti za distribuciju putem pretplate;
- 2) kreditne bodove, sisteme kreditnog bodovanja ili slične procjene koje se odnose na obaveze proistekle iz potrošačkih, trgovačkih ili industrijskih odnosa;
- 3) kreditne rejtinge koje izrađuju izvozno-kreditne agencije u skladu sa tačkom 1.3 dijela 1 Priloga VI Direktive 2006/48/EZ; ili
- 4) kreditne rejtinge koje izrađuju centralne banke, a koji:
 - a) nijesu plaćeni od strane ocjenjivanog subjekta;
 - b) nijesu javno objavljeni;
 - c) izdati su u skladu sa principima, standardima i postupcima kojima se obezbjeđuju odgovarajući integritet i nezavisnost aktivnosti kreditnog rejtinga, kako je predviđeno ovim Pravilima; i
 - d) ne odnose se na finansijske instrumente koje izdaju države članice odgovarajućih centralnih banaka.

(3) Radi obezbjeđivanja jedinstvene primjene stava 2 tačka 4 ovog člana, Evropska Evropska Komisija može, na zahtjev države članice, u skladu sa regulatornim postupkom iz člana 38 stav 3 ovih Pravila i u skladu sa stavom 2 tačka 4 ovog člana, donijeti odluku kojom se utvrđuje da određena centralna banka potpada pod područje primjene te tačke i da su njeni kreditni rejtingi izuzeti od primjene ovih Pravila.

(4) Evropska Evropska Komisija na svojoj internet stranici objavljuje listu centralnih banaka koje potpadaju pod područje primjene stava 2 tačka 4 ovog člana.

Član 3

Značenja izraza

(1) U smislu ovih Pravila, pojedini izrazi imaju sljedeća značenja:

- 1) **kreditni rejting** je mišljenje o kreditnoj sposobnosti subjekta, dužničke ili finansijske obaveze, dužničkog vrijednosnog papira, prioritetne akcije ili drugog finansijskog instrumenta, odnosno izdavaoca takve dužničke ili finansijske obaveze, dužničkog vrijednosnog papira, prioritetne akcije ili drugog finansijskog instrumenta, koje se izdaje primjenom utvrđenog i definisanog sistema rangiranja po rejting kategorijama;
- 2) **agencija za kreditni rejting** je pravno lice čija djelatnost uključuje izdavanje kreditnih rejtinga na profesionalnoj osnovi;
- 3) **matična država članica** je država članica u kojoj agencija za kreditni rejting ima registrovano sjedište;
- 4) **rejting analitičar** je lice koje obavlja analitičke poslove neophodne za izdavanje kreditnog rejtinga;
- 5) **glavni rejting analitičar** je lice koje snosi primarnu odgovornost za izradu kreditnog rejtinga ili za komunikaciju sa izdavaocem u vezi sa određenim kreditnim rejtingom ili, uopšteno, u vezi sa kreditnim rejtingom finansijskog instrumenta koji taj izdavalac emituje, kao i, kada je to primjenljivo, za pripremu preporuka odboru za rejting u vezi sa tim rejtingom;
- 6) **ocjenjivani subjekt** je pravno lice čija je kreditna sposobnost izričito ili prećutno ocijenjena kreditnim rejtingom, bez obzira na to da li je zahtijevalo izdavanje tog kreditnog rejtinga i da li je dostavilo informacije za potrebe tog kreditnog rejtinga;
- 7) **regulatorne svrhe** označavaju upotrebu kreditnih rejtinga radi usklađivanja sa pravom Unije ili sa pravom Unije kako je preneseno u nacionalno zakonodavstvo država članica;
- 8) **rejting kategorija** je oznaka rejtinga, kao što je slovni ili brojni simbol, koji može biti praćen dodatnim identifikacionim oznakama, a koji se koristi u kreditnom rejtingu radi pružanja relativne mjere rizika i razlikovanja različitih rizičnih karakteristika tipova ocjenjivanih subjekata, izdavalaca i finansijskih instrumenata ili druge imovine;
- 9) **povezano treće lice** je inicijator, aranžer, sponzor, serviser ili bilo koje drugo lice koje komunicira sa agencijom za kreditni rejting u ime ocjenjivanog subjekta, uključujući svako lice koje je neposredno ili posredno povezano sa tim ocjenjivanim subjektom odnosom kontrole;
- 10) **kontrola** označava odnos između matičnog društva i zavisnog društva, kako je definisan u članu 1 Direktive 83/349/EEZ o konsolidovanim računima, ili blisku povezanost između bilo kog fizičkog ili pravnog lica i društva;
- 11) **finansijski instrument** je svaki instrument naveden u Odjeljku C Priloga I Direktive 2004/39/EZ;
- 12) **instrument sekjuritizacije** je finansijski instrument ili druga imovina koja proizlazi iz transakcije ili šeme sekjuritizacije iz člana 2 tačka 1 Regulative (EU) 2017/2402;
- 13) **grupa agencija za kreditni rejting** je grupa društava osnovanih u Uniji koju čine matično društvo i njegova zavisna društva u smislu članova 1 i 2 Direktive 83/349/EEZ, kao i društva međusobno povezana odnosom iz člana 12 stav 1 te direktive, čija djelatnost uključuje izdavanje kreditnih rejtinga. Za potrebe člana 4 stav 3 tačka a, grupom agencija za kreditni rejting smatraju se i agencije za kreditni rejting osnovane u trećim državama;
- 14) **više rukovodstvo** su lice ili lica koja stvarno upravljaju poslovanjem agencije za kreditni rejting i član ili članovi njenog upravnog ili nadzornog odbora;
- 15) **aktivnosti kreditnog rejtinga** obuhvataju analizu podataka i informacija, procjenu, odobravanje, izdavanje i preispitivanje kreditnih rejtinga;

- 16) **nadležni organi** su organi koje svaka država članica odredi u skladu sa članom 22 ovih Pravila;
- 17) **kreditna institucija** je kreditna institucija kako je definisana u članu 4 tačka 1 Direktive 2006/48/EZ;
- 18) **investiciono društvo** je investiciono društvo kako je definisano u članu 4 stav 1 tačka 1 Direktive 2004/39/EZ;
- 19) **društvo za osiguranje** je društvo za osiguranje kako je definisano u članu 13 tačka 1 Direktive 2009/138/EZ;
- 20) **društvo za reosiguranje** je društvo za reosiguranje kako je definisano u članu 13 tačka 4 Direktive 2009/138/EZ;
- 21) **institucija za profesionalno penzijsko osiguranje** je institucija za profesionalno penzijsko osiguranje kako je definisana u članu 6 tačka a Direktive 2003/41/EZ;
- 22) **društvo za upravljanje** je društvo za upravljanje kako je definisano u članu 2 stav 1 tačka b Direktive 2009/65/EZ;
- 23) **investiciono društvo za kolektivno investiranje** je investiciono društvo koje ima odobrenje za rad u skladu sa Direktivom 2009/65/EZ;
- 24) **društvo za upravljanje alternativnog investicionog fonda** je društvo za upravljanje alternativnog investicionog fonda kako je definisan u članu 4 stav 1 tačka b Direktive 2011/61/EU;
- 25) **centralna druga ugovorna strana** je centralna druga ugovorna strana kako je definisana u članu 2 tačka 1 Regulative (EU) br. 648/2012 koja je dobila odobrenje u skladu sa članom 14 te regulative;
- 26) **prospekt** je prospekt objavljen u skladu sa Direktivom 2003/71/EZ i Regulativom (EZ) br. 809/2004;
- 27) **sektorsko zakonodavstvo** su zakonodavni akti Unije navedeni u stavu 1 ovog člana;
- 28) **sektorski nadležni organi** su nacionalni nadležni organi određeni relevantnim sektorskim zakonodavstvom za nadzor nad kreditnim institucijama, investicionim društvima, društvima za osiguranje, društvima za reosiguranje, institucijama za profesionalno penzijsko osiguranje, društvima za upravljanje, investicionim društvima za kolektivno investiranje, upravljačima alternativnih investicionih fondova, centralnim drugim ugovornim stranama i prospektima;
- 29) **izdavalac** je izdavalac kako je definisan u članu 2 stav 1 tačka h Direktive 2003/71/EZ;
- 30) **inicijator** je inicijator kako je definisan u članu 4 tačka 41 Direktive 2006/48/EZ;
- 31) **sponzor** je sponzor kako je definisan u članu 4 tačka 42 Direktive 2006/48/EZ;
- 32) **suvereni rejting** je:
- kreditni rejting kod kojeg je ocjenjivani subjekt država ili regionalni ili lokalni organ države;
 - kreditni rejting kod kojeg je izdavalac dužničke ili finansijske obaveze, dužničkog vrijednosnog papira ili drugog finansijskog instrumenta država ili regionalni ili lokalni organ države, ili subjekt posebne namjene države ili regionalnog ili lokalnog organa;
 - kreditni rejting kod kojeg je izdavalac međunarodna finansijska institucija koju su osnovale dvije ili više država sa ciljem prikupljanja sredstava i pružanja finansijske pomoći članovima te institucije koji imaju ili kojima prijete ozbiljni problemi u finansiranju;
- 33) **izgled rejtinga** je mišljenje o vjerovatnom smjeru kretanja kreditnog rejtinga u kratkom, srednjem ili u oba roka;
- 34) **nezahitjevani kreditni rejting i nezahitjevani suvereni rejting** su kreditni rejting, odnosno suvereni rejting koji agencija za kreditni rejting dodjeljuje bez zahtjeva;
- 35) **kreditni bod** je mjera kreditne sposobnosti dobijena sažimanjem i izražavanjem podataka isključivo na osnovu unaprijed utvrđenog statističkog sistema ili modela, bez dodatnog značajnog analitičkog doprinosa rejting analitičara specifičnog za određeni rejting;
- 36) **regulisano tržište** je regulisano tržište kako je definisano u članu 4 stav 1 tačka 14 Direktive 2004/39/EZ i koje je uspostavljeno u Uniji;
- 37) **re-sekjuritizacija** je re-sekjuritizacija kako je definisana u članu 4 tačka 40a Direktive 2006/48/EZ.
- (2) Za potrebe stava 1 tačka a ovog člana, sljedeće se ne smatra kreditnim rejtingom:
- preporuke u smislu člana 1 stav 3 Direktive Komisije 2003/125/EZ;
 - investiciona istraživanja kako su definisana u članu 24 stav 1 Direktive 2006/73/EZ i drugi oblici opštih preporuka, kao što su „kupiti“, „prodati“ ili „držati“, koji se odnose na transakcije finansijskim instrumentima ili na finansijske obaveze; ili
 - mišljenja o vrijednosti finansijskog instrumenta ili finansijske obaveze.
- (3) Za potrebe ovih Pravila, izraz akcionar obuhvata i stvarne vlasnike kako su definisani u članu 3 tačka 6 Direktive 2005/60/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. oktobra 2005. godine o sprječavanju korišćenja finansijskog sistema u svrhe pranja novca i finansiranja terorizma.

Upotreba kreditnih rejtinga

Član 4

- Kreditne institucije, investiciona društva, društva za osiguranje, društva za reosiguranje, institucije za profesionalno penzijsko osiguranje, društva za upravljanje, investiciona društva za kolektivno investiranje, upravljači alternativnih investicionih fondova i centralne druge ugovorne strane mogu koristiti kreditne rejtinge u regulatorne svrhe samo ako su ih izdale agencije za kreditni rejting koje su osnovane u Uniji i registrovane u skladu sa ovim Pravilima.
- Kada prospekt sadrži upućivanje na kreditni rejting ili kreditne rejtinge, izdavalac, ponuđač ili lice koje traži uključenje finansijskog instrumenta u trgovanje na regulisanom tržištu dužno je da obezbijedi da prospekt sadrži i jasnu i vidno istaknutu informaciju o tome da li je takve kreditne rejtinge izdala agencija za kreditni rejting osnovana u Uniji i registrovana u skladu sa ovim Pravilima.
- Smatra se da je agencija za kreditni rejting osnovana u Uniji i registrovana u skladu sa ovim Pravilima izdala kreditni rejting kada je kreditni rejting objavljen na internet stranici te agencije ili na drugi način učinjen javno dostupnim ili distribuiran putem pretplate i predstavljen i objavljen u skladu sa obavezama iz člana 10 ovih Pravila, uz jasno navođenje da je kreditni rejting potvrđen u skladu sa stavom 3 ovog člana.
- Agencija za kreditni rejting osnovana u Uniji i registrovana u skladu sa ovim Pravilima može potvrditi kreditni rejting izdat u trećoj državi samo ako aktivnosti kreditnog rejtinga koje su dovele do izdavanja tog kreditnog rejtinga ispunjavaju sljedeće uslove:
 - aktivnosti kreditnog rejtinga koje su dovele do izdavanja kreditnog rejtinga koji se potvrđuje sprovodi, u cjelini ili djelimično, agencija za kreditni rejting koja potvrđuje taj rejting ili agencije za kreditni rejting koje pripadaju istoj grupi;
 - agencija za kreditni rejting je provjerila i u mogućnosti je da kontinuirano Evropskom nadzornom organu (Evropskom tijelu za hartije od vrijednosti i tržišta – ESMA), osnovanom Regulativom (EU) br. 1095/2010, dokaže da postupanje agencije za kreditni rejting iz treće države u vezi sa aktivnostima kreditnog rejtinga koje su dovele do izdavanja kreditnog rejtinga koji se potvrđuje ispunjava zahtjeve koji su najmanje jednako strogi kao zahtjevi utvrđeni u članovima od 6 do 12 i u Prilogu I ovih Pravila, osim članova 6a, 6b, 14, 15 i 11a, tačke (ba) tačke 3 i tačaka 3a i 3b Odjeljka B Priloga I;
 - mogućnost ESMA da procjenjuje i prati usklađenost agencije za kreditni rejting osnovane u trećoj državi sa zahtjevima iz tačke b ovog stava nije ograničena;
 - agencija za kreditni rejting stavlja na raspolaganje ESMA, na njen zahtjev, sve informacije neophodne za kontinuirani nadzor nad ispunjavanjem zahtjeva ovih Pravila;
 - postoji objektivni razlog da se kreditni rejting izrađuje u trećoj državi;
 - agencija za kreditni rejting osnovana u trećoj državi je ovlaštena ili registrovana i podliježe nadzoru u toj trećoj državi;
 - regulatorni režim te treće države sprječava miješanje nadležnih i drugih javnih organa te treće države u sadržaj kreditnih rejtinga i metodologija; i

- 8) postoji odgovarajući sporazum o saradnji između ESMA i relevantnog nadzornog organa agencije za kreditni rejting osnovane u trećoj državi, kojim se naročito utvrđuju:
 - a) mehanizam razmjene informacija između ESMA i relevantnog nadzornog organa; i
 - b) postupci koordinacije nadzornih aktivnosti radi omogućavanja ESMA da kontinuirano prati aktivnosti kreditnog rejtinga koje su dovele do izdavanja potvrđenog kreditnog rejtinga.
- (5) Kreditni rejting potvrđen u skladu sa stavom 3 ovog člana smatra se kreditnim rejtingom koji je izdala agencija za kreditni rejting osnovana u Uniji i registrovana u skladu sa ovim Pravilima.
- (6) Agencija za kreditni rejting osnovana u Uniji i registrovana u skladu sa ovim Pravilima ne smije koristiti potvrđivanje kreditnog rejtinga sa namjerom izbjegavanja zahtjeva ovih Pravila.
- (7) Agencija za kreditni rejting koja je potvrdila kreditni rejting izdat u trećoj državi u skladu sa stavom 3 ovog člana ostaje u potpunosti odgovorna za taj kreditni rejting i za ispunjavanje uslova iz tog stava.
- (8) Kada Evropska Komisija, u skladu sa članom 5 stav 6 ovih Pravila, prizna da su pravni i nadzorni okvir treće države ekvivalentni zahtjevima ovih Pravila i kada su sporazumi o saradnji iz člana 5 stav 7 ovih Pravila operativni, agencija za kreditni rejting koja potvrđuje kreditne rejtinge izdate u toj trećoj državi više nije dužna da provjerava niti dokazuje ispunjenost uslova iz stava 3 tačka g ovog člana.

Ekvivalentnost i sertifikacija na osnovu ekvivalentnosti

Član 5

- (1) Kreditni rejtingi koji se odnose na subjekte osnovane u trećim državama ili na finansijske instrumente izdate u trećim državama, a koje izdaje agencija za kreditni rejting osnovana u trećoj državi, mogu se koristiti u Uniji za potrebe iz člana 4 stav 1 ovih Pravila bez potvrđivanja u skladu sa članom 4 stav 3 ovih Pravila, pod uslovom da:
 - 1) je agencija za kreditni rejting ovlašćena ili registrovana u toj trećoj državi i da podliježe nadzoru u toj državi;
 - 2) je Evropska Evropska Komisija donijela odluku o ekvivalentnosti u skladu sa stavom 6 ovog člana, kojom se pravni i nadzorni okvir te treće države priznaje kao ekvivalentan zahtjevima ovih Pravila;
 - 3) su sporazumi o saradnji iz stava 7 ovog člana operativni;
 - 4) kreditni rejtingi koje izdaje ta agencija i njene aktivnosti kreditnog rejtinga nijesu od sistemskog značaja za finansijsku stabilnost ili integritet finansijskih tržišta jedne ili više država članica; i
 - 5) je agencija za kreditni rejting sertifikovana u skladu sa stavom 2 ovog člana.
- (2) Agencija za kreditni rejting iz stava 1 ovog člana može podnijeti zahtjev za sertifikaciju. Zahtjev se podnosi ESMA-i u skladu sa odgovarajućim odredbama člana 15 ovih Pravila.
- (3) ESMA razmatra i odlučuje o zahtjevu za sertifikaciju u skladu sa postupkom utvrđenim u članu 16 ovih Pravila. Odluka o sertifikaciji zasniva se na kriterijumima iz stava 1 tač. 1 do 4 ovog člana.
- (4) Odluka o sertifikaciji dostavlja se i objavljuje u skladu sa članom 18 ovih Pravila.
- (5) Agencija za kreditni rejting iz stava 1 ovog člana može podnijeti i zahtjev za izuzeće:
 - 1) od obaveze ispunjavanja pojedinih ili svih zahtjeva iz Odjeljka A Priloga I i člana 7 stav 4 ovih Pravila, u pojedinačnim slučajevima, ako može dokazati da ti zahtjevi nijesu proporcionalni imajući u vidu prirodu, obim i složenost njenog poslovanja i prirodu i raspon izdavanja kreditnih rejtinga;
 - 2) od zahtjeva fizičkog prisustva u Uniji, ako bi takav zahtjev bio prekomjerno opterećujući i neproporcionalan imajući u vidu prirodu, obim i složenost njenog poslovanja i prirodu i raspon izdavanja kreditnih rejtinga.
- (6) Zahtjev za izuzeće iz stava 1 tač. 1 ili 2 ovog člana podnosi se zajedno sa zahtjevom za sertifikaciju a prilikom ocjenjivanja takvog zahtjeva, ESMA uzima u obzir veličinu agencije za kreditni rejting iz stava 1 ovog člana, imajući u vidu prirodu, obim i složenost njenog poslovanja i prirodu i raspon izdavanja kreditnih rejtinga, kao i uticaj kreditnih rejtinga koje izdaje ta agencija na finansijsku stabilnost i integritet finansijskih tržišta jedne ili više država članica. Na osnovu tih kriterijuma ESMA može odobriti traženo izuzeće.
- (7) Evropska Evropska Komisija može donijeti odluku o ekvivalentnosti u skladu sa regulatornim postupkom iz člana 38 stav 3 ovih Pravila, kojom se utvrđuje da pravni i nadzorni okvir treće države obezbjeđuje da agencije za kreditni rejting ovlašćene ili registrovane u toj trećoj državi ispunjavaju pravno obavezujuće zahtjeve koji su ekvivalentni zahtjevima koji proizlaze iz ovih Pravila i da u toj trećoj državi podliježu efikasnom nadzoru i sprovođenju.
- (8) Pravni i nadzorni okvir treće države može se smatrati ekvivalentnim ovoj regulativi ako ispunjava najmanje sljedeće uslove:
 - 1) agencije za kreditni rejting u toj trećoj državi podliježu postupku izdavanja odobrenja za rad ili registracije i kontinuiranom efikasnom nadzoru i sprovođenju;
 - 2) agencije za kreditni rejting u toj trećoj državi podliježu pravno obavezujućim pravilima koja su ekvivalentna pravilima utvrđenim u članovima od 6 do 12 i u Prilogu I ovih Pravila, osim članova 6a, 6b, 14, 15 i 11a, tačke (ba) tačke 3 i tačaka 3a i 3b Odjeljka B Priloga I; i
 - 3) regulatorni režim te treće države sprječava miješanje nadzornih i drugih javnih organa te treće države u sadržaj kreditnih rejtinga i metodologija.
- (9) Radi uzimanja u obzir razvoja na finansijskim tržištima, Evropska Komisija donosi delegirane akte u skladu sa članom 314, uz uslove iz članova 38b i 315, kojima se dodatno preciziraju ili mijenjaju kriterijumi iz ovog člana.
- (10) ESMA uspostavlja sporazume o saradnji sa relevantnim nadzornim organima trećih država čiji su pravni i nadzorni okviri priznati kao ekvivalentni ovoj regulativi u skladu sa stavom 6 ovog člana. Tim sporazumima se naročito utvrđuju:
 - 1) mehanizam razmjene informacija između ESMA i relevantnih nadzornih organa trećih država; i
 - 2) postupci koordinacije nadzornih aktivnosti.
- (11) Čl. 30, 36 i 40 ovih Pravila primjenjuju se na agencije za kreditni rejting sertifikovane u skladu sa stavom 3 ovog člana i na kreditne rejtinge koje one izdaju.

Prekomjerno oslanjanje finansijskih institucija na kreditne rejtinge

Član 6

- (1) Subjekti iz člana 4 stav 1 ovih Pravila dužni su da vrše sopstvenu procjenu kreditnog rizika i ne smiju se isključivo ili mehanički oslanjati na kreditne rejtinge prilikom procjene kreditne sposobnosti subjekta ili finansijskog instrumenta.
- (2) Sektorski nadležni organi koji vrše nadzor nad subjektima iz člana 4 stav 1 ovih Pravila, uzimajući u obzir prirodu, obim i složenost njihovih aktivnosti, prate adekvatnost njihovih postupaka procjene kreditnog rizika, ocjenjuju korišćenje ugovornih upućivanja na kreditne rejtinge i, kada je to primjereno, podstiču ublažavanje uticaja takvih upućivanja, sa ciljem smanjenja isključivog i mehaničkog oslanjanja na kreditne rejtinge, u skladu sa posebnim sektorskim propisima.

Oslanjanje na kreditne rejtinge od strane evropskih nadzornih organa i Evropskog odbora za sistemski rizik

Član 7

Evropski nadzorni organ (Evropsko bankarsko tijelo – EBA), osnovan Regulativom (EU) br. 1093/2010, Evropski nadzorni organ (Evropsko tijelo za osiguranje i profesionalne penzije – EIOPA), osnovan Regulativom (EU) br. 1094/2010, i ESMA ne smiju upućivati na kreditne rejtinge u svojim smjernicama, preporukama i nacrtima tehničkih standarda kada takva upućivanja mogu dovesti do isključivog ili mehaničkog oslanjanja na kreditne rejtinge od strane nadležnih organa, sektorskih nadležnih organa, subjekata iz člana 4 stav 1 ovih Pravila ili drugih učesnika na finansijskom tržištu.

- (1) U skladu s tim, EBA, EIOPA i ESMA dužni su da do 31. decembra 2013. godine preispitaju i, kada je to primjereno, uklone sva takva upućivanja na kreditne rejtinge iz postojećih smjernica i preporuka.
- (2) Evropski odbor za sistemski rizik (ESRB), osnovan Regulativom (EU) br. 1092/2010, ne smije upućivati na kreditne rejtinge u svojim upozorenjima i preporukama kada takva upućivanja mogu dovesti do isključivog ili mehaničkog oslanjanja na kreditne rejtinge.

Prekomjerno oslanjanje na kreditne rejtinge u pravu Unije

Član 8

Ne dovodeći u pitanje svoje pravo zakonodavne inicijative, Evropska Komisija nastavlja da preispituje da li upućivanja na kreditne rejtinge u pravu Unije dovode ili mogu dovesti do isključivog ili mehaničkog oslanjanja na kreditne rejtinge od strane nadležnih organa, sektorskih nadležnih organa, subjekata iz člana 4 stav 1 ovih Pravila ili drugih učesnika na finansijskom tržištu, sa ciljem brisanja svih upućivanja na kreditne rejtinge u pravu Unije za regulatorne svrhe do 1. januara 2020. godine, pod uslovom da su identifikovane i sprovedene odgovarajuće alternative za procjenu kreditnog rizika.

II. IZDAVANJE KREDITNIH REJTINGA

Nezavisnost i izbjegavanje sukoba interesa

Član 9

- (1) Agencija za kreditni rejting dužna je da preduzme sve potrebne mjere kako bi obezbijedila da izdavanje kreditnog rejtinga ili izgled rejtinga ne bude pod uticajem bilo kakvog postojećeg ili potencijalnog sukoba interesa ili poslovnog odnosa koji uključuje agenciju za kreditni rejting koja izdaje kreditni rejting ili izgled rejtinga, njene akcionare, rukovodioce, analitičare rejtinga, zaposlene ili bilo koje drugo fizičko lice čije su usluge stavljene na raspolaganje agenciji za kreditni rejting ili koje je pod njenom kontrolom, kao i bilo koje lice koje je sa njom direktno ili indirektno povezano odnosom kontrole.
- (2) Radi obezbjeđivanja usklađenosti sa stavom 1 ovog člana, agencija za kreditni rejting dužna je da postupa u skladu sa zahtjevima utvrđenim u odjeljcima A i B Priloga I.
- (3) Na zahtjev agencije za kreditni rejting, ESMA može izuzeti agenciju za kreditni rejting od primjene zahtjeva iz tačaka 2, 5, 6 i 9 odjeljka A Priloga I i člana 7 stav 4 ovih Pravila, ako agencija za kreditni rejting može dokazati da ti zahtjevi nijesu srazmjerni s obzirom na prirodu, obim i složenost njenog poslovanja i prirodu i raspon izdavanja kreditnih rejtinga, i pod uslovom da:
 - 1) agencija za kreditni rejting ima manje od 50 zaposlenih;
 - 2) agencija za kreditni rejting je uspostavila mjere i postupke, naročito mehanizme interne kontrole, aranžmane izvještavanja i mjere koje obezbjeđuju nezavisnost analitičara rejtinga i lica koja odobravaju kreditne rejtinge, kojima se obezbjeđuje djelotvorno ispunjavanje ciljeva ove uredbe; i
 - 3) veličina agencije za kreditni rejting nije određena na način kojim bi se izbjegla primjena zahtjeva ove uredbe od strane agencije za kreditni rejting ili grupe agencija za kreditni rejting.
- (4) U slučaju grupe agencija za kreditni rejting, ESMA obezbjeđuje da najmanje jedna agencija za kreditni rejting u grupi ne bude izuzeta od primjene zahtjeva iz tačaka 2, 5 i 6 odjeljka A Priloga I i člana 7 stav 4 ovih Pravila.
- (5) Agencije za kreditni rejting dužne su da uspostave, održavaju, primjenjuju i dokumentuju djelotvornu strukturu interne kontrole koja uređuje sprovođenje politika i procedura za sprečavanje i ublažavanje mogućih sukoba interesa i za obezbjeđivanje nezavisnosti kreditnih rejtinga, analitičara rejtinga i rejting timova u odnosu na akcionare, administrativne i upravljačke organe i aktivnosti prodaje i marketinga.
- (6) Agencije za kreditni rejting dužne su da uspostave standardne operativne procedure (SOP) u vezi sa korporativnim upravljanjem, organizacijom i upravljanjem sukobima interesa a t SOP se periodično prate i preispituju radi ocjene njihove djelotvornosti i procjene potrebe za njihovim ažuriranjem.

Sukobi interesa u vezi sa ulaganjima u agencije za kreditni rejting

Član 10

- (1) Akcionaru ili članu agencije za kreditni rejting koji ima najmanje 5% kapitala ili glasačkih prava u toj agenciji za kreditni rejting ili u društvu koje ima ovlaštenje da vrši kontrolu ili dominantan uticaj nad tom agencijom za kreditni rejting zabranjeno je da:
 - 1) ima 5% ili više kapitala u bilo kojoj drugoj agenciji za kreditni rejting;
 - 2) ima pravo ili ovlaštenje da ostvaruje 5% ili više glasačkih prava u bilo kojoj drugoj agenciji za kreditni rejting;
 - 3) ima pravo ili ovlaštenje da imenuje ili razrješava članove upravnog ili nadzornog odbora bilo koje druge agencije za kreditni rejting;
 - 4) bude član upravnog ili nadzornog odbora bilo koje druge agencije za kreditni rejting;
 - 5) vrši ili ima ovlaštenje da vrši kontrolu ili dominantan uticaj nad bilo kojom drugom agencijom za kreditni rejting.
- (2) Zabrana iz tačke 1 stav 1 ovog člana ne primjenjuje se na učešća u diversifikovanim subjektima kolektivnog ulaganja, uključujući upravljane fondove kao što su penzioni fondovi ili životna osiguranja, pod uslovom da takva učešća ne stavljaju akcionara ili člana agencije za kreditni rejting u položaj da vrši značajan uticaj na poslovne aktivnosti tih subjekata.
- (3) Ovaj član se ne primjenjuje na ulaganja u druge agencije za kreditni rejting koje pripadaju istoj grupi agencija za kreditni rejting.

Maksimalno trajanje ugovornog odnosa sa agencijom za kreditni rejting

Član 11

- (1) Kada agencija za kreditni rejting zaključi ugovor za izdavanje kreditnih rejtinga za re-sekjuritizacije, ne smije izdavati kreditne rejtinge za nove re-sekjuritizacije sa osnovnom imovinom istog inicijatora u periodu dužem od četiri godine.
- (2) Kada agencija za kreditni rejting zaključi ugovor za ocjenjivanje re-sekjuritizacija, dužna je da zahtjeva od izdavaoca da:
 - 1) utvrdi broj agencija za kreditni rejting koje imaju ugovorni odnos za izdavanje kreditnih rejtinga za re-sekjuritizacije sa osnovnom imovinom istog inicijatora;
 - 2) izračuna procenat ukupnog broja izdatih re-sekjuritizacija sa dodijeljenim kreditnim rejtingom i sa osnovnom imovinom istog inicijatora za koje svaka agencija za kreditni rejting izdaje kreditne rejtinge.
- (3) Ako najmanje četiri agencije za kreditni rejting svaka ocjenjuju više od 10% ukupnog broja izdatih re-sekjuritizacija sa dodijeljenim kreditnim rejtingom, ograničenja iz stava 1 ovog člana ne primjenjuju se.

- (4) Izuzetak iz stava 3 ovog člana nastavlja da se primjenjuje najmanje do trenutka kada agencija za kreditni rejting zaključi novi ugovor za ocjenjivanje re-sekjuritizacija sa osnovnom imovinom istog inicijatora a ako u momentu zaključenja tog novog ugovora nijesu ispunjeni uslovi iz stava 3 ovog člana, period iz stava 1 ovog člana računa se od dana zaključenja novog ugovora.
- (5) Nakon isteka ugovora iz stava 1 ovog člana, agencija za kreditni rejting ne smije zaključi novi ugovor za izdavanje kreditnih rejtinga za re-sekjuritizacije sa osnovnom imovinom istog inicijatora u periodu koji je jednak trajanju istečenog ugovora, ali ne duže od četiri godine.
- (6) Stav 1 ovog člana primjenjuje se i na:
 - 1) agenciju za kreditni rejting koja pripada istoj grupi agencija za kreditni rejting kao agencija za kreditni rejting iz stava 1 ovog člana;
 - 2) agenciju za kreditni rejting koja je akcionar ili član agencije za kreditni rejting iz stava 1 ovog člana;
 - 3) agenciju za kreditni rejting u kojoj je agencija za kreditni rejting iz stava 1 ovog člana akcionar ili član.
- (7) Izuzetno od stava 1 ovog člana, kada je kreditni rejting re-sekjuritizacije izdat prije isteka maksimalnog trajanja ugovornog odnosa iz stava 1 ovog člana, agencija za kreditni rejting može nastaviti da prati i ažurira te kreditne rejtinge, na zahtjev, tokom trajanja re-sekjuritizacije.
- (8) Ovaj član ne primjenjuje se na agencije za kreditni rejting koje na nivou grupe imaju manje od 50 zaposlenih uključenih u pružanje usluga kreditnog rejtinga ili čiji je godišnji promet ostvaren od djelatnosti kreditnog rejtinga na nivou grupe manji od 10.000.000 eura.
- (9) Kada agencija za kreditni rejting zaključi ugovor za izdavanje kreditnih rejtinga za re-sekjuritizacije prije 20. juna 2013. godine, period iz stava 1 ovog člana računa se od tog datuma.

Analičari za kreditni rejting, zaposleni i druga lica uključena u izdavanje kreditnih rejtinga

Član 12

- (1) Agencija za kreditni rejting dužna je da obezbijedi da analitičari za kreditni rejting, njeni zaposleni i svako drugo fizičko lice čije su usluge stavljene na raspolaganje agenciji ili su pod njenom kontrolom, a koje je neposredno uključeno u aktivnosti kreditnog rejtinga, posjeduju odgovarajuće znanje i iskustvo za povjerene dužnosti.
- (2) Agencija za kreditni rejting dužna je da obezbijedi da licima iz stava 1 ovog člana ne bude dozvoljeno da započnu niti učestvuju u pregovorima o naknadama ili plaćanjima sa ocjenjivanim subjektom, povezanim trećim licem ili bilo kojim licem koje je neposredno ili posredno povezano sa ocjenjivanim subjektom odnosom kontrole.
- (3) Agencija za kreditni rejting dužna je da obezbijedi da lica iz stava 1 ovog člana ispunjavaju zahtjeve utvrđene u Odjeljku C Aneksa I.
- (4) Agencija za kreditni rejting dužna je da uspostavi odgovarajući mehanizam postepene rotacije analitičara za kreditni rejting i lica koja odobravaju kreditne rejtinge, kako je definisano u Odjeljku C Aneksa I a rotacija sprovodi se u fazama na osnovu pojedinaca, a ne na osnovu kompletnog tima.
- (5) Naknade i ocjenjivanje radnog učinka zaposlenih uključenih u aktivnosti kreditnog rejtinga ili izgleda rejtinga, kao i lica koja odobravaju kreditne rejtinge ili izgleda rejtinga, ne smiju zavisiti od iznosa prihoda koje agencija za kreditni rejting ostvaruje od ocjenjivanih subjekata ili povezanih trećih lica.

Metodologije, modeli i ključne pretpostavke za dodjelu kreditnog rejtinga

Član 13

- (1) Agencija za kreditni rejting dužna je da javno objavi metodologije, modele i ključne pretpostavke za dodjelu rejtinga koje koristi u svojim aktivnostima kreditnog rejtinga, kako je definisano u tački 5 Dijela I Odjeljka E Aneksa I.
- (2) Agencija za kreditni rejting dužna je da usvoji, primjenjuje i sprovodi odgovarajuće mjere kako bi obezbijedila da su kreditni rejting i izgledi rejtinga koje izdaje zasnovani na temeljnoj analizi svih informacija koje su joj dostupne i koje su relevantne za njenu analizu u skladu sa primjenjivim metodologijama i dužna je da preduzme sve potrebne mjere kako bi informacije koje koristi pri dodjeli kreditnih rejtinga i izgleda rejtinga bile dovoljno kvalitetne i iz pouzdanih izvora.
- (3) Agencija za kreditni rejting izdaje kreditne rejtinge i izgleda rejtinga uz navođenje da je rejting mišljenje agencije i da se na njega može osloniti samo u ograničenoj mjeri.
- (4) Promjene kreditnih rejtinga izdaju se u skladu sa objavljenim metodologijama za dodjelu rejtinga agencije za kreditni rejting.
- (5) Agencija za kreditni rejting dužna je da koristi metodologije za dodjelu rejtinga koje su stroge, sistematične, kontinuirane i podložne validaciji na osnovu istorijskog iskustva, uključujući povratno testiranje.
- (6) Kada agencija za kreditni rejting koristi postojeći kreditni rejting koji je izradila druga agencija za kreditni rejting u odnosu na osnovnu imovinu ili instrumente sekjuritizacije, ne smije odbiti da izda kreditni rejting subjektu ili finansijskom instrumentu samo zato što je dio tog subjekta ili finansijskog instrumenta prethodno ocijenila druga agencija za kreditni rejting.
- (7) Agencija za kreditni rejting dužna je da evidentira sve slučajeve u kojima u svom postupku dodjele kreditnog rejtinga odstupa od postojećih kreditnih rejtinga koje je izradila druga agencija za kreditni rejting za osnovnu imovinu ili instrumente sekjuritizacije, uz obrazloženje za različitu procjenu.
- (8) Agencija za kreditni rejting dužna je da kontinuirano prati kreditne rejtinge i da preispituje svoje kreditne rejtinge i metodologije, a najmanje jednom godišnje, naročito kada nastupe značajne promjene koje bi mogle uticati na kreditni rejting. Dužna je da uspostavi interne mehanizme za praćenje uticaja promjena makroekonomskih ili finansijskih tržišnih uslova na kreditne rejtinge.
- (9) Sovereign rejting se preispituje najmanje svakih šest mjeseci.
- (10) Agencija za kreditni rejting koja namjerava da izvrši značajnu izmjenu postojećih ili da uvede nove metodologije, modele ili ključne pretpostavke koje mogu uticati na kreditni rejting dužna je da na svojoj internet stranici objavi predložene značajne izmjene ili nove metodologije i pozove zainteresovane strane da dostave komentare u roku od mjesec dana, zajedno sa detaljnim obrazloženjem razloga i posljedica predloženih izmjena ili novih metodologija.
- (11) Kada se metodologije, modeli ili ključne pretpostavke za dodjelu rejtinga izmijene u skladu sa članom 14 stav 3 ovih Pravila, agencija za kreditni rejting dužna je da:
 - 1) odmah, koristeći ista sredstva komunikacije koja su korišćena za distribuciju pogodnih kreditnih rejtinga, objavi vjerovatni obuhvat kreditnih rejtinga na koje će izmjene uticati;
 - 2) odmah obavijesti ESMA-u i na svojoj internet stranici objavi rezultate konsultacija i nove metodologije za dodjelu rejtinga, zajedno sa njihovim detaljnim obrazloženjem i datumom početka primjene;
 - 3) odmah na svojoj internet stranici objavi odgovore na konsultacije iz stava 10 ovog člana, osim u slučajevima kada je od strane podnosioca odgovora zatražena povjerljivost;
 - 4) preispita pogođene kreditne rejtinge što je prije moguće, a najkasnije u roku od šest mjeseci od izvršene izmjene, pri čemu se ti rejtingi u međuvremenu stavljaju pod posmatranje;
 - 5) ponovo ocijeni sve kreditne rejtinge koji su zasnovani na tim metodologijama, modelima ili ključnim pretpostavkama ako, nakon preispitivanja, ukupni kombinovani efekat izmjena utiče na te kreditne rejtinge.
- (12) Kada agencija za kreditni rejting sazna za greške u svojim metodologijama za dodjelu rejtinga ili u njihovoj primjeni, dužna je da odmah:
 - 1) obavijesti ESMA-u i sve pogođene ocjenjivane subjekte o tim greškama, uz objašnjenje njihovog uticaja na rejtinge, uključujući potrebu za preispitivanjem izdatih rejtinga;
 - 2) kada greške utiču na kreditne rejtinge, objavi te greške na svojoj internet stranici;

- 3) ispravi te greške u metodologijama za dodjelu rejtinga; i
- 4) primijeni mjere iz stava 11 tač. 1, 4 i 5 ovog člana.

Sovereign rejting

Član 14

- (1) Sovereign rejting izdaje se na način kojim se obezbjeđuje analiza individualnih specifičnosti svake pojedine države članice.
- (2) Zabranjeno je saopštenje kojim se najavljuje revizija određene grupe država ako nije praćeno pojedinačnim izvještajima po državama i ti izvještaji moraju biti javno dostupni.
- (3) Javne komunikacije, osim kreditnih rejtinga, izgleda rejtinga ili pratećih saopštenja za javnost ili izvještaja iz tačke 5 Dijela I Odjeljka D Aneksa I, koje se odnose na moguće promjene sovereign rejtinga, ne smiju se zasnivati na informacijama iz sfere ocjenjivanog subjekta koje su objavljene bez njegove saglasnosti, osim ako su dostupne iz opšte dostupnih izvora ili ako ne postoje legitimni razlozi da ocjenjivani subjekt ne da saglasnost za objavljivanje tih informacija.
- (4) Agencija za kreditni rejting dužna je, uzimajući u obzir drugi podstav člana 8 stav 5 ovih Pravila, da na svojoj internet stranici objavi i da ESMA-i jednom godišnje dostavi, u skladu sa tačkom 3 Dijela III Odjeljka D Aneksa I, kalendar krajem decembra za narednih 12 mjeseci kojim se određuju najviše tri datuma za objavljivanje neiniciranih sovereign rejtinga i povezanih izgleda rejtinga, kao i datumi za objavljivanje iniciranih sovereign rejtinga i povezanih izgleda rejtinga a ti datumi određuju se za petak.
- (5) Odstupanje od objavljivanja sovereign rejtinga ili povezanih izgleda rejtinga u odnosu na kalendar dozvoljeno je samo kada je to neophodno radi ispunjavanja obaveza iz člana 8 stav 2, člana 10 stav 1 i člana 11 stav 1 ovih Pravila i mora biti praćeno detaljnim obrazloženjem razloga za odstupanje od objavljenog kalendara.

Dvostruki kreditni rejting instrumenata sekjuritizacije

Član 15

- (1) Kada izdavalac ili povezano treće lice namjerava da zatraži kreditni rejting za instrument sekjuritizacije, dužan je da imenuje najmanje dvije agencije za kreditni rejting koje će nezavisno jedna od druge izdati kreditne rejtinge.
- (2) Izdavalac ili povezano treće lice iz stava 1 ovog člana dužno je da obezbijedi da imenovane agencije za kreditni rejting ispunjavaju sljedeće uslove:
 - 1) da ne pripadaju istoj grupi agencija za kreditni rejting;
 - 2) da nijesu akcionar ili član bilo koje druge agencije za kreditni rejting;
 - 3) da nemaju pravo niti mogućnost ostvarivanja glasačkih prava u bilo kojoj drugoj agenciji za kreditni rejting;
 - 4) da nemaju pravo niti mogućnost imenovanja ili razrješenja članova upravnog ili nadzornog odbora bilo koje druge agencije za kreditni rejting;
 - 5) da nijedan član njihovih upravnih ili nadzornih odbora nije član upravnog ili nadzornog odbora bilo koje druge agencije za kreditni rejting;
 - 6) da ne vrše, niti imaju mogućnost vršenja, kontrole ili dominantnog uticaja nad bilo kojom drugom agencijom za kreditni rejting.

Korišćenje više agencija za kreditni rejting

Član 16

- (1) Kada izdavalac ili povezano treće lice namjerava da imenuje najmanje dvije agencije za kreditni rejting za kreditni rejting istog izdanja ili subjekta, dužan je da razmotri imenovanje najmanje jedne agencije za kreditni rejting koja nema više od 10% ukupnog tržišnog udjela, za koju izdavalac ili povezano treće lice može procijeniti da je sposobna da ocijeni relevantno izdanje ili subjekat, pod uslovom da, na osnovu liste ESMA-e iz stava 2 ovog člana, postoji agencija za kreditni rejting dostupna za ocjenjivanje tog konkretnog izdanja ili subjekta.
- (2) Ako izdavalac ili povezano treće lice ne imenuje najmanje jednu agenciju za kreditni rejting koja nema više od 10% ukupnog tržišnog udjela, dužno je da to dokumentuje.
- (3) Radi olakšavanja procjene izdavaoca ili povezanog trećeg lica iz stava 1 ovog člana, ESMA jednom godišnje objavljuje na svojoj internet stranici listu registrovanih agencija za kreditni rejting, uz navođenje njihovog ukupnog tržišnog udjela i vrsta kreditnih rejtinga koje izdaju, koja može poslužiti izdavaocu kao polazna osnova za procjenu.
- (4) Za potrebe ovog člana, ukupni tržišni udio mjeri se u odnosu na godišnji promet ostvaren iz aktivnosti kreditnog rejtinga i pomoćnih usluga, na nivou grupe.

Outsourcing

Član 17

Outsourcing važnih operativnih funkcija ne smije se sprovoditi na način koji bi značajno ugrozio kvalitet unutrašnje kontrole agencije za kreditni rejting i sposobnost ESMA-e da nadzire usklađenost agencije za kreditni rejting sa obavezama utvrđenim ovom Uredbom.

Objavljivanje i prezentacija kreditnih rejtinga

Član 18

- (1) Agencija za kreditni rejting mora objaviti svaki kreditni rejting ili izgled rejtinga, kao i svaku odluku o prekidu kreditnog rejtinga, na nediskriminatorskoj osnovi i u blagovremenom roku.
- (2) U slučaju odluke o prekidu kreditnog rejtinga, objavljene informacije moraju uključivati potpune razloge te odluke.
- (3) Prva rečenica se takođe primjenjuje na kreditne rejtinge koji se distribuiraju putem pretplate.
- (4) Agencije za kreditni rejting moraju osigurati da se kreditni rejtingi i izgledi rejtinga prezentuju i obrađuju u skladu sa zahtjevima utvrđenim u Sekciji D Aneksa I i ne smiju prezentovati faktore koji nisu povezani sa kreditnim rejtingom.
- (5) Dok se kreditni rejting, izgled rejtinga i informacije koje se na njih odnose ne objave javno, oni se smatraju unutrašnjom informacijom u smislu i u skladu sa Direktivom 2003/6/EC. Član 6 te Direktive primjenjuje se analogno na agencije za kreditni rejting u pogledu njihove dužnosti čuvanja tajnosti i obaveze vođenja liste osoba koje imaju pristup kreditnim rejtingima, izgledima rejtinga ili povezanim informacijama prije javnog objavljivanja.
- (6) Lista osoba kojima se prije objavljivanja komuniciraju kreditni rejting, izgledi rejtinga i informacije koje se na njih odnose mora biti ograničena na osobe koje je svaki ocijenjeni subjekt identifikovao u tu svrhu.
- (7) Kada agencija za kreditni rejting izdaje kreditne rejtinge za sekjuritizacioni instrument, mora osigurati da su kategorije rejtinga koje se dodjeljuju sekjuritizacionim instrumentima jasno diferencirane korišćenjem dodatnog simbola koji ih razlikuje od kategorija rejtinga korišćenih za druge subjekte, finansijske instrumente ili finansijske obaveze.
- (8) Agencija za kreditni rejting mora objaviti svoje politike i procedure u vezi sa nepoželjnim (unsolicited) kreditnim rejtingima.
- (9) Kada agencija za kreditni rejting izda nepoželjni kreditni rejting, mora jasno naznačiti u kreditnom rejtingu, koristeći vidljivo različitu boju za kategoriju rejtinga, da li je ocijenjeni subjekt ili povezana treća strana učestvovala u procesu kreditnog rejtinga i da li je agencija imala pristup računima, menadžmentu i drugim relevantnim internim dokumentima ocijenjenog subjekta ili povezane treće strane.
- (10) Nepoželjnim kreditnim rejtingima mora biti naznačeno da su unsolicited.

- (11) Agencija za kreditni rejting ne smije koristiti ime ESMA-e ili bilo koje nadležno tijelo na način koji bi indicirao ili sugerisao odobrenje ili podršku od strane ESMA-e ili bilo kojeg nadležnog tijela za kreditne rejtinge ili bilo koje aktivnosti agencije za kreditni rejting.

Opšte i periodične objave

Član 19

- (1) Agencija za kreditni rejting mora u potpunosti objaviti javnosti i odmah ažurirati informacije koje se odnose na pitanja utvrđena u Djelu I Sekcije E Aneksa I.
- (2) Registrovana ili certificirana agencija za kreditni rejting mora učiniti dostupnim u centralnom repozitorijumu uspostavljenom od strane ESMA-e informacije o svojim historijskim podacima o učinku, uključujući učestalost prelaska rejtinga, kao i informacije o kreditnim rejtingima izdatim u prošlosti i o njihovim promjenama.
- (3) Agencija za kreditni rejting mora dostavljati informacije u taj repozitorijum na standardnom obrascu koji obezbijedi ESMA.
- (4) ESMA će učiniti te informacije dostupnim javnosti i objavljivati sažetke informacija o glavnim zapaženim dešavanjima na godišnjem nivou.
- (5) Agencija za kreditni rejting mora godišnje, najkasnije do 31. marta, dostaviti ESMA-i informacije koje se odnose na pitanja utvrđena u tački 2 Djelu II Sekcije E Aneksa I.

Evropska platforma za rejtinge

Član 20

- (1) Registrovana ili certificirana agencija za kreditni rejting mora, prilikom izdavanja kreditnog rejtinga ili izgleda rejtinga, dostaviti ESMA-i informacije o rejtingu, uključujući kreditni rejting i izgled rejtinga ocijenjenog instrumenta, informacije o vrsti kreditnog rejtinga, vrsti akcije rejtinga, te datum i vrijeme objavljivanja.
- (2) ESMA će objaviti pojedinačne kreditne rejtinge dostavljene prema stavu 1 na web stranici ("Evropska platforma za rejtinge").
- (3) Centralni repozitorijum iz člana 11(2) biće integrisan u Evropsku platformu za rejtinge.
- (4) Evropska jedinstvena pristupna tačka (ESAP) uspostavljena prema Uredbi (EU) 2023/2859 Evropskog parlamenta i Savjeta može ispunjavati funkcije Evropske platforme za rejtinge.
- (5) Ovaj član ne primjenjuje se na kreditne rejtinge ili izgleda rejtinga koji su isključivo proizvedeni za investitore uz naplatu naknade i njima se otkrivaju.

Izveštaj o transparentnosti

Član 21

- (1) Agencija za kreditni rejting mora godišnje objavljivati izveštaj o transparentnosti koji uključuje informacije o pitanjima utvrđenim u Djelu III Sekcije E Aneksa I.
- (2) Agencija za kreditni rejting mora objaviti svoj izveštaj o transparentnosti najkasnije tri mjeseca nakon završetka svake finansijske godine i osigurati da on ostane dostupan na web stranici agencije najmanje pet godina.

Naknade za javno objavljivanje

Član 22

Agencija za kreditni rejting ne smije naplaćivati naknadu za informacije dostavljene u skladu sa čl. 8 do 12 ovih Pravila.

Pristupačnost informacija na ESAP-u

Član 23

- (1) Od 10. januara 2028. godine, prilikom javnog objavljivanja bilo kojih informacija na koje se odnose Član 8(1), Član 8(6) i (7), Član 14(1) i (3), Član 10(1) i (4), Član 11(1) i Član 12 ovih Pravila, agencije za kreditni rejting moraju iste informacije u isto vrijeme dostaviti tijelu za prikupljanje podataka iz stava 3 ovog člana, u svrhu omogućavanja pristupa tim informacijama na ESAP-u.
- (2) Informacije iz stava 1 ovog člana moraju ispunjavati sljedeće zahtjeve:
 - 1) biti dostavljene u formatu iz kojeg se mogu izdvojiti podaci, kako je definisano u Članu 2, tačka (3), Regulative (EU) 2023/2859 ili, kada to zahtijeva pravo Unije, u formatu koji se može čitati mašinski, kako je definisano u Članu 2, tačka (4) te Regulative;
 - 2) biti praćene sljedećim metapodacima:
 - a) sva imena agencije za kreditni rejting na koju se informacije odnose;
 - b) identifikator pravnog lica agencije za kreditni rejting, kako je utvrđeno u skladu sa članom 7 stav 4 tačka 2 Regulative (EU) 2023/2859;
 - c) veličina agencije za kreditni rejting prema kategoriji, kako je utvrđeno u skladu sa članom 7 stav 4 tačka 4 Regulative (EU) 2023/2859;
 - d) vrsta informacija, kako je klasifikovano u skladu sa članom 7 stav 4 tačka 3 Regulative (EU) 2023/2859;
 - e) naznaka da li informacije sadrže lične podatke;
 - f) država sjedišta agencije za kreditni rejting na koju se informacije odnose;
 - g) industrijski sektor(i) ekonomske djelatnosti agencije za kreditni rejting na koju se informacije odnose, kako je utvrđeno u skladu sa članom 7 stav 4 tačka 5 Regulative (EU) 2023/2859.
- (3) Za potrebe stava 2 tačka 2 podtačka b ovog člana agencije za kreditni rejting moraju pribaviti identifikator pravnog lica.
- (4) Za svrhu omogućavanja pristupa informacijama iz stava 1 na ESAP-u, tijelo za prikupljanje podataka, kako je definisano u članu 2 tačka 2 Regulative (EU) 2023/2859, biće ESMA.
- (5) Od 10. januara 2028. godine, informacije iz člana 5 stav 3, člana 16 stav 2, člana 11 stav 2, člana 20 st. 1 i 2, člana 28 stav 3, člana 40 stav 5 i člana 55 stav 1 ovih Pravila, takođe će biti dostupne na ESAP-u. Za tu svrhu, tijelo za prikupljanje podataka, kako je definisano u članu 2, tačka (2), Regulative (EU) 2023/2859, biće ESMA.
- (6) Informacije moraju ispunjavati sljedeće zahtjeve:
 - 1) biti dostavljene u formatu iz kojeg se mogu izdvojiti podaci, kako je definisano u članu 2, tačka (3), Regulative (EU) 2023/2859;
 - 2) biti praćene sljedećim metapodacima:
 - a) sva imena agencije za kreditni rejting i ocijenjenog subjekta na koju se informacije odnose;
 - b) gdje je dostupno, identifikator pravnog lica agencije za kreditni rejting i ocijenjenog subjekta, kako je utvrđeno u skladu sa Članom 7(4), tačka (b), Regulative (EU) 2023/2859;
 - c) vrsta informacija, kako je klasifikovano u skladu sa Članom 7(4), tačka (c), te Regulative;
 - d) naznaka da li informacije sadrže lične podatke.

- (7) Za svrhu osiguranja efikasnog prikupljanja i upravljanja informacijama dostavljenim u skladu sa stavom 1 ovog člana, ESMA će razviti nacрте tehničkih standarda za sprovođenje kojima će se odrediti:
 - 1) svi ostali metapodaci koji prate informacije;
 - 2) strukturiranje podataka u informacijama;
 - 3) za koje informacije je potreban format čitljiv mašinski i, u takvim slučajevima, koji format čitljiv mašinski će biti korišćen.
- (8) Za potrebe tačke (c), ESMA će procijeniti prednosti i nedostatke različitih formata čitljivih mašinski i sprovesti odgovarajuće testove na terenu.
- (9) ESMA će te nacрте tehničkih standarda za sprovođenje dostaviti Komisiji.
- (10) Komisiji se daje ovlašćenje da usvoji tehničke standarde za sprovođenje iz prvog podstavka ovog stava u skladu sa članom 15 Regulative (EU) br. 1095/2010.
- (11) Kada je potrebno, ESMA će donijeti smjernice kako bi se osiguralo da metapodaci dostavljeni u skladu sa stavom 5, ak, tačka (a), budu ispravni.

III. NADZOR AKTIVNOSTI AGENCIJA ZA KREDITNI REJTING

Postupak registracije

Član 24

- (1) Agencija za kreditni rejting mora podnijeti zahtjev za registraciju u svrhu člana 2 stav 1 ovih Pravila, pod uslovom da je pravno lice osnovano u Uniji.
- (2) Registracija važi za cijelu teritoriju Unije kada odluka o registraciji agencije za kreditni rejting, koju je donijela ESMA, kako je navedeno u članu 16 stav 3 ili članu 17 stav 3 ovih Pravila, stupi na snagu.
- (3) Registrovana agencija za kreditni rejting mora u svakom trenutku ispunjavati uslove za inicijalnu registraciju.
- (4) Agencija za kreditni rejting mora bez odlaganja obavijestiti ESMA-u o svim bitnim promjenama uslova inicijalne registracije, uključujući otvaranje ili zatvaranje podružnice unutar Unije.
- (5) Bez uticaja na prethodni podstav, agencija za kreditni rejting mora obavijestiti ESMA-u o predviđenim bitnim promjenama u metodologijama rejtinga, modelima ili ključnim pretpostavkama rejtinga, ili o predloženim novim metodologijama, modelima ili ključnim pretpostavkama rejtinga, kada agencija objavi predložene promjene ili nove metodologije na svojoj internet stranici u skladu sa članom 8 stav 10 ovih Pravila.
- (6) Nakon isteka perioda konsultacija, agencija za kreditni rejting mora obavijestiti ESMA-u o svim promjenama nastalim kao rezultat konsultacija.
- (7) Bez uticaja na član 16 ili 17 ovih Pravila, ESMA će registrovati agenciju za kreditni rejting ako iz pregleda prijave zaključi da agencija ispunjava uslove za izdavanje kreditnih rejtinga utvrđene ovim Pravilima, uzimajući u obzir članove 4 i 6 ovih Pravila.
- (8) ESMA ne smije nametati zahtjeve u vezi sa registracijom koji nisu predviđeni ovim Pravilima.

Prijava za registraciju

Član 25

- (1) Agencija za kreditni rejting mora podnijeti prijavu za registraciju ESMA-i.
- (2) Prijava mora sadržavati informacije o pitanjima utvrđenim u Prilogu II.
- (3) Kada grupa agencija za kreditni rejting podnosi prijavu za registraciju, članovi grupe moraju ovlastiti jednog od njih da podnese sve prijave ESMA-i u ime grupe.
- (4) Ovlašćena agencija za kreditni rejting mora dostaviti informacije o pitanjima iz Priloga II za svakog člana grupe.
- (5) Agencija za kreditni rejting mora podnijeti prijavu na jednom od službenih jezika institucija Unije. Odredbe Regulativa br. 1 od 15. aprila 1958. godine, kojom se utvrđuju jezici koji se koriste u Evropskoj ekonomskoj zajednici, primjenjuju se *mutatis mutandis* na svaku drugu komunikaciju između ESMA-e i agencija za kreditni rejting i njihovog osoblja.
- (6) U roku od 20 radnih dana od prijema prijave, ESMA procjenjuje da li je prijava potpuna. Ako prijava nije potpuna, ESMA postavlja rok u kojem agencija za kreditni rejting mora dostaviti dodatne informacije.
- (7) Nakon što ocijeni da je prijava potpuna, ESMA obavještava agenciju za kreditni rejting o tome.

Ispitivanje prijave za registraciju agencije za kreditni rejting od strane ESMA-e

Član 26

- (1) ESMA će, u roku od 45 radnih dana od obavještenja iz člana 15 stav 4 ovih Pravila, ispitati prijavu za registraciju agencije za kreditni rejting na osnovu usklađenosti agencije za kreditni rejting sa uslovima utvrđenim ovim Pravilima.
- (2) ESMA može produžiti period ispitivanja za 15 radnih dana, naročito ako agencija za kreditni rejting:
 - 1) namjerava da potvrđuje kreditne rejtinge kako je navedeno u članu 4 stav 3 ovih Pravila;
 - 2) namjerava koristiti outsourcing; ili
 - 3) traži izuzeće od poštovanja određenih zahtjeva u skladu sa članom 6 stav 3 ovih Pravila.
- (3) U roku od 45 radnih dana od obavještenja iz člana 15 stav 4 ovih Pravila, ili u roku od 60 radnih dana ukoliko se primjenjuje stav 2 ovog člana, ESMA donosi potpuno obrazloženu odluku o registraciji ili odbijanju registracije.
- (4) Odluka koju ESMA donese prema stavu 3 ovog člana stupa na snagu peti radni dan nakon njenog donošenja.

Ispitivanje prijave za registraciju grupe agencija za kreditni rejting od strane ESMA-e

Član 27

- (1) ESMA će, u roku od 55 radnih dana od obavještenja iz drugog podstavka člana 15 stav 4 ovih Pravila, ispitati prijave za registraciju grupe agencija za kreditni rejting na osnovu usklađenosti tih agencija sa uslovima utvrđenim ovim Pravilima.
- (2) ESMA može produžiti period ispitivanja za 15 radnih dana, naročito ako bilo koja od agencija u grupi:
 - 1) namjerava da potvrđuje kreditne rejtinge kako je navedeno u članu 4 stav 3 ovih Pravila;
 - 2) namjerava koristiti outsourcing; ili
 - 3) traži izuzeće od poštovanja određenih zahtjeva u skladu sa članom 6 stav 3 ovih Pravila.
- (3) U roku od 55 radnih dana od obavještenja iz drugog podstavka člana 15 stav 4 ovih Pravila, ili u roku od 70 radnih dana ukoliko se primjenjuje stav 2 ovog člana, ESMA donosi potpuno obrazloženu pojedinačnu odluku o registraciji ili odbijanju registracije za svaku agenciju za kreditni rejting u grupi.
- (4) Odluka koju ESMA donese prema stavu 3 ovog člana stupa na snagu peti radni dan nakon njenog donošenja.

Obavještenje o odluci o registraciji, odbijanju ili povlačenju registracije, i objava liste registrovanih agencija za kreditni rejting

Član 28

- (1) U roku od pet radnih dana od donošenja odluke prema čl. 26, 27 ili 30 ovih Pravila, ESMA obavještava o svojoj odluci odgovarajuću agenciju za kreditni rejting.
- (2) Ako ESMA odbije registraciju agencije za kreditni rejting ili povuče njenu registraciju, u odluci se daju potpuni razlozi za takvu odluku.
- (3) ESMA će Komisiji, EBA-i, EIOPA-i, nadležnim organima i sektorijskim nadležnim organima saopštiti svaku odluku donijetu prema čl. 26, 27 ili 30 ovih Pravila.
- (4) ESMA će objaviti na svojoj internet stranici listu agencija za kreditni rejting registrovanih u skladu sa ovim Pravilima.
- (5) Lista će se ažurirati u roku od pet radnih dana nakon donošenja odluke prema čl. 26, 27 ili 30 ovih Pravila.
- (6) Evropska Komisija će tu ažuriranu listu objaviti u Službenom listu Evropske Unije u roku od 30 dana nakon ažuriranja.

Naknade za registraciju i nadzor

Član 29

- (1) ESMA će naplaćivati agencijama za kreditni rejting naknade u skladu sa ovim Pravilima i Regulativom Komisije iz člana 2 ovih Pravila i te naknade u potpunosti pokrivaju neophodne troškove ESMA-e u vezi sa registracijom, certificiranjem i nadzorom agencija za kreditni rejting, kao i refundaciju bilo kojih troškova koje nadležni organi mogu imati prilikom obavljanja poslova u skladu sa ovim Pravilima, naročito kao rezultat delegiranja zadataka u skladu sa članom 45 ovih Pravila.
- (2) Evropska Komisija će donijeti Regulativu o naknadama. Ta Regulativa će posebno utvrditi vrstu naknada i stvari za koje se naknade plaćaju, iznos naknada, način plaćanja i način na koji ESMA treba refundirati nadležnim organima bilo koje troškove koje mogu imati prilikom obavljanja poslova u skladu sa ovim Pravilima, naročito kao rezultat delegiranja zadataka u skladu sa članom 45 ovih Pravila.
- (3) Iznos naknade naplaćene agenciji za kreditni rejting mora pokriti sve administrativne troškove i biti proporcionalan prometu odgovarajuće agencije za kreditni rejting.

Povlačenje registracije

(1) Član 30

- (1) Bez prejudiciranja Člana 24, ESMA će povući registraciju agencije za kreditni rejting kada agencija za kreditni rejting:
 - 1) izričito odustane od registracije ili nije izdala kreditne rejtinge u prethodnih šest mjeseci;
 - 2) dobila registraciju dajući lažne izjave ili na bilo koji drugi nepravilni način; ili
 - 3) više ne ispunjava uslove pod kojima je registracija dodijeljena.
- (2) Nadležni organ države članice u kojoj se koriste kreditni rejtingi koje je izdala relevantna agencija za kreditni rejting, i koji smatra da je ispunjen neki od uslova iz paragrafa 1, može zatražiti od ESMA-e da ispita da li su ispunjeni uslovi za povlačenje registracije dotične agencije. Ako ESMA odluči da ne povuče registraciju relevantne agencije, mora dati potpune razloge za svoju odluku.
- (3) Odluka o povlačenju registracije stupa na snagu odmah na teritoriji cijele Unije, uz poštovanje prelaznog perioda za upotrebu kreditnih rejtinga iz člana 40 stav 4 ovih Pravila.

ESMA

Član 31

- (1) Bez prejudiciranja člana 42 ovih Pravila, ESMA osigurava primjenu ovih Pravila.
- (2) U skladu sa članom 16 Regulativa (EU) br. 1095/2010, ESMA donosi i ažurira smjernice o saradnji između ESMA-e, nadležnih organa i sektorskih nadležnih organa u svrhu primjene ovih Pravila i relevantne sektorske regulative, uključujući procedure i detaljne uslove koji se odnose na delegiranje zadataka.
- (3) U skladu sa članom 16 Regulativa (EU) br. 1095/2010, ESMA, u saradnji sa EBA i EIOPA, donosi i ažurira smjernice o primjeni režima potvrđivanja (endorsement) u skladu sa članom 4 stav 3 ovih Pravila najkasnije do 7. juna 2011. godine.
- (4) ESMA razvija nacрте regulatornih tehničkih standarda kako bi precizirala:
 - 1) informacije koje agencija za kreditni rejting mora dostaviti u svojoj prijavi za registraciju, kako je navedeno u Prilogu II;
 - 2) informacije koje agencija za kreditni rejting mora dostaviti prilikom prijave za certificiranje i prilikom procjene njenog sistemskog značaja za finansijsku stabilnost ili integritet finansijskih tržišta, kako je navedeno u članu 5 ovih Pravila;
 - 3) način prezentacije informacija, uključujući strukturu, format, metodu i period izvještavanja, koje agencije za kreditni rejting moraju otkriti u skladu sa članom 19 stav 2 ovih Pravila i tačkom 1 Part II Sekcija E Priloga I;
 - 4) procjenu usklađenosti metodologija kreditnog rejtinga sa zahtjevima iz člana 13 stav 3 ovih Pravila;
 - 5) sadržaj i format periodičnog izvještavanja o podacima o rejtingu koji se traži od registrovanih i certificiranih agencija za kreditni rejting u svrhu kontinuiranog nadzora od strane ESMA-e.
- (5) ESMA dostavlja te nacрте regulatornih tehničkih standarda Komisiji do 21. juna 2014. godine.
- (6) Komisiji je delegirano pravo da usvoji regulatorne tehničke standarde iz prvog podstavka u skladu sa procedurom utvrđenom članovima 10 do 14 Regulativa (EU) br. 1095/2010.
- (7) ESMA razvija nacрте regulatornih tehničkih standarda kako bi precizirala:
 - (a) sadržaj i način prezentacije informacija, uključujući strukturu, format, metodu i vrijeme izvještavanja, koje agencije za kreditni rejting moraju dostaviti ESMA-i u skladu sa članom 20 stav 1 ovih Pravila;
 - (b) sadržaj i format periodičnog izvještavanja o naknadama koje naplaćuju agencije za kreditni rejting u svrhu kontinuiranog nadzora od strane ESMA-e.
- (9) ESMA dostavlja te nacрте regulatornih tehničkih standarda Komisiji do 21. juna 2014. godine. Komisiji je delegirano pravo da usvoji regulatorne tehničke standarde iz prvog podstavka u skladu sa procedurom utvrđenom članovima 10 do 14 Regulativa (EU) br. 1095/2010.
- (10) ESMA podnosi izvještaj o mogućnosti uspostavljanja jednog ili više preslikavanja (mappings) kreditnih rejtinga dostavljenih u skladu sa članom 20 stav 1 ovih Pravila i dostavlja taj izvještaj Komisiji do 21. juna 2015. godine.
- (11) Izvještaj posebno procjenjuje:
 - 1) mogućnost, trošak i korist uspostavljanja jednog ili više preslikavanja;
 - 2) način na koji se jedno ili više preslikavanja može kreirati bez pogrešnog prikazivanja kreditnih rejtinga imajući u vidu različite metodologije rejtinga;
 - 3) bilo koji uticaj koji preslikavanja mogu imati na regulatorne tehničke standarde razvijene do sada u vezi sa Članom 31 stav 7 i 10 ovih Pravila.
- (12) ESMA se konsultuje sa EBA i EIOPA u vezi sa stavom 1 ovog člana.
- (13) ESMA objavljuje godišnji izvještaj o primjeni ovih Pravila i taj izvještaj posebno sadrži procjenu implementacije Priloga I od strane registrovanih agencija za kreditni rejting i procjenu primjene mehanizma potvrđivanja (endorsement) iz člana 4 stav 3 ovih Pravila.

- (14) ESMA godišnje Parlamentu, Savjetu i Komisiji podnosi izvještaj o nadzornim mjerama koje je poduzela i sankcijama koje je nametnula u skladu sa ovim Pravilima, uključujući novčane kazne i periodične novčane kazne.
- (15) ESMA surađuje sa EBA i EIOPA pri obavljanju svojih zadataka i konsultuje EBA i EIOPA prije donošenja i ažuriranja smjernica i dostavljanja nacrtu regulatornih tehničkih standarda.

Nadležni organi

Član 32

- (1) Do 7. juna 2010. godine, svaka država članica imenuje nadležni organ u svrhu primjene ovih Pravila.
- (2) Nadležni organi moraju imati odgovarajući broj osoblja, sa odgovarajućim kapacitetom i stručnošću, kako bi bili u mogućnosti da primjenjuju ovu Regulativu.

Ispitivanje usklađenosti sa zahtjevima metodologije

Član 33

- (1) Pri vršenju kontinuiranog nadzora nad agencijama za kreditni rejting registrovanim u skladu sa ovim Pravilima, ESMA redovno ispituje usklađenost sa članom 13 stav 3 ovih Pravila.
- (2) Bez prejudiciranja člana 34 ovih Pravila, ESMA takođe, u okviru ispitivanja iz stava 1 ovog člana:
 1. provjerava sprovođenje back-testiranja od strane agencija za kreditni rejting;
 2. analizira rezultate tog back-testiranja; i
 3. provjerava da li agencije za kreditni rejting imaju procese koji uzimaju u obzir rezultate back-testiranja u svojim metodologijama rejtinga.

Nezavisnost sadržaj rejtinga ili metodologija

Član 34

Prilikom izvršavanja svojih dužnosti u skladu sa ovim Pravilima, ESMA, Evropska Komisija ili bilo koji javni organ države članice ne smiju se umiješavati u sadržaj kreditnih rejtinga ili metodologija.

Vršenje ovlaštenja iz članova 36 do 38

Član 35

Ovlaštenja koja su dodijeljena ESMA-i ili bilo kojem službeniku ili drugoj osobi ovlaštenoj od strane ESMA-e u skladu sa članovima 36 do 38 ovih Pravila ne smiju se koristiti za zahtijevanje otkrivanja informacija ili dokumenata koji su zaštićeni pravnim privilegijama.

Zahtjevi za informacije

Član 36

- (1) ESMA može, putem jednostavnog zahtjeva ili odluke, zahtijevati od agencija za kreditni rejting, osoba uključenih u kreditne rejting aktivnosti, rejtingovanih subjekata i povezanih trećih lica, trećih lica kojima su agencije za kreditni rejting outsoursovale operativne funkcije ili aktivnosti, kao i osoba koje su na drugi način blisko i značajno povezane sa agencijama za kreditni rejting ili kreditnim rejting aktivnostima, da dostave sve informacije koje su neophodne za izvršavanje njenih dužnosti u skladu sa ovim Pravilima.
- (2) Prilikom slanja jednostavnog zahtjeva za informacije u skladu sa stavom 1 ovog člana ESMA:
 - 1) navodi ovaj član kao pravnu osnovu zahtjeva;
 - 2) navodi svrhu zahtjeva;
 - 3) precizira koje informacije se zahtijevaju;
 - 4) postavlja vremenski rok u kojem informacije moraju biti dostavljene;
 - 5) obavještava lice od kojeg se zahtijevaju informacije da nije obavezno dostaviti informacije, ali da bilo koji odgovor na zahtjev za informacijama ne smije biti netačan ili obmanjujući;
 - 6) navodi novčanu kaznu propisanu članom 52 ovih Pravila, u vezi sa tačkom 7 Sekcije II Aneksa III, u slučaju da su odgovori na postavljena pitanja netačni ili obmanjujući.
- (3) Kada se zahtjeva dostavljanje informacija putem odluke u skladu sa stavom 1 ovog člana, ESMA:
 - 1) navodi ovaj član kao pravnu osnovu zahtjeva;
 - 2) navodi svrhu zahtjeva;
 - 3) precizira koje informacije se zahtijevaju;
 - 4) postavlja vremenski rok u kojem informacije moraju biti dostavljene;
 - 5) navodi periodične novčane kazne propisane članom 53 ovih Pravila u slučaju nepotpunog dostavljanja traženih informacija;
 - 6) navodi novčanu kaznu propisanu članom 52 ovih Pravila, u vezi sa tačkom 7 Sekcije II Aneksa III, u slučaju da su odgovori na postavljena pitanja netačni ili obmanjujući;
 - 7) navodi pravo na žalbu odluci pred Odborom za žalbe i pravo da odluku preispita Sud pravde Evropske unije u skladu sa članovima 60 i 61 Regulativa (EU) br. 1095/2010.
- (4) Lica iz stava 1 ovog člana ili njihovi predstavnici, a u slučaju pravnih lica ili udruženja bez pravnog subjektiviteta, lica ovlaštena da ih predstavljaju prema zakonu ili statutu, dužni su da dostave tražene informacije.
- (5) Advokati koji su ovlašćeni da djeluju mogu dostaviti informacije u ime svojih klijenata.
- (6) Klijenti ostaju u potpunosti odgovorni ako su dostavljene informacije nepotpune, netačne ili obmanjujuće.
- (7) ESMA će bez odlaganja poslati kopiju jednostavnog zahtjeva ili svoje odluke nadležnom organu države članice u kojoj su lica iz stava 1 ovog člana koja su obuhvaćena zahtjevom za informacijama, domicilna ili registrovana.

Opšte istrage

Član 37

- (1) Radi izvršavanja svojih dužnosti u skladu sa ovim Pravilima, ESMA može provoditi sve neophodne istrage lica iz člana 36 stav 1 ovih Pravila.
- (2) U tu svrhu, službenici i druga lica ovlaštena od strane ESMA-e imaju ovlaštenje da:
 - 1) ispituju sve evidencije, podatke, procedure i bilo koji drugi materijal relevantan za izvršavanje svojih zadataka, bez obzira na medij na kojem su pohranjeni;
 - 2) uzimaju ili pribavljaju ovjerene kopije ili izvode iz takvih evidencija, podataka, procedura i drugog materijala;
 - 3) pozivaju i ispituju bilo koje lice iz člana 36 stav 1 ovih Pravila ili njihove predstavnike ili osoblje radi davanja usmenih ili pisanih objašnjenja o činjenicama ili dokumentima koji se odnose na predmet i svrhu inspekcije, te evidentiraju odgovore;

- 4) intervjuiše bilo koje drugo fizičko ili pravno lice koje pristane da bude intervjuirano radi prikupljanja informacija u vezi sa predmetom istrage;
- 5) zahtijevaju evidencije o telefonskom i podatkovnom saobraćaju.
- (3) Službenici i druga lica ovlaštena od strane ESMA-e za potrebe istraga iz stava 1 ovog člana, vrše svoja ovlaštenja uz predočenje pismenog ovlaštenja koje precizira predmet i svrhu istrage.
- (4) Ovlaštenje takođe navodi periodične novčane kazne propisane članom 53 ovih Pravila u slučaju da tražene evidencije, podaci, procedure ili bilo koji drugi materijal, ili odgovori na pitanja postavljena licima iz člana 36 stav 1 ovih Pravila nisu dostavljeni ili su nepotpuni, i novčane kazne propisane članom 52 ovih Pravila, u vezi sa tačkom 8 Sekcije II Aneksa III, u slučaju da su odgovori na pitanja postavljena licima iz člana 36 stav 1 ovih Pravila netačni ili obmanjujući.
- (5) Lica iz člana 36 stav 1 ovih Pravila dužna su da se podvrgnu istragama koje je pokrenula ESMA na osnovu odluke. Odluka precizira predmet i svrhu istrage, periodične novčane kazne propisane članom 53 ovih Pravila, pravne lijekove dostupne u skladu sa Regulativom (EU) br. 1095/2010, kao i pravo da odluka bude preispitana pred Sudom pravde Evropske unije.
- (6) Na vrijeme prije sprovođenja istrage, ESMA obavještava nadležni organ države članice u kojoj će istraga biti izvršena o samoj istrazi i o identitetu ovlašćenih lica.
- (7) Službenici nadležnog organa, na zahtjev ESMA-e, pomažu ovim ovlašćenim licima pri izvršavanju njihovih dužnosti.
- (8) Službenici nadležnog organa mogu takođe prisustvovati istragama na zahtjev.
- (9) Ako zahtjev za evidenciju telefonskog ili podatkovnog saobraćaja iz tačke 5 stav 1 ovog člana zahtijeva odobrenje sudske vlasti prema nacionalnim propisima, to odobrenje se traži i takvo odobrenje može se tražiti i kao mjera predostrožnosti.
- (10) Kada se traži odobrenje iz stava 5 ovog člana, nacionalna sudska vlast provjerava da li je odluka ESMA-e autentična i da li predviđene prinudne mjere nisu proizvoljne ili pretjerane imajući u vidu predmet istrage.
- (11) Pri kontroli proporcionalnosti prinudnih mjera, nacionalna sudska vlast može tražiti od ESMA-e detaljna objašnjenja, posebno u vezi sa osnovama zbog kojih ESMA sumnja da je došlo do povrede ovih Pravila, ozbiljnošću sumnjane povrede i prirodom uključenosti lica pod prinudnim mjerama.
- (12) Nacionalna sudska vlast ne preispituje potrebu za istragom niti zahtijeva da joj budu dostavljene informacije iz dosijea ESMA-e. Zakonitost odluke ESMA-e može preispitati isključivo Sud pravde Evropske unije, u skladu sa postupkom utvrđenim Regulativom (EU) br. 1095/2010.

Inspekcije na licu mjesta

Član 38

- (1) Radi izvršavanja svojih dužnosti u skladu sa ovim Pravilima, ESMA može provoditi sve neophodne inspekcije na licu mjesta u poslovnim prostorima pravnih lica iz člana 36 stav 1 ovih Pravila.
- (2) Kada pravilno izvođenje i efikasnost inspekcije to zahtijevaju, ESMA može izvršiti inspekciju na licu mjesta bez prethodnog najavljanja.
- (3) Službenici i druga lica ovlaštena od strane ESMA-e za sprovođenje inspekcije na licu mjesta mogu ući u bilo koji poslovni prostor i zemljište pravnih lica koja su predmet odluke o istrazi koju je donijela ESMA i imaju sva ovlaštenja propisana u člana 37 stav 1 ovih Pravila i takođe, imaju ovlaštenje da zapečate bilo koji poslovni prostor i knjige ili evidencije za period trajanja inspekcije i u obimu neophodnom za inspekciju.
- (4) Službenici i druga lica ovlaštena od strane ESMA-e za sprovođenje inspekcije na licu mjesta vrše svoja ovlaštenja uz predočenje pismenog ovlaštenja koje precizira predmet i svrhu inspekcije, kao i periodične novčane kazne propisane članom 53 ovih Pravila u slučaju da lica o kojima je riječ ne podvrgnu inspekciji. Na vrijeme prije inspekcije, ESMA obavještava nadležni organ države članice u kojoj će inspekcija biti sprovedena.
- (5) Lica iz člana 36 stav 1 ovih Pravila dužna su da se podvrgnu inspekcijama na licu mjesta naređenim odlukom ESMA-e. Odluka precizira predmet i svrhu inspekcije, datum početka inspekcije, periodične novčane kazne propisane članom 53 ovih Pravila, pravne lijekove dostupne u skladu sa Regulativom (EU) br. 1095/2010, kao i pravo da odluka bude preispitana pred Sudom pravde Evropske unije. ESMA donosi takve odluke nakon konsultacija sa nadležnim organom države članice u kojoj će inspekcija biti sprovedena.
- (6) Službenici, kao i lica ovlaštena ili imenovana od strane nadležnog organa države članice u kojoj će inspekcija biti sprovedena, dužni su, na zahtjev ESMA-e, aktivno pomagati službenicima i drugim licima ovlašćenim od strane ESMA-e i u tu svrhu uživaju ista ovlaštenja kao u stavu 2 ovog člana.
- (7) Službenici nadležnog organa države članice mogu takođe prisustvovati inspekcijama na licu mjesta na zahtjev.
- (8) ESMA takođe može zahtijevati od nadležnih organa da izvrše posebne istražne zadatke i inspekcije na licu mjesta u skladu sa ovim članom i člana 37 stav 1 ovih Pravila u njeno ime i u tu svrhu, nadležni organi uživaju ista ovlaštenja kao ESMA, kako je propisano u ovom članu i u člana 37 stav 1 ovih Pravila.
- (9) Kada službenici i druga lica ovlaštena od strane ESMA-e tokom inspekcije uoče da lica opstruiše inspekciju naređenu u skladu sa ovim članom, nadležni organ države članice pruža im potrebnu pomoć, uključujući, kada je to primjereno, pomoć policije ili ekvivalentnog organa za izvršenje, kako bi se omogućilo sprovođenje inspekcije na licu mjesta.
- (10) Ako inspekcija na licu mjesta iz stava 1 ili pomoć iz stava 7 ovog člana zahtijeva odobrenje sudske vlasti prema nacionalnim propisima, takvo odobrenje se traži.
- (11) Odobrenje može biti traženo i kao mjera predostrožnosti.
- (12) Kada se traži odobrenje iz stava 8 ovog člana, nacionalna sudska vlast provjerava da li je odluka ESMA-e autentična i da li predviđene prinudne mjere nisu proizvoljne ili pretjerane u odnosu na predmet inspekcije.
- (13) Pri kontroli proporcionalnosti prinudnih mjera, nacionalna sudska vlast može tražiti od ESMA-e detaljna objašnjenja, posebno u vezi sa osnovama zbog kojih ESMA sumnja da je došlo do povrede ovih Pravila, ozbiljnošću sumnjane povrede i prirodom uključenosti lica pod prinudnim mjerama. Ipak, nacionalna sudska vlast ne preispituje potrebu za inspekcijom niti zahtijeva da joj budu dostavljene informacije iz dosijea ESMA-e.
- (14) Zakonitost odluke ESMA-e može preispitati isključivo Sud pravde Evropske unije, u skladu sa postupkom utvrđenim Regulativom (EU) br. 1095/2010.

Procesna pravila za preduzimanje nadzornih mjera i izricanje novčanih kazni

Član 39

- (1) da, u izvršavanju svojih dužnosti u skladu sa ovim Pravilima, ESMA utvrdi da postoje ozbiljni pokazatelji mogućeg postojanja činjenica koje bi mogle predstavljati jedno ili više kršenja navedenih u Aneksu III, ESMA imenuje nezavisnog istražnog službenika unutar ESMA-e da istraži predmet. Istražni službenik ne smije biti uključen niti je bio uključen u neposredni ili posredni nadzor ili proces registracije relevantne kreditne agencije i obavlja svoje funkcije nezavisno od Odbora nadzornika ESMA-e.
- (2) Istražni službenik istražuje navodna kršenja, uzimajući u obzir sve komentare koje dostave lica pod istragom, i podnosi kompletan dosije sa svojim nalazima Odboru nadzornika ESMA-e.
- (3) Radi izvršenja svojih zadataka, istražni službenik može koristiti ovlaštenje za zahtjev informacija u skladu sa članom 36 ovih Pravila i za sprovođenje istraga i inspekcija na licu mjesta u skladu sa članovima 37 i 38 ovih Pravila.
- (4) Prilikom korišćenja ovlaštenja, istražni službenik se pridržava člana 35 ovih Pravila.
- (5) Tokom izvršavanja svojih zadataka, istražni službenik ima pristup svim dokumentima i informacijama koje je ESMA prikupila u okviru svojih nadzornih aktivnosti.

- (6) Po završetku istrage i prije podnošenja dosijea sa nalazima Odboru nadzornika ESMA-e, istražni službenik omogućava licima pod istragom da budu saslušana u vezi sa predmetom istrage. Istražni službenik zasniva svoje nalaze isključivo na činjenicama o kojima su lica pod istragom imala priliku da iznesu komentare.
- (7) Prava odbrane lica koja su predmet istrage u potpunosti se poštuju tokom istražnih postupaka u skladu sa ovim članom.
- (8) Prilikom podnošenja dosijea sa nalazima Odboru nadzornika ESMA-e, istražni službenik obavještava lica pod istragom o tome. Lica pod istragom imaju pravo pristupa dosijeu, uzimajući u obzir legitimni interes drugih lica u zaštiti njihovih poslovnih tajni.
- (9) Pravo pristupa dosijeu ne obuhvata povjerljive informacije koje se tiču trećih lica.
- (10) Na osnovu dosijea koje sadrži nalaze istražnog službenika i, kada to traže lica pod istragom, nakon saslušanja tih lica u skladu sa članovima 41 i 54 ovih Pravila, Odbor nadzornika ESMA-e donosi odluku da li je jedno ili više kršenja iz Aneksa III počinjeno od strane lica pod istragom, i u tom slučaju preuzima nadzornu mjeru u skladu sa članom 24 ovih Pravila i izriče novčanu kaznu u skladu sa članom 52 ovih Pravila.
- (11) Istražni službenik ne učestvuje u odlučivanju Odbora nadzornika ESMA-e niti na bilo koji način interveniše u procesu donošenja odluka Odbora nadzornika ESMA-e.
- (12) Evropska Komisija donosi dodatna procesna pravila za korišćenje ovlašćenja za izricanje novčanih kazni ili periodičnih novčanih penalizacija, uključujući odredbe o pravima odbrane, vremenskim odredbama i naplati kazni ili periodičnih penalizacija, i donosi detaljna pravila o zastarnim rokovima za izricanje i izvršenje kazni.
- (13) ESMA upućuje pitanja za krivično gonjenje nadležnim nacionalnim organima kada, u izvršavanju svojih dužnosti u skladu sa ovim Pravilima, utvrdi da postoje ozbiljni pokazatelji mogućeg postojanja činjenica koje bi mogle predstavljati krivična djela.
- (14) ESMA se uzdržava od izricanja novčanih kazni ili periodičnih penalizacija kada je prethodna oslobađajuća presuda ili osuđujuća presuda zasnovana na istim činjenicama, ili na činjenicama koje su suštinski iste, stekla pravosnažnu snagu u krivičnom postupku prema nacionalnom pravu.

Nadzorne mjere od strane ESMA-e

Član 40

- (1) Kada, u skladu sa članom 39 stav 5 ovih Pravila, Odbor nadzornika ESMA-e utvrdi da je kreditna agencija počinila jedno od kršenja navedenih u Aneksu III, Odbor nadzornika ESMA-e može da donese jednu ili više od sljedećih odluka i to:
 - 1) povući registraciju kreditne agencije;
 - 2) privremeno zabraniti kreditnoj agenciji izdavanje kreditnih rejtinga sa učinkom na cijelom teritoriju Unije, dok se kršenje ne otkloni;
 - 3) obustaviti korišćenje, u regulatorne svrhe, kreditnih rejtinga izdatih od strane kreditne agencije sa učinkom na cijelom teritoriju Unije, dok se kršenje ne otkloni;
 - 4) zahtijevati od kreditne agencije da otkloni kršenje;
 - 5) izdati javna obavještenja.
- (2) Prilikom donošenja odluka iz stava 1 ovog člana, Odbor nadzornika ESMA-e uzima u obzir prirodu i ozbiljnost kršenja, imajući u vidu sljedeće kriterijume:
 - 1) trajanje i učestalost kršenja;
 - 2) da li je kršenje otkrilo ozbiljne ili sistemske slabosti u procedurama preduzeća, u sistemima upravljanja ili internim kontrolama;
 - 3) da li je kršenje omogućilo, prouzrokovalo ili na drugi način doprinijelo finansijskom kriminalu;
 - 4) da li je kršenje počinjeno namjerno ili iz nepažnje.
- (3) Prije donošenja odluka iz tač. 1, 2 i 3 stav 1 ovog člana, Odbor nadzornika ESMA-e obavještava EBA-u i EIOPA-u.
- (4) Kreditni rejtingi mogu nastaviti da se koriste u regulatorne svrhe nakon donošenja odluka iz tač. 1, 2 i 3 stav 1 ovog člana u periodu koji ne prelazi:
 - 1) 10 radnih dana od datuma kada je odluka ESMA-e objavljena u skladu sa stavom 5 ovog člana, ako postoje kreditni rejtingi istog finansijskog instrumenta ili subjekta izdati od strane drugih kreditnih agencija registrovanih u skladu sa ovim Pravilima; ili
 - 2) tri mjeseca od datuma kada je odluka ESMA-e objavljena u skladu sa stavom 5 ovog člana, ako ne postoje kreditni rejtingi istog finansijskog instrumenta ili subjekta izdati od strane drugih kreditnih agencija registrovanih u skladu sa ovim Pravilima.
- (5) Odbor nadzornika ESMA-e može produžiti period iz tačke 2 stav 4 ovog člana za tri mjeseca, uključujući i na osnovu zahtjeva EBA-e ili EIOPA-e, u izuzetnim okolnostima koje se odnose na potencijalno narušavanje tržišta ili finansijsku nestabilnost.
- (6) Bez odlaganja, Odbor nadzornika ESMA-e obavještava kreditnu agenciju na koju se odluka odnosi o bilo kojoj odluci donesenoj u skladu sa stavom 1 ovog člana i dostavlja takvu odluku nadležnim organima i sektorskim nadležnim organima, Komisiji, EBA-i i EIOPA-i.
- (7) ESMA javno objavljuje takvu odluku na svojoj internet stranici u roku od 10 radnih dana od dana kada je donesena.
- (8) Prilikom javnog objavljivanja odluke, Odbor nadzornika ESMA-e takođe objavljuje pravo kreditne agencije na žalbu, činjenicu da je žalba eventualno podnijeta (ukoliko je primjenjivo), uz naglašavanje da žalba nema odlagajući efekat, i informaciju da je moguće da Odbor za žalbe obustavi primjenu osporene odluke u skladu sa članom 60 stav 3 Regulativa (EU) br. 1095/2010.

Saslušanje lica na koja se postupak odnosi

Član 41

- (1) Prije donošenja bilo koje odluke u skladu sa članom 40 stav 1 ovih Pravila, Odbor nadzornika ESMA-e obezbjeđuje licima na koja se postupak odnosi mogućnost da budu saslušana u vezi sa nalazima ESMA-e.
- (2) Odbor nadzornika ESMA-e donosi odluke isključivo na osnovu nalaza o kojima su lica na koja se postupak odnosi imala priliku da iznesu svoje komentare.
- (3) Stav 1 ovog člana se ne primjenjuje ako je potrebna hitna mjera kako bi se spriječila značajna i neposredna šteta po finansijski sistem i u takvom slučaju Odbor nadzornika ESMA-e može donijeti privremenu odluku i obezbijediti licima na koja se odluka odnosi mogućnost da budu saslušana što je prije moguće nakon donošenja odluke.
- (4) Prava odbrane lica na koja se postupak odnosi u potpunosti se poštuju tokom postupka.
- (5) Lica imaju pravo pristupa spisu ESMA-e, uzimajući u obzir legitimni interes drugih lica u zaštiti njihovih poslovnih tajni. Pravo pristupa spisu ne uključuje povjerljive informacije.

Sektorski nadležni organi

Član 42

Sektorski nadležni organi odgovorni su za nadzor i sprovođenje člana 4 stav 1 i članova 6, 15 i 16 ovih Pravila u skladu sa relevantnom sektorskom regulativom.

IV. SARADNJA IZMEĐU ESMA-E, NADLEŽNIH ORGANA I SEKTORSKIH NADLEŽNIH ORGANA

Obaveza saradnje

Član 43

ESMA, EBA, EIOPA, nadležni organi i sektorski nadležni organi dužni su da saraduju kada je to neophodno u svrhu primjene ovih Pravila i primjene relevantne sektorske regulative.

Razmjena informacija

Član 44

- (1) ESMA, nadležni organi i sektorski nadležni organi bez odlaganja razmjenjuju informacije potrebne za izvršavanje svojih dužnosti u skladu sa ovim Pravilima i relevantnom sektorskom regulativom.
- (2) ESMA može prenositi povjerljive informacije centralnim bankama, Evropskom sistemu centralnih banaka i Evropskoj centralnoj banci u njihovom svojstvu monetarnih vlasti, Evropskom odboru za sistemski rizik i, gdje je to primjenjivo, drugim javnim organima odgovornim za nadzor sistema plaćanja i poravnanja, u svrhu izvršavanja njihovih zadataka i takvi organi ili tijela nisu spriječeni da ESMA-i dostave informacije koje su joj potrebne za izvršavanje dužnosti u skladu sa ovim Pravilima.

Delegiranje zadataka od strane ESMA-e nadležnim organima

Član 45

- (1) Kada je to neophodno za pravilno izvršavanje nadzornog zadatka, ESMA može delegirati specifične nadzorne zadatke nadležnom organu države članice u skladu sa smjernicama koje je ESMA izdala prema članu 31 stav 2 ovih Pravila a takvi specifični nadzorni zadaci mogu, posebno, uključivati ovlaštenje da se zahtijevaju informacije u skladu sa članom 36 ovih Pravila i da se sprovode istrage i inspekcije na licu mjesta u skladu sa članom 38 stav 6 ovih Pravila.
- (2) Prije delegiranja zadatka, ESMA će konsultovati relevantni nadležni organ.
- (3) konsultacija se odnosi na:
 - 1) obim zadatka koji se delegira;
 - 2) vremenski okvir za izvršenje zadatka koji se delegira; i
 - 3) prenos potrebnih informacija od i ka ESMA-i.
- (4) U skladu sa regulativom o naknadama koju Evropska Komisija treba da donese prema članu 29 stav 2 ovih Pravila, ESMA će nadležnom organu nadoknaditi troškove nastale prilikom izvršavanja delegiranih zadataka.
- (5) ESMA će periodično pregledati delegiranje iz stava 1 ovog člana.
- (6) Delegiranje zadataka može biti opozvano u bilo kom trenutku.
- (7) Delegiranje zadataka ne utiče na odgovornost ESMA-e i ne ograničava sposobnost ESMA-e da sprovodi i nadgleda delegiranu aktivnost.
- (8) Nadzorne odgovornosti prema ovoj Regulativi, uključujući odluke o registraciji, konačne procjene i odluke o postupanju u vezi sa prekršajima, ne mogu biti delegirane.

Obavještanje i zahtjevi za suspenziju od strane nadležnih organa

Član 46

- (1) Kada nadležni organ države članice utvrdi da se na teritoriji te ili druge države članice vrše, ili su se vršili, postupci suprotni ovim Pravilima, on će o tome obavijestiti ESMA-u na što precizniji način.
- (2) Kada nadležni organ smatra da je to prikladno radi istrage, može predložiti ESMA-i da procijeni potrebu za korišćenjem ovlaštenja iz članova 36 i 37 ovih Pravila u vezi sa kreditnom agencijom koja je uključena u te postupke.
- (3) ESMA će preduzeti odgovarajuće mjere i obavijestiti nadležni organ koji je podnio obavještenje o ishodu i, koliko je moguće, o svim značajnim privremenim razvojnim događajima.
- (4) Bez prejudiciranja obaveze obavještanja iz stava 1 ovog člana, kada nadležni organ koji je podnio obavještenje smatra da registrovana kreditna agencija, čije kreditne ocjene se koriste na teritoriji te države članice, krši obaveze iz ovih Pravila, a prekršaji su dovoljno ozbiljni i dugotrajni da značajno utiču na zaštitu investitora ili na stabilnost finansijskog sistema te države članice, nadležni organ može zahtijevati od ESMA-e da suspenduje korišćenje kreditnih ocjena te kreditne agencije u regulatorne svrhe od strane finansijskih institucija i drugih subjekata iz člana 4 stav 1 ovih Pravila.
- (5) Nadležni organ koji je podnio zahtjev mora ESMA-i dostaviti potpune razloge za svoj zahtjev.
- (6) Ako ESMA smatra da zahtjev nije opravdan, o tome će obavijestiti nadležni organ u pisanom obliku sa obrazloženjem.
- (7) Ako ESMA smatra da je zahtjev opravdan, preduzeće odgovarajuće mjere za rješavanje problema.

Profesionalna tajna

Član 47

- (1) Obaveza profesionalne tajne primjenjuje se na ESMA-u, nadležne organe i sva lica koja rade ili su radila za ESMA-u, za nadležne organe ili za bilo koje drugo lice kome je ESMA delegirala zadatke, uključujući revizore i eksperte angažovane od strane ESMA-e.
- (2) Informacije obuhvaćene profesionalnom tajnom ne smiju se otkrivati drugom licu ili organu, osim kada je to neophodno za pravni postupak.
- (3) Sve informacije koje, prema ovoj Regulativi, pribave ili razmjenjuju ESMA, nadležni organi, sektorski nadležni organi ili drugi organi i tijela iz Člana 44 stav 2 ovih Pravila, smatraju se povjerljivim, osim kada ESMA ili nadležni organ ili drugi organ ili tijelo u trenutku dostavljanja izričito navede da se informacije mogu otkriti ili kada je otkrivanje neophodno za pravni postupak.

V. SARADNJA SA TREĆIM ZEMLJAMA

Sporazum o razmjeni informacija

Član 48

- (1) ESMA može zaključivati sporazume o saradnji za razmjenu informacija sa nadzornim organima trećih zemalja samo ako su informacije koje se otkrivaju zaštićene garancijama profesionalne tajne koje su najmanje ekvivalentne onima propisanim Članom 47 ovih Pravila i takva razmjena informacija ima za cilj izvršavanje zadataka ESMA-e ili tih nadzornih organa.
- (2) Što se tiče prenosa ličnih podataka u treću zemlju, ESMA će primjenjivati Regulativu (EC) br. 45/2001 Evropskog parlamenta i Savjeta od 18. decembra 2000. o zaštiti pojedinaca u vezi sa obradom ličnih podataka od strane institucija i tijela Zajednice i o slobodnom kretanju tih podataka.

Otkrivanje informacija iz trećih zemalja

Član 49

- (1) ESMA može otkriti informacije primljene od nadzornih organa trećih zemalja samo ako je ESMA ili nadležni organ dobio izričitu saglasnost nadzornog organa koji je prenio informacije i, gdje je primjenljivo, informacije se otkrivaju samo za svrhe za koje je taj nadzorni organ dao saglasnost ili gdje je takvo otkrivanje neophodno za pravne postupke.

Gradanska odgovornost kreditnih agencija

Član 50

- (1) Kada je kreditna agencija počinila, namjerno ili usljed grube nepažnje, bilo koji od prekršaja navedenih u Prilogu III koji ima uticaj na kreditnu ocjenu, investitor ili emiter može tražiti naknadu štete od te kreditne agencije za štetu koju mu je prouzrokovao taj prekršaj.
- (2) Investitor može tražiti naknadu štete po ovom članu ako dokaže da se razumno oslanjao, u skladu sa članom 6 stav 1 ovih Pravila ili uz primjenu dužne pažnje, na kreditnu ocjenu pri odluci da investira u, zadrži ili proda finansijski instrument pokriven tom ocjenom.
- (3) Emiter može tražiti naknadu štete po ovom članu ako dokaže da su on ili njegovi finansijski instrumenti pokriveni tom kreditnom ocjenom i da prekršaj nije nastao zbog obmanjujućih ili netačnih informacija koje je emiter dostavio kreditnoj agenciji, direktno ili putem javno dostupnih informacija.
- (4) Na investitoru ili emiteru je odgovornost da dostavi tačne i detaljne informacije koje ukazuju da je kreditna agencija prekršila ova Pravila i da je taj prekršaj imao uticaj na izdato kreditno ocjenjivanje a šta predstavlja tačne i detaljne informacije ocjenične nadležni nacionalni sud, uzimajući u obzir da investitor ili emiter možda nema pristup informacijama koje su isključivo u nadležnosti kreditne agencije.
- (5) Gradanska odgovornost kreditnih agencija, kako je navedeno u stavu 1 ovog člana, može biti unaprijed ograničena samo kada je to:
 - 1) razumno i proporcionalno; i
 - 2) dozvoljeno važećim nacionalnim pravom u skladu sa stavom 4 ovog člana.
- (6) Bilo koje ograničenje koje ne ispunjava uslove iz stava 5 ovog člana, ili bilo koje isključenje građanske odgovornosti, biće pravno nevažeće.
- (7) Pojmovi kao što su "šteta", "namjera", "gruba nepažnja", "razumno se oslonio", "dužna pažnja", "uticaj", "razumno" i "proporcionalno" koji se spominju u ovom članu, a nisu definisani, tumačiće se i primjenjivati u skladu sa važećim nacionalnim pravom, prema relevantnim pravilima privatnog međunarodnog prava. Pitanja koja se tiču građanske odgovornosti kreditne agencije, a koja nisu pokrivena ovim Pravilima, regulišu se važećim nacionalnim pravom u skladu sa relevantnim pravilima privatnog međunarodnog prava. Sud koji je nadležan za odlučivanje o zahtjevu za građansku odgovornost investitora ili emitera biće određen relevantnim pravilima privatnog međunarodnog prava.
- (8) Ovaj član ne isključuje dodatne zahtjeve za građansku odgovornost u skladu sa nacionalnim pravom.
- (9) Pravo na naknadu štete propisano ovim članom ne sprječava ESMA-u da u potpunosti vrši svoja ovlašćenja kako je propisano članom 52 ovih Pravila.

VI. KAZNE, POSTUPAK KOMISIJE I IZVJEŠTAVANJE

Kazne, novčane kazne, periodične novčane kazne, postupak komisije, delegirana ovlašćenja i izvještavanje

Član 51

- (1) Države članice propisuju pravila o kaznama koje se primjenjuju na prekršaje iz člana 4 stav 1 ovih Pravila i preduzimaju sve neophodne mjere kako bi se osiguralo njihovo provođenje.
- (2) Kazne moraju biti djelotvorne, proporcionalne i odvraćajuće.
- (3) Države članice obezbjeđuju da sektorski nadležni organ objavi javno svaku kaznu koja je izrečena za prekršaje iz člana 4 stav 1 ovih Pravila osim ako bi takvo objavljivanje ozbiljno ugrozilo finansijska tržišta ili prouzrokovalo nesrazmjernu štetu uključenim stranama.
- (4) Do 7. decembra 2010. godine, države članice obavještavaju Komisiju o pravilima iz prvog podstavka. O bilo kakvim naknadnim izmjenama pravila, države članice obavještavaju Komisiju bez odlaganja.

Novčane kazne

Član 52

- (1) Kada, u skladu sa članom 39 stav 5 ovih Pravila Upravni odbor ESMA-e utvrdi da je kreditna agencija, namjerno ili iz nehata, počinila jedan od prekršaja navedenih u Prilogu III, ESMA donosi odluku o izricanju novčane kazne u skladu sa stavom 2 ovog člana.
- (2) Prekršaj kreditne agencije smatra se počinjenim namjerno ako ESMA utvrdi objektivne faktore koji pokazuju da je kreditna agencija ili njeno rukovodstvo djelovalo sa ciljem počinjenja prekršaja.
- (3) Osnovni iznos novčanih kazni navedenih u stavu 1 ovog člana biće unutar sljedećih granica:
 - 1) Za prekršaje navedene u tačkama 1–5, 11–15, 19, 20, 23, 26a–26d, 28, 30, 32, 33, 35, 41, 43, 50, 51 i 55–62 Sekcije I Priloga III, kazne iznose najmanje 500 000 EUR i najviše 750 000 EUR;
 - 2) Za prekršaje navedene u tačkama 6, 7, 8, 16, 17, 18, 21, 22, 33, 24, 25, 27, 29, 31, 34, 37–40, 42, 42a, 42b, 45–49a, 52, 53 i 54 Sekcije I Priloga III, kazne iznose najmanje 300 000 EUR i najviše 450 000 EUR;
 - 3) Za prekršaje navedene u tačkama 9, 10, 26, 36, 44 i 53 Sekcije I Priloga III, kazne iznose najmanje 100 000 EUR i najviše 200 000 EUR;
 - 4) Za prekršaje navedene u tačkama 1, 6, 7, 8 i 9 Sekcije II Priloga III, kazne iznose najmanje 50 000 EUR i najviše 150 000 EUR;
 - 5) Za prekršaje navedene u tačkama 2, 3a–5 Sekcije II Priloga III, kazne iznose najmanje 25 000 EUR i najviše 75 000 EUR;
 - 6) Za prekršaje navedene u tački 3 Sekcije II Priloga III, kazne iznose najmanje 10 000 EUR i najviše 50 000 EUR;
 - 7) Za prekršaje navedene u tačkama 1–3 i 11 Sekcije III Priloga III, kazne iznose najmanje 150 000 EUR i najviše 300 000 EUR;
 - 8) Za prekršaje navedene u tački 20a Sekcije I Priloga III, tačkama 4–4c, 6, 8 i 10 Sekcije III Priloga III, kazne iznose najmanje 90 000 EUR i najviše 200 000 EUR;
 - 9) Za prekršaje navedene u tačkama 5, 7 i 9 Sekcije III Priloga III, kazne iznose najmanje 40 000 EUR i najviše 100 000 EUR.
- (4) Prilikom odlučivanja da li osnovni iznos kazne treba biti na donjoj, srednjoj ili gornjoj granici propisanih limitâ, ESMA uzima u obzir godišnji promet kreditne agencije u prethodnoj poslovnoj godini.
- (5) Donja granica primjenjuje se na agencije čiji godišnji promet iznosi manje od 10 miliona EUR, srednja za promet između 10 i 50 miliona EUR, a gornja za promet veći od 50 miliona EUR.
- (6) Osnovni iznosi iz stava 2 ovog člana prilagođavaju se, po potrebi, uzimajući u obzir otežavajuće ili olakšavajuće faktore u skladu sa odgovarajućim koeficijentima iz Priloga IV.
- (7) Otežavajući koeficijent primjenjuje se pojedinačno na osnovni iznos.
- (8) Ako je primjenljivo više od jednog otežavajućeg koeficijenta, razlika između osnovnog iznosa i iznosa dobijenog primjenom svakog koeficijenta se dodaje osnovnom iznosu.
- (9) Olakšavajući koeficijent primjenjuje se pojedinačno na osnovni iznos.

- (10) Ako je primjenjivo više od jednog olakšavajućeg koeficijenta, razlika između osnovnog iznosa i iznosa dobijenog primjenom svakog koeficijenta se oduzima od osnovnog iznosa.
- (11) Bez obzira na st.2 do 10 ovog člana, novčana kazna ne može prelaziti 20% godišnjeg prometa kreditne agencije u prethodnoj poslovnoj godini, a ako je kreditna agencija direktno ili indirektno imala finansijsku korist od prekršaja, kazna mora biti najmanje jednaka toj finansijskoj koristi.
- (12) Ako djelo ili propust kreditne agencije predstavlja više od jednog prekršaja iz Priloga III, primjenjuje se samo veća kazna izračunata prema st. 2 do 10 ovog člana i koja se odnosi na jedan od tih prekršaja.

Periodične novčane kazne

Član 53

- (1) Odbor nadzornika ESMA donosi rješenje o izricanju periodične novčane kazne radi prisiljavanja:
 - 1) investicione agencije da okonča povredu, u skladu sa odlukom donesenom po tački 4 član 40 stav 1 ovih Pravila;
 - 2) lica iz člana 36 stav 1 ovih Pravila da dostave kompletnu informaciju koja je zahtijevana odlukom donesenom u skladu sa članom 36 ovih Pravila;
 - 3) lica iz člana 36 stav 1 ovih Pravila da se podvrgnu istragama i posebno da dostavi potpune zapise, podatke, procedure ili bilo koji drugi materijal koji je zahtijevan i da dopuni i ispravi druge informacije dostavljene u okviru istrage pokrenute odlukom donesenom po članu 37 ovih Pravila;
 - 4) lica iz člana 36 stav 1 ovih Pravila da se podvrgnu inspekciji na licu mjesta naređenoj odlukom donesenom u skladu sa članom 38 ovih Pravila.
- (2) Periodična novčana kazna mora biti efektivna i proporcionalna. Kazna se izriče na dnevnom nivou sve dok investiciona agencija ili lice ne postupi u skladu sa relevantnom odlukom iz stava 1 ovog člana.
- (3) Bez obzira na stav 2 ovog člana, iznos periodične novčane kazne iznosi:
 - 1) 3 % prosječnog dnevnog prometa u prethodnoj poslovnoj godini za pravna lica (investicione agencije);
 - 2) 2 % prosječnog dnevnog prihoda u prethodnoj kalendarskoj godini za fizička lica.
- (4) Kazna se obračunava od datuma naznačenog u odluci o izricanju periodične novčane kazne.
- (5) Periodična novčana kazna može se izricati najviše šest mjeseci od dana dostavljanja odluke ESMA.

Saslušanje lica pod postupkom

Član 54

- (1) Prije donošenja bilo kakve odluke o izricanju novčane kazne i/ili periodične novčane kazne po članu 52 ili po tačkama 1 do 4 stav 1 član 53 ovih Pravila, Odbor nadzornika ESMA omogućava licima pod postupkom da se izjasne o nalazima ESMA.
- (2) Odluke Odbora temelje se isključivo na nalazima na koje su lica pod postupkom imala priliku da se izjasne.
- (3) Prava odbrane lica pod postupkom moraju biti u potpunosti poštovana tokom postupka. Lica imaju pravo pristupa spisima ESMA, uzimajući u obzir legitimni interes drugih lica u zaštitu poslovnih tajni.
- (4) Pravo pristupa spisima ne uključuje povjerljive informacije niti interne pripreme dokumente ESMA.

Objavlivanje, priroda, izvršenje i raspodjela kazni i periodičnih kazni

Član 55

- (1) ESMA objavljuje javno svaku novčanu kaznu i periodičnu novčanu kaznu izrečenu u skladu sa čl. 52 i 53 ovih Pravila, osim ako bi takva objava ozbiljno ugrozila finansijska tržišta ili prouzrokovala nesrazmjernu štetu uključenim stranama.
- (2) Novčane kazne i periodične novčane kazne izrečene po čl. 52 i 53 ovih Pravila su administrativnog karaktera.
- (3) Novčane kazne i periodične novčane kazne izrečene po čl. 52 i 53 ovih Pravila su izvršne.
 - 1) Izvršenje se reguliše pravilima građanskog postupka važećim u državi na čijoj teritoriji se sprovodi.
 - 2) Nalog za izvršenje se prilaže odluci bez dodatnih formalnosti osim provjere autentičnosti odluke od strane organa koje svaka država članica odredi u tu svrhu i učini poznatim ESMA i Sudu pravde Evropske unije.
 - 3) Kada su ove formalnosti izvršene, zainteresovana strana može direktno pokrenuti izvršenje u skladu sa nacionalnim pravom pred nadležnim organom.
 - 4) Izvršenje može biti obustavljeno samo odlukom Suda pravde Evropske unije. Međutim, sudovi države članice nadležni su za žalbe ukoliko se izvršenje sprovodi na nepravilan način.
- (4) Iznosi novčanih kazni i periodičnih kazni raspoređuju se u opšti budžet Evropske unije.

Pregled od strane Suda pravde Evropske unije

Član 56

- (1) Sud pravde Evropske unije ima neograničenu nadležnost za preispitivanje odluka kojima je ESMA izrekla novčanu kaznu ili periodičnu novčanu kaznu.
- (2) Sud može poništiti, smanjiti ili povećati izrečenu novčanu kaznu ili periodičnu novčanu kaznu.

VII. ZAVRŠNE ODREDBE

Stupanje na snagu

Član 57

- (1) Ova pravila stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.
- (2) Primjena ovih pravila započinje od dana početka primjene odredaba Zakona o tržištu kapitala („Službeni list Crne Gore“, broj 16/2026).

Broj: 05/1-155/1-26
Podgorica, 20. 2. 2026. godine

Predsjednik Komisije,
Željko Drinčić, s.r.

PRILOG I – NEZAVISNOST I IZBJEGAVANJE SUKOPA INTERESA

Sekcija A – Organizacijski zahtjevi

- (1) Kreditna agencija mora imati upravni ili nadzorni odbor.
- (2) Njeno rukovodstvo mora osigurati da:
 - 1) aktivnosti kreditnog rejtinga budu nezavisne, uključujući nezavisnost od svih političkih i ekonomskih uticaja ili ograničenja;
 - 2) sukobi interesa budu pravilno identifikovani, upravljani i otkriveni;
 - 3) kreditna agencija postupa u skladu sa ostalim zahtjevima ovih Pravila.
- (3) Kreditna agencija mora biti organizovana na način koji osigurava da njeni poslovni interesi ne narušavaju nezavisnost ili tačnost aktivnosti kreditnog rejtinga.
- (4) Rukovodstvo kreditne agencije mora biti ugledno i dovoljno stručno i iskusno, te osigurati odgovorno i pažljivo upravljanje kreditnom agencijom.
- (5) Najmanje jedna trećina, ali ne manje od dva člana upravnog ili nadzornog odbora kreditne agencije mora biti nezavisni članovi koji nisu uključeni u aktivnosti kreditnog rejtinga.
- (6) Naknada nezavisnih članova upravnog ili nadzornog odbora ne smije biti povezana sa poslovnim rezultatima kreditne agencije i mora biti uređena tako da osigura nezavisnost njihovog odlučivanja.
- (7) Mandat nezavisnih članova upravnog ili nadzornog odbora traje unaprijed dogovoreni fiksni period koji ne smije biti duži od pet godina i nije obnovljiv.
- (8) Razrješenje nezavisnih članova upravnog ili nadzornog odbora može se izvršiti samo u slučaju neprimjerenog ponašanja ili profesionalnog neuspjeha.
- (9) Većina članova upravnog ili nadzornog odbora, uključujući nezavisne članove, mora imati dovoljno stručnosti u finansijskim uslugama.
- (10) Ako kreditna agencija izdaje kreditne rejtinge za sekuritizacione instrumente, najmanje jedan nezavisni član i još jedan član odbora mora imati duboko znanje i iskustvo na višem nivou u tržištima sekuritizacionih instrumenata.
- (11) Pored opšte odgovornosti odbora, nezavisni članovi upravnog ili nadzornog odbora imaju specifične zadatke nadzora nad:
 - 1) razvojem politike kreditnog rejtinga i metodologija koje koristi kreditna agencija u svojim aktivnostima kreditnog rejtinga;
 - 2) efikasnošću internog sistema kontrole kvaliteta kreditne agencije u vezi sa aktivnostima kreditnog rejtinga;
 - 3) efikasnošću mjera i procedura uspostavljenih radi osiguranja da su svi sukobi interesa identifikovani, eliminisani ili upravljani i otkriveni;
 - 4) procesima usklađenosti i upravljanja, uključujući efikasnost funkcije pregleda navedene u tački 9 ove Sekcije.
- (12) Mišljenja nezavisnih članova upravnog ili nadzornog odbora u vezi sa pitanjima iz tačaka 1 do 4 stav 11 ovog člana moraju se periodično prezentovati odboru i biti dostupna ESMA na zahtjev.
- (13) Kreditna agencija mora uspostaviti odgovarajuće politike i procedure kako bi osigurala usklađenost sa svojim obavezama prema ovim Pravilima.
- (14) Kreditna agencija mora imati uredne administrativne i računovodstvene procedure, interne kontrolne mehanizme, efikasne procedure procjene rizika, kao i efikasne kontrole i zaštitne aranžmane za upravljanje ICT sistemima u skladu sa Uredbom (EU) 2022/2554 Evropskog parlamenta i Savjeta. Interni kontrolni mehanizmi moraju biti dizajnirani kako bi osigurali usklađenost sa odlukama i procedurama na svim nivoima kreditne agencije.
- (15) Kreditna agencija mora implementirati i održavati procedure donošenja odluka i organizacione strukture koje jasno i dokumentovano definišu linije izvještavanja i raspodjelu funkcija i odgovornosti.
- (16) Kreditna agencija mora uspostaviti i održavati stalnu i efikasnu funkciju usklađenosti (compliance function) koja djeluje nezavisno. Funkcija usklađenosti mora nadzirati i izvještavati o usklađenosti kreditne agencije i njenog osoblja sa obavezama kreditne agencije prema ovim Pravilima.
- (17) Funkcija usklađenosti mora:
 - 1) redovno nadzirati i ocjenjivati adekvatnost i efikasnost mjera i procedura uspostavljenih u skladu sa tačkom 3, kao i preduzete akcije za otklanjanje nedostataka u usklađenosti kreditne agencije;
 - 2) savjetovati i pomagati menadžerima, analitičarima rejtinga, zaposlenima, kao i svim drugim fizičkim osobama čije su usluge stavljene na raspolaganje ili pod kontrolu kreditne agencije ili osobama direktno ili indirektno povezanim sa njom kontrolom, koje su odgovorne za aktivnosti kreditnog rejtinga, kako da postupe u skladu sa obavezama kreditne agencije prema ovim Pravilima.
- (18) Radi omogućavanja funkciji usklađenosti da pravilno i nezavisno obavlja svoje dužnosti, kreditna agencija mora osigurati sljedeće uslove:
 - 1) funkcija usklađenosti ima potrebna ovlaštenja, resurse, stručnost i pristup svim relevantnim informacijama;
 - 2) imenovan je službenik za usklađenost (compliance officer) koji je odgovoran za funkciju usklađenosti i za sve izvještaje u vezi sa usklađenošću kako je zahtijevano u tački 3;
 - 3) menadžeri, analitičari rejtinga, zaposleni i sve druge fizičke osobe uključene u funkciju usklađenosti nisu uključeni u aktivnosti kreditnog rejtinga koje nadziru;
 - 4) naknada službenika za usklađenost nije povezana sa poslovnim rezultatima kreditne agencije i uređena je tako da osigura nezavisnost njegove/njene odluke.
- (19) Službenik za usklađenost osigurava da su svi sukobi interesa u vezi sa osobama raspoređenim u funkciji usklađenosti pravilno identificirani i otklonjeni.
- (20) Službenik za usklađenost redovno izvještava rukovodstvo ili nezavisne članove upravnog ili nadzornog odbora o izvršavanju svojih dužnosti.
- (21) Kreditna agencija mora uspostaviti odgovarajuće i efikasne organizacione i administrativne aranžmane radi sprečavanja, identifikovanja, eliminisanja ili upravljanja i otkrivanja bilo kakvih sukoba interesa iz tačke 1 Sekcije B.
- (22) Mora se voditi evidencija o svim značajnim prijetnjama nezavisnosti aktivnosti kreditnog rejtinga, uključujući i prijetnje pravilima o analitičarima rejtinga iz Sekcije C, kao i zaštitnim mjerama primijenjenim za ublažavanje tih prijetnji.
- (23) Kreditna agencija mora koristiti odgovarajuće sisteme, resurse i procedure kako bi osigurala kontinuitet i redovnost u obavljanju svojih aktivnosti kreditnog rejtinga.
- (24) Kreditna agencija mora uspostaviti funkciju pregleda odgovornu za periodičnu reviziju svojih metodologija, modela i ključnih pretpostavki rejtinga, uključujući matematičke ili korelacione pretpostavke, i bilo kakve značajne promjene ili modifikacije istih, kao i procjenu prikladnosti tih metodologija, modela i ključnih pretpostavki kada se koriste ili se namjeravaju koristiti za procjenu novih finansijskih instrumenata.
- (25) Funkcija pregleda mora biti nezavisna od poslovnih linija koje su odgovorne za aktivnosti kreditnog rejtinga i izvještavati članovima upravnog ili nadzornog odbora iz tačke 2 ove Sekcije.
- (26) Kreditna agencija mora nadzirati i ocjenjivati adekvatnost i efikasnost svojih sistema, internih kontrolnih mehanizama i aranžmana uspostavljenih u skladu sa ovim Pravilima.

Sekcija B – Operativni zahtjevi

- (1) Kreditna agencija mora jasno i istaknuto prepoznati, ukloniti ili upravljati, te otkriti sve stvarne ili potencijalne sukobe interesa koji bi mogli uticati na analize i procjene svojih analitičara rejtinga, zaposlenih ili bilo kojih drugih lica čije su usluge stavljene na raspolaganje ili pod kontrolu kreditne agencije, a koja su direktno uključena u aktivnosti kreditnog rejtinga, kao i lica koja odobravaju kreditne rejtinge i procjene rejtinga.
- (2) Kreditna agencija mora javno objaviti imena ocijenjenih subjekata ili povezanih trećih strana od kojih prima više od 5% svog godišnjeg prihoda.

- (3) Kreditna agencija ne smije izdavati kreditni rejting ili procjenu rejtinga u sljedećim slučajevima, ili, u slučaju postojećeg kreditnog rejtinga ili procjene, mora odmah otkriti ako je kreditni rejting ili procjena potencijalno pogođena sljedećim:
- 1) Kreditna agencija ili lica iz stava 1 ovog člana, direktno ili indirektno, posjeduju finansijske instrumente ocijenjenog subjekta ili povezane treće strane ili imaju bilo koji drugi direktni ili indirektni vlasnički interes u tom subjektu ili strani, izuzev udjela u diverzifikovanim kolektivnim investicionim šemama, uključujući upravljane fondove poput penzionih fondova ili životnog osiguranja;
 - 2) Akcionar ili član kreditne agencije koji posjeduje 10% ili više kapitala ili prava glasa kreditne agencije, ili na drugi način može vršiti značajan uticaj na poslovne aktivnosti kreditne agencije, posjeduje 10% ili više kapitala ili prava glasa ocijenjenog subjekta ili povezane treće strane, ili bilo koji drugi vlasnički interes u tom ocijenjenom subjektu ili trećoj strani, izuzev udjela u diverzifikovanim kolektivnim investicionim šemama i upravljanim fondovima poput penzionih fondova ili životnog osiguranja;
 - 3) Kreditni rejting se izdaje za ocijenjeni subjekt ili povezanu treću stranu koja je direktno ili indirektno povezana s kreditnom agencijom kroz kontrolu;
 - 4) Kreditni rejting se izdaje za ocijenjeni subjekt ili povezanu treću stranu koja posjeduje 10% ili više kapitala ili prava glasa kreditne agencije;
 - 5) Lice iz stava 1 ovog člana je član upravnog ili nadzornog odbora ocijenjenog subjekta ili povezane treće strane;
 - 6) Akcionar ili član kreditne agencije koji posjeduje 10% ili više kapitala ili prava glasa kreditne agencije, ili na drugi način može značajno uticati na poslovne aktivnosti kreditne agencije, je član upravnog ili nadzornog odbora ocijenjenog subjekta ili povezane treće strane;
 - 7) Analitičar rejtinga koji je učestvovao u određivanju kreditnog rejtinga, ili lice koje je odobrilo kreditni rejting, imao je odnos s ocijenjenim subjektom ili povezanim trećim stranama koji može izazvati sukob interesa.
 - (4) Kreditna agencija također mora odmah procijeniti da li postoje razlozi za ponovno ocjenjivanje ili povlačenje postojećeg kreditnog rejtinga ili procjene rejtinga.
 - (5) Kreditna agencija mora otkriti ako je postojeći kreditni rejting ili procjena rejtinga potencijalno pogođen:
 - 1) Akcionar ili član kreditne agencije koji posjeduje 5% ili više kapitala ili prava glasa kreditne agencije, ili na drugi način može značajno uticati na poslovne aktivnosti kreditne agencije, posjeduje 5% ili više kapitala ili prava glasa ocijenjenog subjekta ili povezane treće strane, ili bilo koji drugi vlasnički interes u tom ocijenjenom subjektu ili trećoj strani, izuzev udjela u diverzifikovanim kolektivnim investicionim šemama i upravljanim fondovima poput penzionih fondova ili životnog osiguranja;
 - (b) Akcionar ili član kreditne agencije koji posjeduje 5% ili više kapitala ili prava glasa kreditne agencije, ili na drugi način može značajno uticati na poslovne aktivnosti kreditne agencije, je član upravnog ili nadzornog odbora ocijenjenog subjekta ili povezane treće strane.
 - (6) Pod uslovom da su informacije poznate ili bi trebale biti poznate kreditnoj agenciji, obaveze iz ovog člana se takođe odnose na:
 - 1) indirektno akcionare obuhvaćene članom 10 Direktive 2004/109/EC;
 - 2) kompanije koje direktno ili indirektno kontrolišu ili imaju dominantan uticaj na kreditnu agenciju, a koje su obuhvaćene članom 10 Direktive 2004/109/EC.
 - (7) Kreditna agencija mora osigurati da naknade naplaćene klijentima za pružanje kreditnog rejtinga i pratećih usluga nisu diskriminatorne i da se zasnivaju na stvarnim troškovima. Naknade za usluge kreditnog rejtinga ne smiju zavistiti od nivoa izdatog kreditnog rejtinga ili bilo kojeg drugog rezultata rada.
 - (8) Nijedna kreditna agencija, niti lice koje direktno ili indirektno posjeduje najmanje 5% kapitala ili prava glasa kreditne agencije, ili na drugi način može značajno uticati na poslovne aktivnosti kreditne agencije, ne smije pružati konsultantske ili savjetodavne usluge ocijenjenom subjektu ili povezanoj trećoj strani u vezi s korporativnom ili pravnom strukturom, imovinom, obavezama ili aktivnostima tog ocijenjenog subjekta ili treće strane.
 - (9) Kreditna agencija može pružati usluge osim izdavanja kreditnih rejtinga (prateće usluge). Prateće usluge nisu dio aktivnosti kreditnog rejtinga; one uključuju tržišne prognoze, procjene ekonomskih trendova, analizu cijena i druge opšte analize podataka, kao i povezane distribucijske usluge.
 - (10) Kreditna agencija mora osigurati da pružanje pratećih usluga ne stvara sukobe interesa sa aktivnostima kreditnog rejtinga i mora otkriti u konačnim izvještajima rejtinga sve prateće usluge pružene za ocijenjeni subjekt ili povezanu treću stranu.
 - (11) Kreditna agencija mora osigurati da analitičari rejtinga ili lica koja odobravaju rejtinge ne daju prijedloge ili preporuke, ni formalno ni neformalno, u vezi sa dizajnom sekuritizacionih instrumenata na kojima se očekuje da kreditna agencija izda kreditni rejting.
 - (12) Kreditna agencija mora organizovati svoje kanale izvještavanja i komunikacije tako da osigura nezavisnost lica iz stava 1 ovog člana u odnosu na druge aktivnosti kreditne agencije koje se obavljaju na komercijalnoj osnovi.
 - (13) Kreditna agencija mora voditi odgovarajuće zapise i, gdje je primjenjivo, evidencije svojih aktivnosti kreditnog rejtinga.
 - (14) Zapisi moraju uključivati:
 - 1) za svaku odluku o kreditnom rejtingu i procjeni rejtinga, identitet analitičara koji su učestvovali u određivanju kreditnog rejtinga ili procjene, identitet lica koja su odobrila kreditni rejting ili procjenu, informaciju da li je kreditni rejting bio tražen ili netražen, i datum kada je preduzeta radnja u vezi sa rejtingom;
 - 2) knjigovodstvene zapise o naknadama primljenim od ocijenjenog subjekta ili povezane treće strane ili korisnika rejtinga;
 - 3) knjigovodstvene zapise za svakog pretplatnika na kreditne rejtinge ili povezane usluge;
 - 4) zapise koji dokumentuju uspostavljene procedure i metodologije korišćene od strane kreditne agencije za određivanje kreditnih rejtinga i procjena;
 - 5) interne zapise i dosjee, uključujući neobjavljene informacije i radne materijale, korišćene za donošenje odluka o kreditnom rejtingu i procjeni;
 - 6) izvještaje o analizi kreditnog rizika, izvještaje o kreditnoj procjeni i privatne izvještaje kreditnog rejtinga i interne zapise, uključujući neobjavljene informacije i radne materijale, korišćene za formiranje mišljenja izraženog u tim izvještajima;
 - 7) zapise o procedurama i mjerama koje je kreditna agencija sprovela radi usklađenosti sa ovim Pravilima;
 - 8) kopije internih i eksternih komunikacija, uključujući elektronske komunikacije, primljenih i poslanih od strane kreditne agencije i njenih zaposlenih, koje se odnose na aktivnosti kreditnog rejtinga.
 - (15) Zapisi i evidencije iz tačke 7 stav 14 ovog člana moraju se čuvati u prostorijama registrovane kreditne agencije najmanje pet godina i biti dostupni ESMA na zahtjev.
 - (16) Ako se registracija kreditne agencije povuče, zapisi se moraju čuvati dodatno najmanje tri godine.
 - (17) Zapisi koji sadrže prava i obaveze kreditne agencije i ocijenjenog subjekta ili povezanih trećih strana prema ugovoru o pružanju usluga kreditnog rejtinga moraju se čuvati najmanje tokom trajanja odnosa sa tim ocijenjenim subjektom ili povezanim trećim stranama.

Sekcija C – Pravila o analitičarima rejtinga i drugim licima direktno uključenim u aktivnosti kreditnog rejtinga

- (1) Analitičari rejtinga, zaposleni kreditne agencije, kao i bilo koje drugo lice čije su usluge stavljene na raspolaganje ili pod kontrolu kreditne agencije, a koje je direktno uključeno u aktivnosti kreditnog rejtinga, kao i lica blisko povezana sa njima u smislu člana 1(2) Direktive 2004/72/EC, ne smiju kupovati ili prodavati niti učestvovati u bilo kojoj transakciji u vezi sa bilo kojim finansijskim instrumentom koji je izdao, garantovao ili na drugi način podržao bilo koji ocijenjeni subjekt unutar njihovog primarnog analitičkog područja odgovornosti, osim u okviru ulaganja u diverzifikovane kolektivne investicione šeme, uključujući fondove kojima se upravlja kao što su penzionim fondovi ili životno osiguranje.
- (2) Nijedno lice iz stava 1 ovog člana ne smije učestvovati niti na drugi način uticati na određivanje kreditnog rejtinga ili perspektive rejtinga bilo kojeg ocijenjenog subjekta, ukoliko to lice:
 - 1) posjeduje finansijske instrumente ocijenjenog subjekta, osim onih u diverzifikovanim kolektivnim investicionim šemama;

- 2) posjeduje finansijske instrumente bilo kojeg subjekta povezanog sa ocijenjenim subjektom, čije vlasništvo može izazvati ili se općenito može smatrati da izaziva sukob interesa, osim ulaganja u diversifikovane kolektivne investicione šeme;
- 3) je imao nedavno zaposlenje, poslovni ili drugi odnos sa ocijenjenim subjektom, što može izazvati ili se općenito može smatrati da izaziva sukob interesa.
- (3) Kreditne agencije moraju osigurati da lica iz stava 1 ovog člana:
 - 1) preduzmu sve razumne mjere da zaštite imovinu i evidenciju u posjedu kreditne agencije od prevare, krađe ili zloupotrebe, uzimajući u obzir prirodu, obim i složenost poslovanja i prirodu i obim aktivnosti kreditnog rejtinga;
 - 2) ne otkrivaju informacije o kreditnim rejtingima, mogućim budućim kreditnim rejtingima ili perspektivama rejtinga kreditne agencije, osim ocijenjenom subjektu ili povezanom trećem licu;
 - 3) ne dijele povjerljive informacije povjerene kreditnoj agenciji sa analitičarima rejtinga i zaposlenima bilo kojeg lica koje je direktno ili indirektno povezano kontrolom, kao i sa bilo kojim drugim licem čije su usluge stavljene na raspolaganje ili pod kontrolu bilo kojeg lica direktno ili indirektno povezano kontrolom i koje nije direktno uključeno u aktivnosti kreditnog rejtinga;
 - 4) ne koriste niti dijele povjerljive informacije u svrhu trgovine finansijskim instrumentima ili za bilo koju drugu svrhu osim provođenja aktivnosti kreditnog rejtinga.
- (4) Lica iz stava 1 ovog člana ne smiju tražiti niti primati novac, poklone ili usluge od bilo koga sa kim kreditna agencija posluje.
- (5) Ako lice iz stava 1 ovog člana smatra da je neko drugo lice iz iste kategorije učestvovalo u ponašanju koje smatra nezakonitim, ono mora odmah prijaviti te informacije službeniku za usklađenost (compliance officer) bez negativnih posljedica po sebe.
- (6) Ako analitičar rejtinga prekine radni odnos i pridruži se ocijenjenom subjektu, kojem je bio uključen u ocjenjivanje, ili finansijskoj firmi sa kojom je imao poslove u okviru svojih dužnosti u kreditnoj agenciji, kreditna agencija mora pregledati relevantni rad analitičara u periodu od dvije godine prije njegovog ili njenog odlaska.
- (7) Lice iz stava 1 ovog člana ne smije preuzeti ključnu menadžersku poziciju u ocijenjenom subjektu ili povezanom trećem licu u roku od šest mjeseci od izdavanja kreditnog rejtinga ili perspektive rejtinga.
- (8) U svrhu člana 7 stav 4 ovih Pravila:
 - 1) kreditne agencije moraju osigurati da glavni analitičari rejtinga ne budu uključeni u aktivnosti kreditnog rejtinga vezane za isti ocijenjeni subjekt ili povezano treće lice duže od četiri godine;
 - 2) kreditne agencije koje nisu imenovane od strane izdavaoca ili povezanog trećeg lica, kao i sve kreditne agencije koje izdaju suverene rejtinge, moraju osigurati da:
 - a) analitičari rejtinga ne budu uključeni u aktivnosti kreditnog rejtinga vezane za isti ocijenjeni subjekt ili povezano treće lice duže od pet godina;
 - b) lica koja odobravaju kreditne rejtinge ne budu uključena u aktivnosti kreditnog rejtinga vezane za isti ocijenjeni subjekt ili povezano treće lice duže od sedam godina.
- (9) Lica iz stava 8 tačka 2 ovih Pravila ne smiju učestvovati u aktivnostima kreditnog rejtinga vezanim za ocijenjeni subjekt ili povezano treće lice iz navedenih tačaka unutar dvije godine od završetka perioda utvrđenog u tim tačkama.

Sekcija D – Pravila o prezentaciji kreditnih rejtinga i perspektiva rejtinga

I. Opšte obaveze

- (1) Kreditna agencija mora osigurati da svaki kreditni rejting i perspektiva rejtinga jasno i istaknuto navode ime i radnu poziciju glavnog analitičara rejtinga u datoj aktivnosti kreditnog rejtinga, kao i ime i poziciju lica koje je primarno odgovorno za odobravanje kreditnog rejtinga ili perspektive rejtinga.
- (2) Kreditna agencija mora osigurati da se najmanje:
 - 1) svi značajni izvori, uključujući ocijenjeni subjekt ili, gdje je primjereno, povezano treće lice, koji su korišćeni pri pripremi kreditnog rejtinga ili perspektive rejtinga, navedu zajedno sa informacijom da li je kreditni rejting ili perspektiva rejtinga prethodno otkrivena tom ocijenjenom subjektu ili povezanoj trećoj strani i da li je, nakon te objave, izvršena izmjena prije izdavanja;
 - 2) glavna metodologija ili verzija metodologije koja je korišćena pri određivanju rejtinga bude jasno naznačena, sa referencom na njeno detaljno objašnjenje;
 - 3) dje je kreditni rejting zasnovan na više metodologija, ili gdje bi referenca samo na glavnu metodologiju mogla dovesti do toga da investitori zanemare druge važne aspekte kreditnog rejtinga, uključujući značajne korekcije i odstupanja, kreditna agencija mora u rejtingu objasniti taj podatak i navesti kako su različite metodologije ili ti drugi aspekti uzeti u obzir;
 - 4) značenje svake kategorije rejtinga, definicija nepodmirenja obaveza ili oporavka i sve odgovarajuće upozorenje na rizik, uključujući analizu osjetljivosti relevantnih ključnih pretpostavki rejtinga, kao što su matematičke ili korelacijske pretpostavke, zajedno sa rejtingom u najgorem i najboljem scenariju, budu objašnjeni;
 - 5) datum kada je kreditni rejting prvi put objavljen i kada je posljednji put ažuriran, uključujući sve perspektive rejtinga, bude jasno i istaknuto naznačen;
 - 6) informacije o tome da li se kreditni rejting odnosi na novoizdati finansijski instrument i da li kreditna agencija ocjenjuje finansijski instrument po prvi put;
 - 7) u slučaju perspektive rejtinga, naveden je vremenski horizont u kojem se očekuje promjena kreditnog rejtinga.
- (3) Pri objavljivanju kreditnih rejtinga ili perspektiva rejtinga, kreditne agencije moraju uključiti referencu na istorijske stope nepodmirenja obaveza koje objavljuje ESMA u centralnom registru u skladu sa članom 19 stav 2 ovih Pravila, zajedno sa objašnjenjem značenja tih stopa nepodmirenja.
- (4) Kreditna agencija mora uz otkrivanje metodologija rejtinga, modela i ključnih pretpostavki rejtinga priložiti smjernice koje objašnjavaju pretpostavke, parametre, limite i neizvjesnosti u vezi sa modelima i metodologijama rejtinga korišćenim u kreditnim rejtingima, uključujući simulacije stres scenarija koje je kreditna agencija sproveda prilikom utvrđivanja kreditnih rejtinga, informacije o analizama novčanih tokova na kojima se oslanja ili koje je sproveda i, gdje je primjenjivo, indikaciju o bilo kojoj očekivanoj promjeni kreditnog rejtinga i takve smjernice moraju biti jasne i lako razumljive.
- (5) Kreditna agencija mora informisati ocijenjeni subjekt tokom radnog vremena tog subjekta i najmanje jedan puni radni dan prije objavljivanja kreditnog rejtinga ili perspektive rejtinga i te informacije moraju uključivati glavne razloge na kojima se kreditni rejting ili perspektiva rejtinga temelje, kako bi ocijenjeni subjekt imao priliku da ukaže kreditnoj agenciji na eventualne činjenične greške.
- (6) Kreditna agencija mora jasno i istaknuto navesti, prilikom otkrivanja kreditnih rejtinga ili perspektiva rejtinga, sve karakteristike i ograničenja kreditnog rejtinga ili perspektive rejtinga. Posebno, kreditna agencija mora istaknuto navesti, kada objavljuje kreditni rejting ili perspektivu rejtinga, da li smatra zadovoljavajućim kvalitet informacija dostupnih u ocijenjenom subjektu i u kojoj mjeri je provjerila informacije koje joj je dostavio ocijenjeni subjekt ili povezano treće lice.
- (7) Ako kreditni rejting ili perspektiva rejtinga uključuje tip subjekta ili finansijskog instrumenta za koji su istorijski podaci ograničeni, kreditna agencija mora jasno, na vidnom mjestu, istaknuti ta ograničenja.

- (8) Ako nedostatak pouzdanih podataka, složenost strukture novog tipa finansijskog instrumenta ili kvalitet dostupnih informacija nije zadovoljavajući ili postavlja ozbiljna pitanja u vezi sa sposobnošću kreditne agencije da pruži kredibilan kreditni rejting, kreditna agencija se mora uzdržati od izdavanja kreditnog rejtinga ili povući postojeći rejting.
- (9) Prilikom objave kreditnog rejtinga ili perspektive rejtinga, kreditna agencija mora u svojim saopštenjima za medije ili izvještajima objasniti ključne elemente na kojima se kreditni rejting ili perspektiva rejtinga zasniva.
- (10) Ako bi informacije navedene u st. 1, 2 i 4 ovog člana bile neprimjerene u odnosu na dužinu distribuiranog izvještaja, dovoljno je da se u samom izvještaju jasno i istaknuto navede mjesto na kojem se te informacije mogu direktno i lako pristupiti, uključujući direktnu web vezu na objavu na odgovarajućoj internet stranici kreditne agencije.
- (11) Kreditna agencija mora na svojoj web stranici i u stalnoj komunikaciji sa ESMA objavljivati informacije o svim subjektima ili dugovanjima koja su joj dostavljena radi inicijalne revizije ili preliminarnog ocjenjivanja a takvo objavljivanje se vrši bez obzira na to da li izdavaoci sklapaju ugovor sa kreditnom agencijom za konačni rejting.

II. Dodatne obaveze u vezi sa kreditnim rejtingom sekuritizacionih instrumenata

- (1) Kada kreditna agencija ocjenjuje sekuritizacioni instrument, mora u kreditnom rejtingu dostaviti sve informacije o analizama gubitka i novčanih tokova koje je sproveda ili na koje se oslanja, kao i indikaciju o bilo kojoj očekivanoj promjeni kreditnog rejtinga.
- (2) Kreditna agencija mora navesti nivo ocjene koju je izvršila u vezi sa procesima dubinske provjere (due diligence) na nivou osnovnih finansijskih instrumenata ili drugih sredstava sekuritizacionih instrumenata.
- (3) Kreditna agencija mora otkriti da li je sproveda vlastitu ocjenu tih procesa dubinske provjere ili se oslanjala na procjenu treće strane, uz navođenje kako rezultat takve procjene utiče na kreditni rejting.

III. Dodatne obaveze u vezi sa suverenim rejtingom

- (1) Kada kreditna agencija izdaje suvereni rejting ili povezanu perspektivu rejtinga, mora istovremeno dostaviti detaljan istraživački izvještaj koji objašnjava sve pretpostavke, parametre, limite, neizvjesnosti i sve druge informacije koje su uzete u obzir pri određivanju tog suverenog rejtinga ili perspektive rejtinga i taj izvještaj mora biti javno dostupan, jasan i lako razumljiv.
- (2) Javno dostupan istraživački izvještaj koji prati promjenu u odnosu na prethodni suvereni rejting ili povezanu perspektivu rejtinga mora uključivati najmanje sljedeće:
 - 1) detaljnu ocjenu promjena kvantitativnih pretpostavki koja opravdava razloge promjene rejtinga i njihovu relativnu važnost. Detaljna ocjena treba uključivati opis sledećeg: prihod po glavi stanovnika, rast BDP-a, inflaciju, fiskalni balans, spoljni balans, spoljni dug, pokazatelj ekonomskog razvoja, pokazatelj nepodmirenja obaveza i bilo koji drugi relevantan faktor. Ova analiza treba biti dopunjena relativnom težinom svakog faktora;
 - 2) detaljnu ocjenu promjena kvalitativnih pretpostavki koja opravdava razloge promjene rejtinga i njihovu relativnu težinu;
 - 3) detaljan opis rizika, ograničenja i neizvjesnosti vezanih za promjenu rejtinga;
 - 4) sažetak zapisnika sa sjednice rejting komiteta koji je odlučio o promjeni rejtinga.
- (3) Bez prejudiciranja tačke 3 dijela I Sekcije D Priloga I, kada kreditna agencija izdaje suverene rejtinge ili povezane perspektive rejtinga, mora ih objaviti u skladu sa članom 14 ovih Pravila, nakon završetka radnog vremena regulisanih tržišta i najmanje jedan sat prije njihovog otvaranja.
- (4) Bez prejudiciranja tačke 5 dijela I Sekcije D Priloga I, prema kojoj, pri objavljivanju kreditnog rejtinga, kreditna agencija objašnjava ključne elemente na kojima se rejting zasniva, i iako nacionalne politike mogu biti element koji utiče na suvereni rejting, preporuke politike, propisi ili smjernice za ocijenjene subjekte, uključujući države ili regionalne i lokalne vlasti država, ne smiju biti dio suverenih rejtinga ili perspektiva rejtinga.

Sekcija E – Otkrivanje informacija

I. Opšte otkrivanje informacija

- (1) Kreditna agencija mora generalno otkriti činjenicu da je registrovana u skladu sa ovim Pravilima i sljedeće informacije:
 - 1) sve stvari i potencijalne sukobe interesa navedene u tački 1 Sekcije B;
 - 2) spisak svojih dodatnih usluga (ancillary services);
 - 3) politiku kreditne agencije u vezi sa objavljivanjem kreditnih rejtinga i drugih povezanih komunikacija, uključujući perspektive rejtinga;
 - 4) opštu prirodu svojih aranžmana o naknadama;
 - 5) metodologije, opis modela i ključnih pretpostavki rejtinga, kao što su matematičke ili korelacijske pretpostavke, korišćenih u njenim aktivnostima kreditnog rejtinga, uključujući i značajne promjene u tim metodologijama;
 - 6) svaku značajnu modifikaciju svojih sistema, resursa ili procedura; i
 - 7) gdje je relevantno, njen kodeks ponašanja.

II. Periodično otkrivanje informacija

- (1) Kreditna agencija mora periodično otkrivati sljedeće informacije:
 - 1) svakih šest mjeseci – podaci o istorijskim stopama nepodmirenja obaveza za njene kategorije rejtinga, uz razlikovanje glavnih geografskih područja izdavaoca i informaciju o tome da li su stope nepodmirenja u tim kategorijama mijenjale tokom vremena;
 - 2) godišnje – sljedeće informacije:
 - a) spisak naknada naplaćenih svakom klijentu za pojedinačne kreditne rejtinge i sve dodatne usluge;
 - b) politiku cijena kreditne agencije, uključujući strukturu naknada i kriterijume cijena u vezi sa kreditnim rejtingom za različite klase imovine;
 - c) spisak onih klijenata kreditne agencije čiji doprinos u stopi rasta prihoda kreditne agencije u prethodnoj finansijskoj godini premašuje stopu rasta ukupnih prihoda kreditne agencije u toj godini za faktor veći od 1,5. Takav klijent će biti uključen u spisak samo ako je u toj godini učestvovao sa više od 0,25 % ukupnih globalnih prihoda kreditne agencije;
 - d) spisak kreditnih rejtinga izdatih tokom godine, sa naznakom udjela neformalnih (nesolicitiranih) kreditnih rejtinga među njima.
- (2) Za potrebe ove tačke, "klijent" znači subjekt, njegove podružnice i povezane subjekte u kojima subjekt ima učešće od više od 20 %, kao i sve druge subjekte u vezi sa kojima je pregovarao o strukturi izdavanja duga u ime klijenta i gdje je naknada, direktno ili indirektno, plaćena kreditnoj agenciji za ocjenu tog izdavanja duga.

III. Izvještaj o transparentnosti

- (1) Kreditna agencija mora godišnje učiniti dostupnim sljedeće informacije:
- 1) detaljne informacije o pravnoj strukturi i vlasništvu kreditne agencije, uključujući informacije o učešćima u smislu članova 9 i 10 Direktive 2004/109/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. decembra 2004. o harmonizaciji zahtjeva za transparentnost u vezi sa informacijama o izdavaocima čije su hartije od vrijednosti primljene u trgovinu na regulisanom tržištu;
 - 2) opis internih kontrolnih mehanizama koji osiguravaju kvalitet njenih aktivnosti kreditnog rejtinga;
 - 3) statistiku o raspodjeli zaposlenih na nove kreditne rejtinge, revizije kreditnih rejtinga, procjenu metodologija ili modela i rukovodstvo, kao i o raspodjeli zaposlenih po aktivnostima rejtinga u odnosu na različite klase imovine (korporativne – strukturisane finansije – suvereni);
 - 4) opis politike vođenja evidencije;
 - 5) rezultate godišnje interne revizije nezavisne funkcije usklađenosti (compliance function);
 - 6) opis politike rotacije menadžmenta i analitičara rejtinga;
 - 7) finansijske informacije o prihodima kreditne agencije, uključujući ukupni promet, razdvojeno po naknadama od kreditnog rejtinga i dodatnih usluga sa detaljnim opisom svakog od njih, uključujući prihode ostvarene od dodatnih usluga pruženih klijentima kreditnih rejtinga i raspodjelu naknada po kreditnim rejtingima različitih klasa imovine. Informacije o ukupnom prometu takođe treba da uključuju geografsku raspodjelu tog prometa na prihode ostvarene u EU i globalne prihode;
 - 8) izjavu o upravljanju (governance statement) u smislu člana 46a(1) Direktive Savjeta 78/660/EEC od 25. jula 1978. o godišnjim računima određenih tipova preduzeća. Za potrebe te izjave, informacije iz člana 46a(1)(d) te Direktive moraju biti pružene od strane kreditne agencije, bez obzira na to da li je podložna Direktivi 2004/25/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. aprila 2004. o preuzimanjima.

PRIOLOG II INFORMACIJE KOJE TREBA PRILOŽITI U PRIJAVI ZA REGISTRACIJU

- (1) Agencija za kreditni rejting prilikom podnošenja prijave za registraciju mora dostaviti sljedeće informacije:
- 1) Puno ime agencije za kreditni rejting i adresa registrovanog sjedišta unutar Unije.
 - 2) Ime i kontakt podaci kontakt osobe i službenika za usklađenost (compliance officer).
 - 3) Pravni status agencije.
 - 4) Klasa kreditnih rejtinga za koju agencija podnosi zahtjev za registraciju.
 - 5) Struktura vlasništva.
 - 6) Organizaciona struktura i korporativno upravljanje (corporate governance).
 - 7) Finansijski resursi potrebni za obavljanje aktivnosti kreditnog rejtinga.
 - 8) Osoblje agencije za kreditni rejting i njegovo stručno znanje.
 - 9) Informacije o zavisnim društvima (subsidiaries) agencije za kreditni rejting.
 - 10) Opis procedura i metodologija koje se koriste za izdavanje i pregled kreditnih rejtinga.
 - 11) Politike i procedure za identifikaciju, upravljanje i objavljivanje sukoba interesa.
 - 12) Informacije o analitičarima rejtinga (rating analysts).
 - 13) Ugovorni aranžmani o naknadama i ocjeni učinka (compensation and performance evaluation).
 - 14) Usluge osim aktivnosti kreditnog rejtinga koje agencija namjerava pružati.
 - 15) Program poslovanja, uključujući pokazatelje gdje se očekuje obavljanje glavnih poslovnih aktivnosti, otvaranje podružnica i vrstu planiranog poslovanja.
 - 16) Dokumenti i detaljne informacije u vezi sa očekivanom upotrebom endorsement-a.
 - 17) Dokumenti i detaljne informacije u vezi sa očekivanim aranžmanima za outsourcing, uključujući informacije o subjektima koji preuzimaju funkcije outsourcinga.

PRIOLOG III Spisak povreda na koje se odnose Član 40 i Član 52 ovih Pravila

I. Povrede u vezi sa sukobom interesa, organizacionim ili operativnim zahtjevima

- (1) Agencija za kreditni rejting krši član 4(3) tako što odobrava kreditni rejting izdat u trećoj zemlji bez poštovanja uslova iz tog stavka, osim ako je razlog za tu povredu van znanja ili kontrole agencije za kreditni rejting.
- (2) Agencija za kreditni rejting krši član 4(4) koristeći odobrenje kreditnog rejtinga izdatog u trećoj zemlji s namjerom da izbjegne zahtjeve ovih Pravila.
- (3) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa tačkom 1 Sekcije A Priloga I, ne osnivajući administrativni ili nadzorni odbor.
- (4) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa prvim stavom tačke 2 Sekcije A Priloga I, tako što ne osigurava da interesi njenog poslovanja ne narušavaju nezavisnost ili tačnost aktivnosti kreditnog rejtinga.
- (5) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa drugim stavom tačke 2 Sekcije A Priloga I, tako što imenuje viši menadžment koji nije od dobre reputacije, dovoljno kvalifikovan ili iskusan, ili ne može osigurati sigurno i razborito upravljanje agencijom za kreditni rejting.
- (6) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa trećim stavom tačke 2 Sekcije A Priloga I, ne imenujući potrebni broj nezavisnih članova administrativnog ili nadzornog odbora.
- (7) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa četvrtim stavom tačke 2 Sekcije A Priloga I, tako što postavlja sistem kompenzacija za nezavisne članove administrativnog ili nadzornog odbora koji je vezan za poslovne rezultate agencije ili nije organizovan da osigura nezavisnost njihove prosudbe; ili tako što postavlja mandat nezavisnim članovima odbora na period duži od pet godina ili za obnovljivi mandat; ili tako što razrješava nezavisnog člana odbora osim u slučaju nepravilnog ponašanja ili profesionalnog neispunjavanja zadataka.
- (8) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa petim stavom tačke 2 Sekcije A Priloga I, tako što imenuje članove odbora koji nemaju dovoljno stručnosti u finansijskim uslugama; ili, kada agencija izdaje kreditne rejtinge za instrumenata sekuritizacije, ne imenuje barem jednog nezavisnog člana i jednog drugog člana odbora koji posjeduje dubinsko znanje i iskustvo na višem nivou o tržištima instrumenata sekuritizacije.
- (9) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa šestim stavom tačke 2 Sekcije A Priloga I, tako što ne osigurava da nezavisni članovi odbora obavljaju zadatke praćenja bilo kojih pitanja navedenih u šestom stavu te tačke.
- (10) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa sedmim stavom tačke 2 Sekcije A Priloga I, tako što ne osigurava da nezavisni članovi odbora periodično iznose svoje mišljenje o pitanjima iz šestog stava te tačke odboru ili ne čine ta mišljenja dostupnim ESMA na zahtjev.
- (11) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa tačkom 3 Sekcije A Priloga I, tako što ne uspostavlja odgovarajuće politike ili procedure za osiguranje poštovanja svojih obaveza po ovoj Regulaciji.

- (12) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa tačkom 4 Sekcije A Priloga I, tako što nema pouzdane administrativne ili računovodstvene procedure, interne mehanizme kontrole, efikasne procedure procjene rizika ili efikasne kontrolne ili zaštitne aranžmane za upravljanje ICT sistemima u skladu sa Regulacijom (EU) 2022/2554; ili tako što ne implementira ili održava procedure donošenja odluka ili organizacione strukture kako je zahtijevano tom tačkom.
- (13) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa tačkom 5 Sekcije A Priloga I, tako što ne uspostavlja ili ne održava stalnu i efikasnu funkciju usklađenosti (compliance function) koja funkcioniše nezavisno.
- (14) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa prvim stavom tačke 6 Sekcije A Priloga I, tako što ne osigurava da su ispunjeni uslovi koji omogućavaju funkciji usklađenosti da pravilno i nezavisno obavlja svoje odgovornosti, kako je navedeno u prvom stavu te tačke.
- (15) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa tačkom 7 Sekcije A Priloga I, tako što ne uspostavlja odgovarajuće i efikasne organizacione ili administrativne aranžmane za sprječavanje, identifikovanje, eliminisanje ili upravljanje i otkrivanje bilo kakvih sukoba interesa navedenih u tački 1 Sekcije B Priloga I, ili ne vodi evidenciju svih značajnih prijetnji nezavisnosti aktivnosti kreditnog rejtinga, uključujući prijetnje pravilima o analitičarima rejtinga iz Sekcije C Priloga I, kao i mjere zaštite primijenjene za ublažavanje tih prijetnji.
- (16) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa tačkom 8 Sekcije A Priloga I, tako što ne koristi odgovarajuće sisteme, resurse ili procedure za osiguranje kontinuiteta i redovnosti u obavljanju aktivnosti kreditnog rejtinga.
- (17) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa tačkom 9 Sekcije A Priloga I, tako što ne uspostavlja funkciju revizije koja:
 - (a) je odgovorna za periodični pregled metodologija, modela i ključnih pretpostavki rejtinga ili bilo kojih značajnih izmjena ili modifikacija istih, ili prikladnost tih metodologija, modela ili ključnih pretpostavki kada se koriste ili namjeravaju koristiti za procjenu novih finansijskih instrumenata;
 - (b) je nezavisna od poslovnih jedinica odgovornih za aktivnosti kreditnog rejtinga;
 - (c) izvještava članove administrativnog ili nadzornog odbora.
- (18) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa tačkom 10 Sekcije A Priloga I, tako što ne nadzire ili ne procjenjuje adekvatnost i efikasnost svojih sistema, internih kontrola i aranžmana uspostavljenih u skladu sa ovom Regulacijom ili ne preduzima odgovarajuće mjere za otklanjanje nedostataka.
- (19) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa tačkom 1 Sekcije B Priloga I, tako što ne identifikuje, ne eliminiše, ili ne upravlja i ne otkriva jasno ili istaknuto bilo kakve stvarne ili potencijalne sukobe interesa koji mogu uticati na analize ili prosudbe njenih analitičara rejtinga, zaposlenih ili bilo koje druge fizičke osobe čije usluge su na raspolaganju ili pod kontrolom agencije i koja je direktno uključena u aktivnosti kreditnog rejtinga ili osoba koje odobravaju kreditne rejtinge i perspektive rejtinga.
- (20) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa prvim stavom tačke 3 Sekcije B Priloga I, tako što izdaje kreditni rejting ili perspektivu rejtinga u bilo kojoj od okolnosti navedenih u prvom stavu te tačke ili, u slučaju postojećeg kreditnog rejtinga ili perspektive rejtinga, ne otkriva odmah da je kreditni rejting ili perspektiva rejtinga potencijalno pogođena tim okolnostima.
- (21) 20a. Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa tačkom 3a Sekcije B Priloga I, tako što ne otkriva da postojeći kreditni rejting ili perspektiva rejtinga potencijalno mogu biti pogođeni bilo kojom od okolnosti navedenih u slovima (a) i (b) te tačke.
- (22) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa drugim stavom tačke 3 Sekcije B Priloga I, tako što odmah ne procjenjuje da li postoje razlozi za promjenu (re-rating) ili povlačenje postojećeg kreditnog rejtinga ili perspektive rejtinga.
- (23) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa prvim stavom tačke 4 Sekcije B Priloga I, tako što daje rejting subjektima kada agencija za kreditni rejting ili bilo koja osoba koja direktno ili indirektno posjeduje najmanje 5 % kapitala ili prava glasa u toj agenciji, ili je na drugi način u mogućnosti da vrši značajan uticaj na poslovne aktivnosti agencije, pruža konsultantske ili savjetodavne usluge toj ocijenjenoj jedinici ili povezanom trećem licu u vezi sa korporativnom ili pravnom strukturom, imovinom, obavezama ili aktivnostima te ocijenjene jedinice ili povezanog trećeg lica.
- (24) 33. Agencija za kreditni rejting krši član 6a(1) kada jedan od njenih akcionara ili članova koji posjeduje najmanje 5 % kapitala ili prava glasa u toj agenciji ili u preduzeću koje ima moć kontrole ili dominantnog uticaja nad tom agencijom, prekrši neku od zabrana navedenih u slovima (a) do (e) tog stava, osim zabrane iz slova (a) za udjele u diverzifikovanim kolektivnim investicionim šemama, uključujući upravljane fondove poput penzionih fondova ili životnog osiguranja, pod uslovom da ti udjeli ne stavljaju akcionara ili člana agencije u poziciju da vrši značajan uticaj na poslovne aktivnosti tih šema.
- (25) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa prvom dijelom trećeg stavka tačke 4 Sekcije B Priloga I, tako što ne osigurava da pružanje dodatne (pomoćne) usluge ne predstavlja sukob interesa sa aktivnostima kreditnog rejtinga.
- (26) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa tačkom 5 Sekcije B Priloga I, tako što ne osigurava da analitičari rejtinga ili osobe koje odobravaju rejtinge ne daju prijedloge ili preporuke u vezi sa dizajnom instrumenata sekuritizacije na kojima se očekuje da agencija izdaje kreditni rejting.
- (27) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa tačkom 6 Sekcije B Priloga I, tako što ne dizajnira svoje kanale izvještavanja ili komunikacije na način koji osigurava nezavisnost osoba iz tačke 1 Sekcije B od drugih komercijalnih aktivnosti agencije.
- (28) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa drugim stavom tačke 8 Sekcije B Priloga I, tako što ne čuva evidenciju najmanje tri godine nakon povlačenja svoje registracije.
- (29) 26a. Agencija za kreditni rejting koja je sklopila ugovor za izdavanje kreditnih rejtinga na re-sekuritizacijama krši član 6b(1) tako što izdaje kreditne rejtinge na novim re-sekuritizacijama sa osnovnom imovinom istog originalnog izdavaoca tokom perioda dužeg od četiri godine.
- (30) 26b. Agencija za kreditni rejting koja je sklopila ugovor za izdavanje kreditnih rejtinga na re-sekuritizacijama sa osnovnom imovinom istog originalnog izdavaoca na period jednak trajanju prethodnog ugovora iz stavova 1 i 2 Člana 6b, ali ne duži od četiri godine.
- (31) Agencija za kreditni rejting krši član 7(1) tako što ne osigurava da analitičari rejtinga, njeni zaposleni ili bilo koja druga fizička osoba čije usluge su na raspolaganju ili pod kontrolom agencije, a koja je direktno uključena u aktivnosti kreditnog rejtinga, posjeduje odgovarajuće znanje i iskustvo za dodijeljene zadatke.
- (32) Agencija za kreditni rejting krši član 7(2) tako što ne osigurava da osoba iz Člana 7(1) ne započinje niti učestvuje u pregovorima o naknadama ili plaćanjima sa bilo kojom ocijenjenom jedinicom, povezanim trećim licem ili bilo kojom osobom direktno ili indirektno povezanim sa ocijenjenom jedinicom putem kontrole.
- (33) Agencija za kreditni rejting krši član 7(3), u vezi sa tačkom 3(a) Sekcije C Priloga I, tako što ne osigurava da osoba iz tačke 1 te Sekcije preduzima sve razumne mjere za zaštitu imovine ili evidencije u posjedu agencije od prevare, krađe ili zloupotrebe, uzimajući u obzir prirodu, obim i složenost njenog poslovanja i prirodu i opseg aktivnosti kreditnog rejtinga.
- (34) Agencija za kreditni rejting krši član 7(3), u vezi sa tačkom 5 Sekcije C Priloga I, tako što nameće negativne posljedice osobi iz tačke 1 te Sekcije kada ta osoba prijavi službeniku za usklađenost informaciju da je druga osoba iz te tačke postupila protivno zakonu.
- (35) Agencija za kreditni rejting krši član 7(3), u vezi sa tačkom 6 Sekcije C Priloga I, tako što ne preispituje relevantni rad analitičara rejtinga u dvije godine prije njegovog/ njenog napuštanja agencije, kada analitičar prekida radni odnos i pridružuje se ocijenjenoj jedinici ili finansijskoj firmi sa kojom je imao poslovne kontakte u okviru svojih dužnosti u agenciji.
- (36) Agencija za kreditni rejting krši član 7(3), u vezi sa tačkom 1 Sekcije C Priloga I, tako što ne osigurava da osoba iz te tačke ne kupuje, prodaje ili učestvuje u transakcijama u bilo kojem finansijskom instrumentu navedenom u toj tački.

- (37) Agencija za kreditni rejting krši član 7(3), u vezi sa tačkom 2 Sekcije C Priloga I, tako što ne osigurava da osoba iz tačke 1 te Sekcije ne učestvuje niti utiče na određivanje kreditnog rejtinga ili perspektive rejtinga, kako je navedeno u tački 2 te Sekcije.
- (38) Agencija za kreditni rejting krši član 7(3), u vezi sa slovima (b), (c) i (d) tačke 3 Sekcije C Priloga I, tako što ne osigurava da osoba iz tačke 1 te Sekcije ne otkriva, ne koristi ili ne dijeli informacije, kako je navedeno u tim slovima.
- (39) Agencija za kreditni rejting krši član 7(3), u vezi sa tačkom 4 Sekcije C Priloga I, tako što ne osigurava da osoba iz tačke 1 te Sekcije ne traži niti prihvata novac, poklone ili povlastice od bilo koga sa kim agencija posluje.
- (40) Agencija za kreditni rejting krši član 7(3), u vezi sa tačkom 7 Sekcije C Priloga I, tako što ne osigurava da osoba iz tačke 1 te Sekcije ne preuzme ključnu menadžersku poziciju u ocijenjenoj jedinici ili povezanom trećem licu u roku od šest mjeseci od izdavanja kreditnog rejtinga ili perspektive rejtinga.
- (41) Agencija za kreditni rejting krši član 7(4), u vezi sa slovom (a) prvog stavka tačke 8 Sekcije C Priloga I, tako što ne osigurava da vodeći analitičar rejtinga nije uključen u aktivnosti kreditnog rejtinga povezane sa istom ocijenjenom jedinicom ili njenim povezanim trećim licima duže od četiri godine.
- (42) Agencija za kreditni rejting krši član 7(4), u vezi sa stavkom (i) slova (b) prvog stavka tačke 8 Sekcije C Priloga I, tako što ne osigurava da, kada pruža neprovocirane kreditne rejtinge ili rejtinge suverenih obveznica, analitičar rejtinga nije uključen u aktivnosti kreditnog rejtinga povezane sa istom ocijenjenom jedinicom ili povezanom trećom stranom duže od pet godina.
- (43) Agencija za kreditni rejting krši član 7(4), u vezi sa stavkom (ii) slova (b) prvog stavka tačke 8 Sekcije C Priloga I, tako što ne osigurava da, kada pruža neprovocirane kreditne rejtinge ili rejtinge suverenih obveznica, osoba koja odobrava kreditni rejting nije uključena u aktivnosti kreditnog rejtinga povezane sa istom ocijenjenom jedinicom ili povezanom trećom stranom duže od sedam godina.
- (44) Agencija za kreditni rejting krši član 7(4), u vezi sa drugim stavom tačke 8 Sekcije C Priloga I, tako što ne osigurava da osoba iz stavova (a) i (b) prvog stavka te tačke nije uključena u aktivnosti kreditnog rejtinga povezane sa ocijenjenom jedinicom ili povezanom trećom stranom u roku od dvije godine od završetka perioda navedenih u tim stavovima.
- (45) Agencija za kreditni rejting krši član 7(5) tako što uvodi naknade ili procjenu učinka koja zavisi od iznosa prihoda koje agencija ostvaruje od ocijenjenih jedinica ili povezanih trećih lica.
- (46) Agencija za kreditni rejting krši član 8(2) tako što ne usvaja, ne primjenjuje ili ne sprovodi odgovarajuće mjere da osigura da su kreditni rejtingi i perspektive rejtinga koje izdaje zasnovani na temeljnoj analizi svih dostupnih informacija koje su relevantne za njenu analizu u skladu sa primjenjivim metodologijama ocjenjivanja.
- (47) 42a. Agencija za kreditni rejting krši član 8(2) tako što koristi informacije koje izlaze iz okvira Člana 8(2).
- (48) 42b. Agencija za kreditni rejting krši član 8(2a) tako što izdaje promjene u kreditnim rejtingima koje nisu u skladu sa njenim objavljenim metodologijama ocjenjivanja.
- (49) Agencija za kreditni rejting krši član 8(3) tako što ne koristi metodologije ocjenjivanja koje su rigorozne, sistematične, kontinuirane i podložne validaciji na osnovu istorijskog iskustva, uključujući back-testing.
- (50) Agencija za kreditni rejting krši prvi stav Člana 8(4) tako što odbija izdati kreditni rejting subjekta ili finansijskog instrumenta zato što je dio tog subjekta ili finansijskog instrumenta prethodno ocijenila druga agencija za kreditni rejting.
- (51) Agencija za kreditni rejting krši drugi stav Člana 8(4) tako što ne evidentira sve slučajeve kada se u procesu ocjenjivanja odmiče od postojećih kreditnih rejtinga pripremljenih od strane druge agencije za kreditni rejting u vezi sa osnovnom imovinom ili instrumentima sekuritizacije, ili ne daje opravdanje za različitu procjenu.
- (52) Agencija za kreditni rejting krši prvi stav prvog podstavka Člana 8(5) tako što ne prati svoje kreditne rejtinge, osim suverenih rejtinga, ili ne preispituje svoje kreditne rejtinge, osim suverenih, ili metodologije ocjenjivanja na kontinuiranoj osnovi ili najmanje jednom godišnje.
- (53) 46a. Agencija za kreditni rejting krši drugi podstavak Člana 8(5), u vezi sa prvim stavom prvog podstavka Člana 8(5), tako što ne prati svoje suverene rejtinge ili ih ne preispituje kontinuirano ili najmanje svakih šest mjeseci.
- (54) Agencija za kreditni rejting krši drugi stav Člana 8(5) tako što ne uspostavlja unutrašnje aranžmane za praćenje uticaja promjena u makroekonomskim ili finansijskim tržišnim uslovima na kreditne rejtinge.
- (55) Agencija za kreditni rejting krši tačku (b) Člana 8(6), kada su metodologije, modeli ili ključne pretpostavke ocjenjivanja promijenjeni, tako što ne preispituje pogođene kreditne rejtinge u skladu sa tom tačkom, ili tako što ne stavlja te rejtinge pod nadzor u međuvremenu.
- (56) Agencija za kreditni rejting krši tačku (c) Člana 8(6) tako što ne izvršava re-rating kreditnog rejtinga koji je zasnovan na metodologijama, modelima ili ključnim pretpostavkama ocjenjivanja koje su promijenjene, kada ukupan kombinovani efekat tih promjena utiče na taj kreditni rejting.
- (57) 49a. Agencija za kreditni rejting krši tačku (c) Člana 8(6), u vezi sa tačkom (c) Člana 8(7), tako što ne izvršava re-rating kreditnog rejtinga kada greške u metodologijama ocjenjivanja ili u njihovoj primjeni utiču na taj kreditni rejting.
- (58) Agencija za kreditni rejting krši član 9 tako što prepušta outsourcing važnih operativnih funkcija na način koji materijalno narušava kvalitet unutrašnje kontrole agencije ili sposobnost ESMA da nadzire usklađenost agencije sa obavezama iz ove Uredbe.
- (59) Agencija za kreditni rejting krši član 10(2), u vezi sa drugim stavom tačke 4 dijela I Sekcije D Priloga I, tako što izdaje kreditni rejting ili ne povlači postojeći rejting u slučaju kada nedostatak pouzdanih podataka, složenost strukture novog tipa finansijskog instrumenta ili kvalitet dostupnih informacija nije zadovoljavajući ili postavlja ozbiljna pitanja u vezi sa sposobnošću agencije da izda vjerodostojan kreditni rejting.
- (60) Agencija za kreditni rejting krši član 10(6) tako što koristi ime ESMA ili bilo kojeg nadležnog tijela na način koji bi ukazivao ili sugerisao podršku ili odobrenje od strane ESMA ili nadležnog tijela za kreditne rejtinge ili bilo koje aktivnosti kreditnog rejtinga agencije.
- (61) Agencija za kreditni rejting krši član 13 tako što naplaćuje naknadu za informacije pružene u skladu sa Članovima 8 do 12.
- (62) Agencija za kreditni rejting, kada je pravno lice osnovano u Uniji, krši član 14(1) tako što ne podnosi zahtjev za registraciju u svrhu Člana 2(1).
- (63) Agencija za kreditni rejting krši član 14(3) tako što ne objavljuje na svojoj web stranici ili ne dostavlja ESMA godišnje, u skladu sa tačkom 3 dijela III Sekcije D Priloga I, kalendar na kraju decembra za narednih 12 mjeseci, postavljajući najviše tri datuma koji padaju u petak za objavu neprovociranih suverenih rejtinga i povezanih perspektiva, i postavljajući datume koji padaju u petak za objavu provociranih suverenih rejtinga i povezanih perspektiva.
- (64) Agencija za kreditni rejting krši član 14(4) tako što odstupa od objavljenog kalendara kada to nije neophodno za ispunjenje obaveza iz Člana 8(2), Člana 10(1) ili Člana 11(1), ili tako što ne pruža detaljno objašnjenje razloga odstupanja od objavljenog kalendara.
- (65) Agencija za kreditni rejting krši član 10(2), u vezi sa tačkom 3 dijela III Sekcije D Priloga I, tako što objavljuje suvereni rejting ili povezanu perspektivu rejtinga tokom radnog vremena regulisanih tržišta ili manje od jednog sata prije njihovog otvaranja.
- (66) Agencija za kreditni rejting krši član 10(2), u vezi sa tačkom 4 dijela III Sekcije D Priloga I, tako što uključuje političke preporuke, uputstva ili smjernice ocijenjenim subjektima, uključujući države ili regionalne ili lokalne vlasti, kao dio suverenog rejtinga ili povezane perspektive.
- (67) Agencija za kreditni rejting krši član 14(2) tako što temelji svoje javne komunikacije koje se odnose na promjene u suverenim rejtingima, a koje nisu kreditni rejting, perspektiva rejtinga ili prateći saopšteni press release, kako je navedeno u tački 5 dijela I Sekcije D Priloga I, na informacijama unutar sfere ocijenjene jedinice, gdje su takve informacije otkrivene bez njenog pristanka, osim ako su dostupne iz opšte dostupnih izvora ili ako ne postoje legitimni razlozi da ocijenjena jedinica ne da svoj pristanak za objavu informacija.

- (68) Agencija za kreditni rejting krši član 14(1) tako što ne izdaje pojedinačne javno dostupne izvještaje o državama kada najavljuje reviziju određene grupe zemalja.
- (69) Agencija za kreditni rejting krši tačku 1 dijela III Sekcije D Priloga I tako što izdaje suvereni rejting ili povezanu perspektivu bez istovremenog pružanja detaljnog istraživačkog izvještaja koji objašnjava sve pretpostavke, parametre, granice i nesigurnosti i sve druge informacije uzete u obzir pri određivanju tog suverenog rejtinga ili perspektive, ili tako što taj izvještaj ne čini javno dostupnim, jasnim i lako razumljivim.
- (70) Agencija za kreditni rejting krši tačku 2 dijela III Sekcije D Priloga I tako što ne izdaje javno dostupan istraživački izvještaj koji prati promjenu u odnosu na prethodni suvereni rejting ili povezanu perspektivu, ili tako što u tom izvještaju ne uključuje najmanje informacije navedene u tačkama 2(a) do (d) dijela III Sekcije D Priloga I.

II. Prekršaji u vezi sa preprekama nadzornih aktivnosti

- (1) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa tačkom 7 Sekcije B Priloga I, tako što ne organizuje evidenciju ili audit tragove svojih aktivnosti kreditnog rejtinga u skladu sa tim odredbama.
- (2) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa prvim stavom tačke 8 Sekcije B Priloga I, tako što ne čuva evidenciju ili audit tragove iz tačke 7 te Sekcije u svojim prostorijama najmanje pet godina ili tako što ne stavlja na raspolaganje tu evidenciju ili audit tragove ESMA na zahtjev.
- (3) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa tačkom 9 Sekcije B Priloga I, tako što ne čuva evidenciju koja prikazuje odgovarajuća prava i obaveze agencije ili ocijenjene jedinice ili njenih povezanih trećih lica prema ugovoru o pružanju usluga kreditnog rejtinga za trajanje odnosa sa tom ocijenjenom jedinicom ili njenim povezanim trećim licem.
- (4) 3a. Agencija za kreditni rejting krši član 14(3) tako što ne obavještava ESMA o namjeranim materijalnim promjenama postojećih metodologija rejtinga, modela ili ključnih pretpostavki ocjenjivanja, ili o predloženim novim metodologijama, modelima ili ključnim pretpostavkama, kada objavljuje metodologije ocjenjivanja na svojoj web stranici u skladu sa Članom 8(5a).
- (5) 3b. Agencija za kreditni rejting krši član 8(5a) tako što ne objavljuje na svojoj web stranici predložene nove metodologije rejtinga ili predložene materijalne promjene metodologija koje bi mogle uticati na kreditni rejting, zajedno sa objašnjenjem razloga i posljedica tih promjena.
- (6) 3c. Agencija za kreditni rejting krši tačku (a) Člana 8(7) tako što ne obavještava ESMA o otkrivenim greškama u svojim metodologijama rejtinga ili u njihovoj primjeni, ili tako što ne objašnjava njihov uticaj na kreditne rejtinge, uključujući potrebu za preispitivanjem izdatih kreditnih rejtinga.
- (7) Agencija za kreditni rejting krši član 11(2) tako što ne stavlja na raspolaganje tražene informacije ili ne pruža te informacije u traženom formatu kako je navedeno u tom stavu.
- (8) 4a. Agencija za kreditni rejting krši član 11a(1) tako što ne stavlja na raspolaganje tražene informacije ili ne pruža te informacije u traženom formatu kako je navedeno u tom stavu.
- (9) Agencija za kreditni rejting krši član 11(3), u vezi sa tačkom 2 dijela I Sekcije E Priloga I, tako što ne dostavlja ESMA spisak svojih pomoćnih usluga.
- (10) Agencija za kreditni rejting krši drugi podstav Člana 14(3) tako što ne obavještava ESMA o bilo kakvim materijalnim promjenama uslova za inicijalnu registraciju u skladu sa tim podstavom.
- (11) Agencija za kreditni rejting krši član 36(1) tako što ne dostavlja informacije kao odgovor na odluku koja zahtijeva informacije prema Članu 36(3), ili tako što daje netačne ili obmanjujuće informacije kao odgovor na jednostavan zahtjev za informacijama ili odluku.
- (12) Agencija za kreditni rejting krši tačku (c) Člana 37(1) tako što ne pruža objašnjenje, ili tako što pruža netačno ili obmanjujuće objašnjenje, u vezi sa činjenicama ili dokumentima koji se odnose na predmet i svrhu inspekcije.

III. Prekršaji u vezi sa odredbama o objavljivanju informacija

- (1) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa tačkom 2 Sekcije B Priloga I, tako što ne objavljuje javno imena ocijenjenih jedinica ili povezanih trećih lica od kojih prima više od 5 % svojih godišnjih prihoda.
- (2) Agencija za kreditni rejting krši član 6(2), u vezi sa drugom dijelom trećeg stava tačke 4 Sekcije B Priloga I, tako što ne otkriva u završnom izvještaju o rejtingu pomoćnu uslugu pruženu ocijenjenoj jedinici ili bilo kojem povezanom trećem licu.
- (3) Agencija za kreditni rejting krši član 8(1) tako što ne objavljuje javno metodologije, modele ili ključne pretpostavke ocjenjivanja koje koristi u svojim aktivnostima kreditnog rejtinga, kako je opisano u tački 5 dijela I Sekcije E Priloga I.
- (4) Agencija za kreditni rejting krši tačku (a) Člana 8(6), kada su metodologije, modeli ili ključne pretpostavke ocjenjivanja promijenjeni, tako što ne objavljuje odmah, ili tako što objavljuje i ne koristi ista sredstva komunikacije koja su korišćena za distribuciju pogodnih kreditnih rejtinga, vjerovatni opseg pogodnih kreditnih rejtinga.
- (5) 4a. Agencija za kreditni rejting krši tačku (aa) Člana 8(6), kada namjerava koristiti nove metodologije rejtinga, tako što ne obavještava ESMA ili ne objavljuje odmah na svojoj web stranici rezultate konsultacije i te nove metodologije, zajedno sa detaljnim objašnjenjem i datumom primjene.
- (6) 4b. Agencija za kreditni rejting krši tačku (a) Člana 8(7) tako što ne obavještava pogođene ocijenjene jedinice o otkrivenim greškama u metodologijama ocjenjivanja ili njihovoj primjeni, ili ne objašnjava uticaj na kreditne rejtinge, uključujući potrebu za preispitivanjem izdatih kreditnih rejtinga.
- (7) 4c. Agencija za kreditni rejting krši tačku (b) Člana 8(7) tako što ne objavljuje na svojoj web stranici otkrivene greške u metodologijama rejtinga ili njihovoj primjeni kada te greške imaju uticaj na kreditne rejtinge agencije.
- (8) Agencija za kreditni rejting krši član 10(1) tako što ne objavljuje na nediskriminatorskoj osnovi ili na vrijeme odluku o prestanku kreditnog rejtinga, uključujući potpune razloge odluke.
- (9) Agencija za kreditni rejting krši član 10(2), u vezi sa tačkom 1 ili 2, prvim stavom tačke 4 ili tačkama 5 ili 6 dijela I Sekcije D Priloga I, ili dijelovima II ili III Sekcije D Priloga I, tako što ne pruža informacije kako je zahtijevano tim odredbama prilikom predstavljanja kreditnog rejtinga ili perspektive.
- (10) Agencija za kreditni rejting krši član 10(2), u vezi sa tačkom 3 dijela I Sekcije D Priloga I, tako što ne informiše ocijenjenu jedinicu tokom radnog vremena te jedinice i najmanje jedan radni dan prije objave kreditnog rejtinga ili perspektive rejtinga.
- (11) Agencija za kreditni rejting krši član 10(3) tako što ne osigurava da kategorije rejtinga koje se dodjeljuju ► M5 instrumentima sekuritizacije ◀ budu jasno diferencirane dodatnim simbolom koji ih razlikuje od kategorija rejtinga korišćenih za bilo koje druge subjekte, finansijske instrumente ili finansijske obaveze.
- (12) Agencija za kreditni rejting krši član 10(4) tako što ne objavljuje svoje politike ili procedure u vezi neprovociranih kreditnih rejtinga.
- (13) Agencija za kreditni rejting krši član 10(5) tako što ne pruža informacije kako je zahtijevano u tom stavu prilikom izdavanja neprovociranog kreditnog rejtinga ili ne identifikuje neprovocirani kreditni rejting kao takav.
- (14) Agencija za kreditni rejting krši član 11(1) tako što ne objavljuje u potpunosti ili odmah ne ažurira informacije u vezi sa pitanjima navedenim u dijelu I Sekcije E Priloga I.

PRILOG IV

Spisak koeficijenata povezanih sa otežavajućim i ublažavajućim faktorima za primjenu člana 52 ovih Pravila

Sljedeći koeficijenti primjenjuju se kumulativno na osnovne iznose iz člana 52 ovih Pravila na osnovu svakog od sljedećih otežavajućih i ublažavajućih faktora:

I. Koeficijenti prilagođavanja povezani sa otežavajućim faktorima

- (1) Ako je prekršaj počinjen više puta, za svaki put kada je ponovljen, primjenjuje se dodatni koeficijent 1,1.
- (2) Ako je prekršaj počinjen duže od šest mjeseci, primjenjuje se koeficijent 1,5.
- (3) Ako je prekršaj otkrio sistemske slabosti u organizaciji agencije za kreditni rejting, posebno u njenim procedurama, sistemima upravljanja ili internim kontrolama, primjenjuje se koeficijent 2,2.
- (4) Ako je prekršaj imao negativan uticaj na kvalitet rejtinga koje je agencija dodijelila, primjenjuje se koeficijent 1,5.
- (5) Ako je prekršaj počinjen namjerno, primjenjuje se koeficijent 2.
- (6) Ako od trenutka otkrivanja prekršaja nije preduzeta nikakva korektivna mjera, primjenjuje se koeficijent 1,7.
- (7) Ako viši menadžment agencije za kreditni rejting nije saradivao sa ESMA tokom provođenja istraga, primjenjuje se koeficijent 1,5.

II. Koeficijenti prilagođavanja povezani sa ublažavajućim faktorima

- (1) Ako se prekršaj odnosi na povredu navedenu u Sekciji II ili III Priloga III i počinjen je kraće od 10 radnih dana, primjenjuje se koeficijent 0,9.
- (2) Ako viši menadžment agencije za kreditni rejting može dokazati da je preduzeo sve potrebne mjere da spriječi prekršaj, primjenjuje se koeficijent 0,7.
- (3) Ako je agencija za kreditni rejting brzo, efikasno i potpuno obavijestila ESMA o prekršaju, primjenjuje se koeficijent 0,4.
- (4) Ako je agencija za kreditni rejting dobrovoljno preduzela mjere kako bi osigurala da sličan prekršaj ne može biti počinjen u budućnosti, primjenjuje se koeficijent 0,6.

1200.

Na osnovu čl. 762 do 774 Zakona o tržištu kapitala („Službeni list Crne Gore“, broj 16/2026) Komisija za tržište kapitala na 171. sjednici održanoj dana 20.2.2026. godine donosi

P R A V I L A **ZA UTVRĐIVANJE OPŠTEG OKVIRA ZA SEKJURITIZACIJU I USPOSTAVLJANJE SPECIFIČNOG OKVIRA ZA JEDNOSTAVNU, TRANSPARENTNU I STANDARDIZOVANU SEKJURITIZACIJU**

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet i svrha

Član 1

Ovim pravilima bliže se propisuju sadržaj politika i postupaka iz članova 762 do 774 Zakona o tržištu kapitala („Službeni list Crne Gore“, br. 14/26) i uređuje se način primjene i nadzora obaveza iz oblasti sekjuritizacije, uključujući obaveze inicijatora, sponzora i SSPE-a, uslove za označavanje sekjuritizacija kao STS, postupke obavještanja i notifikacije nadležnih organa i investitora, nadležnosti kompetentnih organa i ESMA-e u nadzoru i koordinaciji, primjenu administrativnih i krivičnih sankcija u slučaju nepoštovanja pravila, te razmjenu informacija i saradnju između nadležnih tijela, ESMA-e, EBA-e i EIOPA-e. Cilj ovih pravila je osiguranje transparentnosti, stabilnosti i integriteta tržišta sekjuritizacija, zaštita interesa investitora i doprinos ukupnoj finansijskoj stabilnosti.

Definicije

Član 2

- (1) Izrazi upotrijebljeni u ovim Pravilima imaju sljedeće značenje:
- 1) Zakon je Zakon o tržištu kapitala („Službeni list Crne Gore“, broj 16/2026);
 - 2) Komisija je Komisija za tržište kapitala;
 - (2) Ostali pojmovi imaju isto značenje kao u zakonu.

Prodaja sekjuritizacionih pozicija malim investitorima

Član 3

- (1) Prodavac sekjuritizacione pozicije ne smije prodati takvu poziciju malom investitoru, u smislu tačke 11 stav 1 član 4 Direktive 2014/65/EU, osim ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
- 1) da je prodavac sekjuritizacione pozicije sproveo test primjerenosti u skladu sa članom 25 stav 2 Direktive 2014/65/EU;
 - 2) da je prodavac sekjuritizacione pozicije, na osnovu testa iz tačke 1 ovog stava, utvrdio da je sekjuritizaciona pozicija primjerena za tog malog investitora;
 - 3) da je prodavac sekjuritizacione pozicije bez odlaganja dostavio malom investitoru izvještaj o rezultatima sprovedenog testa primjerenosti.
- (2) Kada su ispunjeni uslovi iz stava 1 ovog člana i kada portfelj finansijskih instrumenata malog investitora ne prelazi 500.000 eura, prodavac je dužan da, na osnovu podataka koje je mali investitor dostavio u skladu sa stavom 3 ovog člana, obezbijedi da mali investitor ne ulaže zborno više od 10% vrijednosti svog portfelja finansijskih instrumenata u sekjuritizacione pozicije, kao i da početni minimalni iznos ulaganja u jednu ili više sekjuritizacionih pozicija iznosi 10.000 eura.
- (3) Mali investitor je dužan da prodavcu dostavi tačne podatke o svom portfelju finansijskih instrumenata, uključujući i sva ulaganja u sekjuritizacione pozicije.
- (4) Za potrebe st. 2 i 3 ovog člana, portfelj finansijskih instrumenata malog investitora obuhvata novčane depozite i finansijske instrumente, ali ne obuhvata finansijske instrumente koji su dati kao sredstvo obezbjeđenja.

Zahtjevi u pogledu subjekata posebne namjene za sekjuritizaciju (SSPE)

Član 4

- (1) Subjekt posebne namjene za sekjuritizaciju ne može biti osnovan u trećoj državi na koju se primjenjuje bilo šta od sljedećeg:
- 1) ta treća država je u skladu sa članom 9 Direktive (EU) 2015/849 Evropskog parlamenta i Savjeta uvrštena na listu visokorizičnih trećih država koje imaju strateške nedostatke u svom sistemu za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma;
 - 2) ta treća država je uvrštena u Aneks I EU liste nekooperativnih jurisdikcija u poreske svrhe;
 - 3) ta treća država nije zaključila sporazum sa državom članicom kojim se obezbjeđuje da ta treća država u potpunosti poštuje standarde utvrđene u članu 26 Modela poreske konvencije Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) o porezima na dohodak i imovinu ili u Modelu sporazuma OECD o razmjeni informacija u poreskim pitanjima, kao i da obezbjeđuje djelotvornu razmjenu informacija u poreskim pitanjima, uključujući sve multilateralne poreske sporazume.
- (2) Kada je subjekt posebne namjene za sekjuritizaciju osnovan nakon 9. aprila 2021. godine u jurisdikciji navedenoj u Aneksu II zbog primjene štetnog poreskog režima, investitor je dužan da o ulaganju u hartije od vrijednosti koje je izdao taj subjekt obavijesti nadležni poreski organ države članice u kojoj ima poresko prebivalište.

II. ODREDBE KOJE SE PRIMJENJUJU NA SVE SEKJURITIZACIJE

Zahtjevi dužne pažnje za institucionalne investitore

Član 5

- (1) Prije sticanja sekjuritizacione pozicije, institucionalni investitor, osim inicijatora, sponzora ili originalnog kreditora, dužan je da provjeri:
- 1) kada inicijator ili originalni kreditor sa sjedištem u Uniji nije kreditna institucija niti investiciono društvo u smislu tač. 1 i 2 stava 1 člana 4 Regulative (EU) br. 575/2013, da inicijator ili originalni kreditor odobrava sve kredite iz kojih proizilaze osnovne izloženosti na osnovu pouzdanih i jasno definisanih kriterijuma i jasno uspostavljenih postupaka za odobravanje, izmjenu, obnovu i finansiranje tih kredita, te da ima uspostavljene djelotvorne sisteme za primjenu tih kriterijuma i postupaka u skladu sa članom 9 stav 1 ovog zakona;
 - 2) kada inicijator ili originalni kreditor ima sjedište u trećoj državi, da inicijator ili originalni kreditor odobrava sve kredite iz kojih proizilaze osnovne izloženosti na osnovu pouzdanih i jasno definisanih kriterijuma i jasno uspostavljenih postupaka za odobravanje, izmjenu, obnovu i finansiranje tih kredita, te da ima uspostavljene djelotvorne sisteme za primjenu tih kriterijuma i postupaka kako bi se obezbijedilo da se odobravanje kredita zasniva na temeljnoj procjeni kreditne sposobnosti dužnika;
 - 3) kada su inicijator, sponzor ili originalni kreditor osnovani u Uniji, da trajno zadržavaju značajan neto ekonomski interes u skladu sa članom 6 ovog zakona i da je zadržavanje rizika objelodanjeno institucionalnom investitoru u skladu sa članom 7 ovog zakona;

- 4) kada su inicijator, sponsor ili originalni kreditor osnovani u trećoj državi, da trajno zadržavaju značajan neto ekonomski interes koji ni u kom slučaju ne može biti manji od 5%, utvrđen u skladu sa članom 6 ovog zakona, i da je zadržavanje rizika objelodanjeno institucionalnim investitorima;
 - 5) da su inicijator, sponsor ili subjekt posebne namjene za sekjuritizaciju, kada je primjenljivo, stavili na raspolaganje informacije iz člana 7 ovog zakona, u skladu sa učestalošću i načinom propisanim tim članom;
 - 6) da se, u slučaju neprihodonosnih izloženosti, primjenjuju pouzdani standardi prilikom izbora i određivanja cijene tih izloženosti.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, kod u potpunosti podržanih ABCP transakcija, zahtjev iz tačke a stava 1 ovog člana primjenjuje se na sponzora. U tom slučaju sponzor je dužan da provjeri da inicijator ili originalni kreditor koji nije kreditna institucija niti investiciono društvo odobrava sve kredite iz kojih proizilaze osnovne izloženosti na osnovu pouzdanih i jasno definisanih kriterijuma i jasno uspostavljenih postupaka za odobravanje, izmjenu, obnovu i finansiranje tih kredita, te da ima uspostavljene djelotvorne sisteme za primjenu tih kriterijuma i postupaka u skladu sa članom 9 stav 1 ovog zakona.
- (3) Prije sticanja sekjuritizacione pozicije, institucionalni investitor, osim inicijatora, sponzora ili originalnog kreditora, dužan je da sprovede procjenu dužne pažnje koja mu omogućava da procijeni rizike povezane sa tom pozicijom. Ta procjena obuhvata najmanje:
- 1) karakteristike rizika pojedinačne sekjuritizacione pozicije i osnovnih izloženosti;
 - 2) sve strukturne karakteristike sekjuritizacije koje mogu materijalno uticati na uspješnost sekjuritizacione pozicije, uključujući ugovorene redove prvenstva plaćanja i okidače povezane sa prvenstvom plaćanja, kreditna poboljšanja, poboljšanja likvidnosti, okidače tržišne vrijednosti i transakcijski specifične definicije neispunjenja obaveza;
 - 3) kada je sekjuritizacija prijavljena kao jednostavna, transparentna i standardizovana (STS) u skladu sa članom 32 ovog zakona, njenu usklađenost sa zahtjevima iz čl. 19 do 22 ili čl. 23 do 26, kao i člana 32 ovog zakona, pri čemu se institucionalni investitor može u odgovarajućoj mjeri osloniti na STS prijavu iz člana 32 stav 1 i na informacije koje su objelodanili inicijator, sponsor i subjekt posebne namjene za sekjuritizaciju o usklađenosti sa STS zahtjevima, ali se ne smije oslanjati isključivo ili mehanički na tu prijavu ili te informacije.
- Ne dovodeći u pitanje tač. 1 i 2 ovog stava, u slučaju u potpunosti podržanog ABCP programa, institucionalni investitori u komercijalne zapise izdate u okviru tog programa dužni su da uzmu u obzir karakteristike ABCP programa i potpunu likvidnosnu podršku.
- (4) Institucionalni investitor, osim inicijatora, sponzora ili originalnog kreditora, koji drži sekjuritizacionu poziciju, dužan je najmanje da:
- 1) uspostavi odgovarajuće pisane procedure, srazmjerne profilu rizika sekjuritizacione pozicije i, kada je relevantno, knjizi trgovanja i netrgovinskoj knjizi institucionalnog investitora, radi stalnog praćenja usklađenosti sa st. 1 i 3 ovog člana i uspješnosti sekjuritizacione pozicije i osnovnih izloženosti. Te procedure, kada je relevantno u odnosu na sekjuritizaciju i osnovne izloženosti, obuhvataju praćenje vrste izloženosti, procenta kredita sa kašnjenjem dužim od 30, 60 i 90 dana, stopa neispunjenja obaveza, stopa prijevremene otplate, kredita u postupku izvršenja, stopa naplate potraživanja, otkupa, izmjena kredita, moratorijuma na otplatu, vrste i popunjenosti kolaterala, raspodjele kreditnih ocjena ili drugih mjera kreditne sposobnosti osnovnih izloženosti, sektorske i geografske diverzifikacije, kao i raspodjele odnosa kredita i vrijednosti kolaterala po rasponima koji omogućavaju odgovarajuću analizu osjetljivosti. Kada su osnovne izloženosti same sekjuritizacione pozicije, institucionalni investitor dužan je da prati i izloženosti koje stoje u osnovi tih pozicija;
 - 2) kod sekjuritizacije koja nije u potpunosti podržan ABCP program, redovno sprovodi stres testove novčanih tokova i vrijednosti kolaterala koji podržavaju osnovne izloženosti ili, ukoliko nema dovoljno podataka o novčanim tokovima i vrijednosti kolaterala, stres testove pretpostavki o gubicima, uzimajući u obzir prirodu, obim i složenost rizika sekjuritizacione pozicije;
 - 3) kod u potpunosti podržanog ABCP programa, redovno sprovodi stres testove solventnosti i likvidnosti sponzora;
 - 4) obezbijedi interno izvještavanje prema organu upravljanja kako bi taj organ bio upoznat sa materijalnim rizicima koji proizilaze iz sekjuritizacione pozicije i kako bi se tim rizicima adekvatno upravljalo;
 - 5) bude u mogućnosti da, na zahtjev nadležnog organa, dokaže da ima sveobuhvatno i temeljno razumijevanje sekjuritizacione pozicije i njenih osnovnih izloženosti, kao i da je uspostavio pisane politike i procedure za upravljanje rizikom sekjuritizacione pozicije i vođenje evidencije o izvršenim provjerama i sprovedenoj dužnoj pažnji u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana i o svim drugim relevantnim informacijama;
 - 6) kod izloženosti prema u potpunosti podržanom ABCP programu, bude u mogućnosti da, na zahtjev nadležnog organa, dokaže da ima sveobuhvatno i temeljno razumijevanje kreditnog kvaliteta sponzora i uslova pružene likvidnosne podrške.
- (5) Ne dovodeći u pitanje st. 1 do 4 ovog člana, kada institucionalni investitor ovlasti drugog institucionalnog investitora da donosi odluke o upravljanju ulaganjima koje mogu dovesti do njegove izloženosti sekjuritizaciji, može naložiti tom upravljaču da ispuni obaveze iz ovog člana u pogledu svake izloženosti sekjuritizaciji koja proizilazi iz tih odluka. U tom slučaju, ukoliko upravljač ne ispuni te obaveze, sankcije propisane ovim zakonom izriču se tom upravljaču, a ne institucionalnom investitoru koji je izložen sekjuritizaciji.

Zadržavanje rizika

Član 6

- (1) Inicijator, sponsor ili originalni kreditor sekjuritizacije dužan je da trajno zadržava značajan neto ekonomski interes u sekjuritizaciji koji ne smije biti manji od 5% i taj interes mjeri se u trenutku nastanka sekjuritizacije i utvrđuje prema nominalnoj vrijednosti za vanbilansne stavke.
- (2) Kada inicijator, sponsor i originalni kreditor nijesu sporazumno odredili ko će zadržavati značajan neto ekonomski interes, taj interes zadržava inicijator. Na jednu sekjuritizaciju ne primjenjuje se višestruko zadržavanje rizika. Značajan neto ekonomski interes ne smije se dijeliti između različitih subjekata koji zadržavaju rizik niti smije biti predmet ublažavanja kreditnog rizika ili zaštite (hedžinga).
- (3) Za potrebe ovog člana, subjekt se ne smatra inicijatorom ako je osnovan ili posluje isključivo radi sekjuritizacije izloženosti.
- (4) Prilikom mjerenja značajnog neto ekonomskog interesa, subjekt koji zadržava rizik dužan je da uzme u obzir sve naknade koje se u praksi mogu koristiti za smanjenje stvarnog nivoa tog interesa.
- (5) Kod tradicionalnih sekjuritizacija neprihodonosnih izloženosti (NPE), zahtjev iz ovog stava može ispuniti i serviser, pod uslovom da može dokazati da ima stručnost u servisiranju izloženosti slične prirode kao što su sekjuritizovane i da ima adekvatno dokumentovane i odgovarajuće politike, procedure i kontrole upravljanja rizikom u vezi sa servisiranjem izloženosti.
- (6) Inicijator ne smije birati imovinu koja se prenosi na subjekt posebne namjene za sekjuritizaciju sa ciljem da gubici na prenesenoj imovini, mjereni tokom trajanja transakcije ili tokom najviše četiri godine kada je trajanje transakcije duže od četiri godine, budu veći od gubitaka na uporedivoj imovini koja se zadržava u bilansu stanja inicijatora.
- (7) Kada nadležni organ utvrdi indicije o postupanju suprotno ovoj zabrani, dužan je da ispita uspješnost prenesene imovine i uporedive imovine koja se nalazi u bilansu stanja inicijatora. Ako je uspješnost prenesene imovine znatno slabija od uspješnosti uporedive imovine u bilansu stanja inicijatora kao posljedica namjere inicijatora, nadležni organ izriče sankcije u skladu sa ovim zakonom.
- (8) Zadržavanjem značajnog neto ekonomskog interesa od najmanje 5% u smislu stava 1 ovog člana smatra se isključivo:
 - 1) zadržavanje najmanje 5% nominalne vrijednosti svake tranše prodate ili prenesene investitorima;
 - 2) kod revolving sekjuritizacija ili sekjuritizacija revolving izloženosti, zadržavanje interesa inicijatora u iznosu od najmanje 5% nominalne vrijednosti svake sekjuritizovane izloženosti;

- 3) zadržavanje nasumično odabranih izloženosti u iznosu koji nije manji od 5% nominalne vrijednosti sekjuritizovanih izloženosti, kada takve neseekjuritizovane izloženosti inače ne bi bile sekjuritizovane, pod uslovom da broj potencijalno sekjuritizovanih izloženosti u trenutku nastanka sekjuritizacije nije manji od 100;
- 4) zadržavanje tranše prvog gubitka i, kada takvo zadržavanje ne iznosi 5% nominalne vrijednosti sekjuritizovanih izloženosti, po potrebi i drugih tranši koje imaju isti ili rizičniji profil od tranši prodatih ili prenesenih investitorima i koje ne dospjevaju prije njih, tako da ukupno zadržavanje iznosi najmanje 5% nominalne vrijednosti sekjuritizovanih izloženosti; ili
- 5) zadržavanje izloženosti prvog gubitka u iznosu od najmanje 5% svake sekjuritizovane izloženosti u sekjuritizaciji.
- (9) Izuzetno od stava 3 ovog člana, kod sekjuritizacija neprihodonosnih izloženosti, kada je ugovoren nepovratni diskont na kupoprodajnu cijenu, zadržavanje značajnog neto ekonomskog interesa ne smije biti manje od 5% zbira neto vrijednosti sekjuritizovanih neprihodonosnih izloženosti i, kada je primjenljivo, nominalne vrijednosti sekjuritizovanih prihodonosnih izloženosti.
- (10) Neto vrijednost neprihodonosne izloženosti izračunava se oduzimanjem nepovratnog diskonta na kupoprodajnu cijenu, ugovorenog na nivou pojedinačne sekjuritizovane izloženosti u trenutku nastanka sekjuritizacije ili, kada je primjenljivo, odgovarajućeg dijela nepovratnog diskonta ugovorenog na nivou portfelja osnovnih izloženosti u trenutku nastanka sekjuritizacije, od nominalne vrijednosti te izloženosti ili, kada je primjenljivo, od njenog neotplaćenog iznosa u trenutku nastanka sekjuritizacije.
- (11) Za potrebe utvrđivanja neto vrijednosti sekjuritizovanih neprihodonosnih izloženosti, nepovratni diskont može obuhvatiti i razliku između nominalnog iznosa tranši sekjuritizacije neprihodonosnih izloženosti koje inicijator preuzima radi dalje prodaje i cijene po kojoj se te tranše prvi put prodaju nepovezanim trećim licima.
- (12) Kada mješoviti finansijski holding sa sjedištem u Uniji, matična institucija, finansijski holding sa sjedištem u Uniji ili jedno od njihovih zavisnih društava, kao inicijator ili sponzor, sekjuritizuje izloženosti jedne ili više kreditnih institucija, investicionih društava ili drugih finansijskih institucija koje su uključene u nadzor na konsolidovanoj osnovi, zahtjev iz stava 1 ovog člana može se ispuniti na osnovu konsolidovane situacije tog matičnog subjekta.
- (13) Ovaj stav primjenjuje se samo kada kreditne institucije, investiciona društva ili finansijske institucije koje su stvorile sekjuritizovane izloženosti ispunjavaju zahtjeve iz člana 79 Direktive 2013/36/EU i blagovremeno dostavljaju inicijatoru ili sponzoru, kao i matičnoj kreditnoj instituciji, finansijskom holdingu ili mješovitom finansijskom holdingu sa sjedištem u Uniji, informacije potrebne za ispunjavanje obaveza dužne pažnje.
- (14) Stav 1 ovog člana ne primjenjuje se kada su sekjuritizovane izloženosti izloženosti prema ili izloženosti koje su u potpunosti, bezuslovno i neopozivo garantovane od strane:
 - 1) centralnih vlada ili centralnih banaka;
 - 2) regionalnih vlada, jedinica lokalne samouprave i subjekata javnog sektora država članica;
 - 3) institucija kojima se dodjeljuje ponder rizika od 50% ili manje u skladu sa relevantnim propisom o bonitetnim zahtjevima;
 - 4) nacionalnih razvojnih banaka ili institucija; ili
 - 5) multilateralnih razvojnih banaka.
- (15) Stav 1 ovog člana ne primjenjuje se na transakcije zasnovane na jasnom, transparentnom i dostupnom indeksu, kada su referentni subjekti isti kao oni koji čine indeks subjekata kojim se široko trguje ili kada se radi o drugim prenosivim hartijama od vrijednosti koje nijesu sekjuritizacione pozicije.

Zahtjevi transparentnosti za inicijatore, sponzore i subjekte posebne namjene za sekjuritizaciju

Član 7

- (1) Inicijator, sponzor i subjekt posebne namjene za sekjuritizaciju dužni su da, u skladu sa stavom 2 ovog člana, učine dostupnim najmanje sljedeće informacije imaojcima sekjuritizacione pozicije, nadležnim organima iz člana 34 ovog zakona i, na zahtjev, potencijalnim investitorima:
 - 1) podatke o osnovnim izloženostima na kvartalnom nivou, odnosno kod ABCP sekjuritizacije podatke o osnovnim potraživanjima ili kreditnim potraživanjima na mjesečnom nivou;
 - 2) svu osnovnu dokumentaciju koja je bitna za razumijevanje transakcije, uključujući, ali ne ograničavajući se na, kada je primjenljivo:
 - a) konačni dokument o ponudi ili prospekt zajedno sa završnom transakcionom dokumentacijom, izuzev pravnih mišljenja;
 - b) kod tradicionalne sekjuritizacije ugovor o prodaji imovine, ugovor o ustupanju, novaciji ili prenosu i svaku relevantnu izjavu o povjerenju;
 - c) ugovore o derivatima i garancijama, kao i svu relevantnu dokumentaciju o aranžmanima kolateralizacije kada sekjuritizovane izloženosti ostaju izloženosti inicijatora;
 - d) ugovore o servisiranju, rezervnom servisiranju, administraciji i upravljanju novčanim tokovima;
 - e) ugovor o povjerenju, ugovor o obezbjeđenju, ugovor sa agentom, ugovor sa bankom kod koje se vodi račun, ugovor o garantovanom ulaganju, inkorporirane uslove ili okvir glavnog povjerenja ili ugovor o glavnim definicijama ili drugu pravnu dokumentaciju iste pravne snage;
 - f) sve relevantne međukreditorske ugovore, dokumentaciju o derivatima, ugovore o subordinisanom zajmu, početnom zajmu i likvidnosnoj liniji.
- (2) Osnovna dokumentacija iz ove tačke mora sadržati detaljan opis redosljeda namirenja obaveza u sekjuritizaciji:
 - 1) kada prospekt nije sačinjen u skladu sa propisom kojim se uređuje objavljivanje prospekta, sažetak transakcije ili pregled glavnih karakteristika sekjuritizacije, uključujući, kada je primjenljivo:
 - a) podatke o strukturi transakcije, uključujući dijagrame strukture sa pregledom transakcije, novčanih tokova i vlasničke strukture;
 - b) podatke o karakteristikama izloženosti, novčanim tokovima, raspodjeli gubitaka, kreditnom unapređenju i elementima likvidnosne podrške;
 - c) podatke o glasačkim pravima imalaca sekjuritizacione pozicije i njihovom odnosu prema drugim povjericima sa obezbjeđenjem;
 - d) spisak svih okidača i događaja iz dokumentacije koji mogu imati značajan uticaj na uspješnost sekjuritizacione pozicije;
 - e) kod STS sekjuritizacija, STS obavještenje iz člana 32 ovog zakona;
 - f) kvartalne izvještaje za investitore, odnosno kod ABCP sekjuritizacije mjesečne izvještaje za investitore, koji sadrže:
 - g) sve materijalno značajne podatke o kreditnom kvalitetu i uspješnosti osnovnih izloženosti;
 - h) informacije o događajima koji pokreću promjene u redosljedu namirenja obaveza ili zamjenu bilo koje ugovorne strane, kao i, kod sekjuritizacija koje nijesu ABCP transakcije, podatke o novčanim tokovima koje generišu osnovne izloženosti i obaveze sekjuritizacije;
 - i) informacije o zadržanom riziku, uključujući način zadržavanja u skladu sa članom 6 ovog zakona;
 - j) povlašćene informacije koje se odnose na sekjuritizaciju koje je inicijator, sponzor ili subjekt posebne namjene za sekjuritizaciju dužan da objavi u skladu sa propisom kojim se uređuje zloupotreba tržišta;
 - k) kada tačka f nije primjenljiva, svaku značajnu činjenicu kao što je: bitna povreda obaveza iz dokumentacije iz tačke b ovog stava, uključujući svaku naknadnu mjeru, odricanje ili saglasnost u vezi sa tom povredom;

- l) promjena strukturnih karakteristika koje mogu značajno uticati na uspješnost sekjuritizacije;
 - m) promjena rizičnih karakteristika sekjuritizacije ili osnovnih izloženosti koja može značajno uticati na uspješnost sekjuritizacije;
 - n) kod STS sekjuritizacija, prestanak ispunjavanja STS zahtjeva ili preduzimanje korektivnih ili upravnih mjera od strane nadležnog organa;
 - o) svaka bitna izmjena transakcione dokumentacije.
- (3) Informacije iz tač. b), c) i d) stava 2 ovog člana moraju biti dostupne prije određivanja cijene.
 - (4) Informacije iz tač. a) i e) stava 2 ovog člana moraju biti dostupne istovremeno svakog kvartala, najkasnije mjesec dana nakon datuma dospijeca plaćanja kamate, odnosno kod ABCP transakcija najkasnije mjesec dana nakon isteka perioda na koji se izvještaj odnosi.
 - (5) Kod ABCP sekjuritizacije informacije iz tač. a), c) podtačka 2) i e) podtačka 1) stava 2 ovog člana dostavljaju se imaicima sekjuritizacione pozicije u zbirnom obliku, a na zahtjev i potencijalnim investitorima. Podaci na nivou pojedinačnog kredita dostavljaju se sponzoru i, na zahtjev, nadležnim organima.
 - (6) Informacije iz tač. f) i g) stava 2 ovog člana dostavljaju se bez odlaganja.
 - (7) Prilikom ispunjavanja obaveza iz ovog stava, inicijator, sponzor i subjekt posebne namjene za sekjuritizaciju dužni su da postupaju u skladu sa propisima kojima se uređuje zaštita povjerljivosti podataka i obrada ličnih podataka, kao i sa obavezama čuvanja povjerljivosti podataka o klijentima, originalnim kreditorima i dužnicima, osim ako su ti podaci anonimizovani ili agregirani.
 - (8) Nadležni organ može zahtijevati dostavljanje povjerljivih informacija radi vršenja svojih nadležnosti.
 - (9) Inicijator, sponzor i subjekt posebne namjene za sekjuritizaciju dužni su da između sebe odrede jedan subjekt koji će ispunjavati obaveze dostavljanja informacija iz stava 1 tač. a), b), d), e), f) i g) ovog člana.
 - (10) Taj subjekt dužan je da informacije o sekjuritizaciji dostavlja putem repozitorijuma za sekjuritizaciju.
 - (11) Kada ne postoji registrovani repozitorijum za sekjuritizaciju, informacije se objavljuju putem internet stranice koja:
 - 1) ima funkcionalan sistem kontrole kvaliteta podataka;
 - 2) ispunjava odgovarajuće standarde upravljanja i ima adekvatnu organizacionu strukturu koja obezbjeđuje kontinuitet i uredno funkcionisanje;
 - 3) ima sisteme, kontrole i procedure za identifikaciju svih relevantnih operativnih rizika;
 - 4) obezbjeđuje zaštitu i integritet primljenih informacija i njihovo blagovremeno evidentiranje;
 - 5) omogućava čuvanje informacija najmanje pet godina nakon dospijeca sekjuritizacije.
 - (12) Subjekt odgovoran za dostavljanje informacija i repozitorijum za sekjuritizaciju navode se u dokumentaciji o sekjuritizaciji.

Zabrana ponovne sekjuritizacije

Član 8

- (1) Osnovne izloženosti koje se koriste u sekjuritizaciji ne smiju uključivati sekjuritizacione pozicije.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, zabrana se ne primjenjuje na:
 - 1) svaku sekjuritizaciju čije su hartije od vrijednosti izdate prije 1. januara 2019. godine; i
 - 2) svaku sekjuritizaciju čije su hartije od vrijednosti izdate 1. januara 2019. godine ili nakon tog datuma, a koja se koristi u legitimne svrhe iz stava 3 ovog člana.
- (3) Nadležni organ određen u skladu sa članom 34 st. 2, 3 ili 4 ovih Pravila, prema potrebi, može subjektu nad kojim vrši nadzor odobriti da kao osnovne izloženosti u sekjuritizaciji uključi sekjuritizacione pozicije, kada ocijeni da se ponovna sekjuritizacija koristi u legitimne svrhe iz stava 3 ovog člana.
- (4) Kada je nadzirani subjekt kreditna institucija ili investiciono društvo u smislu člana 4 stav 1 tač. 1 i 2 Regulative (EU) br. 575/2013, nadležni organ iz stava 2 ovog člana dužan je da, prije davanja odobrenja za uključivanje sekjuritizacionih pozicija kao osnovnih izloženosti, sprovede konsultacije sa sanacionim organom i svakim drugim organom nadležnim za taj subjekt. Te konsultacije ne mogu trajati duže od 60 dana od dana kada nadležni organ obavijesti sanacioni organ i druge nadležne organe o potrebi sprovođenja konsultacija.
- (5) Kada se nakon sprovedenih konsultacija donese odluka o davanju odobrenja za korišćenje sekjuritizacionih pozicija kao osnovnih izloženosti u sekjuritizaciji, nadležni organ o tome obavještava ESMA-u.
- (6) Za potrebe ovog člana, legitimnim svrhama smatraju se:
 - 1) olakšavanje sprovođenja postupka likvidacije kreditne institucije, investicionog društva ili finansijske institucije;
 - 2) obezbjeđivanje održivosti poslovanja kreditne institucije, investicionog društva ili finansijske institucije kao pravnog lica koje nastavlja da posluje, radi izbjegavanja njenog gašenja; ili
 - 3) očuvanje interesa investitora kada su osnovne izloženosti neprihodujuće.
- (7) Program ABCP koji je u potpunosti podržan ne smatra se ponovnom sekjuritizacijom za potrebe ovog člana, pod uslovom da nijedna ABCP transakcija u okviru tog programa nije ponovna sekjuritizacija i da kreditno unapređenje ne uspostavlja drugi nivo tranširanja na nivou programa.

Kriterijumi za odobravanje kredita

Član 9

- (1) Inicijatori, sponzori i izvorni kreditori dužni su da na izloženosti koje se sekjuritizuju primjenjuju iste zdrave i jasno definisane kriterijume za odobravanje kredita koje primjenjuju i na izloženosti koje nijesu sekjuritizovane.
- (2) U tu svrhu primjenjuju se isti jasno utvrđeni postupci za odobravanje kredita i, kada je to relevantno, za izmjenu, obnavljanje i refinansiranje kredita. Inicijatori, sponzori i izvorni kreditori moraju imati uspostavljene efikasne sisteme za primjenu tih kriterijuma i postupaka kako bi se obezbijedilo da se odobravanje kredita zasniva na temeljnoj procjeni kreditne sposobnosti dužnika, uz odgovarajuće uzimanje u obzir faktora relevantnih za provjeru vjerovatnoće da će dužnik ispuniti svoje obaveze iz ugovora o kreditu.
- (3) Izuzetno od stava 1 ovog člana, u pogledu osnovnih izloženosti koje su u trenutku kada ih je inicijator kupio od relevantnog trećeg lica predstavljale neprihodujuće izloženosti, primjenjuju se zdravi standardi pri izboru i određivanju cijene tih izloženosti.
- (4) Kada osnovne izloženosti sekjuritizacije čine stambeni krediti odobreni nakon stupanja na snagu Direktive 2014/17/EU, portfelj tih kredita ne smije uključivati nijedan kredit koji je oglašavan i odobren na pretpostavci da je podnosilac zahtjeva za kredit ili, kada je primjenjivo, posrednik bio obaviješten da zajmodavac možda neće provjeravati informacije koje je dostavio podnosilac zahtjeva.
- (5) Kada inicijator kupi izloženosti trećeg lica za sopstveni račun, a zatim ih sekjuritizuje, dužan je da provjeri da li subjekt koji je neposredno ili posredno bio uključen u prvobitni ugovor kojim su nastale obaveze ili potencijalne obaveze koje se sekjuritizuju ispunjava zahtjeve iz stava 1 ovog člana.
- (6) Stav 3 ovog člana ne primjenjuje se ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
 - 1) prvobitni ugovor kojim su nastale obaveze ili potencijalne obaveze dužnika ili potencijalnog dužnika zaključen je prije stupanja na snagu Direktive 2014/17/EU; i
 - 2) inicijator koji kupuje izloženosti trećeg lica za sopstveni račun, a zatim ih sekjuritizuje ispunjava obaveze koje su inicijatorske institucije morale ispunjavati u skladu sa članom 21 stav 2 Delegirane Regulative (EU) br. 625/2014 prije 1. januara 2019. godine.

III. USLOVI I POSTUPCI ZA REGISTRACIJU REGISTRA SEKJURITIZACIJE

Registracija registra sekjuritizacije

Član 10

- (1) Registar sekjuritizacije registruje se kod ESMA-e za potrebe člana 5 ovih Pravila, pod uslovima i u postupku utvrđenom ovim članom.
- (2) Da bi bio podoban za registraciju u skladu sa ovim članom, registar sekjuritizacije mora biti pravno lice osnovano u Uniji, primjenjivati postupke za provjeru potpunosti i dosljednosti informacija koje su mu stavljene na raspolaganje u skladu sa članom 7 stav 1 ovih Pravila i ispunjavati zahtjeve iz čl. 78, 79 i 80 st. 1 do 3, 5 i 6 Regulative (EU) br. 648/2012.
- (3) Za potrebe ovog člana, upućivanja u čl. 78 i 80 Regulative (EU) br. 648/2012 na član 9 te Regulative smatraju se upućivanjima na član 5 ovih Pravila.
- (4) Registracija registra sekjuritizacije važi za cijelu teritoriju Unije.
- (5) Registrovani registar sekjuritizacije mora u svakom trenutku ispunjavati uslove za registraciju.
Registar sekjuritizacije dužan je da, bez nepotrebnog odlaganja, obavijesti ESMA-u o svakoj značajnoj promjeni uslova za registraciju.
- (6) Registar sekjuritizacije podnosi ESMA-i:
 - 1) zahtjev za registraciju; ili
 - 2) zahtjev za proširenje registracije za potrebe člana 7 ovih Pravila, kada je riječ o registru trgovinskih transakcija koji je već registrovan u skladu sa Poglavljem I Glave VI Regulative (EU) br. 648/2012 ili u skladu sa Poglavljem III Regulative (EU) 2015/2365.
- (7) ESMA procjenjuje potpunost zahtjeva u roku od 20 radnih dana od dana prijema zahtjeva.
- (8) Kada zahtjev nije potpun, ESMA određuje rok u kojem registar sekjuritizacije treba da dostavi dodatne informacije.
- (9) Nakon što procijeni da je zahtjev potpun, ESMA o tome obavještava registar sekjuritizacije.

Obavještanje i konsultovanje sa nadležnim organima prije registracije ili proširenja registracije

Član 11

- (1) Kada registar sekjuritizacije podnese zahtjev za registraciju ili za proširenje registracije kao registar trgovinskih transakcija, a riječ je o subjektu koji je dobio odobrenje ili je registrovan kod nadležnog organa u državi članici u kojoj je osnovan, ESMA bez nepotrebnog odlaganja obavještava i konsultuje taj nadležni organ prije registracije ili proširenja registracije registra sekjuritizacije.
- (2) ESMA i relevantni nadležni organ razmjenjuju sve informacije koje su potrebne za registraciju ili za proširenje registracije registra sekjuritizacije, kao i za nadzor nad usklađenošću tog subjekta sa uslovima njegove registracije ili odobrenja u državi članici u kojoj je osnovan.

Razmatranje zahtjeva

Član 12

- (1) ESMA, u roku od 40 radnih dana od obavještenja iz člana 10 stav 6, razmatra zahtjev za registraciju ili za proširenje registracije na osnovu usklađenosti registra sekjuritizacije sa ovim poglavljem i donosi potpuno obrazloženu odluku o odobravanju ili odbijanju registracije ili proširenja registracije.
- (2) Odluka koju ESMA donese u skladu sa stavom 1 ovog člana proizvodi pravno dejstvo petog radnog dana od dana njenog donošenja.

Obavještanje o odlukama ESMA-e koje se odnose na registraciju ili proširenje registracije

Član 13

- (1) Kada ESMA donese odluku iz člana 12 ili povuče registraciju u skladu sa članom 15 stav 1, o tome obavještava registar sekjuritizacije u roku od pet radnih dana, uz potpuno obrazloženje svoje odluke.
- (2) ESMA bez nepotrebnog odlaganja obavještava nadležni organ iz člana 11 stav 1 o svojoj odluci.
- (3) ESMA bez nepotrebnog odlaganja dostavlja Evropskoj komisiji svaku odluku donijetu u skladu sa stavom 1 ovog člana.
- (4) ESMA na svojoj internet stranici objavljuje listu registara sekjuritizacije registrovanih u skladu sa ovim Pravilima.
- (5) Ta lista se ažurira u roku od pet radnih dana od donošenja odluke iz stava 1 ovog člana.

Ovlašćenja ESMA-e

Član 14

- (1) Ovlašćenja koja su ESMA-i dodijeljena u skladu sa čl. 61 do 68, 73 i 74 Regulative (EU) br. 648/2012, zajedno sa aneksima I i II te Regulative, primjenjuju se i za potrebe ovih Pravila.
- (2) Upućivanja na član 81 st. 1 i 2 Regulative (EU) br. 648/2012 u Aneksu I te Regulative smatraju se upućivanjima na član 17 stav 1 ovih Pravila.
- (3) Ovlašćenja koja su dodijeljena ESMA-i ili bilo kom službeniku ili drugom licu koje je ESMA ovlastila u skladu sa čl. 61 do 63 Regulative (EU) br. 648/2012 ne smiju se koristiti za zahtijevanje otkrivanja informacija ili dokumenata koji su zaštićeni pravom na poverljivost komunikacije između advokata i stranke (legal privilege).

Povlačenje registracije

Član 15

- (1) Ne dovodeći u pitanje član 73 Regulative (EU) br. 648/2012, ESMA povlači registraciju registra sekjuritizacije ako registar sekjuritizacije:
 - 1) izričito odustane od registracije ili nije pružao usluge tokom prethodnih šest mjeseci;
 - 2) je registraciju dobio davanjem neistinitih izjava ili na drugi nezakonit način; ili
 - 3) više ne ispunjava uslove pod kojima je registrovan.
- (2) ESMA bez nepotrebnog odlaganja obavještava relevantni nadležni organ iz člana 11 stav 1 o odluci o povlačenju registracije registra sekjuritizacije.
- (3) Nadležni organ države članice u kojoj registar sekjuritizacije pruža svoje usluge i obavlja aktivnosti, a koji smatra da je ispunjen neki od uslova iz stava 1 ovog člana, može zatražiti od ESMA-e da ispita da li su ispunjeni uslovi za povlačenje registracije tog registra sekjuritizacije.
- (4) Kada ESMA odluči da ne povuče registraciju, dužna je da detaljno obrazloži svoju odluku.
- (5) Nadležni organ iz stava 3 ovog člana je organ određen u skladu sa članom 34 ovih Pravila.

Naknade za nadzor

Član 16

- (1) ESMA naplaćuje registrima sekjuritizacije naknade u skladu sa ovim Pravilima i delegiranim aktima donesenim na osnovu stava 2 ovog člana.
- (2) Te naknade su srazmjerne prometu registra sekjuritizacije na koji se odnose i u potpunosti pokrivaju potrebne troškove ESMA-e u vezi sa registracijom i nadzorom registara sekjuritizacije, kao i nadoknadu svih troškova koje nadležni organi imaju kao rezultat delegiranja zadataka u skladu sa članom 14 stav 1 ovih Pravila.

- (3) U mjeri u kojoj član 14 stav 1 ovih Pravila upućuje na član 74 Regulative (EU) br. 648/2012, upućivanja na član 72 stav 3 te Regulative smatraju se upućivanjima na stav 2 ovog člana.
- (4) Kada je registar trgovinskih transakcija već registrovan u skladu sa Poglavljem 1 Glave VI Regulative (EU) br. 648/2012 ili Poglavljem III Regulative (EU) 2015/2365, naknade iz prvog stava ovog člana prilagođavaju se samo u mjeri u kojoj je to potrebno radi pokrivanja dodatnih troškova registracije i nadzora registara sekjuritizacije u skladu sa ovim Pravilima.
- (5) Evropska komisija je ovlaštena da donese delegirani akt u skladu sa članom 47 radi dopune ovih Pravila detaljnijim propisivanjem vrste naknada, pitanja za koja se naknade plaćaju, njihovog iznosa i načina plaćanja.

Dostupnost podataka koji se čuvaju u registru sekjuritizacije

Član 17

- (1) Ne dovodeći u pitanje član 7 stav 2 ovih Pravila, registar sekjuritizacije prikuplja i čuva podatke o sekjuritizaciji.
- (2) On obezbeđuje direktan i neposredan pristup tim podacima, bez naknade, svim sljedećim subjektima kako bi mogli da izvršavaju svoje nadležnosti, mandate i obaveze:
 - 1) ESMA-i;
 - 2) EBA-i;
 - 3) EIOPA-i;
 - 4) ESRB-u;
 - 5) relevantnim članovima Evropskog sistema centralnih banaka (ESCB), uključujući Evropsku centralnu banku (ECB) pri izvršavanju njenih zadataka u okviru jedinstvenog nadzornog mehanizma u skladu sa Uredbom (EU) br. 1024/2013;
 - 6) relevantnim organima čije nadzorne nadležnosti i mandati obuhvataju transakcije, tržišta, učesnike i imovinu koji spadaju u područje primjene ovih Pravila;
 - 7) sanacionim organima određenim u skladu sa članom 3 Direktive 2014/59/EU;
 - 8) Jedinstvenom sanacionom odboru osnovanom Uredbom (EU) br. 806/2014;
 - 9) organima iz člana 34 ovih Pravila;
 - 10) investitorima i potencijalnim investitorima.

IV. JEDNOSTAVNA, TRANSPARENTNA I STANDARDIZOVANA SEKJURITIZACIJA

Upotreba oznake „jednostavna, transparentna i standardizovana sekjuritizacija“

Član 18

- (1) Inicijatori, sponzori i SSPE mogu koristiti oznaku „STS“ ili „jednostavna, transparentna i standardizovana“, ili oznaku koja se direktno ili indirektno odnosi na te termine za svoju sekjuritizaciju, samo ako:
 - 1) sekjuritizacija ispunjava sve zahtjeve utvrđene čl. 19 do 31 ovih Pravila;
 - 2) ESMA je obaviještena u skladu sa članom 32 stav 1 ovih Pravila; i
 - 3) sekjuritizacija je uključena u listu iz člana 32 stav 5 ovih Pravila.
- (2) Inicijator, sponzor i SSPE uključeni u sekjuritizaciju koja se smatra STS moraju biti uspostavljeni u Uniji.

V. ZAHTJEVI ZA JEDNOSTAVNU, TRANSPARENTNU I STANDARDIZOVANU TRADICIONALNU SEKJURITIZACIJU KOJA NIJE ABCP

Jednostavna, transparentna i standardizovana tradicionalna sekjuritizacija koja nije ABCP

Član 19

- (1) Tradicionalne sekjuritizacije, osim ABCP programa i ABCP transakcija, koje ispunjavaju zahtjeve iz čl. 20, 21 i 22 ovih Pravila, smatraju se STS.
- (2) Do 18. oktobra 2018, EBA, u bliskoj saradnji sa ESMA i EIOPA, donosi smjernice i preporuke u skladu sa članom 16 Regulative (EU) br. 1093/2010, za harmonizovanu interpretaciju i primjenu zahtjeva iz članova 20, 21 i 22 ovih Pravila.

Zahtjevi u vezi sa jednostavnošću

Član 20

- (1) Pravo vlasništva nad osnovnim izloženostima stiće SSPE putem stvarne prodaje, ustupanja ili transfera sa istim pravnim efektom, na način koji se može izvršiti protiv prodavca ili bilo koje treće strane.
- (2) Transfer prava vlasništva SSPE-u ne smije biti podložan strogoj povratnoj klauzuli (clawback) u slučaju insolventnosti prodavca.
- (3) Za potrebe stava 1 ovog člana, stroge povratne klauzule uključuju:
 - 1) odredbe koje omogućavaju likvidatoru prodavca da poništi prodaju osnovnih izloženosti isključivo zato što je sklopljena u određenom periodu prije proglašenja insolventnosti prodavca;
 - 2) odredbe gdje SSPE može spriječiti poništenje iz tačke 1 ovog stava samo ako dokaže da nije bio svjestan insolventnosti prodavca u vrijeme prodaje.
- (4) Povratne klauzule u nacionalnim zakonima o insolventnosti koje omogućavaju likvidatoru ili sudu da ponište prodaju osnovnih izloženosti u slučaju prevara, nepoštene štete vjerovnicima ili transfera s ciljem nepravednog favorizovanja pojedinih povjerilaca ne smatraju se strogim povratnim klauzulama.
- (5) Ako prodavac nije originalni zajmodavac, stvarna prodaja, ustupanje ili transfer osnovnih izloženosti prodavcu, bilo direktno ili preko jednog ili više posrednih koraka, mora ispuniti zahtjeve iz st. 1 do 3 ovog člana.
- (6) Kada se transfer osnovnih izloženosti vrši ustupanjem (assignment) i potpuni pravni efekat se ostvaruje kasnije nego na zatvaranju transakcije, okidači za ostvarenje tog pravnog efekta uključuju:
 - 1) ozbiljno pogoršanje kreditnog rejtinga prodavca;
 - 2) insolventnost prodavca;
 - 3) neotklonjene povrede ugovornih obaveza prodavca, uključujući neizvršenje obaveza.
- (7) Prodavac daje izjave i garancije da, prema njegovom najboljem saznanju, osnovne izloženosti uključene u sekjuritizaciju nisu opterećene ili na drugi način u stanju koji bi mogao negativno uticati na izvršivost stvarne prodaje, ustupanja ili transfera sa istim pravnim efektom.
- (8) Osnovne izloženosti prenesene ili ustupljene SSPE-u moraju zadovoljiti unaprijed utvrđene, jasne i dokumentovane kriterijume podobnosti, koji ne dopuštaju aktivno upravljanje portfeljem po diskrecionom kriterijumu.
- (9) Zamjena izloženosti koje krše izjave i garancije ne smatra se aktivnim upravljanjem portfeljem. Izloženosti prenesene nakon zatvaranja transakcije moraju ispunjavati iste kriterijume.

- (10) Sekjuritizaciju podržava skup osnovnih izloženosti koje su homogeni prema vrsti imovine, uzimajući u obzir karakteristike novčanih tokova, uključujući ugovorne, kreditne i karakteristike prijevremenog otplate.
- (11) Skup osnovnih izloženosti može sadržati samo jednu vrstu imovine.
- (12) Osnovne izloženosti moraju biti ugovorno obavezujuće i izvršive, sa punom recursijom prema dužnicima i, gdje je primjenjivo, garantima.
- (13) Novčani tokovi osnovnih izloženosti moraju imati definirane periodične isplate, koje se mogu razlikovati po iznosu, a odnose se na zakup, glavnica, kamate ili druga prava na prihod.
- (14) Osnovne izloženosti mogu generisati i prihode od prodaje finansirane ili iznajmljene imovine.
- (15) Osnovne izloženosti ne uključuju prenosive vrijednosne papire osim korporativnih obveznica koje nisu listane na tržištu.
- (16) Osnovne izloženosti ne smiju uključivati nijednu sekjuritizacijsku poziciju.
- (17) Osnovne izloženosti moraju biti nastale u redovnom toku poslovanja inicijatora ili originalnog zajmodavca, u skladu sa standardima odobravanja kredita koji nisu manje strogi od onih primijenjenih na slične, neregistrovane izloženosti.
- (18) Bilo kakve promjene standarda moraju biti odmah objavljene potencijalnim investitorima.
- (19) Ako se radi o stambenim kreditima, skup ne smije uključivati kredite plasirane i odobrene na osnovu pretpostavke da podnosilac zahtjeva ili posrednici nisu provjeravani od strane zajmodavca.
- (20) Procjena kreditne sposobnosti mora ispunjavati zahtjeve člana 8 Direktive 2008/48/EC ili odgovarajuće stavove Direktive 2014/17/EU ili ekvivalentne zahtjeve trećih zemalja.
- (21) Inicijator ili originalni zajmodavac mora imati iskustvo u plasiranju sličnih izloženosti.
- (22) Osnovne izloženosti moraju biti prenesene SSPE-u odmah nakon selekcije i ne smiju uključivati:
 - 1) izloženosti u kašnjenju, dužnike ili garante sa lošim kreditnim rejtingom, uključujući insolventnost ili restrukturiranje u posljednje tri godine, osim ako je restrukturirana izloženost bez novih kašnjenja najmanje godinu dana prije prenosa;
 - 2) dužnike evidentirane u javnim ili dostupnim kreditnim registrima sa negativnom historijom;
 - 3) dužnike sa značajno većim rizikom neizvršenja obaveza u odnosu na slične, neregistrovane izloženosti.
- (23) Dužnici moraju, u vrijeme prenosa izloženosti, imati najmanje jednu izvršenu uplatu, osim kod revolving sekjuritizacija sa kratkoročnim izloženostima.
- (24) Otplata vlasnicima sekjuritizacijskih pozicija ne smije zavisiti pretežno od prodaje imovine koja osigurava osnovne izloženosti i ne sprečava refinansiranje ili ponovnu upotrebu imovine.

Zahtjevi koji se odnose na standardizaciju

Član 21

- (1) Inicijator, sponzor ili originalni zajmodavac mora ispuniti zahtjev za zadržavanje rizika u skladu s članom 6 ovih Pravila.
- (2) Rizici kamatnih stopa i valuta koji proističu iz sekjuritizacije moraju biti adekvatno ublaženi, a sve mjere preduzete u tu svrhu moraju biti objavljene.
- (3) SSPE ne smije sklapati izvedene finansijske instrumente (derivate) i mora osigurati da portfelj osnovnih izloženosti ne uključuje derivate, osim u svrhu hedžiranja rizika kamatnih stopa ili valuta. Derivati moraju biti sklopljeni i dokumentovani prema uobičajenim standardima u međunarodnom finansijskom poslovanju.
- (4) Bilo koji referentni kamatni prihodi pod sredstvima i obavezama sekjuritizacije moraju se zasnivati na opšte korišćenim tržišnim kamatnim stopama ili opšte korišćenim sektorskim stopama koje odražavaju trošak sredstava i ne smiju se zasnivati na složenim formulama ili derivatima.
- (5) Kada je dostavljeno obavještenje o prisilnoj naplati ili ubrzanju:
 - 1) nijedan iznos novca ne smije biti zadržan u SSPE-u iznad onog koji je nužan za operativno funkcionisanje SSPE-a ili uredno vraćanje investitorima u skladu s ugovornim uslovima sekjuritizacije, osim u izuzetnim okolnostima kada je zadržavanje iznosa u najboljem interesu investitora nužno za pokriće troškova kako bi se spriječilo pogoršanje kreditnog kvaliteta osnovnih izloženosti;
 - 2) primici glavnice iz osnovnih izloženosti moraju biti prosljeđeni investitorima kroz sekvencijalnu amortizaciju pozicija sekjuritizacije, određenu prema senioritetu pozicije;
 - 3) povrat pozicija sekjuritizacije ne smije biti poništen u odnosu na njihov senioritet; i
 - 4) nijedna odredba ne smije zahtijevati automatsku likvidaciju osnovnih izloženosti po tržišnoj vrijednosti.
- (6) Transakcije koje imaju ne-sekvencijalni prioritet plaćanja moraju uključivati okidače povezane s izvođenjem osnovnih izloženosti, rezultirajući vraćanjem prioriteta plaćanja na sekvencijalno plaćanje prema redoslijedu senioriteta a takvi okidači povezani s izvođenjem moraju uključivati barem pogoršanje kreditnog kvaliteta osnovnih izloženosti ispod unaprijed određenog praga.
- (7) Dokumentacija transakcije mora uključivati odgovarajuće odredbe o prijevremenoj amortizaciji ili okidače za prekid razdoblja revolving sekjuritizacije, uključujući najmanje sljedeće:
 - 1) pogoršanje kreditnog kvaliteta osnovnih izloženosti na ili ispod unaprijed određenog praga;
 - 2) nastanak događaja povezanog s insolventnošću inicijatora ili servisera;
 - 3) vrijednost osnovnih izloženosti koje drži SSPE padne ispod unaprijed određenog praga (događaj prijevremene amortizacije); i
 - 4) neuspjeh u generiranju novih osnovnih izloženosti koje zadovoljavaju unaprijed određenu kreditnu kvalitetu (okidač za prekid revolving perioda).
- (8) Dokumentacija transakcije mora jasno specificirati:
 - 1) ugovorne obaveze, dužnosti i odgovornosti servisera i povjerenika, ako ih ima, i drugih pomoćnih pružaoaca usluga;
 - 2) procese i odgovornosti potrebne kako bi se osiguralo da neuspjeh ili insolventnost servisera ne rezultira prestankom servisiranja, uključujući ugovornu odredbu koja omogućava zamjenu servisera u takvim slučajevima; i
 - 3) odredbe koje osiguravaju zamjenu ugovorne strane derivata, pružaoaca likvidnosti i računa banke u slučaju njihove neuspješnosti, insolventnosti i drugih navedenih događaja, gdje je primjenjivo.
- (9) Serviser mora imati stručnost u servisiranju izloženosti slične prirode kao one koje su sekjuritizovane i mora imati dobro dokumentovane i adekvatne politike, procedure i kontrole upravljanja rizicima u vezi sa servisiranjem izloženosti.
- (10) Dokumentacija transakcije mora jasno i dosljedno definisati definicije, pravne lijekove i postupke u vezi s kašnjenjem i neplaćanjem dužnika, restrukturiranjem dugova, otpisom dugova, popuštanjem, pauzama u plaćanju, gubicima, otpisima, oporavkom i drugim mjerama za efikasnost imovine.
- (11) Dokumentacija mora jasno specificirati prioritete plaćanja, događaje koji mijenjaju te prioritete i obavezu izvještavanja o takvim događajima.
- (12) Bilo koja promjena prioriteta plaćanja koja značajno nepovoljno utiče na povrat pozicija sekjuritizacije mora se bez odlaganja izvjestiti investitorima.
- (13) Dokumentacija transakcije mora uključivati jasne odredbe koje olakšavaju blagovremeno rješavanje sukoba između različitih klasa investitora; prava glasa moraju biti jasno definisana i dodijeljena obveznicima, a odgovornosti povjerenika i drugih subjekata s fiducijarnim dužnostima prema investitorima jasno identifikovane.

Zahtjevi koji se odnose na transparentnost

Član 22

- (1) Inicijator i sponsor moraju staviti na raspolaganje podatke o statičkoj i dinamičkoj historiji neplaćanja i gubitaka, kao što su podaci o zakašnjenju i neplaćanju, za izloženosti koje su bitno slične onima koje se sekjuritiziraju, te izvore tih podataka i osnovu za tvrdnju o sličnosti, potencijalnim investitorima prije određivanja cijene. Ti podaci moraju pokrivati period od najmanje pet godina.
- (2) Uzorak osnovnih izloženosti mora biti podvrgnut vanjskoj provjeri od strane odgovarajuće i nezavisne strane prije izdavanja hartija od vrijednosti nastalih sekjuritizacijom, uključujući provjeru tačnosti podataka objavljenih u vezi s osnovnim izloženostima.
- (3) Inicijator ili sponsor moraju, prije određivanja cijene sekjuritizacije, staviti na raspolaganje potencijalnim investitorima model novčanih tokova obaveza koji precizno prikazuje ugovorni odnos između osnovnih izloženosti i plaćanja koja teku između inicijatora, sponzora, investitora, drugih trećih strana i SSPE-a, i moraju, nakon određivanja cijene, činiti taj model dostupnim investitorima kontinuirano i potencijalnim investitorima na zahtjev.
- (4) U slučaju sekjuritizacije u kojoj su osnovne izloženosti stambeni krediti ili autokrediti ili leasing, inicijator i sponsor moraju objaviti dostupne informacije povezane s okolišnim performansama imovine finansirane takvim stambenim kreditima, autokreditima ili leasingom, kao dio informacija koje se objavljuju u skladu s tačkom 1 stav 1 član 7 ovih Pravila.
- (5) Izuzetno u odnosu na stav 1 ovog člana, inicijatori mogu, od 1. lipnja 2021., odlučiti objaviti dostupne informacije u vezi s glavnim nepovoljnim uticajima imovine finansirane osnovnim izloženostima na činioce održivosti.
- (6) Inicijator i sponsor odgovorni su za poštovanje člana 7 ovih Pravila.
- (7) Informacije koje zahtijeva tačka 1 stav 1 član 7 ovih Pravila moraju biti dostupne potencijalnim investitorima prije određivanja cijene na zahtjev.
- (8) Informacije koje zahtijevaju tač. od 2 do 4 stav 1 član 7 ovih Pravila moraju biti dostupne prije određivanja cijene, barem u nacrtu ili početnoj formi.
- (9) Konačna dokumentacija mora biti dostupna investitorima najkasnije 15 dana nakon zatvaranja transakcije.

VI. ZAHTJEVI ZA JEDNOSTAVNE, TRANSPARENTNE I STANDARDIZIRANE ABCP SEKJURITIZACIJE

Jednostavna, transparentna i standardizirana ABCP sekjuritizacija

Član 23

- (1) ABCP transakcija se smatra STS ako udovoljava zahtjevima na nivou transakcije propisanim u članu 24 ovih Pravila.
- (2) ABCP program se smatra STS ako udovoljava zahtjevima propisanim u članu 26 ovih Pravila, a sponsor ABCP programa udovoljava zahtjevima propisanim u članu 25 ovih Pravila. Za potrebe ovog dijela Pravila, „prodavac“ znači „inicijator“ ili „originalni zajmodavac“.

Zahtjevi na nivou transakcije

Član 24

- (1) Pravo vlasništva nad osnovnim izloženostima mora biti stečeno od strane SSPE-a putem stvarne prodaje ili ustupa ili prenosa s istim pravnim efektom na način koji je sprovediv protiv prodavaca ili bilo koje treće strane.
- (2) Prenos prava vlasništva na SSPE ne smije biti podložan strogim klauzulama za poništavanje u slučaju insolventnosti prodavaca.
- (3) Za potrebe stava 1 ovog člana, sljedeće se smatraju strogim klauzulama za poništavanje:
 - 1) odredbe koje dopuštaju likvidatoru prodavaca da poništi prodaju osnovnih izloženosti samo na temelju toga što je prodaja sklopljena unutar određenog razdoblja prije proglašenja insolventnosti prodavaca;
 - 2) odredbe gdje SSPE može spriječiti poništavanje iz tačke 1 ovog stava samo ako može dokazati da u trenutku prodaje nije bio svjestan insolventnosti prodavaca.
- (4) Klauzule za poništavanje u nacionalnim zakonima o insolventnosti koje dopuštaju likvidatoru ili sudu da poništi prodaju osnovnih izloženosti u slučaju prevara, nepravednog oštećenja povjerilaca ili prenosa namijenjenih nepravilnom favoriziranju određenih povjerilaca nad drugima, ne smatraju se strogim klauzulama za poništavanje.
- (5) Ako prodavac nije originalni zajmodavac, stvarna prodaja ili ustup ili prenos osnovnih izloženosti prodavcu, bilo da je direktan ili preko jednog ili više posrednih koraka, mora ispunjavati zahtjeve iz st. 1 do 3 ovog člana.
- (6) Ako se prenos osnovnih izloženosti sprovodi ustupom i dovršava u kasnijoj fazi nego na zatvaranju transakcije, okidači za sprovođenje takve realizacije moraju uključivati najmanje sljedeće događaje:
 - 1) ozbiljno pogoršanje kreditnog statusa prodavca;
 - 2) insolventnost prodavca;
 - 3) neispravljene prekršaji ugovornih obaveza prodavca, uključujući neispunjavanje obaveza.
- (7) Prodavac mora dati izjave i jamstva da, prema najboljem znanju, osnovne izloženosti uključene u sekjuritizaciju nisu opterećene ili u stanju koji bi mogao negativno uticati na sprovedivost stvarne prodaje ili ustupa ili prenosa s istim pravnim efektom.
- (8) Osnovne izloženosti prenesene od ili ustupljene od prodavaca SSPE-u moraju udovoljavati unaprijed određenim, jasnim i dokumentovanim kriterijumima podobnosti, koji ne dopuštaju aktivno upravljanje portfeljem tih izloženosti na diskrecionoj osnovi.
- (9) Za potrebe stava 8 ovog člana, zamjena izloženosti koje krše izjave i jamstva ne smatra se aktivnim upravljanjem portfeljem.
- (10) Izloženosti prenesene SSPE-u nakon zatvaranja transakcije moraju udovoljavati kriterijumima podobnosti primijenjenim na početne osnovne izloženosti.
- (11) Osnovne izloženosti ne smiju uključivati nikakvu sekjuritizacijsku poziciju.
- (12) Osnovne izloženosti moraju biti prenesene SSPE-u nakon odabira bez nepotrebnog odlaganja i ne smiju uključivati, u vrijeme odabira, izloženosti u zakašnjenju u smislu člana 178(1) Regulative (EU) br. 575/2013 ili izloženosti dužniku ili jamcu s oštećenim kreditnim statusom, koji prema najboljem znanju inicijatora ili originalnog zajmodavca:
 - 1) je proglašen insolventnim ili je sud dao njegovim vjerovnicima konačno i neprekidno pravo prisile ili materijalnu štetu kao rezultat propuštene uplate unutar tri godine prije datuma odobrenja ili prošao proces restrukturiranja duga za svoje neperformirajuće izloženosti unutar tri godine prije datuma prenosa ili ustupa osnovnih izloženosti SSPE-u, osim ako:
 - a) restrukturirana osnovna izloženost nije imala nove zaostatke od datuma restrukturiranja, koji je morao biti najmanje godinu dana prije prenosa ili ustupa osnovnih izloženosti SSPE-u; i
 - b) informacije date od strane inicijatora, sponzora i SSPE-a u skladu s tač. 1 i 5(a) i stav 1 član 7 jasno navode udio restrukturiranih osnovnih izloženosti, vrijeme i detalje restrukturiranja, kao i njihovu izvedbu od datuma restrukturiranja;
 - c) je, u vrijeme odobrenja, bio na javnom kreditnom registru osoba s nepovoljnim kreditnim zapisom ili, gdje takav javni registar ne postoji, na drugom kreditnom registru dostupnom inicijatoru ili originalnom zajmodavcu; ili
 - d) ima kreditnu ocjenu ili kreditni skor koji ukazuje da je rizik neplaćanja ugovorno dogovorenih uplata znatno viši nego za usporedive izloženosti koje inicijator drži, a koje nisu sekjuritizovane.
- (13) Dužnici moraju, u vrijeme prenosa izloženosti, izvršiti barem jednu uplatu, osim u slučaju revolving sekjuritizacija pokrivenih izloženostima s isplata u jednoj rati ili s dospijućem kraćim od jedne godine, uključujući, bez ograničenja, mjesečne uplate revolving kredita.
- (14) Otplata vlasnicima sekjuritizacijskih pozicija ne smije biti strukturirana da u glavnoj mjeri zavisí o prodaji imovine koja osigurava osnovne izloženosti i ovo ne sprječava da se takva imovina naknadno refinansira ili ponovno uloži.

- (15) Otplata vlasnicima sekjuritizacijskih pozicija čije su osnovne izloženosti osigurane imovinom čija je vrijednost zajamčena ili u potpunosti ublažena obavezom otkupa od prodavaca imovine koja osigurava osnovne izloženosti ili od druge treće strane, ne smatra se zavisnom o prodaji imovine koja osigurava osnovne izloženosti.
- (16) Rizici kamatnih stopa i valuta koji proizlaze iz sekjuritizacije moraju biti odgovarajuće ublaženi, a sve mjere preduzete u tu svrhu moraju biti objavljene.
- (17) SSPE ne smije ulaziti u izvedene finansijske instrumente i mora osigurati da portfelj osnovnih izloženosti ne uključuje izvedene instrumente, osim u svrhu hedžiranja rizika kamatnih stopa ili valuta. Ti izvedeni instrumenti moraju biti potpisani i dokumentovani prema opštim standardima u međunarodnim finansijama.
- (18) Dokumentacija transakcije mora jasno i dosljedno definisati definicije, pravne lijekove i radnje povezane s zakašnjenjem i neplaćanjem dužnika, restrukturiranjem duga, oprostom duga, odlaganjem plaćanja, pauzama u plaćanju, gubicima, otpisima, naplatom i drugim pravnim lijekovima u vezi s izvođenjem imovine.
- (19) Dokumentacija transakcije mora jasno specificirati prioritete plaćanja, događaje koji pokreću promjene u tim prioritetima plaćanja, kao i obavezu izvještavanja o takvim događajima.
- (20) Svaka promjena prioriteta plaćanja koja će materijalno nepovoljno uticati na otplatu sekjuritizacijskih pozicija mora se bez odlaganja prijaviti investitorima.
- (21) Inicijator i sponzor moraju staviti na raspolaganje podatke o statičkoj i dinamičkoj historiji neplaćanja i gubitaka, kao što su podaci o zakašnjenju i neplaćanju, za izloženosti koje su bitno slične onima koje se sekjuritiziraju, i izvore tih podataka i osnovu za tvrdnju o sličnosti, potencijalnim investitorima prije određivanja cijene.
- (22) Ako sponzor nema pristup tim podacima, mora od prodavaca pribaviti pristup podacima, na statičkoj ili dinamičkoj osnovi, o historiji, kao što su podaci o zakašnjenju i neplaćanju, za izloženosti koje su bitno slične onima koje se sekjuritiziraju.
- (23) Podaci iz stava 22 ovog člana moraju pokrivati period ne kraći od pet godina, osim podataka koji se odnose na trgovačke i druge kratkoročne potraživanja, za koje period ne smije biti kraće od tri godine.
- (24) ABCP transakcije moraju biti podržane portfeljem osnovnih izloženosti koje su homogene po vrsti imovine, uzimajući u obzir karakteristike povezane s novčanim tokovima različitih vrsta imovine, uključujući ugovorne, kreditne i karakteristike prijevremenog plaćanja.
- (25) Portfelj osnovnih izloženosti smije sadržavati samo jednu vrstu imovine.
- (26) Portfelj osnovnih izloženosti mora imati preostali ponderisani prosječni život ne duži od jedne godine, i nijedna od osnovnih izloženosti ne smije imati preostali rok dospjeća duži od tri godine.
- (27) Izuzetno u odnosu stav 26 ovog člana, portfelji auto kredita, auto leasinga i leasinga opreme smiju imati preostali ponderirani prosječni život ne duži od tri i po godine, i nijedna osnovna izloženost ne smije imati preostali rok dospjeća duži od šest godina.
- (28) Osnovne izloženosti ne smiju uključivati kredite osigurane stambenim ili komercijalnim hipotekama ili u potpunosti zajamčene stambene kredite, kako je navedeno u tački (e) stav 1 član 129 Regulative (EU) br. 575/2013.
- (29) Osnovne izloženosti moraju sadržavati obaveze koje su ugovorno obavezujuće i sprovedive, s punom odgovornošću dužnika i definisanom strukturom plaćanja vezanom uz najam, glavnica, kamate ili u vezi s drugim pravom na primitak prihoda od imovine koja osigurava takva plaćanja.
- (30) Osnovne izloženosti takođe mogu generisati prihode od prodaje bilo koje finansirane ili iznajmljene imovine.
- (31) Osnovne izloženosti ne smiju uključivati prenosive vrijednosne papire kako je definisano u članu 4 stav 1 tačka (44) Direktive 2014/65/EU, osim korporativnih obveznica koje nisu uvrštene na tržište.
- (32) Sva referentna kamatna plaćanja prema imovini i obavezama ABCP transakcije moraju se zasnivati na opšte korišćenim tržišnim kamatnim stopama, ili opšte korišćenim sektorskim stopama koje odražavaju trošak sredstava, ali ne smiju se zasnivati na složenim formulama ili izvedenicama.
- (33) Referentna kamatna plaćanja prema obavezama ABCP transakcije mogu se zasnivati na kamatnim stopama koje odražavaju trošak sredstava ABCP programa.
- (34) Nakon neispunjavanja obaveza prodavaca ili događaja ubrzanja:
 - 1) nijedan iznos novca ne smije biti zadržan u SSPE-u iznad onoga što je potrebno za osiguranje operativnog funkcionisanja SSPE-a ili urednu otplatu investitora u skladu s ugovornim uslovima sekjuritizacije, osim ako izuzetne okolnosti zahtijevaju da se iznos zadrži za upotrebu, u najboljem interesu investitora, za troškove kako bi se spriječilo pogoršanje kreditnog kvaliteta osnovnih izloženosti;
 - 2) primici glavnice od osnovnih izloženosti moraju se prosljediti investitorima koji drže sekjuritizacijsku poziciju putem sekvencijalnog plaćanja sekjuritizacijskih pozicija, prema senioritetu sekjuritizacijske pozicije;
 - 3) nijedna odredba ne smije zahtijevati automatsku likvidaciju osnovnih izloženosti po tržišnoj vrijednosti.
- (35) Osnovne izloženosti moraju biti inicirane u redovnom toku poslovanja prodavaca u skladu sa standardima odobravanja kredita koji nisu manje strogi od onih koje prodavac primjenjuje u vrijeme iniciranja na slične izloženosti koje nisu sekjuritizovane.
- (36) Standardi odobravanja kredita prema kojima su osnovne izloženosti inicirane i sve materijalne promjene u odnosu na prethodne standarde moraju biti u potpunosti objavljeni sponzoru i drugim stranama direktno izloženim ABCP transakciji bez nepotrebnog odlaganja.
- (37) Prodavac mora imati stručnost u iniciranju izloženosti slične prirode kao one koje se sekjuritizuju.
- (38) Kada je ABCP transakcija revolving sekjuritizacija, dokumentacija transakcije mora uključivati okidače za završetak revolving perioda, uključujući najmanje:
 - 1) pogoršanje kreditnog kvaliteta osnovnih izloženosti na ili ispod unaprijed određenog praga;
 - 2) nastanak događaja vezanog uz insolventnost prodavaca ili servisera.
- (39) Dokumentacija transakcije mora jasno specificirati:
 - 1) ugovorne obaveze, dužnosti i odgovornosti sponzora, servisera i povjerilaca, ako ih ima, te drugih pomoćnih pružaoaca usluga;
 - 2) procese i odgovornosti potrebne da neispunjavanje obaveza ili insolventnost servisera ne rezultira prekidom servisa;
 - 3) odredbe koje osiguravaju zamjenu izvedenih partnera i banke računa u slučaju njihove neispunjenosti, insolventnosti i drugih specificiranih događaja, ako je primjenjivo;
 - 4) kako sponzor udovoljava zahtjevima člana 25 stav 3 ovih Pravila.

Sponzor ABCP programa

Član 25

- (1) Sponzor ABCP programa mora biti kreditna institucija pod nadzorom u skladu s Direktivom 2013/36/EU.
- (2) Sponzor ABCP programa mora biti pružalac likvidnosnog aranžmana i mora podržavati sve sekjuritizacijske pozicije na razini ABCP programa pokrivajući sve likvidnosne i kreditne rizike te sve materijalne rizike smanjenja vrijednosti (dilution risks) sekjuritiziranih izloženosti, kao i sve druge troškove na nivou transakcije i programa, ako je potrebno kako bi se investitoru jamčila potpuna isplata bilo kojeg iznosa prema ABCP-u uz takvu podršku. Sponzor mora investitorima objaviti opis podrške pružene na nivou transakcije, uključujući opis likvidnosnih aranžmana koji su dostupni.
- (3) Prije nego što kreditna institucija može biti sponzor STS ABCP programa, mora svojoj nadležnoj vlasti dokazati da njena uloga iz stava 2 ovog člana ne ugrožava njenu solventnost i likvidnost, čak ni u ekstremnoj stresnoj situaciji na tržištu.

- (4) Zahtjev iz stava 1 ovog člana smatra se ispunjenim ako nadležna vlast, na temelju pregleda i ocjene iz člana 97 stav 3 Direktive 2013/36/EU, utvrdi da aranžmani, strategije, procesi i mehanizmi sprovedeni od strane te kreditne institucije kao i sopstvena sredstva i likvidnost kojima raspolaže osiguravaju ispravno upravljanje i pokriće njenih rizika.
- (5) Sponzor mora sprovesti sopstvenu dubinsku analizu (due diligence) i provjeriti usklađenost sa zahtjevima iz člana 5 st. 1 i 3 ovih Pravila, prema potrebi i mora provjeriti da prodavac raspolaže kapacitetima za servisiranje i procesima naplate koji udovoljavaju zahtjevima navedenim u tač. (h) do (p) člana 265 stav 2 Regulative (EU) br. 575/2013 ili ekvivalentnim zahtjevima u trećim zemljama.
- (6) Prodavac, na nivou transakcije, ili sponzor, na nivou ABCP programa, mora zadovoljiti zahtjev za zadržavanje rizika (risk-retention requirement) iz člana 6 ovih Pravila.
- (7) Sponzor je odgovoran za poštovanje člana 7 ovih Pravila na nivo ABCP programa i za omogućavanje potencijalnim investitorima, prije određivanja cijene, na njihov zahtjev:
 - 1) agregirane informacije koje zahtijeva tačka 1 stav 1 član 7 ovih Pravila;
 - 2) informacije koje zahtijevaju tač. 2 do 5 stav 1 član 7 ovih Pravila, u nacrtu ili početnoj formi.
- (8) U slučaju da sponzor ne obnovi obavezu finansiranja likvidnosnog aranžmana prije njegovog isteka, likvidnosni aranžman mora biti iskorišćen, a dospjele hartije opd vrijednosti moraju se vratiti.

Zahtjevi na nivou programa

Član 26

- (1) Sve ABCP transakcije unutar ABCP programa moraju ispunjavati zahtjeve iz člana 24 st. 1 do 8, 12 do 20 ovih Pravila.
- (2) Najviše 5 % ukupnog iznosa izloženosti koje pokrivaju ABCP transakcije i koje finansira ABCP program može privremeno biti neusklađeno sa zahtjevima člana 24 st. 9, 10 i 11 ovih Pravila bez uticaja na STS status ABCP programa.
- (3) Za potrebe drugog podstava ovog stava, uzorak osnovnih izloženosti redovito mora biti predmet vanjske provjere usklađenosti od strane odgovarajuće i nezavisne strane.
- (4) Preostali ponderisani prosječni rok dospijeca (weighted average life) osnovnih izloženosti ABCP programa ne smije biti duži od dvije godine.
- (5) ABCP program mora biti u potpunosti podržan od strane sponzora u skladu s članom 25 stav 2 ovih Pravila.
- (6) ABCP program ne smije sadržati nikakvu re-sekjuritizaciju, a kreditno poboljšanje (credit enhancement) ne smije uspostavljati drugi sloj tranširanja na nivou programa.
- (7) Hartije od vrijednosti izdate putem ABCP programa ne smiju uključivati call opcije, klauzule o produženju ili druge klauzule koje utiču na njihovu konačnu dospjelost, ukoliko se takve opcije ili klauzule mogu izvršiti prema diskreciji prodavaca, sponzora ili SSPE-a.
- (8) Rizici od kamatnih stopa i valuta koji nastaju na razini ABCP programa moraju biti odgovarajuće ublaženi, a sve mjere preduzete u tu svrhu moraju biti objavljene.
- (9) Osim u svrhu zaštite od kamatnog ili valutnog rizika, SSPE ne smije ulaziti u izvedene finansijske ugovore (derivative contracts) i mora osigurati da portfelj osnovnih izloženosti ne uključuje derivative.
- (10) Derivati moraju biti underwriting-irani i dokumentovani u skladu s uobičajenim standardima međunarodnih finansija.
- (11) Dokumentacija vezana za ABCP program mora jasno specificovati:
 - 1) odgovornosti skrbnika (trustee) i drugih subjekata s fiducijarnim obavezama, ako ih ima, prema investitorima;
 - 2) ugovorne obaveze, dužnosti i odgovornosti sponzora, koji mora imati stručnost u kreditnom underwriting-u, skrbnika, ako ga ima, i drugih pomoćnih pružaoca usluga;
 - 3) procese i odgovornosti potrebne da ne dođe do prestanka servisiranja u slučaju neplaćanja ili insolventnosti serviseru;
 - 4) odredbe za zamjenu derivativnih kontrapartija i računa banke (account bank) na razini ABCP programa u slučaju njihovog neplaćanja, insolventnosti i drugih navedenih događaja, kada likvidnosni aranžman ne pokriva takve događaje;
 - 5) da u slučaju određenih događaja, neplaćanja ili insolventnosti sponzora budu predviđene korektivne mjere radi, prema potrebi, kolateralizacije finansijske obaveze ili zamjene pružaoca likvidnosnog aranžmana; i
 - 6) da likvidnosni aranžman mora biti iskorišćen, a dospjele hartije od vrijednosti vraćene u slučaju da sponzor ne obnovi obavezu finansiranja likvidnosnog aranžmana prije njegovog isteka.
- (12) Serviser mora imati stručnost u servisiranju izloženosti slične prirode kao one koje su sekjuritizovane te mora imati dobro dokumentovane politike, procedure i kontrole upravljanja rizicima vezane za servisiranje izloženosti.

VII. ZAHTJEVI ZA JEDNOSTAVNE, TRANSPARENTNE I STANDARDIZOVANE SEKJURITIZACIJE U BILANSIMA

Jednostavne, transparentne i standardizovane sekjuritizacije u bilansima

Član 27

Sintetičke sekjuritizacije koje ispunjavaju zahtjeve utvrđene u čl. 28 do 31 smatraju se STS sekjuritizacijama u bilansima.

Zahtjevi u vezi jednostavnosti

Član 28

- (1) Inicijator mora biti pravno lice koje je ovlašćeno ili licencirano u Uniji.
- (2) Inicijator koji kupuje izloženosti treće strane u sopstveno ime i potom ih sekjuritizira mora primjenjivati politike u pogledu kreditiranja, naplate, rješavanja dugova i servisiranja tih izloženosti koje nisu manje stroge od politika koje inicijator primjenjuje na usporedive izloženosti koje nisu kupljene.
- (3) Osnovne izloženosti moraju biti nastale u okviru osnovne djelatnosti inicijatora.
- (4) Na dan zatvaranja transakcije, osnovne izloženosti moraju se nalaziti u bilansima inicijatora ili pravnog subjekta koji pripada istom grupacijskom skupu kao inicijator.
- (5) Za potrebe stava 4 ovog člana, grupacija se definiše kao:
 - 1) skup pravnih lica koja su podvrgnuta konsolidaciji u skladu s poglavljem 2 Regulative (EU) br. 575/2013;
 - 2) grupacija definisana u tački (c) stav 1 član 212 Direktive 2009/138/EZ.
- (6) Inicijator ne smije hedžirati svoje izloženosti kreditnom riziku osnovnih izloženosti sekjuritizacije van zaštite dobivene kreditnim zaštitnim ugovorom.
- (7) Kreditni zaštitni ugovor mora biti u skladu s pravilima ublažavanja kreditnog rizika iz člana 249 Regulative (EU) br. 575/2013, ili, kada taj član nije primjenjiv, s zahtjevima koji nisu manje strogi od zahtjeva navedenih u tom članu .
- (8) Inicijator mora dati izjave i jamstva da su ispunjeni sljedeći zahtjevi:
 - 1) inicijator ili entitet unutar grupe kojoj inicijator pripada ima potpuno pravno i valjano vlasništvo nad osnovnim izloženostima i pripadajućim sporednim pravima;

- 2) kada je inicijator kreditna institucija definisana u članu 4 stav 1 tačka (1) Regulative (EU) br. 575/2013, ili osiguravajuće društvo definisano u članu 13 stav 1 Direktive 2009/138/EZ, inicijator ili entitet uključen u opseg konsolidiranog nadzora čuva kreditni rizik osnovnih izloženosti u svojim bilansima;
- 3) svaka osnovna izloženost u trenutku uključivanja u sekjuritizovani portfelj udovoljava kriterijumima podobnosti i svim uslovima, osim nastanka kreditnog događaja navedenog u članu 31 stav 1 ovih Pravila, za isplatu po kreditnom zaštitnom ugovoru unutar dokumentacije sekjuritizacije;
- 4) prema najboljem znanju inicijatora, ugovor za svaku osnovnu izloženost sadrži pravno, valjano, obavezujuće i izvršivo pravo dužnika da plati iznose navedene u tom ugovoru;
- 5) osnovne izloženosti udovoljavaju underwriting kriterijumima koji nisu manje strogi od standardnih underwriting kriterija koje inicijator primjenjuje na slične izloženosti koje nisu sekjuritizovane;
- 6) prema najboljem znanju inicijatora, nijedan od dužnika nije u materijalnom kršenju ili neizvršenju bilo koje obaveze u vezi s osnovnom izloženosti na dan uključivanja te izloženosti u sekjuritizirani portfelj;
- 7) prema najboljem znanju inicijatora, dokumentacija transakcije ne sadrži netačne podatke o detaljima osnovnih izloženosti;
- 8) na dan zatvaranja transakcije ili uključivanja osnovne izloženosti u sekjuritizirani portfelj, ugovor između dužnika i originalnog zajmodavca u vezi s tom osnovnom izloženosti nije izmijenjen na način koji bi uticao na izvršivost ili naplativost te osnovne izloženosti.
- (9) Osnovne izloženosti moraju udovoljavati prethodno određenim, jasnim i dokumentovanim kriterijumima podobnosti koji ne dopuštaju aktivno upravljanje portfeljem tih izloženosti po diskreciji.
- (10) Za potrebe stava 9 ovog člana zamjena izloženosti koja krši izjave ili jamstva, ili, kada sekjuritizacija uključuje period dopune, dodavanje izloženosti koje ispunjavaju definisane uslove dopune, neće se smatrati aktivnim upravljanjem portfeljem.
- (11) Svaka izloženost dodata nakon datuma zatvaranja transakcije mora udovoljavati kriterijumima podobnosti koji nisu manje strogi od onih primijenjenih pri početnoj selekciji osnovnih izloženosti.
- (12) Osnovna izloženost može biti uklonjena iz transakcije ako:
 - 1) je u potpunosti otplaćena ili je dospjela;
 - 2) je otuđena tokom redovne poslovne aktivnosti inicijatora, pod uslovom da takva otuđenja ne predstavljaju implicitnu podršku iz člana 250 Regulative (EU) br. 575/2013;
 - 3) je predmet izmjene koja nije kreditno uslovošana, poput refinansiranja ili restrukturiranja duga, a koja se događa tokom redovnog servisiranja te osnovne izloženosti; ili
 - 4) nije udovoljavala kriterijumima podobnosti u trenutku uključivanja u transakciju.
- (13) Sekjuritizacija mora biti podržana portfeljem osnovnih izloženosti koje su homogeno strukturirane po vrsti imovine, uzimajući u obzir specifične karakteristike vezane uz novčane tokove te vrste imovine, uključujući ugovorne, kreditne i karakteristike prerane otplate. Portfelj osnovnih izloženosti mora sadržavati samo jednu vrstu imovine.
- (14) Osnovne izloženosti moraju sadržavati obaveze koje su ugovorno obavezujuće i izvršive, s punom regresijom prema dužnicima i, gdje je primjenjivo, jamstvima.
- (15) Osnovne izloženosti moraju imati definirane periodične novčane tokove, čije rate mogu varirati u iznosu, povezane s najmom, glavnicom, kamatama ili drugim pravom na prihod iz imovine koja podržava te isplate.
- (16) Osnovne izloženosti također mogu generirati prihode od prodaje bilo koje finansirane ili leasingirane imovine.
- (17) Osnovne izloženosti ne smiju uključivati prenosive vrijednosnice definirane članom 4 stav 1 tačka 44 Direktive 2014/65/EU, osim korporativnih obveznica koje nisu uvrštene na tržište.
- (18) Osnovne izloženosti ne smiju uključivati nikakve sekjuritizacijske pozicije.
- (19) Underwriting standardi prema kojima su osnovne izloženosti nastale i sve materijalne promjene prethodnih underwriting standarda moraju biti u potpunosti dostupni potencijalnim investitorima bez odlaganja.
- (20) Osnovne izloženosti moraju biti underwritten s punom regresijom prema dužniku koji nije SSPE.
- (21) Treće strane ne smiju učestvovati u kreditnim ili underwriting odlukama vezanim za osnovne izloženosti.
- (22) U slučaju sekjuritizacija gdje su osnovne izloženosti stambeni krediti, portfelj kredita ne smije uključivati nijedan kredit koji je plasiran i odobren pod uslovom da podnosilac zahtjeva ili, gdje je primjenjivo, posrednici nisu bili informisani da informacije možda neće biti verifikovane od strane zajmodavca.
- (23) Procjena kreditne sposobnosti dužnika mora udovoljavati zahtjevima člana 8 Direktive 2008/48/EZ ili člana 18 st. 1 do 4, tačka 1, člana 18 stav 5 i člana 18 stav 6 Direktive 2014/17/EU, ili, gdje je primjenjivo, ekvivalentnim zahtjevima u trećim zemljama.
- (24) Inicijator ili originalni zajmodavac mora imati stručnost u nastanku izloženosti slične prirode kao one koje su sekjuritizovane.
- (25) Osnovne izloženosti ne smiju uključivati, u trenutku selekcije, izloženosti u kašnjenju s plaćanjem u smislu člana 178 stav 1 Regulative (EU) br. 575/2013, ili izloženosti prema dužniku ili jamcu s narušenom kreditnom sposobnošću koji, prema najboljem znanju inicijatora ili originalnog zajmodavca:
 - 1) je proglašen insolventnim ili mu je sud dodijelio konačno i neprekidivo pravo naplate ili materijalne štete zbog propuštene uplate u tri godine prije datuma nastanka ili je podvrgnut procesu restrukturiranja duga u vezi s njegovim nenaplativim izloženostima u tri godine prije datuma selekcije osnovnih izloženosti, osim kada:
 - a) restrukturirana osnovna izloženost nije pokazala nova kašnjenja od datuma restrukturiranja, koje je moralo biti najmanje godinu dana prije datuma selekcije osnovnih izloženosti; i
 - b) informacije pružene od strane inicijatora u skladu s tač. 1 i 5 podtačka 1 stav 1 član 7 ovih Pravila jasno navode udio restrukturiranih osnovnih izloženosti, vrijeme i detalje restrukturiranja te njihovo sprovođenje od datuma restrukturiranja;
 - 2) je u trenutku nastanka osnovne izloženosti, gdje je primjenjivo, bio evidentiran u javnom kreditnom registru osoba s nepovoljnom kreditnom poviješću ili, ako takav javni registar ne postoji, u drugom kreditnom registru dostupnom inicijatoru ili originalnom zajmodavcu; ili
 - 3) ima kreditnu procjenu ili kreditni skor koji ukazuje da je rizik neplaćanja ugovorno dogovorenih iznosa značajno veći nego za usporedive izloženosti inicijatora koje nisu sekjuritizovane.
- (26) Dužnici moraju, u trenutku uključivanja osnovnih izloženosti, biti izvršili barem jednu uplatu, osim ako:
 - 1) sekjuritizacija je revolving sekjuritizacija, podržana izloženostima koje se plaćaju u jednoj rati ili imaju rok dospeljeća kraći od jedne godine, uključujući, bez ograničenja, mjesečne uplate na revolving kredite; ili
 - 2) izloženost predstavlja refinansiranje izloženosti koja je već uključena u transakciju.

Zahtjevi u vezi standardizacije

Član 29

- (1) Inicijator ili originalni zajmodavac mora ispuniti zahtjev u vezi zadržavanja rizika u skladu s članom 6 ovih Pravila.
- (2) Rizici kamatne stope i valutni rizici koji proizlaze iz sekjuritizacije i njihovi mogući učinci na isplate inicijatoru i investitorima moraju biti opisani u dokumentaciji transakcije a ti rizici moraju biti odgovarajuće ublaženi, a preduzete mjere moraju biti otkrivene.
- (3) Svaka kolateralna koja osigurava obaveze investitora prema kreditnom zaštitnom ugovoru mora biti denominirana u istoj valuti u kojoj je denominirana isplata po kreditnom zaštitnom ugovoru.

- (4) U slučaju sekjuritizacije koja uključuje SSPE, iznos obaveza SSPE-a u vezi s kamatnim uplatama investitorima mora, na svaki datum plaćanja, biti jednak ili manji od iznosa prihoda SSPE-a od inicijatora i bilo kakvih aranžmana osiguranja.
- (5) Osim u svrhu hedginga kamatnih stopa ili valutnih rizika osnovnih izloženosti, portfelj osnovnih izloženosti ne smije uključivati derivate a ti derivati moraju biti underwritten i dokumentovani prema uobičajenim standardima međunarodnog finansiranja.
- (6) Sve referencirane kamatne uplate u vezi s transakcijom moraju se zasnivati na jednom od sljedećeg:
 - 1) opšte korišćenim tržišnim kamatnim stopama ili opšte korišćenim sektorima stopa koje odražavaju troškove sredstava, i ne smiju se pozivati na složene formule ili derivate;
 - 2) prihodu generiranom iz kolaterale koja osigurava obaveze investitora prema zaštitnom ugovoru.
- (7) Sve referencirane kamatne uplate po osnovnim izloženostima moraju se zasnivati na opšte korišćenim tržišnim kamatnim stopama ili opšte korišćenim sektorima stopa koje odražavaju trošak sredstava i ne smiju se pozivati na složene formule ili derivate.
- (8) Nakon nastanka događaja prisilne naplate u vezi s inicijatorom, investitoru se mora omogućiti poduzimanje prisilne naplate.
- (9) U slučaju sekjuritizacije koja uključuje SSPE, kada je dostavljena obavještenje o prisilnoj naplati ili raskidu kreditnog zaštitnog ugovora, nijedan iznos gotovine ne smije biti zadržan u SSPE-u osim onog koji je potreban za osiguranje operativnog funkcioniranja SSPE-a, isplatu zaštitnih uplata za osnovne izloženosti u defaultu koje se još obrađuju u trenutku raskida, ili urednu otplatu investitorima u skladu s ugovornim uslovima sekjuritizacije.
- (10) Gubici se alociraju nositeljima sekjuritizacijskih pozicija prema redosljedu senioriteta tranši, počevši od najnižeg ranga (junior tranche).
- (11) Sekvencijalna amortizacija primjenjuje se na sve tranše za određivanje preostalog iznosa tranši na svaki datum plaćanja, počevši od najvišeg ranga (senior tranche).
- (12) Transakcije koje imaju ne-sekvencijalni prioritet plaćanja moraju uključivati okidače vezane uz performanse osnovnih izloženosti koji rezultiraju vraćanjem amortizacije na sekvencijalna plaćanja po redosljedu senioriteta a takvi okidači vezani uz performanse moraju uključivati najmanje:
 - 1) povećanje kumulativnog iznosa izloženosti u defaultu ili povećanje kumulativnih gubitaka iznad određenog postotka preostalog iznosa osnovnog portfelja;
 - 2) jedan dodatni retrospektivni okidač; i
 - 3) jedan prospektivni okidač.
- (13) EBA mora razviti nacrt regulatornih tehničkih standarda za specifikaciju i, gdje je primjenjivo, kalibraciju okidača vezanih uz performanse.
- (14) EBA mora dostaviti te nacrt Komisiji do 30. juna 2021.
- (15) Komisija je ovlaštena dopuniti ovu Regulativu donošenjem regulatornih tehničkih standarda u skladu s čl. 10 do 14 Regulative (EU) br. 1093/2010.
- (16) Kako tranše amortizuju, iznos kolaterale jednak iznosu amortizacije tih tranši mora biti vraćen investitorima, pod uslovom da su investitori kolateralizirali te tranše.
- (17) Kada se dogodi kreditni događaj iz člana 31 ovih Pravila u vezi s osnovnim izloženostima i obrada duga za te izloženosti nije dovršena, iznos preostale kreditne zaštite na bilo koji datum plaćanja mora biti barem jednak preostalom nominalnom iznosu tih osnovnih izloženosti, umanjeno za iznos bilo koje privremene uplate u vezi s tim osnovnim izloženostima.
- (18) Dokumentacija transakcije mora uključivati odgovarajuće odredbe o ranijoj amortizaciji ili okidače za prekid revolving perioda, ako je sekjuritizacija revolving sekjuritizacija, uključujući najmanje sljedeće:
 - 1) pogoršanje kreditnog kvaliteta osnovnih izloženosti do ili ispod prethodno određenog praga;
 - 2) povećanje gubitaka iznad prethodno određenog praga;
 - 3) neuspjeh u generiranju dovoljnog broja novih osnovnih izloženosti koje zadovoljavaju prethodno određenu kreditnu kvalitetu tokom određenog perioda.
- (19) Dokumentacija transakcije mora jasno specifikovati:
 - 1) ugovorne obaveze, dužnosti i odgovornosti servisera, povjerenika (trustee-a) i drugih pomoćnih pružaoaca usluga, ako je primjenjivo, te treće strane za provjeru iz člana 31 stav 4 ovih Pravila;
 - 2) odredbe koje osiguravaju zamjenu servisera, povjerenika, drugih pomoćnih pružaoaca usluga ili treće strane za provjeru iz člana 31 stav 4 ovih Pravila u slučaju defaulta ili insolventnosti tih pružaoaca usluga, ako se razlikuju od inicijatora, na način koji ne dovodi do prestanka pružanja tih usluga;
 - 3) procedure servisiranja koje se primjenjuju na osnovne izloženosti na datum zatvaranja transakcije i nakon toga te okolnosti pod kojima se te procedure mogu mijenjati;
 - 4) standarde servisiranja koje serviser mora poštovati prilikom servisiranja osnovnih izloženosti tokom cijelog života sekjuritizacije.
- (20) Serviser mora imati stručnost u servisiranju izloženosti slične prirode kao one koje su sekjuritizovane i mora imati dobro dokumentovane i odgovarajuće politike, procedure i kontrole upravljanja rizicima vezane uz servisiranje izloženosti.
- (21) Serviser mora primjenjivati procedure servisiranja na osnovne izloženosti koje su barem jednako stroge kao one koje primjenjuje inicijator na slične izloženosti koje nisu sekjuritizovane.
- (22) Inicijator mora održavati ažurirani referentni registar kako bi u svakom trenutku mogao identificirati osnovne izloženosti a registar mora identifikovati referentne dužnike, referentne obaveze iz kojih proizlaze osnovne izloženosti i, za svaku osnovnu izloženost, nominalni iznos koji je zaštićen i koji je preostao.
- (23) Dokumentacija transakcije mora uključivati jasne odredbe koje olakšavaju pravovremeno rješavanje sukoba između različitih klasa investitora.
- (24) U slučaju sekjuritizacije koja uključuje SSPE, prava glasa moraju biti jasno definisana i dodijeljena obveznicima, a odgovornosti povjerenika i drugih subjekata s fiducijarnim dužnostima prema investitorima moraju biti jasno identifikovane.

Zahtjevi u vezi transparentnosti

Član 30

- (1) Inicijator mora učiniti dostupnim podatke o statičkoj i dinamičkoj historijskoj izvedbi u pogledu zastoja i gubitaka, kao što su podaci o zakašnjenju i defaultu, za izloženosti koje su suštinski slične onima koje se sekjuritiziraju, te izvore tih podataka i osnovu za tvrdnju o sličnosti, potencijalnim investitorima prije određivanja cijene a podaci moraju pokrivati period od najmanje pet godina.
- (2) Uzorak osnovnih izloženosti mora biti podvrgnut vanjskoj verifikaciji prije zatvaranja transakcije od strane odgovarajuće i neovisne strane, uključujući verifikaciju da osnovne izloženosti ispunjavaju uslove za kreditnu zaštitu prema kreditnom zaštitnom ugovoru.
- (3) Inicijator mora, prije određivanja cijene sekjuritizacije, učiniti dostupnim potencijalnim investitorima model novčanih tokova obaveza koji precizno prikazuje ugovorni odnos između osnovnih izloženosti i uplata koje teku između inicijatora, investitora, drugih trećih strana i, gdje je primjenjivo, SSPE, i nakon određivanja cijene mora učiniti taj model dostupnim investitorima na kontinuiranoj osnovi i potencijalnim investitorima na zahtjev.
- (4) U slučaju sekjuritizacije gdje su osnovne izloženosti stambeni krediti ili auto krediti ili leasing, inicijator mora objaviti dostupne informacije povezane s okolišnim učincima imovine finansirane tim stambenim kreditima, auto kreditima ili leasingom, kao dio informacija otkrivenih u skladu s tačkom 1 stav 1 član 7 ovih Pravila.
- (5) Odstupajući od stava 1 ovog člana, inicijatori mogu, od 1. juna 2021., odlučiti objaviti dostupne informacije povezane s glavnim negativnim uticajima imovine finansirane osnovnim izloženostima na faktore održivosti.
- (6) Inicijator je odgovoran za usklađenost s članom 7 ovih Pravila.

- (7) Informacije zahtijevane u tački 1 stav 1 član 7 ovih Pravila moraju biti dostupne potencijalnim investitorima prije određivanja cijene na zahtjev.
- (8) Informacije zahtijevane u tač. 2 do 4 stav 1 član 7 ovih Pravila moraju biti dostupne prije određivanja cijene, barem u nacrtu ili početnoj formi.
- (9) Konačna dokumentacija mora biti dostupna investitorima najkasnije 15 dana nakon zatvaranja transakcije.

Zahtjevi u vezi kreditnog zaštitnog ugovora, agenta za verifikaciju treće strane i sintetičkog viška raspodjele

Član 31

- (1) Kreditni zaštitni ugovor mora pokrivati barem sljedeće kreditne događaje:
 - 1) kada se prenos rizika ostvaruje korišćenjem jamstava, kreditni događaji iz člana 215 stav 1 tačka 1 Regulative (EU) br. 575/2013;
 - 2) kada se prenos rizika ostvaruje korišćenjem kreditnih derivata, kreditni događaji iz člana 216 stav 1 tačka 1 Regulative (EU) br. 575/2013.
- (2) Svi kreditni događaji moraju biti dokumentovani.
- (3) Mjere odgode plaćanja (forbearance) u smislu člana 47b Regulative (EU) br. 575/2013 koje se primjenjuju na osnovne izloženosti ne sprječavaju aktiviranje prihvatljivih kreditnih događaja.
- (4) Isplata kreditne zaštite nakon nastanka kreditnog događaja obračunava se na temelju stvarnog gubitka koji je pretrpio inicijator ili izvorni zajmodavac, u skladu s njihovim standardnim politikama i procedurama oporavka za relevantne vrste izloženosti i evidentiran u njihovim finansijskim izvještajima u trenutku isplate.
- (5) Konačna isplata kreditne zaštite mora biti izvršena u određenom roku nakon oporavka duga za relevantnu osnovnu izloženost, ukoliko je oporavak završen prije zakonskog dospeljeća ili ranijeg prestanka kreditnog zaštitnog ugovora.
- (6) Privremena isplata kreditne zaštite mora biti izvršena najkasnije šest mjeseci nakon nastanka kreditnog događaja u slučajevima kada oporavak gubitaka za relevantnu osnovnu izloženost nije završen do kraja tog šestomjesečnog razdoblja.
- (7) Privremena isplata mora biti barem veća od sljedećeg:
 - 1) iznos očekivanog gubitka jednak umanjenju vrijednosti evidentiranom od strane inicijatora u finansijskim izvještajima u trenutku privremene isplate, pod pretpostavkom da kreditni zaštitni ugovor ne postoji i ne pokriva gubitke;
 - 2) gdje je primjenjivo, iznos očekivanog gubitka određen u skladu s Poglavljem 3 Dio III Regulative (EU) br. 575/2013.
- (8) Ako se izvrši privremena isplata, konačna isplata kreditne zaštite izvršava se kako bi se prilagodila privremena isplata gubitaka stvarnom realiziranom gubitku.
- (9) Metoda obračuna privremenih i konačnih isplata kreditne zaštite mora biti specificirana u kreditnom zaštitnom ugovoru.
- (10) Isplata kreditne zaštite proporcionalna je udjelu preostalog nominalnog iznosa odgovarajuće osnovne izloženosti koja je pokrivena kreditnim zaštitnim ugovorom.
- (11) Pravo inicijatora na isplatu kreditne zaštite mora biti izvršivo.
- (12) Iznosi koje investitori plaćaju prema kreditnom zaštitnom ugovoru moraju biti jasno navedeni u ugovoru i ograničeni.
- (13) Mora biti moguće izračunati te iznose u svim okolnostima.
- (14) Kreditni zaštitni ugovor mora jasno utvrditi okolnosti u kojima investitori moraju izvršiti uplate, a agent za verifikaciju treće strane iz stava 4 ovog člana ocjenjuje jesu li te okolnosti nastupile.
- (15) Iznos isplate kreditne zaštite obračunava se na razini pojedinačne osnovne izloženosti za koju je nastao kreditni događaj.
- (16) Kreditni zaštitni ugovor mora specificirati maksimalno period produženja za oporavak duga za osnovne izloženosti u vezi kojih je nastao kreditni događaj iz stava 1 ovog člana, a čiji oporavak nije završen do zakonskog dospeljeća ili ranijeg prestanka ugovora a period ne smije biti duže od dvije godine.
- (17) Kreditni zaštitni ugovor mora predviđeti da se na kraju tog perioda izvrši konačna isplata kreditne zaštite na temelju konačne procjene gubitka inicijatora, evidentirane u finansijskim izvještajima inicijatora u tom trenutku, pod pretpostavkom da kreditni zaštitni ugovor ne postoji i ne pokriva gubitke.
- (18) Ako se kreditni zaštitni ugovor raskine, oporavak duga nastavlja se u vezi s bilo kojim nepodmirenim kreditnim događajima nastalim prije raskida na isti način kao prethodno opisano.
- (19) Premije kreditne zaštite plaćene prema ugovoru moraju biti strukturirane kao uslovljene preostalim nominalnim iznosom izloženosti u performansu u trenutku isplate i odražavati rizik zaštićene tranše.
- (20) Ugovor ne smije predviđati zajamčene premije, jednokratne premije unaprijed, mehanizme povrata ili druge mehanizme koji bi mogli izbjeći ili smanjiti stvarnu raspodjelu gubitaka investitorima ili vratiti dio plaćenih premija inicijatoru nakon dospeljeća transakcije.
- (21) Jednokratne premije unaprijed su dopuštene ako se poštuju pravila državne pomoći, gdje je shema jamstva predviđena nacionalnim zakonom i ima protivjamstvo subjekata iz člana 214 stav 2 tač (a)–(d) Regulative (EU) br. 575/2013.
- (22) Transakcijska dokumentacija mora opisati način obračuna premije kreditne zaštite i bilo kakvih kupona obveznica za svaki datum isplate tokom cijelog životnog vijeka sekjuritizacije.
- (23) Prava investitora na primanje premija kreditne zaštite moraju biti izvršiva.
- (24) Inicijator mora imenovati agenta za verifikaciju treće strane prije zatvaranja transakcije. Za svaku osnovnu izloženost za koju je dostavljeno obavještenje o kreditnom događaju, agent mora najmanje provjeriti:
 - 1) da je kreditni događaj iz obavještenja zaista kreditni događaj prema uslovima ugovora;
 - 2) da je osnovna izloženost bila uključena u referentni portfelj u trenutku nastanka kreditnog događaja;
 - 3) da je osnovna izloženost ispunjavala kriterije podobnosti u trenutku uključivanja u referentni portfelj;
 - 4) ako je osnovna izloženost dodana kao dio replenishmenta, da je replenishment bio u skladu s uslovima;
 - 5) da je konačni iznos gubitka u skladu s gubicima evidentiranim u računu dobiti i gubitka inicijatora;
 - 6) da su, u trenutku konačne isplate kreditne zaštite, gubici u vezi s osnovnim izloženostima ispravno raspodijeljeni investitorima.
- (25) Agent za verifikaciju treće strane mora biti neovisan od inicijatora i investitora, a gdje je primjenjivo i od SSPE, te prihvaćen na datum zatvaranja transakcije.
- (26) Agent može provoditi verifikaciju na temelju uzorka, ali investitori mogu zahtijevati provjeru podobnosti bilo koje pojedinačne izloženosti.
- (27) Inicijator mora uključiti obavezu u transakcijsku dokumentaciju da agentu osigura sve potrebne informacije za verifikaciju.
- (28) Inicijator ne smije raskinuti transakciju prije zakazanog dospeljeća osim u slučajevima:
 - 1) insolventnost investitora;
 - 2) neplaćanje iznosa prema ugovoru ili kršenje obaveza investitora;
 - 3) relevantni regulatorni događaji, uključujući promjene zakona, interpretacije, oporezivanja ili računovodstva koje značajno pogoršavaju ekonomsku efikasnost transakcije;
 - 4) izvršenje opcije za poziv (time call) nakon isteka WA životnog vijeka portfelja;
 - 5) clean-up call opcija prema članu 242 stav 1 Regulative (EU) br. 575/2013;
 - 6) kod nefinansirane zaštite, investitor više ne ispunjava uslove za pružaoca zaštite.
- (29) Dokumentacija mora specificirati koja prava poziva su uključena i kako su strukturirana a call ne smije biti strukturiran kako bi se izbjegla raspodjela gubitaka investitorima. Inicijator mora obavijestiti nadležni organi o opravdanosti korišćenja time call-a.

- (30) Kod finansirane kreditne zaštite, nakon prestanka ugovora, kolateral se vraća investitorima prema senioritetu tranši, uz primjenu relevantnog zakonodavstva o insolventnosti.
- (31) Investitori ne smiju raskinuti transakciju prije dospjeća osim u slučaju neplaćanja premije kreditne zaštite ili drugog bitnog kršenja obaveza od strane inicijatora.
- (32) Inicijator može angažovati synthetic excess spread kao kreditnu zaštitu za investitore, ako su ispunjeni uslovi:
 - 1) iznos angažiranog viška za svako period isplate naveden u dokumentaciji i izražen kao fiksni procenat ukupnog portfelja na početku perioda;
 - 2) neiskorišćeni višak vraća se inicijatoru;
 - 3) za inicijatore koji koriste IRB pristup, ukupni godišnji angažman ne smije prelaziti regulatorni očekivani gubitak za godinu;
 - 4) za ostale inicijatore, izračun očekivanog jednogodišnjeg gubitka mora biti jasno određen;
 - 5) uslovi navedeni u ovom stavku moraju biti specifikovani u dokumentaciji.
- (33) Kreditni zaštitni ugovor može biti u obliku:
 - 1) jamstva prema uslovima iz Poglavlja 4, Naslov II, Dio III Regulative (EU) br. 575/2013, gdje se rizik prenosi na subjekte iz člana 214(2)(a)–(d), uz uslov da izloženosti investitoru kvalificiraju za 0% rizik težinu;
 - 2) jamstvo s protivjamstvom subjekta iz tačke 1 ovog stava;
 - 3) drugi oblik zaštite u obliku jamstva, kreditnog derivata ili credit linked note, u skladu s članom 249 Regulative (EU) br. 575/2013, uz odgovarajući kolateral.
- (34) Drugi oblik zaštite mora zadovoljiti:
 - 1) pravo inicijatora da koristi kolateral za isplatu investitorima je izvršivo;
 - 2) pravo investitora da vrati neiskorišćeni kolateral je izvršivo;
 - 3) ako je kolateral u hartijama od vrijednosti, dokumentacija definira kriterije podobnosti i čuvanje.
- (35) Inicijator mora pribaviti mišljenje kvalifikovanog pravnog savjetnika o izvršivosti zaštite u svim relevantnim jurisdikcijama.
- (36) Ako se koristi zaštita iz tačke 3 ovog stava, inicijator i investitor moraju koristiti visokokvalitetni kolateral:
 - 1) 0% rizik-težinski dužnički vrijednosni papiri s maksimalnim rokom od 3 mjeseca do sljedeće isplate, uz mogućnost otkupa u gotovini, čuvani kod neovisnog kustosa;
 - 2) gotovina kod treće kreditne institucije s kreditnom kvalitetom stepen 3 ili višom.
- (37) Uz pristanak investitora nakon due diligence, samo inicijator može koristiti visokokvalitetni kolateral u gotovini kod sebe ili povezanih subjekata ako ima minimalno kreditni stepen 2.
- (38) Nadležni organi mogu, nakon konzultacija s EBA, dopustiti gotovinu kod inicijatora ili povezanog subjekta ako ima kreditni stepen 3, uz uslove tržišnih poteškoća ili koncentracijskih problema.
- (39) Ako institucija više ne zadovoljava minimalni kreditni stepen, kolateral se mora prenijeti u 9 mjeseci na treću kreditnu instituciju stepen 3+ ili investirati u hartije od vrijednosti.
- (40) Zadovoljeno je i ako se investira u credit linked notes izdatih od strane inicijatora u skladu s članom 218 Regulative (EU) br. 575/2013.
- (41) EBA prati primjenu kolateralizacijskih praksi, posebno rizik druge ugovorne strane i druge ekonomske i finansijske rizike za investitore.

VIII. STS OBAVJEŠTAVANJE

Zahtjevi za STS obavještanje

Član 32

- (1) Inicijatori i sponzori zajednički obavještauju ESMA-u pomoću predloga iz stava 7 ovog člana kada sekjuritizacija ispunjava zahtjeve iz čl. 19 do 22, člana 23 do 26 ili člana 27 do 31 ovih Pravila („STS obavještanje“).
- (2) U slučaju ABCP programa, samo sponzor odgovara za obavještanje tog programa i, unutar njega, za ABCP transakcije koje udovoljavaju članu 24 ovih Pravila.
- (3) U slučaju sintetičke sekjuritizacije, samo inicijator je odgovoran za obavještanje.
- (4) STS obavještanje mora uključivati objašnjenje inicijatora i sponzora kako su ispunjeni STS kriteriji iz čl. 20 do 22, 24 do 26 ili 28 do 31 ovih Pravila.
- (5) ESMA objavljuje STS obavještanje na svojoj službenoj internet stranici.
- (6) Inicijatori i sponzori obavještauju svoje nadležne organe i određuju jedan organ kao primarni kontakt za investitore i nadležne organe.
- (7) Inicijator, sponzor ili SSPE mogu koristiti usluge treće strane ovlaštene prema članu 33 ovih Pravila za procjenu ispunjavanja čl. 19 do 22, člana 23 do 26 ili člana 27 do 31 ovih Pravila.
- (8) Korišćenje usluge iz stava 7 ovog člana ne utiče ni u kojem slučaju na odgovornost inicijatora, sponzora ili SSPE u vezi s njihovim pravnim obavezama prema ovim Pravilim i korišćenje te usluge ne mijenja obaveze institucionalnih investitora iz člana 5 ovih Pravila.
- (9) Ako se koristi ovlaštena treća strana, STS obavještanje mora sadržavati izjavu da je ta treća strana potvrdila usklađenost sa STS kriterijumima.
- (10) Obavještanje mora navesti ime ovlaštene treće strane, sjedište i nadležni organ koje ju je ovlastio.
- (11) Ako inicijator ili izvorni zajmodavac nije kreditna institucija ili investiciono društvo, kako je definisano u članu 4 stav 1 tač. 1 i 2 Regulative (EU) br. 575/2013, obavještanje iz stava 1 ovog člana mora biti praćeno:
 - 1) potvrdom inicijatora ili izvornog zajmodavca da kreditiranje temelji na čvrstim i dobro definiranim kriterijumima i jasno utvrđenim procesima odobravanja, izmjene, obnove i finansiranja kredita te da su uspostavljeni učinkoviti sustavi za primjenu tih procesa u skladu s članom 9 ovih Pravila;
 - 2) izjavom inicijatora ili izvornog zajmodavca o tome je li kreditiranje iz tačke 1 ovog stava predmet nadzora.
- (12) Inicijator i, gdje je primjenjivo, sponzor, odmah obavještauju ESMA-u i informiraju nadležno tijelo ako sekjuritizacija više ne zadovoljava zahtjeve čl. 19 do 22, člana 23 do 26 ili člana 27 do 31 ovih Pravila.
- (13) ESMA održava na svojoj službenoj internet stranici spisak svih sekjuritizacija za koje su inicijatori i sponzori dostavili obavještanje o ispunjavanju zahtjeva čl. 19 do 22, člana 23 do 26 ili člana 27 do 31 ovih Pravila.
- (14) ESMA dodaje svaku takvu sekjuritizaciju odmah i ažurira spisak ako sekjuritizacija više nije STS prema odluci nadležnih tijela ili obavijesti inicijatora/sponzora.
- (15) Ako je nadležni organ izrekao administrativne sankcije prema članu 37 ovih Pravila, odmah o tome obavješta ESMA-u, koja to odmah označava na spisku.

Treća strana koja provjerava STS usklađenost

Član 33

- (1) Treća strana iz člana 32 stav 2 ovih Pravila mora biti ovlaštena od strane nadležnog organa za procjenu usklađenosti sekjuritizacija sa STS kriterijumima iz čl. 19 do 22, člana 23 do 26 ili člana 27 do 31 ovih Pravila.
- (2) Nadležni organ dodjeljuje ovlaštenje ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) treća strana naplaćuje samo nediskriminirajuće i troškovno utemeljene naknade inicijatorima, sponzorima ili SSPE-ima koji su predmet njene procjene, bez razlikovanja naknada zavisno od rezultata procjene;
- 2) treća strana nije regulisana institucija u smislu člana 2 stav 4 Direktive 2002/87/EC niti agencija za kreditni rejting u smislu člana 3 stav 1 tačka 2 Regulative (EC) br. 1060/2009, i obavljanje drugih djelatnosti treće strane ne ugrožava nezavisnost i integritet procjene;
- 3) treća strana ne pruža nikakve oblike savjetodavnih, revizorskih ili sličnih usluga inicijatoru, sponzoru ili SSPE-u uključenom u sekjuritizacije koje procjenjuje;
- 4) članovi uprave treće strane imaju profesionalne kvalifikacije, znanje i iskustvo odgovarajuće za zadatak treće strane, te su ugledni i poštjeni;
- 5) upravni odbor treće strane uključuje najmanje jednu trećinu, ali ne manje od dva, nezavisna člana;
- 6) treća strana poduzima sve potrebne mjere da osigura da provjera STS usklađenosti nije pogođena postojećim ili potencijalnim sukobima interesa ili poslovnim odnosima koji uključuju treću stranu, njene akcionare, članove, menadžere, zaposlene ili bilo koje drugo fizičko lice na raspolaganje trećoj strani.
- 7) Treća strana mora uspostaviti, održavati, sprovoditi i dokumentovati efikasan interni sistem kontrole za sprovođenje politika i procedura koje identifikuju i sprječavaju sukobe interesa.
- 8) Identifikovani sukobi interesa moraju se ukloniti ili ublažiti i neodloživo otkriti.
- 9) Treća strana mora osigurati nezavisnost procjene STS usklađenosti i periodično nadzirati i revidirati te politike i procedure kako bi procijenila njihovu efikasnost i eventualnu potrebu za ažuriranjem;
- 10) treća strana mora pokazati da ima odgovarajuće operativne zaštite i interne procese koji joj omogućuju procjenu STS usklađenosti.
- (3) Nadležni organ povlači ovlaštenje ako ocijeni da treća strana značajno ne ispunjava navedene uslove.
- (4) Ovlašćena treća strana mora bez odlaganja obavijestiti nadležni organ o svim materijalnim promjenama informacija iz stava 1 ovog člana ili o drugim promjenama koje bi mogle uticati na procjenu nadležnog organa.
- (5) Nadležni organ može naplatiti trećoj strani troškovno utemeljene naknade za pokriće potrebnih troškova procjene zahtjeva za ovlaštenje i za naknadni nadzor ispunjavanja uslova iz stava 1 ovog člana.

Oznaka nadležnih organa

Član 34

- (1) Poštovanje obaveza iz člana 5 ovih Pravila nadziru sljedeći nadležni organi, u skladu s ovlaštenjima utvrđenim relevantnim pravnim aktima:
 - 1) za osiguravajuća i reosiguravajuća društva: nadležni organ imenovan prema tački 10 član 13 Direktive 2009/138/EC;
 - 2) za upravitelje alternativnih investicionih fondova (AIFM): nadležni organ imenovan prema članu 44 Direktive 2011/61/EU;
 - 3) za UCITS fondove i UCITS društva za upravljanje: nadležni organ imenovan prema članu 97 Direktive 2009/65/EC;
 - 4) za institucije za obavezno penziono osiguranje: nadležni organ imenovan prema tački (g) član 6 Direktive 2003/41/EC;
 - 5) za kreditne institucije i investiona društva: nadležni organ imenovan prema članu 4 Direktive 2013/36/EU, uključujući ECB za specifične zadatke iz Regulative (EU) 1024/2013.
- (2) Nadležni organi koji nadziru sponzore prema Direktivi 2013/36/EU takođe nadziru usklađenost s obavezama iz čl. 6, 7, 8 i 9 ovih Pravila.
- (3) Ako su inicijatori, prvobitni zajmodavci i SSPE-i nadzirane institucije prema Direktivama 2003/41/EC, 2009/138/EC, 2009/65/EC, 2011/61/EU i 2013/36/EU ili Regulativi (EU) 1024/2013, nadležni organi imenovani prema tim aktima, uključujući ECB za svoje specifične zadatke, nadziru njihovu usklađenost s čl. 6 do 9 ovih Pravila.
- (4) Za inicijatore, prvobitne zajmodavce i SSPE-e koji su osnovani u EU i nisu obuhvaćeni zakonodavstvom iz stava 3 ovog člana, države članice moraju imenovati jedan ili više nadležnih organa koji će nadzirati usklađenost s obavezama iz čl. 6 do 9 ovih Pravila.
- (5) Države članice moraju obavijestiti Komisiju i ESMA-u o imenovanju najkasnije do 1. januara 2019.
- (6) Ova obaveza se ne odnosi na subjekte koji samo prodaju plasmane u okviru ABCP programa ili druge sekjuritizacije i ne vrše redovno sekjuritiziranje plasmana.
- (7) Države članice moraju imenovati nadležne organe koji nadziru:
 - 1) usklađenost inicijatora, sponzora i SSPE-a s čl. 18 do 32 ovih Pravila,
 - 2) usklađenost trećih strana s članom 33 ovih Pravila.
- 3) Rok za obavještanje Komisije i ESMA-e je 10. oktobar 2021.
- 4) Dok se ne imenuje nadležni organ za čl. 27 do 31, nadležni organ za čl. 18 do 32 primjenjuje se i na čl. 27 do 31 ovih Pravila.
- (8) Stav 5 ovog člana se ne odnosi na subjekte koji samo prodaju plasmane u ABCP programu ili drugoj sekjuritizaciji, a ne vrše redovno sekjuritiziranje i u tom slučaju inicijator ili sponzor provjerava ispunjavanje obaveza.
- (9) ESMA osigurava dosljednu primjenu i izvršenje obaveza iz čl. 18 do 32 ovih Pravila u skladu s Uredbom (EU) 1095/2010, prati EU tržište sekjuritizacije i može primijeniti privremene intervencijske mjere prema Regulativi (EU) 600/2014.
- (10) ESMA objavljuje i ažurira listu nadležnih organa na svojoj internet stranici.

Ovlaštenja nadležnih organa

Član 35

- (1) Svaka država članica osigurava da nadležni organi imenovani prema članu 34 st. 1 do 5 ovih Pravila imaju sve potrebne supervizijska, istražna i sankcionišuća ovlaštenja za izvršenje dužnosti prema ovim Pravilima.
- (2) Nadležni organi redovno pregledavaju aranžmane, procese i mehanizme koje primjenjuju inicijatori, sponzori, SSPE-i i prvobitni zajmodavci kako bi osigurali usklađenost.
- (3) Pregled uključuje:
 - 1) procese za mjerenje i održavanje ekonomskog interesa u skladu s članom 6 stav 1 ovih Pravila i prikupljanje informacija prema članu 7 ovih Pravila;
 - 2) za plasmane koji nisu NPE sekjuritizacije:
 - a) kreditne kriterije za redovne plasmane (član 9 ovih Pravila);
 - b) standarde za odabir i cijenu neperformirajućih plasmana (član 9 stav 1 ovih Pravila).
- 3) za STS sekjuritizacije koje nisu ABCP: procesi za usklađenost s član 20 st. 7 do 12, član 21 stav 7 i član 22 ovih Pravila.
- 4) za STS sekjuritizacije unutar ABCP programa: procesi za usklađenost sa članom 24 (ABCP transakcije) i član 26 st. 7 i 8 ovih Pravila (ABCP programi).
- 5) za NPE sekjuritizacije: procesi za sprečavanje zloupotrebe derogacija člana 9 stav 1 ovih Pravila.
- 6) za STS "on-balance-sheet" sekjuritizacije: procesi za usklađenost s čl. 28 do 31 ovih Pravila.
- (4) Nadležni organi osiguravaju da rizici iz sekjuritizacija, uključujući reputacijske rizike, budu evaluirani i adresirani kroz politike i procedure inicijatora, sponzora, SSPE-a i prvobitnih zajmodavaca.
- (5) Nadležni organi nadziru uticaj učestvovanja u sekjuritizaciji na stabilnost finansijske institucije, uključujući:
 - 1) veličinu kapitalnih rezervi;

- 2) veličinu likvidnosnih rezervi;
- 3) likvidnosni rizik investitora zbog nesklada dospjeća finansiranja i investicija.
- (6) Ako postoji materijalni rizik za finansijsku stabilnost, nadležni organi preduzimaju mjere i izvještavaju ESRB i odgovarajuće makroprudencijalno tijelo.
- (7) Nadležni organi nadziru moguće zaobilaznje obaveza člana 6 stav 2 ovih Pravila i osiguravaju primjenu sankcija prema čl. 37 i 38 ovih Pravila.

Makroprudencijalni nadzor tržišta sekjuritizacije

Član 36

- (1) U granicama svog mandata, ESRB (Evropsko vijeće za sistemski rizik) odgovorno je za makroprudencijalni nadzor tržišta sekjuritizacije u Uniji.
- (2) Radi doprinosa sprečavanju ili ublažavanju sistemskih rizika po finansijsku stabilnost u Uniji, koji proizilaze iz razvoja u finansijskom sistemu, i uzimajući u obzir makroekonomski razvoj, kako bi se izbjegla periodična rasprostranjena finansijska kriza, ESRB kontinuirano prati razvoj tržišta sekjuritizacije.
- (3) Kada ESRB to smatra potrebnim, a najmanje svakih tri godine, u saradnji sa EBA, objavljuje izvještaj o implikacijama za finansijsku stabilnost tržišta sekjuritizacije, s ciljem isticanja rizika po finansijsku stabilnost.
- (4) Bez uticaja na stav 2 ovog člana i izvještaj, ESRB će u bliskoj saradnji sa ESAs do 31. decembra 2022. objaviti izvještaj koji procjenjuje uticaj uvođenja STS on-balance-sheet sekjuritizacija na finansijsku stabilnost i moguće sistemske rizike, uključujući rizike koncentracije i međusobne povezanosti među prodavcima ne-javne kreditne zaštite.
- (5) Izvještaj ESRB-a uzima u obzir specifičnosti sintetičke sekjuritizacije, odnosno njen tipično prilagođen i privatni karakter na finansijskim tržištima, i ispituje da li tretman STS on-balance-sheet sekjuritizacije doprinosi ukupnom smanjenju rizika u finansijskom sistemu i boljem finansiranju realne ekonomije.
- (6) Prilikom izrade izvještaja, ESRB koristi razne relevantne izvore podataka, uključujući:
 - 1) podatke koje prikupljaju nadležni organi u skladu sa članom 7 stav 1 ovih Pravila;
 - 2) rezultate revizija koje sprovode nadležni organi prema članu 35 stav 2 ovih Pravila;
 - 3) podatke koji se nalaze u repozitorijumima sekjuritizacije prema članu 10 ovih Pravila.
- (7) U skladu sa članom 16 Regulative (EU) br. 1092/2010, ESRB daje upozorenja i, kada je prikladno, izdaje preporuke za korektivne mjere u vezi sa rizicima iz st. 2 i 3 ovog člana, uključujući prikladnost izmjene nivoa zadržavanja rizika ili drugih makroprudencijalnih mjera.
- (8) U roku od tri mjeseca od dana dostavljanja preporuke, primalac preporuke je, u skladu sa članom 17 Regulative (EU) br. 1092/2010, dužan obavijestiti Evropski parlament, Savjet, Komisiju i ESRB o preduzetim mjerama i dati opravdanje za eventualno nepreduzimanje akcija.

Administrativne sankcije i korektivne mjere

Član 37

- (1) Bez uticaja na pravo država članica da predviđaju i izriču krivične sankcije prema članu 39 ovih Pravila, države članice uspostavljaju pravila koja propisuju odgovarajuće administrativne sankcije i korektivne mjere, primjenjive najmanje u slučajevima kada:
 - 1) inicijator, sponzor ili originalni zajmodavac ne ispunjava zahtjeve iz člana 6 ovih Pravila;
 - 2) inicijator, sponzor ili SSPE ne ispunjava zahtjeve iz člana 7 ovih Pravila;
 - 3) inicijator, sponzor ili originalni zajmodavac ne ispunjava kriterijume iz člana 9 ovih Pravila;
 - 4) inicijator, sponzor ili SSPE ne ispunjava zahtjeve iz člana 18 ovih Pravila;
 - 5) sekjuritizacija je označena kao STS, a inicijator, sponzor ili SSPE te sekjuritizacije ne ispunjava zahtjeve iz čl. 19 do 22, 23 do 26 ili 27 do 31 ovih Pravila;
 - 6) inicijator ili sponzor daje zavaravajuću notifikaciju prema članu 32 stav 1 ovih Pravila;
 - 7) inicijator ili sponzor ne ispunjava zahtjeve iz člana 32 stav 4 ovih Pravila;
 - 8) treća strana, ovlašćena prema članu 33 ovih Pravila, ne obavijesti nadležni organ o o značajnim promjenama informacija ili drugim promjenama koje bi mogle uticati na procjenu nadležnog organa.
- (2) Države članice osiguravaju da se administrativne sankcije i korektivne mjere efektivno primjenjuju.
- (3) Sankcije i mjere moraju biti efikasne, proporcionalne i odvraćajuće.
- (4) Države članice daju nadležnim organima ovlašćenje da primijene najmanje sljedeće sankcije i mjere:
 - 1) javnu objavu identiteta fizičkog ili pravnog lica i prirode prekršaja (član 42 ovih Pravila);
 - 2) nalog da lice prekine nelegalno ponašanje i spriječi njegovo ponavljanje;
 - 3) privremenu zabranu članovima uprave ili drugim odgovornim licima da obavljaju funkcije upravljanja;
 - 4) u slučaju prekršaja iz stava 1 ovog člana, privremenu zabranu inicijatoru i sponzoru da daju notifikaciju o STS sekjuritizaciji prema članu 32 stav 1 ovih Pravila;
 - 5) maksimalnu novčanu administrativnu sankciju za fizičko lice od najmanje 5.000.000 EUR ili odgovarajuća vrijednost u nacionalnoj valuti;
 - 6) maksimalnu novčanu sankciju za pravno lice od najmanje 5.000.000 EUR ili do 10% ukupnog godišnjeg neto prometa pravnog lica;
 - 7) maksimalnu novčanu sankciju od najmanje dvostruke vrijednosti koristi ostvarene prekršajem;
 - 8) u slučaju prekršaja iz tačke h stav 1 ovog člana, privremeno povlačenje ovlašćenja treće strane ovlašćene da provjerava usklađenost sekjuritizacije sa čl. 19 do 31 ovih Pravila.
- (5) Kada se odredbe iz st. 1 i 2 ovog člana primjenjuju na pravna lica, nadležni organi mogu primijeniti sankcije i na članove uprave i druga odgovorna lica prema nacionalnom pravu.
- (6) Države članice osiguravaju da je svaka odluka o izricanju sankcija ili korektivnih mjera pravilno obrazložena i da postoji pravo na žalbu.

Primjena ovlašćenja za izricanje administrativnih sankcija i korektivnih mjera

Član 38

- (1) Nadležni organi sprovode ovlašćenja za izricanje administrativnih sankcija i korektivnih mjera iz člana 37 ovih Pravila u skladu sa svojim nacionalnim pravnim okvirima, prema potrebi:
 - 1) direktno;
 - 2) u saradnji sa drugim organima;
 - 3) pod svojom odgovornošću putem delegiranja drugim organima;
 - 4) podnošenjem zahtjeva nadležnim sudskim organima.
- (2) Pri određivanju vrste i nivoa administrativne sankcije ili korektivne mjere iz člana 37 ovih Pravila, nadležni organi uzimaju u obzir stepen namjernosti ili nepažnje prekršaja i sve druge relevantne okolnosti, uključujući, gdje je prikladno:
 - 1) značaj, ozbiljnost i trajanje prekršaja;
 - 2) stepen odgovornosti fizičkog ili pravnog lica odgovornog za prekršaj;
 - 3) finansijsku snagu odgovornog lica;
 - 4) važnost ostvarene koristi ili izbjegnutih gubitaka od strane odgovornog lica, u mjeri u kojoj se mogu utvrditi;
 - 5) gubitke koje je prekršajem pretrpjelo treće lice, u mjeri u kojoj se mogu utvrditi;

- 6) nivo saradnje odgovornog lica sa nadležnim tijelom, bez uticaja na potrebu oduzimanja nezakonito stečene koristi ili izbjegnutih gubitaka;
- 7) prethodne prekršaje odgovornog lica.

Krivične sankcije

Član 39

- (1) Države članice mogu odlučiti da ne predviđaju administrativne sankcije ili korektivne mjere za prekršaje koji podliježu krivičnim sankcijama prema njihovom nacionalnom pravu.
- (2) Ako su države članice, u skladu sa stavom 1 ovog člana, predvidjele krivične sankcije za prekršaje iz člana 37 stav 1 ovih Pravila, one moraju osigurati odgovarajuće mjere kako bi nadležni organi imala sva potrebna ovlaštenja za:
 - 1) saradnju sa sudskim, tužilačkim ili kriminalističkim organima unutar svoje nadležnosti;
 - 2) dobijanje specifičnih informacija u vezi sa krivičnim istragama ili postupcima pokrenutim zbog prekršaja iz člana 37 stav 1 ovih Pravila;
 - 3) pružanje tih informacija drugim nadležnim organima, kao i ESMA, EBA i EIOPA, radi ispunjavanja obaveza saradnje iz ovih Pravila.

Obaveze obavještanja

Član 40

- (1) Države članice moraju obavijestiti Evropsku Komisiju, ESMA-u, EBA-u i EIOPA-u o zakonima, propisima i administrativnim odredbama koje sprovede ovo poglavlje, uključujući sve relevantne odredbe krivičnog prava, do 18. januara 2019. godine.
- (2) Države članice takođe moraju bez odlaganja obavijestiti Komisiju, ESMA-u, EBA-u i EIOPA-u o svim naknadnim izmjenama tih propisa.

Saradnja između nadležnih organa i ESAs

Član 41

- (1) Nadležni organi iz člana 34 ovih Pravila i ESMA, EBA i EIOPA moraju blisko saradivati i razmjenjivati informacije radi obavljanja svojih dužnosti iz čl. 35 do 39 ovih Pravila.
- (2) Nadležni organi moraju uskladiti nadzor kako bi:
 - 1) identifikovali i ispravili prekršaje;
 - 2) razvijala i promovisala najbolje prakse;
 - 3) olakšala saradnju;
 - 4) osigurala konzistentnost tumačenja;
 - 5) obezbijedila procjene preko jurisdikcija u slučaju neslaganja.
- (3) U okviru Zajedničkog odbora Evropskih nadzornih tijela osniva se poseban odbor za sekjuritizaciju, unutar kojeg nadležni organi blisko saraduju kako bi obavljala dužnosti iz čl. 35 do 39 ovih Pravila.
- (4) Ako nadležno tijelo utvrdi da je došlo do kršenja jednog ili više zahtjeva iz čl. 6 do 32 ovih Pravila, ili ima osnovane sumnje u to, ono mora informisati nadležni organi entiteta ili entiteta za koje se sumnja da su prekršili propis o svojim nalazima u dovoljno detaljnom obliku.
- (5) Nadležni organi koja su uključena moraju blisko koordinisati nadzor kako bi se osigurale konzistentne odluke.
- (6) Ako prekršaj iz stava 4 ovog člana posebno uključuje netačno ili obmanjujuće obavještenje prema članu 32 stav 1 ovih Pravila, nadležni organ koji je utvrdio prekršaj mora bez odlaganja obavijestiti nadležni organ entiteta označenog kao prva kontakt tačka prema članu 32 stav 1 ovih Pravila.
- (7) Nadležni organo prve kontakt tačke tada informiše ESMA-u, EBA-u i EIOPA-u i sprovodi postupak iz stava 6 ovog člana.
- (8) Po prijemu informacija iz stava 4 ovog člana, nadležno tijelo entiteta koji se sumnjiči za prekršaj mora u roku od 15 radnih dana poduzeti sve neophodne mjere za otklanjanje prekršaja i obavijestiti ostala nadležni organi koja su uključena, posebno nadležni organi inicijatora, sponzora i SSPE, kao i nadležni organi imaoća sekjuritizacionih pozicija, kada su poznata.
- (9) Ako se nadležni organi ne slažu u vezi sa procedurom ili sadržajem akcije ili neaktivnosti, moraju bez odlaganja obavijestiti sva druga uključena nadležni organi o neslaganju.
- (10) Ako se neslaganje ne riješi u roku od tri mjeseca od dana kada su sva nadležni organi obaviještena, predmet se upućuje ESMA-i u skladu sa čl. 19 ovih Pravila i, gdje je primjenjivo, čl. 20 Regulative (EU) br. 1095/2010.
- (11) Rok za pomirenje iz čl. 19 stav 2 Regulative 1095/2010 je jedan mjesec.
- (12) Ako nadležni organi smatraju da se prekršaj odnosi na nepoštovanje člana 18 ovih Pravila u dobroj vjeri, mogu odobriti inicijatoru, sponzoru i SSPE-u rok do tri mjeseca za ispravljanje prekršaja, računajući od dana kada su informisani.
- (13) Tokom perioda iz stava 12 ovog člana, sekjuritizacija koja se nalazi na listi ESMA-e prema članu 32 ovih Pravila ostaje STS i zadržava se na listi.
- (14) Ako jedno ili više nadležnih tijela smatra da prekršaj nije ispravno otklonjen u zadanom roku, primjenjuje se stav 1 ovog člana.
- (15) Tri godine nakon primjene ovih Pravila, ESMA provodi peer review u skladu sa čl. 30 Regulative (EU) br. 1095/2010 o implementaciji kriterijuma iz članova 19 do 26 ovih Pravila.

Objavlivanje administrativnih sankcija

Član 42

- (1) Države članice moraju osigurati da nadležni organi objavljuju na svojim zvaničnim internet stranicama, bez odlaganja i minimalno, svaku odluku kojom se izriče administrativna sankcija protiv koje nije dozvoljena žalba, a koja se izriče zbog kršenja čl. 6, 7, 9 ili 32 stav 1 ovih Pravila, nakon što je lice na koje se odnosi sankcija obaviješteno o odluci.
- (2) Objavlivanje iz stava 1 ovog člana mora uključivati informacije o:
 - 1) vrsti i prirodi prekršaja,
 - 2) identitetu odgovornih osoba,
 - 3) izrečenim sankcijama.
- (3) Ako nadležni organ smatra da bi objavljivanje identiteta:
 - 1) kod pravnih lica, ili
 - 2) kod fizičkih lica i njihovih ličnih podataka, bilo neosnovano ili nesrazmjerno nakon procjene slučaj po slučaj, ili ako objavljivanje ugrožava stabilnost finansijskih tržišta, ili aktivnu krivičnu istragu, ili bi, koliko se može odrediti, prouzrokovalo nesrazmjernu štetu osobi na koju se odnosi, države članice moraju osigurati da nadležni organi:
 - a) odlože objavljivanje odluke o administrativnoj sankciji dok ne prestanu razlozi za neobjavljivanje;
 - b) objave odluku anonimno, u skladu sa nacionalnim pravom; ili
 - c) uopšte ne objave odluku ako opcije a i b ovog stava nisu dovoljne da osiguraju da stabilnost finansijskih tržišta ne bude ugrožena, ili proporcionalnost objavljivanja odluka u odnosu na mjere koje se smatraju manje značajnim.
- (4) Ako je odluka da se sankcija objavi anonimno, objavljivanje relevantnih podataka može biti odloženo.

- (5) Ako nadležni organ objavljuje odluku o administrativnoj sankciji protiv koje je dozvoljena žalba pred nadležnim sudovima, nadležni organi moraju odmah dodati na zvaničnu internet stranicu:
 - 1) tu informaciju i
 - 2) sve naknadne informacije o ishodu žalbe.
- (6) Svaka sudska odluka kojom se poništava odluka o administrativnoj sankciji takođe mora biti objavljena.
- (7) Nadležni organi moraju osigurati da objava iz st. 1 do 4 ovog člana ostane na zvaničnoj internet stranici najmanje pet godina od dana objavljivanja.
- (8) Lični podaci sadržani u objavi mogu se čuvati na zvaničnoj internet stranici nadležnog organa samo onoliko koliko je potrebno u skladu sa važećim pravilima zaštite podataka.
- (9) Nadležni organi moraju informisati ESMA-u o svim izrečenim administrativnim sankcijama, uključujući, gdje je primjenjivo, svaku žalbu u vezi s tim i njen ishod.
- (10) ESMA održava centralnu bazu podataka administrativnih sankcija koje su joj dostavljene. Ta baza podataka je dostupna samo ESMA-i, EBA-i, EIOPA-i i nadležnim organima i ažurira se na osnovu informacija koje nadležni organi dostavljaju u skladu sa stavom 6 ovog člana.

IX. ZAVRŠNE ODREDBE

Stupanje na snagu

Član 43

- (1) Ova pravila stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.
- (2) Primjena ovih pravila započinje od dana početka primjene odredaba Zakona o tržištu kapitala („Službeni list Crne Gore“, broj 16/2026).

Broj: 05/1-155/1-26
Podgorica, 20. 2. 2026. godine

Predsjednik Komisije,
Željko Drinčić, s.r.

1201.

Na osnovu člana 243 stav 11 Zakona o tržištu kapitala („Službeni list Crne Gore“, br. 16/2026), Komisija za tržište kapitala, na 171. sjednici održanoj 20. februara 2026. godine, donosi

P R A V I L A O UPRAVLJANJU RIZICIMA I ADEKVATNOSTI KAPITALA INVESTICIONIH DRUŠTAVA

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim pravilima bliže se propisuju sadržaj politika i postupaka iz člana 243 Zakona o tržištu kapitala („Službeni list Crne Gore“, br. 14/26), zahtjevi u vezi sa upravljanjem rizicima, i to: kapitalni zahtjevi za rizik društva, kapitalni zahtjevi za rizik klijenata, kapitalni zahtjevi za tržišni rizik, zahtjevi kojima se ograničava koncentracijski rizik, likvidnosni zahtjevi, i izvještajni zahtjevi u vezi sa navedenim zahtjevima, sastav regulatornog kapitala, način izračuna K-faktora, i odbitne stavke za izračun opštih fiksnih troškova.

Definicije

Član 2

(1) Izrazi upotrijebljeni u ovim Pravilima imaju sljedeće značenje:

- 1) **Zakon** je Zakon o tržištu kapitala;
- 2) **Komisija** je Komisija za tržište kapitala;
- 3) **konsolidovana osnova** znači na osnovu konsolidovanog položaja;
- 4) **finansijski holding** je društvo koje ispunjava sve sljedeće uslove:
 - a) finansijska je institucija;
 - b) nije mješoviti finansijski holding;
 - c) ima najmanje jedno zavisno društvo koje je institucija;
 - d) više od 50 % bilo kojeg od sljedećih pokazatelja može se trajno pripisati zavisnim društvima koja su institucije ili finansijske institucije i poslovima koje samo društvo obavlja, a koji se ne odnose na sticanje udjela ili vlasništvo udjela u zavisnim društvima kada su ti poslovi iste naravi kao i poslovi koje obavljaju institucije ili finansijske institucije:
 - kapital društva na osnovu njegovog konsolidovanog položaja;
 - imovina društva na osnovu njegovog konsolidovanog položaja;
 - prihodi društva na osnovu njegovog konsolidovanog položaja;
 - zaposlenici društva na osnovu njegovog konsolidovanog položaja;
 - drugi pokazatelji koje nadležni organ smatra relevantnim.
- 5) **subjekt finansijskog sektora** je:
 - a) institucija;
 - b) finansijska institucija;
 - c) društvo za osiguranje;
 - d) društvo za osiguranje iz treće zemlje;
 - e) društvo za reosiguranje;
 - f) društvo za reosiguranje iz treće zemlje;
 - g) osiguravajući holding;
 - h) društvo iz treće zemlje čija je osnovna djelatnost uporediva sa bilo kojim subjektom navedenim u podtačk. od a do g ove tačke;
- 6) **grupa povezanih klijenata** je:
 - a) dvoje ili više fizičkih ili pravnih lica koja, ako se ne dokaže drugačije, predstavljaju jedan rizik jer jedno od njih, posredno ili neposredno, ima kontrolu nad drugim licem ili drugim licima;
 - b) dvoje ili više fizičkih ili pravnih lica između kojih ne postoji odnos kontrole opisan u podtački a ove tačke, a za koje se smatra da predstavljaju jedan rizik jer su tako međusobno povezana da, ako bi za jedno od tih lica nastali finansijski problemi, posebno teškoće povezane s finansiranjem ili otplatom, druga lica ili sva ostala lica vjerovatno bi se i sama suočila s poteškoćama povezanim s finansiranjem ili otplatom;
- 7) **investiciono savjetovanje kontinuiranog karaktera** je uzastopno pružanje usluga investicionog savjetovanja kao i kontinuirana ili periodična procjena i nadzor ili preispitivanje portfelja finansijskih instrumenata klijenta, uključujući ulaganja koja klijent preduzima na osnovu ugovornog odnosa;
- 8) **faktor K** označava kapitalne zahtjeve za rizike koje investiciono društvo predstavlja za klijente, tržišta i za sebe samog;
- 9) **imovina pod upravljanjem** ili „**AUM**“ je vrijednost imovine kojom investiciono društvo upravlja za svoje klijente kako u okviru diskrecionog upravljanja portfeljem tako i u okviru nediskrecijskih aranžmana koji čine investiciono savjetovanje kontinuiranog karaktera;
- 10) **novčana sredstva klijenta koja se drže** ili „**CMH**“ je iznos novčanih sredstava klijenta koji investiciono društvo drži, uzimajući u obzir pravne aranžmane u vezi s odvajanjem imovine i bez obzira na nacionalne računovodstvene propise koji se primjenjuju na novčana sredstva klijenta koja investiciono društvo drži;
- 11) **imovina koja se čuva i administrira** ili „**ASA**“ je vrijednost imovine koju investiciono društvo čuva i administrira za klijente, bez obzira na to nalazi li se imovina u bilansima investicionog društva ili na računima trećih strana;
- 12) **obrađeni nalozi klijenta** ili „**COH**“ je vrijednost naloga koje investiciono društvo obrađuje za klijente, od zaprimanja i prijenosa nalogâ klijenta do izvršenja nalogâ za račun klijenata;
- 13) **koncentracijski rizik** ili „**CON**“ su izloženosti u knjizi trgovanja investicionog društva prema klijentu ili grupi povezanih klijenata čija vrijednost prekoračuje ograničenja iz ovih Pravila;
- 14) **pružena marža poravnanja** ili „**CMG**“ je iznos ukupne marže koju zahtijeva član sistema poravnavanja ili kvalifikovana centralna druga ugovorna strana, ako je za izvršenje i namiru transakcija investicionog društva koje trguje za sopstveni račun odgovoran član sistema poravnavanja ili kvalifikovana centralna druga ugovorna strana;
- 15) **dnevni promet trgovanja** ili „**DTF**“ je dnevna vrijednost transakcija koje investiciono društvo zaključuje trgovanjem za sopstveni račun ili izvršenjem naloga u svoje ime i za račun klijenata, isključujući vrijednost naloga koje investiciono društvo obrađuje za klijente putem zaprimanja i prijenosa naloga klijenata i putem izvršenja naloga u ime klijenata koji su već uzeti u obzir u obrađenim nalozima klijenta;
- 16) **rizik neto pozicija** ili „**NPR**“ je vrijednost transakcija evidentirana u knjizi trgovanja investicionog društva;

- 17) **nastanak statusa neispunjavanja obaveza druge ugovorne strane u trgovanju** ili „TCD” su izloženosti u knjizi trgovanja investicionog društva u instrumentima i transakcijama zbog kojih nastaje rizik nastanka statusa neispunjavanja obaveza druge ugovorne strane u trgovanju;
 - 18) **sadašnja tržišna vrijednost** ili „CMV” je neto tržišna vrijednost portfelja strana transakcija ili strana hartija od vrijednosti koje su podložne netiranju u skladu s ovim Pravilima, pri čemu se za potrebe izračuna CMV-a uzimaju pozitivne i negativne tržišne vrijednosti;
 - 19) **transakcija s dugim rokom namire** je transakcija u kojoj se jedna ugovorna strana obavezuje isporučiti hartiju od vrijednosti, robu ili stranu valutu u zamjenu za novčana sredstva, druge finansijske instrumente ili robu, ili obratno, na datum namire ili isporuke koji je određen u ugovoru, a kasniji je od tržišnog standarda za tu određenu vrstu transakcije, ili pet radnih dana nakon datuma ugovaranja transakcije, zavisno od toga koji je datum raniji;
 - 20) **učešće** znači prava u kapitalu drugih društava, bez obzira na to da li su materijalizovana u obliku hartija od vrijednosti ili ne, koja su stečena radi uspostavljanja trajne povezanosti sa tim društvima i doprinosa poslovanju društva koje ima ta prava. Smatra se da učešće postoji kada udio u kapitalu drugog društva prelazi procenat koji utvrdi država članica, a koji ne može biti viši od 20%, kao i u slučaju neposrednog ili posrednog vlasništva nad 20% ili više glasačkih prava ili kapitala tog društva;
 - 21) **dobit** ima isto značenje utvrđeno u skladu sa primjenjivim računovodstvenim okvirom;
 - 22) **kvalifikovana centralna druga ugovorna strana** znači kvalifikovana centralna druga ugovorna strana kako je definisana u članu 4 stav 1 tačka 88 Regulative (EU) br. 575/2013;
 - 23) **ukupni bruto prihod** je godišnji prihod od poslovanja investicionog društva ostvaren u vezi s investicionim uslugama i aktivnostima koje je investiciono društvo ovlašćeno obavljati, uključujući prihod od kamata, akcija i drugih hartija od vrijednosti s fiksnim ili promjenjivim prinosom, od provizije i naknada, dobitaka i gubitaka koje investiciono društvo ostvari od svoje imovine kojom trguje, od imovine koju drži po fer vrijednosti ili od aktivnosti zaštite od rizika, ali isključujući svaki prihod koji nije povezan s obavljenim investicionim uslugama i aktivnostima;
 - 24) **knjiga trgovanja označava** sve pozicije u finansijskim instrumentima i robi koje investiciono društvo ima, bilo s namjerom trgovanja ili da bi se zaštitile pozicije s namjerom trgovanja;
 - 25) **pozicije s namjerom trgovanja** su:
 - a) vlasničke pozicije i pozicije koje proizlaze iz servisiranja klijenata i održavanja tržišta;
 - b) pozicije koje se namjeravaju ponovno prodati u kratkom roku;
 - c) pozicije s namjerom ostvarivanja stvarnih ili očekivanih kratkoročnih razlika u prodajnoj i kupovnoj cijeni ili od drugih promjena cijena ili kamatnih stopa;
 - 26) **matično investiciono društvo iz Unije** je investiciono društvo u državi članici koje je dio grupe investicionog društva i koje ima investiciono društvo ili finansijsku instituciju kao zavisno društvo ili koje ima učešće u takvom investicionom društvu ili finansijskoj instituciji i koje samo nije zavisno društvo nekog drugog investicionog društva koje je dobilo odobrenje za rad u bilo kojoj državi članici ili investicionog holdinga ili mješovitog finansijskog holdinga koji je osnovan u bilo kojoj državi članici;
 - 27) **matični investicioni holding iz Unije** je investicioni holding u državi članici koji je dio grupe investicionog društva i koji nije zavisno društvo investicionog društva koje je odobrenje za rad dobilo u bilo kojoj državi članici ili drugog investicionog holdinga u bilo kojoj državi članici;
 - 28) **matični mješoviti finansijski holding iz Unije** je matično društvo grupe investicionog društva koje je mješoviti finansijski holding;
 - 29) **usklađenost s kriterijumom kapitala grupe** znači usklađenost matičnog društva u grupi investicionog društva sa zahtjevima iz člana 8 Regulative (EU) 2019/2033;
 - 30) **nadzorni organ grupe** je nadležni organ odgovoran za nadzor usklađenosti matičnih investicionih društava iz Unije i investicionih društava pod kontrolom matičnih investicionih holdinga iz Unije ili matičnih mješovitih finansijskih holdinga iz Unije s kriterijumom kapitala grupe;
 - 31) **upravljački organ u nadzornoj funkciji** je upravljački organ u ulozi nadziranja i praćenja odluka uprave;
 - 32) **sistemski rizik** je rizik poremećaja u finansijskom sistemu koji bi mogao imati ozbiljne negativne posljedice za finansijski sistem i realnu ekonomiju;
- (2) Ostali pojmovi imaju isto značenje kao u zakonu.

II. POLITIKE I POSTUPCI ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA

Član 3

- (1) Investiciono društvo dužno je da uspostavi sistem upravljanja rizicima srazmjerno vrsti, obimu i složenosti investicionih usluga i aktivnosti koje pruža i obavlja, a najmanje mora uključivati:
- 1) upravljanja rizicima,
 - 2) strategije, politike, postupke i mjere upravljanja rizicima,
 - 3) organizacionu strukturu s definisanim ovlaštenjima i odgovornostima za upravljanje rizicima,
 - 4) proces djelotvoran sistem internih kontrola.
- (2) Investiciono društvo dužno je, srazmjerno složenosti, profilu rizičnosti, obimu poslovanja i toleranciji rizika koje je utvrdila uprava investicionog društva, da uspostavi, primjenjuje i redovno ažurira strategije, politike, procese i sisteme za utvrđivanje, mjerenje, upravljanje i praćenje u pogledu sljedećeg:
- 1) bitnih izvora i efekata rizika za klijente i bilo kakvog značajnog uticaja na regulatorni kapital, u mjeri u kojoj je to primjenjivo s obzirom na odredbe o zaštiti imovine klijenata iz člana 153 Zakona i, ako je primjenjivo, osiguranje od profesionalne odgovornosti;
 - 2) bitnih izvora i efekata rizika za tržište i bilo kakvog značajnog uticaja na regulatorni kapital;
 - 3) bitnih izvora i efekata rizika za investiciono društvo, posebno onih kojima se može smanjiti nivo dostupnog regulatornog kapitala;
 - 4) bitni izvori rizika za investiciono društvo iz tač. 1 do 3 ovog stava uključuju, ako je to relevantno, značajne promjene u knjigovodstvenoj vrijednosti imovine, uključujući sva potraživanja od vezanih zastupnika, propast klijenta ili druge ugovorne strane, pozicije u finansijskim instrumentima, strane valute i robu i obaveze prema penzionim sistemima s utvrđenim naknadama;
 - 5) rizika likvidnosti tokom odgovarajućeg perioda, uključujući dnevno praćenje, kako bi se osiguralo da investiciono društvo održava odgovarajuće nivoe likvidnih sredstava, među ostalim u odnosu na rješavanje pitanja bitnih izvora rizika iz tač. 1 do 3 ovog stava.
- (3) Investiciono društvo dužno je da propiše, primjenjuje i redovno ažurira odgovarajuće, efikasne i sveobuhvatne strategije i politike upravljanja rizicima u svrhu utvrđivanja značajnih rizika povezanih s uslugama i aktivnostima, poslovnim procesima i sistemima investicionog društva i, kad je to moguće, utvrđivanja prihvatljivog stepena rizika.
- (4) Strategije upravljanja rizicima moraju da odražavaju osnovni odnos investicionog društva prema rizicima kojima je ili bi moglo biti izloženo u poslovanju radi sprječavanja nedosljednosti, nejasnoća i neuravnoteženosti pri upravljanju, a najmanje moraju da sadrže:
- 1) ciljeve i opšta načela prepoznavanja, preuzimanja i upravljanja rizicima,
 - 2) načela izvođenja postupka ocjenjivanja potrebnog internog kapitala.
- (5) Politike upravljanja rizicima moraju da omoguću realizaciju strategija upravljanja rizicima, a najmanje moraju da sadrže:
- 1) određivanje sklonosti preuzimanju rizika za pojedine rizike,
 - 2) metodologiju utvrđivanja i mjerenja odnosno procjenjivanja rizika kojima je investiciono društvo izloženo ili može biti izloženo u svom poslovanju,

- 3) postupke za ovladavanje i praćenje rizika,
 - 4) mjere u slučaju odstupanja od primjene usvojenih politika i postupaka,
 - 5) mjere u slučaju kriznih situacija,
 - 6) organizaciona pravila odvijanja procesa upravljanja rizicima, uključujući i njegov opis,
 - 7) pravila rada sistema internih kontrola,
 - 8) pravila sprovođenja postupka ocjenjivanja internog kapitala.
- (6) Investiciono društvo dužno je da na osnovu strategija i politika upravljanja rizicima i utvrđenog prihvatljivog stepena rizika donese efikasne postupke i mjere upravljanja rizicima.
- (7) Investiciono društvo dužno je da uspostavi proces upravljanja rizicima koji uključuje redovno i blagovremeno utvrđivanje, mjerenje, odnosno procjenjivanje, ovladavanje i praćenje rizika, uključujući izvještavanje o rizicima kojima je investiciono društvo izloženo ili bi moglo biti izloženo u svom poslovanju.
- (8) Investiciono društvo dužno je da prati i ocjenjuje primjerenost, sveobuhvatnost i efikasnost donesenih strategija, politika i postupaka upravljanja rizicima kao i primjerenost i efikasnost predviđenih mjera u svrhu otklanjanja mogućih nedostataka u strategijama, politikama i postupcima upravljanja rizicima, uključujući i propuste relevantnih lica.
- (9) Investiciono društvo dužno je da jasno odredi kriterijume za odlučivanje i postupke za ovladavanje rizicima uzimajući u obzir postojeći i željeni profil rizičnosti kao i sklonost ka preuzimanju rizika.

Kontinuirana procjena

Član 4

- (1) Investiciono društvo koje ne ispunjava uslove za malo i nepovezano investiciono društvo mora da ima uspostavljene dobre, efikasne i sveobuhvatne aranžmane, strategije i postupke za kontinuiranu procjenu i održavanje iznosa, vrsta i raspodjele internog kapitala i likvidne imovine koje smatra adekvatnim za pokrivanje prirode i nivoa rizika koje investiciono društvo može da predstavlja za druge i kojima je ono samo izloženo ili bi moglo biti izloženo.
- (2) Investiciono društvo dužno je da na osnovu strategija i politika upravljanja rizicima srazmjerno vrsti, obimu i složenosti poslovanja kao i vrsti i obimu investicionih usluga i aktivnosti koje društvo pruža i obavlja, uspostavi postupak ocjenjivanja internog kapitala koji obuhvata sljedeće:
- 1) utvrđivanje rizika,
 - 2) mjerenje ili procjenu pojedinog rizika i određivanje pripadajućih iznosa internih kapitalnih zahtjeva,
 - 3) određivanje ukupnog internog kapitala,
 - 4) usklađivanje potrebnog regulatornog kapitala i potrebnog internog kapitala.
- (3) Utvrđivanje svih rizika i određivanje njihovog značaja zasniva se na sveobuhvatnoj procjeni rizika kojima je investiciono društvo izloženo ili bi moglo biti izloženo, a koji su svojstveni vrsti, obimu i složenosti investicionih usluga i aktivnosti koje investiciono društvo pruža i obavlja, a postupak utvrđivanja rizika uključuje i procjenu finansijskog stanja investicionog društva i okruženja u kojem posluje kao i da obuhvati buduća kretanja i promjene.
- (4) Investiciono društvo dužno je da pri određivanju potrebnog internog kapitala, uvažavajući raspoloživost internog kapitala, definiše interne ciljeve u uslovima redovnog poslovanja i u uslovima vanrednih okolnosti, kao i da odredi kojom kategorijom kapitala će pokrivati potrebni interni kapital.
- (5) Investiciono društvo dužno je da uskladi potrebni interni kapital i regulatorni kapital i da navede njihove sličnosti i razlike, a ako se postupkom ocjenjivanja internog kapitala utvrdi da je iznos potrebnog internog kapitala manji od minimalnog iznosa regulatornog kapitala iz člana 246 Zakona, investiciono društvo dužno je da održava iznos kapitala veći ili jednak kapitalnim zahtjevima u skladu s odredbama člana 246 Zakona.
- (6) Investiciono društvo dužno je da formalizuje, dokumentuje i redovno provjerava postupak ocjenjivanja internog kapitala koji mora biti sastavni dio sistema upravljanja investicionim društvom i dužno je da najmanje jednom godišnje sprovede ocjenu prikladnosti postupka ocjenjivanja adekvatnosti internog kapitala.
- (7) Investiciono društvo dužno je da postupak ocjenjivanja internog kapitala i njegove raspodjele sprovodi najmanje jednom godišnje, a u slučaju značajnih promjena u toku godine i češće, i da o samom postupku ocjenjivanja internog kapitala obavijesti Komisiju na njen zahtjev.

III. UPRAVLJANJE LIKVIDNOSNIM RIZIKOM INVESTICIONOG DRUŠTVA

Minimalni zahtjevi za upravljanje likvidnosnim rizikom investicionog društva

Član 5

- (1) Uprava investicionog društva dužna je da donese strategiju, politike i ostale interne akte za upravljanje likvidnosnim rizikom koji će biti u skladu s profilom rizičnosti investicionog društva.
- (2) Strategija upravljanja likvidnosnim rizikom obuhvata minimalno ciljeve i osnovna načela preuzimanja rizika likvidnosti i upravljanja rizikom, dok nivo sklonosti za preuzimanje likvidnosnog rizika donosi uprava investicionog društva u sklopu poslovne strategije najmanje jednom godišnje.
- (2) Strategije, politike, postupci i sistemi iz stava 1 ovog člana smatraju se primjerenim ako:
- 1) su srazmjerni složenosti, profilu rizičnosti, obimu poslovanja i definisanoj toleranciji rizika investicionog društva,
 - 2) obezbjeđuju upravljanje likvidnosnim rizikom tokom odgovarajućih vremenskih perioda uključujući i na dnevnom nivou,
 - 3) odražavaju značaj investicionog društva u svakoj državi članici u kojoj posluje,
 - 4) su prilagođeni poslovnim linijama, valutama, filijalama i pravnim subjektima, i
 - 5) uključuju odgovarajuće mehanizme raspodjele troškova likvidnosti, koristi i rizika.
- (3) Politike i drugi interni akti investicionog društva za upravljanje likvidnosnim rizikom moraju minimalno da obuhvate:
- 1) politike i postupke kojima se uređuje uspostavljanje primjerenog i djelotvornog sistema internih kontrola,
 - 2) strukturu imovine kao i pretpostavke o likvidnosti i utrživosti imovine,
 - 3) sistem izvještavanja o likvidnosnom riziku,
 - 4) politike i postupke sa stranim valutama,
 - 5) mjerenje i praćenje neto novčanih tokova uključujući i dnevno upravljanje likvidnošću,
 - 6) prekogranično upravljanje likvidnošću, kao i upravljanje likvidnošću u različitim poslovnim linijama, filijalama i zavisnim društvima,
 - 7) gdje je primjenjivo, upravljanje likvidnošću unutar grupe investicionih društava,
 - 8) diversifikovanost i stabilnost izvora finansiranja, kao i dostupnost tržišta,
 - 9) testiranje otpornosti na stres i analizu različitih scenarija,
 - 10) planove oporavka likvidnosti i
 - 11) planove postupanja i finansiranja investicionog društva u kriznim situacijama.
- (4) U svrhu adekvatnog upravljanja likvidnosnim rizikom, investiciono društvo mora da primjenjuje aktivnu politiku upravljanja imovinom/likvidnim sredstvima što uključuje stalno nadziranje i usklađivanje finansijskih i novčanih tokova, a u cilju prepoznavanja izloženosti likvidnosnom riziku.

Postupak upravljanja likvidnosnim rizikom

Član 6

Postupak upravljanja likvidnosnim rizikom mora da sadrži sljedeće mjere:

- 1) praćenje kretanja imovine i vanbilančnih stavki investicionog društva kao i ostalih relevantnih pretpostavki tako da se osigura njihova primjerenost aktivnostima investicionog društva i tržišnim okolnostima,
- 2) procedure za postupanje uprave i višeg rukovodstva u slučajevima određenih nepovoljnih rezultata testiranja otpornosti na stres,
- 3) razmatranje različitih mogućnosti odnosno instrumenata smanjenja rizika likvidnosti, uključujući sisteme limita i zaštitne slojeve likvidnosti, kako bi investiciono društvo bilo u mogućnosti da izdrži veliki broj različitih stresnih događaja i
- 4) osiguranje diversifikovane strukture finansiranja i pristupa izvorima finansiranja.

Sistem izvještavanja

Član 7

(1) Investiciono društvo dužno je da uspostavi odgovarajući sistem izvještavanja koji će, zavisno od vrste, obima i složenosti poslovanja investicionog društva, biti prihvatljiv za utvrđivanje, mjerenje odnosno procjenjivanje, ovladavanje, praćenje i izvještavanje o likvidnosnom riziku.

(2) Sistem izvještavanja mora da omogućiti blagovremeno i relevantno informisanje uprave o likvidnosti investicionog društva, praćenje poštovanja donesenih politika i internih akata kao i praćenje pozicije likvidnosti u domaćoj i stranim valutama i praćenje rezultata testiranja otpornosti na stres.

Testiranje otpornosti na stres

Član 8

(1) Investiciono društvo dužno je da u politikama upravljanja rizikom likvidnosti definiše testiranje otpornosti na stres (analize scenarija i analize osjetljivosti) na način da:

- 1) propiše i donese postupke za sprovođenje i analizu različitih testiranja otpornosti na stres, kao i učestalost sprovođenja (najmanje jednom godišnje), uzimajući u obzir scenarije odnosno faktore specifične za investiciono društvo (interne), tržišne scenarije odnosno faktore (vanjske) i kombinovane alternativne scenarije,
 - 2) propiše sprovođenje testiranja likvidnosti zavisno od okolnosti i intenziteta: od uobičajenih (predvidivih ili normalnih) okolnosti do neuobičajenih (ekstremnih) okolnosti,
 - 3) propiše model sprovođenja testiranja za kraći i za duži period stresnih okolnosti,
 - 4) omogući upravi, višem rukovodstvu i, kada je to primjereno, nadzornoj funkciji investicionog društva analizu rezultata testiranja,
 - 5) propiše procedure za postupke koji bi se trebali preduzeti u slučajevima određenih nepovoljnih rezultata testiranja otpornosti na stres,
 - 6) utvrdi raspored testiranja otpornosti na stres prilikom planiranja za iduću kalendarsku godinu kao i da osigura izvještavanje uprave investicionog društva o rezultatima planiranih i realizovanih ispitivanja na godišnjem nivou i
 - 7) predvidi alternativne scenarije za pozicije likvidnosti i instrumente za smanjenje rizika likvidnosti, kao i da najmanje jednom godišnje preispita pretpostavke na kojima se temelje odluke o izvorima finansiranja.
- (2) Rezultati testiranja otpornosti na stres osnova su za preduzimanje korektivnih mjera ili aktivnosti za ublažavanje izloženosti investicionog društva, osiguranje zaštitnih slojeva likvidnosti i prilagođavanje profila likvidnosti investicionog društva njegovoj toleranciji na rizik.
- (3) Investiciono društvo dužno je da koristi rezultate testiranja otpornosti na stres, a naročito alternativne scenarije iz stava 1 tačka 7 ovog člana prilikom prilagođavanja strategije upravljanja likvidnosnim rizikom, donošenju politika, određivanju limita, zauzimanju pozicija likvidnosti kao i pri donošenju efikasnih planova postupanja u kriznim situacijama i planova oporavka likvidnosti.
- (4) Plan oporavka likvidnosti mora da sadrži odgovarajuće strategije i primjerene mjere za sprovođenje i rješavanje mogućih manjkova likvidnosti, uključujući manjkove likvidnosti u odnosu na filijale s poslovnim sjedištem u drugoj državi članici.
- (5) Investiciono društvo dužno je da najmanje jednom godišnje testira planove oporavka likvidnosti i ažurira ih na osnovu rezultata dobijenih testiranjem otpornosti na stres na osnovu stava 1 ovog člana.

IV. KAPITAL

Regulatorni kapital i sastav regulatornog kapitala

Član 9

(1) Investiciona društva moraju imati regulatorni kapital koji se sastoji od zbira njihovog redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala i u svakom trenutku moraju da ispunjavaju sve sljedeće uslove:

1)

$$\frac{\text{redovni osnovni kapital}}{D} \geq 56\%$$

2)

$$\frac{\text{redovni osnovni kapital} + \text{dodatni osnovni kapital}}{D} \geq 75\%$$

3)

$$\frac{\text{redovni osnovni kapital} + \text{dodatni osnovni kapital} + \text{dopunski kapital}}{D} \geq 100\%$$

(2) redovni osnovni kapital utvrđuje se u skladu s ovim Pravilima, a sastoji se od stavki redovnog osnovnog kapitala nakon sprovođenja prilagođavanja koje zahtijevaju čl. 14 do 17 ovih Pravila, odbitaka u skladu s članom 18 ovih Pravila kao i izuzeća i alternativa iz člana 54 ovih Pravila;

(3) dodatni osnovni kapital utvrđuje se u skladu s ovim Pravilima, a sastoji se od stavki dodatnog osnovnog kapitala nakon odbitka stavki iz člana 35 ovih Pravila i primjene člana 54 ovih Pravila;

(4) dopunski kapital utvrđuje se u skladu s ovim Pravilima, a sastoji se od stavki dopunskog kapitala nakon odbitaka iz člana 43 ovih Pravila i primjene člana 54 ovih Pravila;

(5) D kako je definisan u članu 57 ovih Pravila.

(6) Odstupajući od stava 1 ovog člana, ulaganja u instrumente regulatornog kapitala subjekta finansijskog sektora u okviru grupe investicionog društva ne odbijaju se za potrebe izračuna regulatornog kapitala bilo kojeg investicionog društva u grupi na pojedinačnoj osnovi, pod uslovom da su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) nema postojeće ili predviđene značajne, praktične ili pravne prepreke za matično društvo u vezi s promptnim prenosom kapitala ili otplatom obaveza;
- 2) subjekt finansijskog sektora obuhvaćen je postupcima procjene rizika, mjerenja i kontrole koje sprovodi matično društvo;
- 3) nadležni organi koriste se odstupanjem predviđenim članom 8 IFR.

Redovni osnovni kapital i stavke redovnog osnovnog kapitala

Član 10

- (1) Stavke redovnog osnovnog kapitala investicionih društava sastoje se od sljedećeg:
 - 1) instrumenata kapitala, ako su ispunjeni uslovi iz člana 11 ovih Pravila;
 - 2) računa premija na akcije koji se odnose na instrumente iz tačke 1 ovog stava;
 - 3) zadržane dobiti;
 - 4) akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti;
 - 5) ostalih rezervi;
 - 6) rezervi za opšte bankovne rizike.
- (2) Stavke iz tač. od 3 do 6 stav 1 ovog člana priznaju se kao redovni osnovni kapital samo ako su dostupne za neograničenu i trenutnu upotrebu kako bi se pokrili rizici ili gubici čim nastanu.
- (3) Za potrebe stava 1 tačka 3 ovog člana samo uz prethodno odobrenje Komisije investiciono društvo može uključiti dobit tekuće godine ostvarenu tokom poslovne godine ili dobit tekuće godine ostvarenu na kraju poslovne godine u redovni osnovni kapital prije nego što investiciono društvo donese formalnu odluku kojom se potvrđuje konačna godišnja dobit ili gubitak investiciona društva.
- (4) Komisija će izdati odobrenje iz stava 3 ovog člana ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
 - 1) tu je dobit provjerio ovlašćeni revizor;
 - 2) investiciono društvo je dokazalo Komisiji da je iznos te dobiti umanjen za sve predviđive troškove ili dividende.
- (5) Provjera dobiti tekuće godine ostvarene tokom poslovne godine ili dobiti tekuće godine ostvarene na kraju poslovne godine podrazumijeva da investiciona društva moraju pružiti odgovarajući nivo sigurnosti da je ta dobit procijenjena u skladu s načelima navedenim u primjenjivom računovodstvenom okviru.
- (6) Komisija procjenjuje ispunjavaju li izdanja instrumenata kapitala kriterijume navedene u članu 11 ovih Pravila, a investiciona društva raspoređuju izdanja instrumenata kapitala kao instrumente redovnog osnovnog kapitala tek nakon što dobiju odobrenje nadležnih organa.
- (7) Izuzetno od stava 6 ovog člana, investiciona društva mogu kao instrumente redovnog osnovnog kapitala rasporediti naknadna izdanja oblika instrumenata redovnog osnovnog kapitala za koje su one već dobila odobrenje, ako su ispunjena oba sljedeća uslova:
 - 1) odredbe kojima se uređuju ta naknadna izdanja uglavnom su jednaka onim odredbama kojima se uređuju ona izdanja za koja su investiciona društva već dobila odobrenje;
 - 2) investiciona društva su obavijestila Komisiju o tim naknadnim izdanjima dovoljno prije nego što su ti instrumenti raspoređeni kao instrumenti redovnog osnovnog kapitala.

Instrumenti redovnog osnovnog kapitala

Član 11

- (1) Instrumenti kapitala ispunjavaju uslove za instrumente redovnog osnovnog kapitala samo ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
 - 1) investiciono društvo izdaje instrumente neposredno, uz prethodnu saglasnost vlasnika;
 - 2) instrumenti su u potpunosti plaćeni, a sticanje vlasništva nad tim instrumentima ne finansira investiciono društvo neposredno ili posredno;
 - 3) instrumenti ispunjavaju sve sljedeće uslove u vezi s njihovim raspoređivanjem:
 - a) ispunjavaju uslove za kapital u smislu računovodstvenih propisa;
 - b) raspoređuju se kao kapital u smislu primjenjivog računovodstvenog okvira;
 - c) raspoređuju se kao kapital u svrhu utvrđivanja bilansne insolventnosti, ako je to primjenjivo u skladu s nacionalnim pravom koje uređuje insolventnost;
 - 4) instrumenti su jasno i odvojeno prikazani u bilansima u finansijskim izvještajima investicionog društva;
 - 5) instrumenti su bez dospjeća;
 - 6) glavnica instrumenata ne smije se smanjiti ili otplatiti, osim u jednom od sljedeća dva slučaja:
 - a) likvidacije investicionog društva;
 - b) diskrecionog otkupa instrumenata ili drugih diskrecijskih načina smanjenja kapitala, ako je investiciono društvo dobilo prethodno odobrenje Komisije u skladu sa članom 51 ovih Pravila;
 - 7) odredbe kojima se uređuju instrumenti ne navode izričito ili implicitno da bi se glavnica instrumenata smanjila ili otplatila ili da bi se mogla smanjiti ili otplatiti osim u slučaju likvidacije investicionog društva i investiciono društvo ne daje takve navode na drugi način prije izdavanja instrumenata ili prilikom njihovog izdavanja;
 - 8) instrumenti ispunjavaju sljedeće uslove u vezi s raspodjelom:
 - a) ne postoji povlašćeni tretman raspodjele u vezi s redoslijedom isplate raspodjela, uključujući i u odnosu na druge instrumente redovnog osnovnog kapitala, a uslovi koji se primjenjuju u vezi s instrumentima ne daju povlašćena prava za isplatu raspodjela;
 - b) raspodjele se imaocima instrumenata mogu isplatiti samo iz stavki raspoloživih za raspodjelu;
 - c) uslovi koji se primjenjuju u vezi s instrumentima ne uključuju gornju granicu ili drugu vrstu ograničenja maksimalnog nivoa raspodjele,
 - d) nio raspodjele nije određen na osnovu iznosa za koji su instrumenti kupljeni pri izdavanju,
 - e) uslovi koji se primjenjuju u vezi s instrumentima ne uključuju obavezu investicionog društva da isplati raspodjele njihovim imaocima, a investiciono društvo nije ni na koji drugi način podložno takvoj obavezi;
 - f) neispлаćivanje raspodjele ne predstavlja slučaj nastanka statusa neispunavanja obaveza investicionog društva;
 - g) otkaz raspodjela instituciji ne nameće ograničenja;
 - 9) u odnosu na sve instrumente kapitala koje izdaje investiciono društvo, instrumenti apsorbuju prvi i srazmjerno najveći udio nastalih gubitaka, a svaki instrument apsorbuje gubitke u istoj mjeri kao i svi drugi instrumenti redovnog osnovnog kapitala;
 - 10) instrumenti su podređeni u odnosu na sva druga potraživanja u slučaju insolventnosti ili likvidacije investicionog društva;
 - 11) instrumenti svojim vlasnicima daju pravo na potraživanje preostale imovine investicionog društva, koja je u slučaju likvidacije investicionog društva i nakon isplate svih nadređenih potraživanja srazmjerna iznosu takvih izdatih instrumenata i nije fiksna ili podložna gornjoj granici;
 - 12) instrumenti nisu ni osigurani niti pokriveni jamstvom koje poboljšava podređeni status potraživanja od strane bilo kojeg od sljedećih:
 - a) investiciona društva ili njegovih zavisnih društava;

- b) matičnog društva investicionog društva ili njegovih zavisnih društava;
 - c) matičnog finansijskog holdinga ili njegovih zavisnih društava;
 - d) mješovitog holdinga ili njegovih zavisnih društava;
 - e) mješovitog finansijskog holdinga ili njegovih zavisnih društava;
 - f) bilo kojeg društva koje je usko povezano sa subjektima iz podtač. a do e ove tačke;
- 13) instrumenti nisu podložni nikakvim ugovornim ili drugim sporazumima kojima se poboljšava podređeni status potraživanja na osnovu instrumenata u slučaju insolventnosti ili likvidacije.
- (2) Uslov iz tačke 10 stav 1 ovoga člana je ispunjen nezavisno od toga što su instrumenti uključeni u dodatni osnovni kapital ili dopunski kapital pod uslovom da su jednako rangirani.
- (3) Za potrebe tačke 2 stav 1 ovoga člana samo onaj dio instrumenta kapitala koji je u potpunosti plaćen prihvatljiv je kao instrument redovnog osnovnog kapitala.
- (4) Uslovi iz ovog člana stav 1 tačka 9 su ispunjeni nezavisno od trajnog smanjenju vrijednosti glavnice instrumenata dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala.
- (5) Uslov iz ovog člana stav 1 tačka 6 je ispunjen nezavisno od smanjenja glavnice instrumenta kapitala u sklopu sanacionog postupka ili zbog smanjenja vrijednosti instrumenata kapitala koje je zahtijevao sanacioni organ odgovoran za instituciju.
- (6) Uslov iz ovog člana stav 1 tačka 7 je ispunjen nezavisno od odredbi kojima se uređuje instrument kapitala i koje izričito ili implicitno navode da bi se glavnica instrumenta smanjila ili da bi se mogla smanjiti u sklopu sanacijskog postupka ili zbog smanjenja vrijednosti instrumenata kapitala koje je zahtijevao sanacioni organ odgovoran za instituciju.
- (7) Uslov iz ovog člana stav 1 tačka 8 podtačka c) ispunjen je nezavisno od toga što instrument predviđa isplatu uvećanog iznosa dividende, ako takva isplata ne dovodi do raspodjele koja bi uzrokovala nesrazmjerno opterećenje regulatornog kapitala..
- (8) Uslov iz ovog člana stav 1 tačka 8 podtačka e) smatraju se ispunjenim nezavisno od toga je li zavisno društvo predmet ugovora o prenosu dobiti i gubitka sa svojim matičnim društvom, prema kojem je zavisno društvo obavezno, nakon pripreme svojih godišnjih finansijskih izvještaja, prenijeti svoj godišnji rezultat matičnom društvu, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- 1) matično društvo posjeduje 90 % ili više glasačkih prava i kapitala zavisnog društva;
 - 2) matično društvo i zavisno društvo nalaze se u istoj državi članici;
 - 3) sporazum je sklopljen u zakonite svrhe oporezivanja;
 - 4) zavisno društvo tokom pripreme svojih godišnjih finansijskih izvještaja ima diskreciono pravo smanjiti iznos raspodjela tako da prije bilo kakvog plaćanja svojem matičnom društvu svu svoju dobit ili njen dio rasporedi u svoje rezerve ili rezerve za opšte bankovne rizike;
 - 5) matično društvo ugovorom je obavezano zavisnom društvu u potpunosti da nadoknadi sve njegove gubitke;
 - 6) na sporazum se primjenjuje rok za obavještenje u skladu s kojim se ugovor može raskinuti samo na kraju računovodstvene godine, s time da taj raskid proizvodi efekte s početkom sljedeće računovodstvene godine, čime se ne mijenja obaveza matičnog društva da zavisnom društvu u potpunosti nadoknadi sve gubitke nastale tokom tekuće računovodstvene godine.
- (9) Ako je Investiciono društvo sklopilo ugovor o prenosu dobiti i gubitka, ono o tome bez odlaganja obavještava Komisiju i šalje fotokopiju ugovora, i ujedno bez odlaganja obavještava Komisiju o bilo kakvim izmjenama ugovora o prenosu dobiti i gubitka i o njegovom raskidanju, dok investiciono društvo ne sklapa više od jednog ugovora o prenosu dobiti i gubitka.
- (10) Za potrebe ovog člana stav 1 tačka 8 podtačka a) razlike u raspodjelama odražavaju samo razlike u glasačkim pravima i s tim u vezi, veće raspodjele se primjenjuju samo na instrumente redovnog osnovnog kapitala s manjim glasačkim pravima ili bez glasačkih prava.

Posljedice prestanka ispunjavanja uslova za instrumente redovnog osnovnog kapitala

Član 12

U slučaju da instrument redovnog osnovnog kapitala prestane ispunjavati uslove iz člana 11 ovih Pravila, primjenjuje se sljedeće:

- 1) taj instrument odmah prestaje da ispunjava uslove za instrument redovnog osnovnog kapitala;
- 2) računi premija na akcije koji se odnose na taj instrument odmah prestaju da ispunjavaju uslove za stavke redovnog osnovnog kapitala.

Instrumenti kapitala koje upisuju organi javne vlasti u vanrednim situacijama

Član 13

U vanrednim situacijama Komisija može dopustiti investicionim društvima da uključuju u redovni osnovni kapital instrumente kapitala koji najmanje ispunjavaju uslove iz člana 11 stav 1 tač. 2 do 5 ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) instrumenti kapitala izdati su nakon 1. januara 2014.;
- 2) Komisija smatra instrumente kapitala državnom pomoći;
- 3) instrumenti kapitala izdati su u sklopu mjera dokapitalizacije u skladu s pravilima o državnoj pomoći koja su u to vrijeme bila na snazi;
- 4) instrumenti kapitala upisani su u cjelosti i u vlasništvu su države ili relevantnog organa javne vlasti ili subjekta u vlasništvu države;
- 5) instrumenti kapitala mogu da apsorbuju gubitke;
- 6) u slučaju likvidacije instrumenti kapitala svojim vlasnicima daju pravo na potraživanje preostale imovine investicionog društva nakon isplate svih nadređenih potraživanja;
- 7) postoje odgovarajući mehanizmi izlaska za državu ili, kada je to primjenjivo, relevantni organ javne vlasti ili subjekt u vlasništvu države;
- 8) Komisija je dala prethodno odobrenje i objavila svoju odluku i obrazloženje te odluke.

Sekuritizovana imovina

Član 14

Investiciono društvo iz bilo kojeg elementa regulatornog kapitala isključuje svako povećanje svog kapitala u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom koje proizlazi iz sekuritizovane imovine, uključujući sljedeće:

- 1) povećanje povezano s budućim maržnim prihodom na osnovu kojeg investiciono društvo ostvaruje dobitak od prodaje;
- 2) ako je investiciono društvo inicijator sekuritizacije, neto dobitke od kapitalizovanog budućeg prihoda od sekuritizovane imovine koji pružaju kreditno poboljšanje sekuritizacionim pozicijama.

Zaštita novčanih tokova i promjene vrijednosti sopstvenih obaveza

Član 15

(1) Investiciona društva ne uključuju sljedeće stavke u bilo koji element regulatornog kapitala:

- 1) rezerve iz fer vrednovanja koje se odnose na dobitke ili gubitke na osnovu zaštite novčanog toka finansijskih instrumenata koji se ne vrednuju po fer vrijednosti, uključujući očekivane novčane tokove;

- 2) dobitke ili gubitke po obavezama investiciona društva vrednovanim po fer vrijednosti nastale kao rezultat promjena kreditne sposobnosti samog investicionog društva;
 - 3) dobitke ili gubitke po obavezama iz izvedenica investicionog društva vrednovanim po fer vrijednosti, nastale kao rezultat promjena kreditnog rizika samog investicionog društva.
- (2) Za potrebe stava 1 tačka 3 ovog člana investiciona društva ne prebijaju dobitke ili gubitke, nastale vrednovanjem po fer vrijednosti, koji proizlaze iz kreditnog rizika samog investicionog društva s onima koji proizlaze iz kreditnog rizika njegove druge ugovorne strane.
- (3) Ne dovodeći u pitanje stav 1 tačku 2 ovog člana investiciona društva mogu uključiti iznos dobitaka ili gubitaka po svojim obavezama u regulatorni kapital ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
- 1) obaveze su u obliku pokrivenih obveznica;
 - 2) promjene vrijednosti imovine i obveza investicionog društva nastaju zbog istih promjena u kreditnoj sposobnosti samog investicionog društva;
 - 3) između vrijednosti obveznica iz tačke 1 ovog stava i vrijednosti imovine investicionog društva postoji uska veza;
 - 4) kredite osigurane nekretninama moguće je otkupiti otkupom obveznica kojima se finansiraju krediti osigurani nekretninama po tržišnoj ili nominalnoj vrijednosti.

Dotatna vrijednosna usklađenja i bonitetno vrednovanje

Član 16

- (1) Investiciona društva primjenjuju zahtjeve iz ovoga člana na svu svoju imovinu mjerenu po fer vrijednosti pri izračunu iznosa svog regulatornog kapitala i odbijaju od redovnog osnovnog kapitala iznos svih potrebnih dodatnih vrijednosnih usklađenja.
- (2) Sve pozicije iz knjige trgovanja i pozicije iz knjige pozicija kojima se ne trguje mjerene po fer vrijednosti podliježu standardima bonitetnog vrednovanja iz ovog člana, a investiciona društva posebno osiguravaju da se bonitetnim vrednovanjem njihovih pozicija iz knjige trgovanja postiže odgovarajući novu pouzdanosti u odnosu na dinamičnu prirodu pozicija iz knjige trgovanja i pozicija iz knjige pozicija kojima se ne trguje mjenjen po fer vrijednosti, zahtjeve za bonitetnu ispravnost kao i način postupanja i svrhu kapitalnih zahtjeva s obzirom na pozicije iz knjige trgovanja i pozicije iz knjige pozicija kojima se ne trguje mjerene po fer vrijednosti.
- (3) Investiciona društva uspostavljaju i održavaju odgovarajuće sisteme i kontrole koji omogućavaju razumne i pouzdane procijenjene vrijednosti a ti sistemi i kontrole uključuju najmanje sljedeće elemente:
- 1) dokumentovane politike i postupke za proces vrednovanja, uključujući jasno definisane odgovornosti različitih područja uključenih u određivanje vrednovanja, izvore tržišnih informacija i ocjenu njihove primjerenosti, smjernice za korišćenje interno procijenjenih parametara koji odražavaju pretpostavke investicionog društva o tome što će tržišni učesnici koristiti pri određivanju cijene pozicije, učestalost nezavisnog vrednovanja, vremenski okvir završnih cijena, postupke za prilagođavanje vrednovanja, verifikacijske postupke *ad hoc* i na kraju mjeseca;
 - 2) linije izvještavanja sektora zaduženog za proces vrednovanja koje su jasne i nezavisne o jedinici za trgovanje, koje isključivo završavaju kod upravljačkog organa.
- (4) Investiciona društva ponovno vrednuju pozicije iz knjige trgovanja po fer vrijednosti najmanje jedanput dnevno a promjene vrijednosti tih pozicija iskazuju se u računu dobiti i gubitka investicionog društva.
- (5) Investiciona društva svoje pozicije iz knjige trgovanja i pozicije iz knjige pozicija kojima se ne trguje mjerene po fer vrijednosti vrednuju po tržišnoj vrijednosti kad god je moguće, među ostalim i pri primjeni odgovarajućeg tretmana kapitala na te pozicije, dok se pri vrednovanju po tržišnoj vrijednosti investicionog društva upotrebljava razumnija od ponuđene i tražene cijene, osim ako investiciono društvo može završiti trgovanje po srednjoj tržišnoj cijeni.
- (6) Ako se investiciona društva koriste tim odstupanjem, one svakih šest mjeseci izvještavaju svoje nadležne organe o dotičnim pozicijama i dostavljaju dokaze o tome da mogu završiti trgovanje po srednjoj tržišnoj cijeni.
- (7) Ako vrednovanje po tržišnoj vrijednosti nije moguće, investiciona društva konzervativno vrednuju po modelu svoje pozicije i portfelje, među ostalim i onda kad izračunavaju kapitalne zahtjeve za pozicije iz knjige trgovanja i pozicije mjerene po fer vrijednosti iz knjige pozicija kojima se ne trguje.
- (8) Pri primjeni vrednovanja po modelu, investiciona društva moraju ispunjavati sljedeće zahtjeve:
- 1) više rukovodstvo upoznato je s elementima knjige trgovanja ili s drugim pozicijama po fer vrijednosti za koje se primjenjuje vrednovanje po modelu i razumije značenje neizvjesnosti koja na taj način nastaje pri izvještavanju o riziku/efektu poslovanja;
 - 2) investiciona društva usklađuju ulazne tržišne parametre s tržišnim cijenama ako je to moguće i učestalo procjenjuju primjerenost ulaznih tržišnih parametara za određenu poziciju koja se vrednuje, kao i parametre modela;
 - 3) ako su dostupne, investiciona društva upotrebljavaju metodologije vrednovanja koje predstavljaju prihvaćenu tržištu praksu za pojedine finansijske instrumente ili robu;
 - 4) ako investiciono društvo samo razvije model, on se mora zasnivati na primjerenim pretpostavkama koje su procijenili i ispitali odgovarajući kvalifikovani subjekti koji nisu učestvovali u razvoju modela;
 - 5) investiciona društva su dužna imati formalne postupke za kontrolu promjene i imati sigurnu kopiju modela te je povremeno upotrebljavati za provjeru vrednovanja;
 - 6) investiciona društva pri upravljanju rizikom moraju biti svjesne slabosti modela koje upotrebljavaju i znati kako ih na najbolji način uzeti u obzir kod rezultata vrednovanja; i
 - 7) modeli investicionog društva podliježu redovnim ocjenama s ciljem utvrđivanja tačnosti njihovog djelovanja, pri čemu te ocjene uključuju procjenu kontinuirane primjerenosti pretpostavki, analizu dobitaka i gubitaka u odnosu na faktore rizika i poređenje završnih vrijednosti s rezultatima modela.
- Za potrebe stava 8 tačka 4 ovog člana model mora biti razvijen ili odobren nezavisno o organizacionim jedinicama za trgovanje i mora biti nezavisno testiran, uključujući validaciju matematičkih izračuna, pretpostavki i programskog sprovođenja.
- (9) Uz dnevno vrednovanje po tržišnoj vrijednosti ili vrednovanje po modelu, investiciona društva su dužna da sprovede nezavisnu provjeru cijena, a provjeru tržišnih cijena i ulaznih parametara za model sprovodi lice ili jedinica koja je nezavisna od lica ili jedinica koje ostvaruju koristi od knjige trgovanja, najmanje jednom mjesečno ili češće, zavisno od prirode tržišne ili trgovačke aktivnosti a ako nezavisni izvori formiranja cijena nisu dostupni ili su subjektivni, može postojati potreba za primjenom razumnog postupanja, kao što je prilagođavanje vrednovanja.
- (10) Investiciona društva uspostavljaju i održavaju postupke za razmatranje prilagođavanja vrednovanja.
- (11) Investiciona društva formalno razmatraju prilagođavanja vrednovanja za: nerealizovane kreditne raspone, troškove zatvaranja pozicija, operativne rizike, neizvjesnost tržišnih cijena, ranije zatvaranje pozicija, troškove investiranja i finansiranja, buduće administrativne troškove i, prema potrebi, rizik modela.
- (12) Investiciona društva uspostavljaju i održavaju postupke za izračun prilagođavanja trenutnog vrednovanja manje likvidnih pozicija koje posebno mogu nastati kao posljedica događaja na tržištu ili okolnosti povezanih s institucijom kao što su koncentrisane pozicije i/ili pozicije kod kojih je premašen prvobitno predviđen period držanja a investiciona društva, ako je potrebno, takva prilagođavanja sprovede dodatno uz sve promjene vrijednosti pozicije za potrebe finansijskog izvještavanja i tako da ta prilagođavanja odražavaju nelikvidnost pozicije.
- (13) Prema postupcima iz stava 12 ovog člana investiciona društva razmatraju nekoliko faktora pri odlučivanju je li prilagođavanje vrednovanja manje likvidnih pozicija potrebno, a ti faktori uključuju sljedeće:
- 1) dodatno vrijeme koje je bilo potrebno za zaštitu pozicije ili od rizika unutar pozicije nakon perioda likvidnosti;

- 2) volatilitnost i prosječne razlike između ponuđene i tražene cijene;
 - 3) dostupnost tržišnih kotacija (broj i identitet održavaoca tržišta) kao i volatilitnost i prosjek trgovanog prometa, uključujući trgovane promete tokom perioda tržišnog šoka;
 - 4) koncentracije na tržištu;
 - 5) starenje pozicija;
 - 6) mjeru u kojoj se vrednovanje oslanja na vrednovanja po modelu;
 - 7) uticaj drugih rizika modela.
- (13) Kada se koriste vrednovanjem sprovedenim od strane trećeg lica ili vrednovanjem po modelu, investiciona društva sama procjenjuju hoće li primjenjivati prilagodavanje vrednovanja, i osim toga, investiciona društva razmatraju postojanje potrebe za prilagodavanjem za manje likvidne pozicije i redovno procjenjuju njihovu kontinuiranu primjerenost, i takođe procjenjuju potrebu za prilagodavanjem vrednovanja neizvjesnih ulaznih parametara koji se upotrebljavaju u modelu.
- (14) Kod kompleksnih proizvoda, uključujući izloženosti kod sekuritizacije i kreditne izvedenice na osnovu n-tog nastanka statusa neispunjavanja obaveza, investiciona društva procjenjuju potrebu za prilagodavanjem vrednovanja zbog rizika modela koji je povezan s mogućom neodgovarajućom metodologijom vrednovanja i rizika modela koji je povezan s korišćenjem interno procijenjenih (a time moguće i neodgovarajućih) kalibracijskih parametara u modelu za vrednovanje.

Nerealizovani dobitci i gubici mjereni po fer vrijednosti

Član 17

Osim u slučaju stavki iz člana 15 ovih Pravila, investiciona društva ne sprovode prilagodavanja s ciljem uklanjanja nerealizovanih dobitaka ili gubitaka po svojoj imovini ili obavezama mjenjenim po fer vrijednosti iz svog regulatornog kapitala.

Odbici od stavki redovnog osnovnog kapitala

Član 18

- (1) Investiciona društva od stavki redovnog osnovnog kapitala odbijaju sljedeće:
- 1) gubitke tekuće finansijske godine;
 - 2) nematerijalnu imovinu, uz izuzetak razumno vrednovane imovine u obliku softvera na čiju vrijednost sanacija, insolventnost ili likvidacija investicionog društva nemaju negativan uticaj;
 - 3) odloženu poresku imovinu koja zavisi od buduće profitabilnosti;
 - 4) za investiciona društva koje iznose izloženosti ponderisanih rizikom izračunavaju primjenom pristupa zasnovanog na internim rejting-sistemima (IRB pristup), IRB manjak, ako je to primjenjivo, koji se izračunava u skladu s članom 159 CRR;
 - 5) imovinu mirovinskog fonda pod pokroviteljstvom poslodavca u bilansima investicionog društva;
 - 6) neposredna, posredna i sintetska ulaganja investicionog društva u sopstvene instrumente redovnog osnovnog kapitala, uključujući sopstvene instrumente redovnog osnovnog kapitala za koje investiciono društvo ima stvarnu ili potencijalnu obavezu kupovine na osnovu postojeće ugovorne obaveze;
 - 7) neposredna, posredna i sintetska ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora, ako ti subjekti imaju s institucijom recipročno međusobno ulaganje za koje nadležni organ smatra da mu je cilj vještački povećati regulatorni kapital investicionog društva;
 - 8) primjenjivi iznos neposrednih, posrednih i sintetskih ulaganja investicionog društva u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora, ako investiciono društvo u tim subjektima ima značajno ulaganje;
 - 9) iznos stavki koje treba odbiti od stavki dodatnog osnovnog kapitala u skladu s članom 56 ovih Pravila koji premašuje stavke dodatnog osnovnog kapitala investicionog društva;
 - 10) iznos izloženosti sljedećih stavki kojima se dodjeljuje ponder rizika od 1 250 %, ako Investiciono društvo odbija taj iznos izloženosti od iznosa stavki redovnog osnovnog kapitala kao alternativu primjeni pondera rizika od 1 250 %:
 - a) kvalifikovano učešće van finansijskog sektora;
 - b) sekuritizacijske pozicije u skladu s članom 244. stavom (1) tačkom (b), članom 245. stavom (1) tačkom (b) CRR-a i članom 25(3) CRR-a ;
 - c) slobodne isporuke u skladu s članom 379 stav 3 CRR-a ;
 - d) pozicije u korpi za koje investiciono društvo ne može utvrditi ponder rizika prema IRB pristupu u skladu s članom 15(3) stavom 8 CRR-a;
 - e) izloženosti u obliku udjela ili dionica u subjektima za zajednička ulaganja kojima se dodjeljuje ponder rizika od 1 250 % u skladu s članom 13(2) stavom (2) drugim podstavom CRR-a;
 - 11) sve poreske troškove povezane sa stavkama redovnog osnovnog kapitala predvidevane u trenutku njihovog izračuna, osim ako investiciono društvo na odgovarajući način uskladi iznos stavki redovnog osnovnog kapitala u onoj mjeri u kojoj takvi poreski troškovi umanjuju iznos do kojeg se te stavke mogu primjenjivati za pokrivanje rizika ili gubitaka;
 - 12) primjenjivi iznos nedovoljnog pokrića za neprihodujuće izloženosti;
 - 13) za zajamčenu minimalnu vrijednost iz člana 13 stav 2 CRR-a bilo koji iznos za koji je sadašnja tržišna vrijednost udjela ili akcija u subjektima za zajednička ulaganja na kojoj se zasniva zajamčena minimalna vrijednost manja od sadašnje vrijednosti zajamčene minimalne vrijednosti i za koji investiciono društvo još nije priznalo smanjenje stavki redovnog osnovnog kapitala.
- (2) Isključivo za potrebe izračuna primjenjivog iznosa nedovoljnog pokrića za neprihodujuće izloženosti u skladu sa stavom 1 tačka 12 ovog člana, odstupajući od člana 29 ovih Pravila i nakon što je obaviješteno nadležni organ, primjenjivi iznos nedovoljnog pokrića za neprihodujuće izloženosti koje je kupila specijalizovana institucija za restrukturiranje duga jednak je nuli.
- (3) Odstupanje iz stava 2 ovog člana primjenjuje se na pojedinačnoj osnovi i, u slučaju grupa u kojima sve institucije ispunjavaju uslove za specijalizovanu instituciju za restrukturiranje duga, na konsolidovanoj osnovi.
- (4) Za potrebe ovog člana „specijalizovana institucija za restrukturiranje duga” je institucija koja je tokom prethodne finansijske godine na pojedinačnoj i na konsolidovanoj osnovi ispunjavala sve sljedeće uslove:
- 1) glavna djelatnost investicionog društva je kupovina i restrukturiranje neprihodujućih izloženosti kao i upravljanje njima u skladu s jasnim i efikasnim internim postupkom donošenja odluka koji sprovodi njen upravljački organ;
 - 2) računovodstvena vrijednost izmjerena ne uzimajući u obzir ispravke vrijednosti za kreditni rizik sopstvenih odobrenih kredita ne prelazi 15 % njene ukupne imovine;
 - 3) najmanje 5 % računovodstvene vrijednosti izmjerene ne uzimajući u obzir ispravke vrijednosti za kreditni rizik sopstvenih odobrenih kredita čini potpuno ili djelimično refinansiranje ili prilagodavanje relevantnih uslova kupljenih neprihodujućih izloženosti koje se smatraju mjerom restrukturiranja u skladu s članom 28 ovih Pravila;
 - 4) ukupna vrijednost imovine ne prelazi 20 milijardi EUR;

- 5) kontinuirano održava odnos neto stabilnih izvora finansiranja od najmanje 130 %;
- 6) depoziti po viđenju institucije ne prelaze 5 % ukupnih obaveza institucije.

Odbitak nematerijalne imovine

Član 19

Investiciona društva određuju iznos nematerijalne imovine koji se odbija u skladu sa sljedećim:

- 1) iznos koji se odbija umanjuje se za iznos povezane odložene poreske obaveze koji bi prestao postojati kad bi se nematerijalna imovina umanjila ili prestala priznavati u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom;
- 2) iznos koji se odbija uključuje *goodwill* koji je uključen u vrednovanje značajnih ulaganja investicionog društva;
- 3) iznos koji treba odbiti umanjuje se za iznos računovodstvene revalorizacije nematerijalne imovine zavisnih društava koja proizlazi iz konsolidacije zavisnih društava koja pripadaju licima koja nisu društva obuhvaćena konsolidacijom.

Odbitak odložene poreske imovine koja zavisi od buduće profitabilnosti

Član 20

(1) Investiciona društva određuju iznos odložene poreske imovine koja zavisi od buduće profitabilnosti koja zahtijeva odbitak u skladu sa ovim članom.

(2) Osim ako su ispunjeni uslovi iz stava 3 ovog člana, iznos odložene poreske imovine koja zavisi od buduće profitabilnosti izračunava se bez njegovog umanjenja za iznos povezanih odloženih poreskih obaveza investicionog društva.

(3) Iznos odložene poreske imovine koja zavisi od buduće profitabilnosti može se umanjiti za iznos povezanih odloženih poreskih obaveza investicionog društva ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) subjekt ima u skladu s mjerodavnim nacionalnim pravom pravno izvršivo pravo prebiti tu tekuću poresku imovinu s tekućim poreskim obavezama;
 - 2) odložena poreska imovina i odložene poreske obaveze odnose se na poreze koje utvrđuje isti poreski organ i u vezi s istim poreskim subjektom.
- (4) Povezane odložene poreske obaveze investicionog društva za potrebe stava 3 ovog člana ne smiju uključivati odložene poreske obaveze koje smanjuju iznos nematerijalne imovine ili imovinu penzionog fonda pod pokroviteljstvom poslodavca koji se moraju odbiti.
- (5) Iznos povezanih odloženih poreskih obaveza iz stava 4 ovog člana raspoređuje se na sljedeće:
- 1) odloženu poresku imovinu koja zavisi od buduće profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika;
 - 2) svu drugu odloženu poresku imovinu koja zavisi od buduće profitabilnosti.
- (6) Investiciona društva raspoređuju povezane odložene poreske obaveze prema udjelima koje stavke u tač. 1 i 2 stav 5 ovog člana čine u odloženoj poreskoj imovini koja zavisi od buduće profitabilnosti.

Odbitak negativnih iznosa koji proizlaze iz izračuna iznosa očekivanih gubitaka

Član 21

Iznos koji se odbija u skladu s članom 18 stav 1 tačka 4 ovih Pravila ne umanjuje se za iznos povećanja odložene poreske imovine koja zavisi od buduće profitabilnosti ili za druge dodatne poreske efekte do kojih bi moglo doći ako bi se rezervacije podigle na nivo očekivanih gubitaka.

Odbitak ulaganja u sopstvene instrumente redovnog osnovnog kapitala

Član 22

Za potrebe člana 18 stav 1 tačka 6 ovih Pravila investiciona društva izračunavaju ulaganja u sopstvene instrumente redovnog osnovnog kapitala na osnovu bruto dugih pozicija, uz sljedeće izuzetke:

- 1) investiciona društva mogu izračunati iznos ulaganja u sopstvene instrumente redovnog osnovnog kapitala na osnovu neto duge pozicije ako su ispunjena oba sljedeća uslova:
 - a) duge i kratke pozicije u istoj su odnosnoj izloženosti i kratke pozicije ne uključuju rizik druge ugovorne strane;
 - b) duge i kratke pozicije obje su u knjizi trgovanja ili su obje u knjizi pozicija kojima se ne trguje;
- 2) investiciona društva određuju iznos koji se odbija za neposredna, posredna i sintetska ulaganja u indeksne hartije od vrijednosti tako da izračunavaju odnosnu izloženost prema sopstvenim instrumentima redovnog osnovnog kapitala koji su uključeni u te indekse;
- 3) investiciona društva mogu netirati bruto duge pozicije u sopstvenim instrumentima redovnog osnovnog kapitala koje proizlaze iz ulaganja u indeksne hartije od vrijednosti s kratkim pozicijama u sopstvenim instrumentima redovnog osnovnog kapitala koje proizlaze iz kratkih pozicija u odnosnim indeksima, pa i onda kada te kratke pozicije uključuju rizik druge ugovorne strane, ako su ispunjena oba sljedeća uslova:
 - a) duge i kratke pozicije u istim su odnosnim indeksima;
 - b) duge i kratke pozicije obje su u knjizi trgovanja ili su obje u knjizi pozicija kojima se ne trguje.

Značajno ulaganje u subjekte finansijskog sektora

Član 23

U svrhu odbitka investiciono društvo ima značajno ulaganje u subjekte finansijskog sektora ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uslova:

- 1) investiciono društvo posjeduje više od 10 % instrumenata redovnog osnovnog kapitala koje je taj subjekt izdao;
- 2) investiciono društvo je usko povezana s tim subjektom i posjeduje instrumente redovnog osnovnog kapitala koje je taj subjekt izdao;
- 3) Investiciono društvo posjeduje instrumente redovnog osnovnog kapitala koje je taj subjekt izdao, pri čemu taj subjekt nije uključen u konsolidaciju u skladu s poglavljem 2 glave II dijela prvog CRR-a, ali je uključeno u istu računovodstvenu konsolidaciju kao i investiciono društvo za potrebe finansijskog izvještavanja u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom.

Odbitak ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora i kad investiciono društvo ima recipročno međusobno ulaganje kojem je cilj vještačko povećanje regulatornog kapitala

Član 24

Investiciona društva sprovode odbitke iz člana 18 stav 1 tač. 7, 8 i 9 ovih Pravila u skladu sa sljedećim:

- 1) ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala i ostale instrumente kapitala subjekata finansijskog sektora izračunavaju se na osnovu bruto dugih pozicija;
- 2) u svrhu odbitka stavke osiguranog osnovnog kapitala tretiraju se kao ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala.

Odbitak ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora

Član 25

Investiciona društva sprovode odbitke iz člana 18 stav 1 tač. 8 i 9 ovih Pravila u skladu sa sljedećim odredbama:

- 1) investiciona društva mogu izračunati neposredna, posredna i sintetska ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora na osnovu neto duge pozicije u istoj odnosnoj izloženosti ako su ispunjena oba sljedeća uslova:
 - a) datum dospjeća kratke pozicije jednak je datumu dospjeća duge pozicije ili je kasniji od njega ili je preostali rok do dospjeća kratke pozicije najmanje jedna godina;
 - b) duge i kratke pozicije obje su u knjizi trgovanja ili su obje u knjizi pozicija kojima se ne trguje;
- 2) investiciona društva određuju iznos koji se odbija za neposredna, posredna i sintetska ulaganja u indeksne hartije od vrijednosti tako da izračunavaju odnosnu izloženost prema instrumentima kapitala subjekata finansijskog sektora u tim indeksima.

Odbitak ulaganja u instrumente redovnog osnovnog kapitala kad investiciono društvo ima značajno ulaganje u subjekt finansijskog sektora

Član 26

Za potrebe člana 18 stav 1 tačka 8 ovih Pravila primjenjivi iznos koji se odbija od stavki redovnog osnovnog kapitala isključuje pozicije proizašle iz pružanja usluge sprovođenja ponude odnosno prodaje finansijskih instrumenata uz obavezu otkupa koje se drže najviše pet radnih dana i određuje se u skladu sa čl. 24 i 25 ovih Pravila.

Neprihodujuće izloženosti

Član 27

(1) Za potrebe člana 18 stav 1 tačka 12 ovih Pravila „izloženost” uključuje bilo koju od sljedećih stavki, pod uslovom da nisu uključene u knjigu trgovanja investiciona društva:

- 1) dužnički instrument, uključujući dužničku hartiju od vrijednosti, kredit, predzajam i depozit po viđenju;
- 2) preuzetu obavezu po kreditima, preuzeto finansijsko jamstvo ili bilo koju drugu preuzetu obavezu, nezavisno o tome je li opoziva ili neopoziva, osim neiskorišćenih kreditnih proizvoda koji se mogu bezuslovno otkazati u bilo kojem trenutku i bez najave ili koji omogućuju automatski otkaz zbog pogoršanja kreditne sposobnosti dužnika.
- (2) Za potrebe člana 18 stav 1 tačka 12 ovih Pravila vrijednost izloženosti dužničkog instrumenta jednaka je njegovoj računovodstvenoj vrijednosti izmjerenoj ne uzimajući u obzir specifične ispravke vrijednosti za kreditni rizik, dodatna vrijednosna usklađenja u skladu s članom 16 i ovih Pravila, iznose odbijene u skladu s članom 18 stav 1 tačka 12 ovih Pravila, ostala smanjenja regulatornog kapitala povezana s izloženosti ili djelimične otpise koje je investiciono društvo sprovelo od kada je izloženost posljednji put klasifikovana kao neprihodujuća.
- (3) Za potrebe člana 18 stav 1 tačka 12 ovih Pravila vrijednost izloženosti dužničkog instrumenta koji je otkupljen po cijeni nižoj od iznosa koji dužnik duuguje uključuje razliku između otkupne cijene i iznosa koji dužnik duuguje.
- (4) Za potrebe člana 18 stav 1 tačka 12 ovih Pravila vrijednost izloženosti preuzete obaveze po kreditima, preuzetog finansijskog jamstva ili bilo koje druge preuzete obaveze kako je navedeno u stavu 1) tačka 2 ovog člana jednaka je njenoj nominalnoj vrijednosti, koja čini najveću izloženost investicionog društva kreditnom riziku ne uzimajući u obzir nikakvu materijalnu ili nematerijalnu kreditnu zaštitu, a nominalna vrijednost preuzetih obaveza po kreditima jednaka je neiskorišćenom iznosu koji se investiciono društvo obvezalo pozajmiti, a nominalna vrijednost preuzetog finansijskog jamstva jednaka je najvećem iznosu koji bi subjekt morao platiti ako se aktivira jamstvo.
- (5) Nominalnom vrijednošću iz stava 4 ovog člana ne uzima se u obzir nikakav specifični ispravak vrijednosti za kreditni rizik, dodatna vrijednosna usklađenja u skladu sa članom 16 ovih Pravila, iznosi odbijeni u skladu sa članom 18 stav 1 tačka 12 ovih Pravila ili ostala smanjenja regulatornog kapitala povezana s izloženosti.
- (6) Za potrebe člana 18 stav 1 tačka 12 ovih Pravila sljedeće izloženosti klasifikuju se kao neprihodujuće:
 - 1) izloženost za koju se smatra da je nastao status neispunjavanja obaveza, za koji se smatra da je nastao ako je nastupio jedan od ili oba sljedeća uslova:
 - a) investiciono društvo smatra vjerovatnim da dužnik neće u cjelosti izmiriti svoje obaveze prema investicionom društvu, njegovom matičnom društvu ili bilo kojem od njegovih zavisnih društava ne uzimajući u obzir mogućnost naplate iz kolaterala;
 - b) dužnik više od 90 dana nije ispunio svoju dospjelu obavezu po bilo kojoj značajnoj kreditnoj obavezi prema investicionom društvu, njegovom matičnom društvu ili bilo kojem od njegovih zavisnih društava.
 - 2) izloženost koja se smatra izloženosti čija je vrijednost umanjena u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom;
 - 3) izloženost u probnom periodu u skladu sa stavom 7 ovog člana, ako su odobrene dodatne mjere restrukturiranja ili ako izloženost bude dospjela više od 30 dana;
 - 4) izloženost u obliku obaveze koja, u slučaju njenog povlačenja ili drugog korišćenja, vjerovatno ne bi bila u cjelosti otplaćena bez realizacije naplate iz kolaterala;
 - 5) izloženost u obliku finansijskog jamstva za koju je vjerovatno da bi primalac jamstva mogao aktivirati finansijsko jamstvo, između ostalog u slučaju kada odnosna izloženost koja je obuhvaćena jamstvom ispunjava kriterijume prema kojima se smatra neprihodujućom izloženosti.
- (7) Za potrebe tačke 1 stav 6 ovog člana ako investiciono društvo ima bilansne izloženosti prema dužniku koje su dospjele više od 90 dana i koje čine više od 20 % svih bilansnih izloženosti prema tom dužniku, smatra se da su sve bilansne i vanbilansne izloženosti prema tom dužniku neprihodujuće.
- (8) Izloženosti na koje se nije primijenila mjera restrukturiranja prestaju se klasifikovati kao neprihodujuće za potrebe člana 18 stav 1 tačka 12 ovih Pravila ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
 - 1) izloženost ispunjava izlazne kriterijume koje je investiciono društvo primijenilo za prestanak klasifikacije u kategoriju izloženosti s umanjenom vrijednošću u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom i klasifikacije u kategoriju sa statusom neispunjavanja obaveza u skladu sa stavom 3 tačka 1 ovog člana;
 - 2) položaj dužnika poboljšao se u tolikoj mjeri da je investiciono društvo uvjeren da će se vjerovatno izvršiti potpuna i blagovremena otplata;
 - 3) dužnik nema iznosa dospjelih više od 90 dana.
- (9) Klasifikacijom neprihodujuće izloženosti kao dugotrajne imovine namijenjene za prodaju u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom ne prestaje njena klasifikacija kao neprihodujuće izloženosti za potrebe člana 18 stav 1 tačka 12 ovih Pravila.
- (10) Neprihodujuće izloženosti koje podliježu mjerama restrukturiranja prestaju se klasifikovati kao neprihodujuće za potrebe člana 18 stav 1 tačka 12 ovih Pravila ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
 - 1) izloženosti su prestale biti u položaju koji bi doveo do njihove klasifikacije kao neprihodujuće izloženosti u skladu sa stavom 3 ovog člana;
 - 2) prošla je najmanje godina dana od datuma kada su odobrene mjere restrukturiranja i datuma kada su izloženosti klasifikovane kao neprihodujuće, zavisno od toga koji je datum kasniji;
 - 3) nakon primjene mjera restrukturiranja nema nepodmirenih dospjelih iznosa, a investiciono društvo je na osnovu analize finansijskog položaja dužnika uvjeren u vjerovatnost potpune i blagovremene otplate izloženosti.
- (11) Potpuna i blagovremena otplata može se smatrati vjerovatnom ako je dužnik izvršio redovne i blagovremene uplate iznosa koji odgovaraju bilo kojem od sljedećih iznosa:
 - 1) iznosu koji je bio dospio prije nego što je odobrena mjera restrukturiranja, ako je bilo iznosa koji su dospjeli;
 - 2) iznosu koji je otpisan u okviru odobrenih mjera restrukturiranja, ako nije bilo iznosa koji su dospjeli.

(12) Ako se neprihodujuća izloženost prestane klasifikovati kao neprihodujuća na osnovu stava 6 ovog člana, takva izloženost je u probnom periodu dok se ne ispune svi sljedeći uslovi:

- 1) prošle su najmanje dvije godine od datuma kada je izloženost koja podliježe mjerama restrukturiranja ponovno klasifikovana kao prihodujuća;
- 2) najmanje tokom jedne polovine perioda u kojem bi izloženost bila u probnom periodu izvršena su redovna i blagovremena plaćanja koja su dovela do plaćanja značajnog ukupnog iznosa glavnice ili kamata;
- 3) nijedna izloženost prema dužniku nije dospjela više od 30 dana.

Mjere restrukturiranja

Član 28

(1) „Mjera restrukturiranja” je ustupak investicionog društva prema dužniku koji ima poteškoća s ispunjavanjem svojih finansijskih obaveza ili je vjerovatno da će ih imati, a takođe ustupak može značiti gubitak za zajmodavca i odnosi se na bilo koju od sljedećih mjera:

- 1) izmjenu uslova dužničke obaveze, ako takva izmjena ne bi bila odobrena da dužnik nije imao poteškoća s ispunjavanjem svojih finansijskih obaveza;
- 2) potpuno ili djelimično refinansiranje dužničke obaveze, ako takvo refinansiranje ne bi bilo odobreno da dužnik nije imao poteškoća s ispunjavanjem svojih finansijskih obaveza.

(2) Mjerama restrukturiranja smatraju se najmanje sljedeće situacije:

- 1) novi uslovi ugovora povoljniji su za dužnika od prethodnih uslova ugovora, u slučaju kada dužnik ima poteškoća s ispunjavanjem svojih finansijskih obaveza ili će ih vjerovatno imati;
- 2) novi uslovi ugovora povoljniji su za dužnika od uslova ugovora koje je isto investiciono društvo ponudilo dužnicima sa sličnim profilom rizičnosti u isto vrijeme, u slučaju kada dužnik ima poteškoća s ispunjavanjem svojih finansijskih obaveza ili će ih vjerovatno imati;
- 3) izloženost na osnovu uslova prvobitnog ugovora klasifikovana je kao neprihodujuća prije izmjene uslova ugovora ili bi bila klasifikovana kao neprihodujuća da nije došlo do izmjene uslova ugovora;
- 4) posljedica mjere potpuno je ili djelimično poništenje dužničke obaveze;
- 5) investiciono društvo odobrava primjenu ugovornih odredaba koje dužniku pružaju mogućnost promjene uslova ugovora i izloženost je bila klasifikovana kao neprihodujuća prije primjene tih odredaba ili bi bila klasifikovana kao neprihodujuća da te odredbe nisu primijenjene;
- 6) u trenutku odobravanja duga ili neposredno prije ili nakon toga, dužnik je izvršio plaćanja glavnice ili kamata po drugoj dužničkoj obavezi prema istoj instituciji, koja je bila klasifikovana kao neprihodujuća izloženost ili bi bila klasifikovana kao neprihodujuća da ta plaćanja nisu izvršena;
- 7) izmjena uslova ugovora koja uključuje otplatu preuzimanjem kolaterala, ako takva izmjena predstavlja ustupak.

(3) Sljedeće okolnosti pokazatelji su da su možda donesene mjere restrukturiranja:

- 1) prvobitni je ugovor bio dospio više od 30 dana najmanje jedanput tokom tri mjeseca prije njegove izmjene ili bi bio dospio više od 30 dana da nije bilo izmjene;
- 2) u vrijeme kada je sklopio ugovor o kreditu, ili neposredno prije ili nakon toga, dužnik je izvršio plaćanje glavnice ili kamata po drugoj dužničkoj obavezi prema istoj instituciji koja je bila dospjela 30 dana najmanje jedanput tokom tri mjeseca prije odobravanja novog zaduženja;
- 3) investiciono društvo odobrava primjenu ugovornih odredaba koje dužniku pružaju mogućnost promjene uslova ugovora, a izloženost je dospjela 30 dana ili bi bila dospjela 30 dana da te odredbe nisu primijenjene.

(4) Za potrebe ovog člana poteškoće koje dužnik ima s ispunjavanjem svojih finansijskih obaveza procjenjuju se na nivou dužnika, uzimajući u obzir sva pravna lica u dužnikovoj grupi koja su obuhvaćena računovodstvenom konsolidacijom grupe i fizička lica koja kontrolišu tu grupu.

Odbitak za neprihodujuće izloženosti

Član 29

(1) Za potrebe člana 18 stav 1 tačka 12 ovih Pravila investiciona društva zasebno utvrđuju primjenjivi iznos nedovoljnog pokrivača za svaku neprihodujuću izloženost koji se odbija od stavki redovnog osnovnog kapitala tako što se iznos utvrđen u tački 2 ovog stava oduzima od iznosa utvrđenog u tački 1 ovog stava, ako iznos iz tačke 1 ovog stava prevazilazi iznos iz tačke 2 ovog stava:

- 1) zbir:
 - a) neosiguranog dijela svake neprihodujuće izloženosti, ako postoji, pomnožen s primjenjivim faktorom iz stava 2 ovog člana;
 - b) osiguranog dijela svake neprihodujuće izloženosti, ako postoji, pomnožen s primjenjivim faktorom iz stava 3 ovog člana ;
- 2) zbir sljedećih stavki pod uslovom da se odnose na istu neprihodujuću izloženost:
 - a) specifičnih ispravaka vrijednosti za kreditni rizik;
 - b) dodatnih vrijednosnih usklađenja u skladu s čl. 16 i 105 ovih Pravila;
 - c) ostalih smanjenja regulatornoga kapitala;
 - d) za investiciona društva koje izračunavaju iznose izloženosti ponderisane rizikom prema pristupu zasnovanom na internim rejting sistemima, apsolutnih vrijednosti iznosa odbijenih na osnovu člana 18 stav 1 tačka 12 ovih Pravila koji se odnose na neprihodujuće izloženosti, pri čemu se apsolutna vrijednost pripisiva svakoj neprihodujućoj izloženosti utvrđuje tako da se iznosi odbijeni na osnovu člana 18 stav 1 tačka 12 ovih Pravila pomnože s udjelom iznosa očekivanog gubitka za neprihodujuću izloženost u ukupnom iznosu očekivanog gubitka za izloženosti koje su u statusu neispunjavanja obaveza ili nisu u tom statusu, zavisno od toga šta je primjenjivo;
 - e) kada je neprihodujuća izloženost otkupljena po cijeni nižoj od iznosa koji dužnik duguje, razlike između otkupne cijene i iznosa koji dužnik duguje;
 - f) iznosa koje je investiciono društvo otpisalo od kada je izloženost klasifikovana kao neprihodujuća.

(2) Osigurani dio neprihodujuće izloženosti dio je izloženosti za koji se za potrebe izračuna zahtjeva regulatornog kapitala smatra da je obuhvaćen materijalnom kreditnom zaštitom ili nematerijalnom kreditnom zaštitom ili da je u cjelosti i potpuno osiguran hipotekama.

(3) Neosigurani dio neprihodujuće izloženosti odgovara razlici, ako postoji, između vrijednosti izloženosti kako je navedena u članu 27 stav 1 ovih Pravila i osiguranog dijela izloženosti, ako postoji.

(4) Za potrebe stava 1 tačka 1 podtačka a ovog člana primjenjuju se sljedeći faktori:

- 1) 0,35 za neosigurani dio neprihodujuće izloženosti koji se primjenjuje u periodu između prvog i posljednjeg dana treće godine nakon što je izloženost klasifikovana kao neprihodujuća;
 - 2) 1 za neosigurani dio neprihodujuće izloženosti koji se primjenjuje od prvog dana četvrtе godine nakon što je izloženost klasifikovana kao neprihodujuća.
- (5) Za potrebe stava 1 tačka 1 podtačka b ovog člana primjenjuju se sljedeći faktori:
- 1) 0,25 za osigurani dio neprihodujuće izloženosti koji se primjenjuje u periodu između prvog i posljednjeg dana četvrtе godine nakon što je izloženost klasifikovana kao neprihodujuća;
 - 2) 0,35 za osigurani dio neprihodujuće izloženosti koji se primjenjuje u periodu između prvog i posljednjeg dana pete godine nakon što je izloženost klasifikovana kao neprihodujuća;

- 3) 0,55 za osigurani dio neprihodujuće izloženosti koji se primjenjuje u periodu između prvog i posljednjeg dana šeste godine nakon što je izloženost klasifikovana kao neprihodujuća;
 - 4) 0,70 za dio neprihodujuće izloženosti koji je osiguran nekretninama u skladu s dijelom trećim glavom II CRR-a ili koji je stambeni kredit za koji jamči priznati pružalac zaštite, a koji se primjenjuje u periodu između prvog i posljednjeg dana sedme godine nakon što je izloženost klasifikovana kao neprihodujuća;
 - 5) 0,80 za dio neprihodujuće izloženosti koji je osiguran drugom materijalnom ili nematerijalnom kreditnom zaštitom koji se primjenjuje u periodu između prvog i posljednjeg dana sedme godine nakon što je izloženost klasifikovana kao neprihodujuća;
 - 6) 0,80 za dio neprihodujuće izloženosti koji je osiguran nekretninama u skladu s dijelom trećim glavom II CRR-a ili koji je stambeni kredit za koji jamči priznati pružalac zaštite, a koji se primjenjuje u periodu između prvog i posljednjeg dana osme godine nakon što je izloženost klasifikovana kao neprihodujuća;
 - 7) 1 za dio neprihodujuće izloženosti koji je osiguran drugom materijalnom ili nematerijalnom kreditnom zaštitom u skladu s dijelom trećim glavom II CRR-a koji se primjenjuje od prvog dana osme godine nakon što je izloženost klasifikovana kao neprihodujuća;
 - 8) 0,85 za dio neprihodujuće izloženosti koji je osiguran nekretninama u skladu s dijelom trećim glavom II CRR-a ili koji je stambeni kredit za koji jamči priznati pružalac zaštite a koji se primjenjuje u periodu između prvog i posljednjeg dana devete godine nakon što je izloženost klasifikovana kao neprihodujuća;
 - 9) 1 za dio neprihodujuće izloženosti koji je osiguran nekretninama ili koji je stambeni kredit za koji jamči priznati pružalac zaštite, a koji se primjenjuje od prvog dana desete godine nakon što je izloženost klasifikovana kao neprihodujuća.
- (6) Sljedeći faktori primjenjuju se na dio neprihodujuće izloženosti za koji jamstvo ili protivjamstvo pruža priznati pružalac zaštite, ako bi neosiguranim izloženostima u skladu s dijelom trećim glavom II poglavljem 2 CRR-a bio dodijeljen ponder rizika od 0 %:
- 1) 0 za osigurani dio neprihodujuće izloženosti koji se primjenjuje u periodu koje počinje godinu dana nakon što je izloženost klasifikovana kao neprihodujuća i završava sedam godina nakon što je izloženost klasifikovana kao neprihodujuća; i
 - 2) 1 za osigurani dio neprihodujuće izloženosti koji se primjenjuje od prvog dana osme godine nakon što je izloženost klasifikovana kao neprihodujuća, osim ako je priznati pružalac zaštite pristao ispuniti sve dužnikove obaveze plaćanja prema instituciji u cjelosti i u skladu s izvorno ugovorenim rokovima za ugovorna plaćanja, u kojem se slučaju primjenjuje faktor 0 za osigurani dio neprihodujuće izloženosti.
- (7) Zahtjevi utvrđeni u ovom članu ne primjenjuju se na dio neprihodujuće izloženosti za koji jamči ili koji osigurava službena agencija za kreditiranje izvoza.
- (8) Ako je za izloženost u periodu koje počinje godinu dana nakon što je klasifikovana kao neprihodujuća i završava dvije godine nakon što je klasifikovana kao neprihodujuća odobrena mjera restrukturiranja, faktor koji je primjenjiv u skladu sa stavom 2 ovog člana na datum kada je mjera restrukturiranja odobrena primjenjiv je i tokom dodatnog perioda od godine dana.
- (9) Ako je za izloženost u periodu koje počinje dvije godine nakon što je klasifikovana kao neprihodujuća i završava šest godina nakon što je klasifikovana kao neprihodujuća odobrena mjera restrukturiranja, faktor koji je primjenjiv u skladu sa stavom 3 ovog člana na datum kada je mjera restrukturiranja odobrena primjenjiv je i tokom dodatnog perioda od godine dana, i primjenjuje se samo u odnosu na prvu mjeru restrukturiranja koja je odobrena otkad je izloženost klasifikovana kao neprihodujuća.

V. STAVKE I INSTRUMENTI DODATNOG OSNOVNOG KAPITALA

Stavke dodatnog osnovnog kapitala

Član 30

- (1) Stavke dodatnog osnovnog kapitala sastoje se od sljedećeg:
- 1) instrumenata kapitala, ako su ispunjeni uslovi iz člana 31 stav 1 ovih Pravila;
 - 2) računa premija na akcije koji se odnose na instrumente iz tačke 1 ovog stava.
- (2) Instrumenti iz tačke 1 stav 1 ovog člana ne ispunjavaju uslove za stavke redovnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala.

Instrumenti dodatnog osnovnog kapitala

Član 31

Instrumenti kapitala ispunjavaju uslove za instrumente dodatnog osnovnog kapitala samo ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- 1) instrumente je neposredno izdalo investiciono društvo i plaćeni su u potpunosti;
- 2) instrumenti nisu u vlasništvu nijednog od sljedećih lica:
 - a) investicionog društva ili njegovog zavisnog društva;
 - b) društvo u kojem investiciono društvo ima učešće u obliku vlasništva, neposrednog ili putem kontrole, nad 20 % ili više glasačkih prava ili kapitala tog društva;
- 3) sticanje vlasništva nad instrumentima ne finansira investiciono društvo posredno ili neposredno;
- 4) instrumenti su podređeni u odnosu na instrumente dopunskog kapitala u slučaju insolventnosti investiciona društva;
- 5) instrumenti nisu ni osigurani niti pokriveni jamstvom koje poboljšava podređeni status potraživanja od strane bilo kojeg od sljedećih:
 - a) investicionog društva ili njegovih zavisnih društava;
 - b) matičnog društva investicionog društva ili njegovih zavisnih društava;
 - c) matičnog finansijskog holdinga ili njegovih zavisnih društava;
 - d) mješovitog holdinga ili njegovih zavisnih društava;
 - e) mješovitog finansijskog holdinga ili njegovih zavisnih društava;
 - f) bilo kojeg društva koje je usko povezano sa subjektima iz podtač. od a do e tačka 5 ovog stava;
- 6) instrumenti nisu podložni nikakvim ugovornim ili drugim sporazumima kojima se poboljšava podređeni status potraživanja na osnovu instrumenata u slučaju insolventnosti ili likvidacije;
- 7) instrumenti su bez dospjeća i odredbe kojima se uređuju ne uključuju podsticaj instituciji da ih otkupi;
- 8) ako instrumenti uključuju jednu ili više opcija prijevremenog otkupa, uključujući opcije kupovine, opcije se mogu izvršiti isključivo na osnovu diskrecionog prava izdavaoca;
- 9) nad instrumentima se može izvršiti opcija kupovine, mogu se otkupiti ili ponovno kupiti samo ako su ispunjeni uslovi iz člana 51 ovih Pravila, a najranije pet godina od dana izdavanja, osim kada su ispunjeni uslovi iz člana 52 stav 4 ovih Pravila.;
- 10) u odredbama kojima se uređuju instrumenti nije navedeno izričito ili implicitno da bi investiciono društvo, u zavisnosti od slučaja, kupilo, otkupilo ili ponovno kupilo instrumente, osim u slučaju insolventnosti ili likvidacije investicionog društva i investiciono društvo ne daje takve navode na drugi način;
- 11) investiciono društvo ne navodi izričito ili implicitno da bi nadležni organ pristao na zahtjev za izvršenjem opcije kupovine, otkupom ili ponovnom kupovinom instrumenata;
- 12) raspodjele u vezi s instrumentima ispunjavaju sljedeće uslove:

- a) isplaćuju se iz stavki raspoloživih za raspodjelu;
 - b) nivo raspodjela po instrumentima ne mijenja se u odnosu na kreditnu sposobnost investicionog društva ili njenog matičnog društva;
 - c) odredbe kojima se uređuju instrumenti daju instituciji puno diskreciono pravo da u bilo kojem trenutku otkáže raspodjelu po instrumentima na neograničen period i na nekumulativnoj osnovi, a investiciono društvo ta otkazana plaćanja može upotrebljavati bez ograničenja za ispunjavanje dospjelih obaveza;
 - d) otkaz raspodjela ne predstavlja slučaj nastanka statusa neispunjavanja obaveza investicionog društva;
 - e) otkaz raspodjela instituciji ne nameće ograničenja;
- 13) instrumenti se ne uzimaju u obzir pri utvrđivanju premašuju li obaveze investicionog društva njegovu imovinu, ako takvo utvrđivanje u skladu s mjerodavnim nacionalnim pravom predstavlja provjeru insolventnosti;
- 14) odredbe kojima se uređuju instrumenti zahtijevaju da se po nastanku događaja koji je pokretač privremeno ili trajno smanji vrijednost glavnice instrumenta ili da se instrumenti pretvore u instrumente redovnog osnovnog kapitala;
- 15) odredbe kojima se uređuju instrumenti ne uključuju osobinu koja bi mogla biti prepreka dokapitalizaciji investicionog društva;
- 16) ako izdavalac ima poslovno sjedište u trećoj zemlji i određen je kao dio sanacione grupe čiji sanacioni subjekt ima poslovno sjedište u Uniji ili ako izdavalac ima poslovno sjedište u državi članici, propisom ili ugovornim odredbama kojima se uređuju instrumenti zahtijeva se trajan otpis ili konverzija glavnice instrumenata u instrumente redovnog osnovnog kapitala, nakon odluke sanacionog organa o izvršenju ovlašćnja otpisa i konverzije iz člana 59 Direktive 2014/59/EU;
- 17) ako izdavalac ima poslovno sjedište u trećoj zemlji i u skladu s članom 1 stav 2 Direktive 2014/59/EU nije određen kao dio sanacione grupe čiji sanacioni subjekt ima poslovno sjedište u Uniji, propisom ili ugovornim odredbama kojima se uređuju instrumenti zahtijeva se trajan otpis ili konverzija glavnice instrumenata u instrumente redovnog osnovnog kapitala, nakon odluke relevantnog organa iz treće zemlje;
- 18) ako izdavalac ima poslovno sjedište u trećoj zemlji i u skladu s članom 1 stav 2 Direktive 2014/59/EU određen je kao dio sanacione grupe čiji sanacioni subjekt ima poslovno sjedište u Uniji ili ako izdavalac ima poslovno sjedište u državi članici, instrumenti se mogu izdavati samo u skladu s propisima treće zemlje ili na osnovu njih samo ako je prema tim propisima izvršenje ovlašćenja otpisa i konverzije iz člana 59 Direktive 2014/59/EU djelotvorno i izvršivo na osnovu zakonskih odredaba ili pravno izvršivih ugovornih odredaba kojima se priznaje sanacija ili druge mjere otpisa ili konverzije;
- 19) instrumenti nisu predmet sporazuma o prebijanju ili netiranju kojima bi se umanjila njihova sposobnost za apsorbovanje gubitaka.
- (2) Uslov iz stava 1 tačka 4 ovog člana je ispunjen nezavisno od toga što su instrumenti uključeni u dodatni osnovni kapital ili dopunski kapital pod uslovom da su jednako rangirani.
- (3) Za potrebe stava 1 tačka 1 ovog člana samo onaj dio instrumenta kapitala koji je u potpunosti plaćen prihvatljiv je kao instrument redovnog osnovnog kapitala.

Ograničenja otkazivanja raspodjela po instrumentima dodatnog osnovnog kapitala i osobine koje bi mogle biti prepreka dokapitalizaciji investicionog društva

Član 32

Za potrebe člana 31 stav 1 tačka 12 podtačka e i tačka 15 ovih Pravila odredbe kojima se uređuju instrumenti dodatnog osnovnog kapitala posebno ne smiju uključivati sljedeće:

- 1) zahtjev za raspodjele po instrumentima u slučaju da se obavi raspodjela po instrumentu koji izdaje investiciono društvo koji je jednako rangiran ili podređen u odnosu na instrument dodatnog osnovnog kapitala, uključujući i instrument redovnog osnovnog kapitala;
- 2) zahtjev za isplatu raspodjela po instrumentima redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala koji bi se otkazao u slučaju da se ne obave raspodjele po tim instrumentima dodatnog osnovnog kapitala;
- 3) obavezu zamjene isplate kamata ili dividendi plaćanjem u bilo kakvom drugom obliku, a investiciono društvo ni na koji drugi način ne podliježe takvoj obavezi.

Smanjenje vrijednosti ili pretvaranje instrumenata dodatnog osnovnog kapitala

Član 33

- (1) Za potrebe člana 31 stav 1 tačka 14 ovih Pravila na instrumente dodatnog osnovnog kapitala primjenjuju se sljedeće odredbe:
 - 1) investiciona društva u odredbama kojima se uređuje instrument mogu pobliže opisati jedan ili više događaja koji su pokretači;
 - 2) ako odredbe kojima se uređuju instrumenti zahtijevaju njihovo pretvaranje u instrumente redovnog osnovnog kapitala po nastanku događaja koji je pokretač, u tim odredbama treba pobliže biti navedeno jedno od sljedećeg:
 - a) stopa takvog pretvaranja i ograničenje dopuštenog iznosa za pretvaranje;
 - b) raspon unutar kojeg će se instrumenti pretvoriti u instrumente redovnog osnovnog kapitala;
 - 3) ako odredbe kojima se uređuju instrumenti zahtijevaju da se po nastanku događaja koji je pokretač smanji vrijednost njihove glavnice, smanjenjem vrijednosti umanjuje se sljedeće:
 - a) potraživanje imaoce instrumenta u slučaju insolventnosti ili likvidacije investicionog društva;
 - b) iznos koji treba platiti u slučaju izvršenja opcije kupovine ili otkupa instrumenta;
 - c) raspodjele po instrumentu;
 - 4) ako je instrumente dodatnog osnovnog kapitala izdalo zavisno društvo s poslovnim sjedištem u trećoj zemlji, okidač iz tačke 1 ovog stava od 5.125 % ili veći izračunava se u skladu s nacionalnim pravom te treće zemlje ili ugovornim odredbama kojima se uređuju instrumenti, pod uslovom da Komisija bude uvjeren da su te odredbe najmanje istovjetne zahtjevima iz ovog člana.
- (2) Smanjenjem vrijednosti ili pretvaranjem instrumenta dodatnog osnovnog kapitala, u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom, nastaju stavke koje ispunjavaju uslove za stavke redovnog osnovnog kapitala.
- (3) Iznos instrumenata dodatnog osnovnog kapitala koji se priznaju u stavke dodatnog osnovnog kapitala ograničen je na minimalni iznos stavki redovnog osnovnog kapitala koji bi nastao kada bi vrijednost glavnice instrumenata dodatnog osnovnog kapitala bila u cjelosti smanjena ili pretvorena u instrumente redovnog osnovnog kapitala.
- (4) Ukupni iznos instrumenata dodatnog osnovnog kapitala čiju je vrijednost potrebno smanjiti ili pretvoriti po nastanku događaja koji je pokretač, nije manji od ukupne glavnice instrumenta.
- (5) Po nastanku događaja koji je pokretač investiciona društva moraju da preduzmu sljedeće:
 - 1) odmah obavijeste Komisiju;
 - 2) obavijeste imaoce instrumenata dodatnog osnovnog kapitala;
 - 3) smanje vrijednost glavnice instrumenata ili pretvore instrumente u instrumente redovnog osnovnog kapitala bez odlaganja, ali najkasnije u roku od mjesec dana, u skladu sa zahtjevom iz ovog člana.
- (6) Investiciono društvo koje izdaje instrumente dodatnog osnovnog kapitala koji se pretvaraju u redovni osnovni kapital po nastanku događaja koji je pokretač osigurava da je njegov odobreni akcijski kapital u svakom trenutku dovoljan za pretvaranje svih takvih konvertibilnih instrumenata dodatnog osnovnog kapitala

u akcije u slučaju nastanka događaja koji je pokretač, a na dan izdavanja takvih konvertibilnih instrumenata dodatnog osnovnog kapitala potrebno je dobiti sva odobrenja.

(7) Investiciono društvo u svakom trenutku raspolaže potrebnim prethodnim odobrenjem za izdavanje instrumenata redovnog osnovnog kapitala u koje bi se ti instrumenti dodatnog osnovnog kapitala pretvorili po nastanku događaja koji je pokretač.

(7) Investiciono društvo koja izdaje instrumente dodatnog osnovnog kapitala koji se pretvaraju u redovni osnovni kapital po nastanku događaja koji je pokretač osigurava da u njegovom društvenom ugovoru, statutu ili ugovornim odredbama ne postoje prepreke u postupku za to pretvaranje.

Posljedice prestanka ispunjavanja uslova za instrumente dodatnog osnovnog kapitala

Član 34

U slučaju da instrument dodatnog osnovnog kapitala prestane ispunjavati uslove iz člana 31 stav 1 ovih Pravila primjenjuje se sljedeće:

- 1) taj instrument odmah prestaje ispunjavati uslove za instrument dodatnog osnovnog kapitala;
- 2) dio računa premija na akcije koji se odnosi na taj instrument odmah prestaje ispunjavati uslove za stavku dodatnog osnovnog kapitala.

Odbici od stavki dodatnog osnovnog kapitala

Član 35

Investiciona društva od stavki dodatnog osnovnog kapitala odbijaju sljedeće:

- 1) neposredna, posredna i sintetska ulaganja investicionog društva u sopstvene instrumente dodatnog osnovnog kapitala, uključujući sopstvene instrumente dodatnog osnovnog kapitala za koje bi investiciono društvo moglo imati obavezu kupovine na osnovu postojećih ugovornih obaveza;
- 2) neposredna, posredna i sintetska ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora s kojim investiciono društvo ima recipročna međusobna ulaganja za koja nadležni organ smatra da im je cilj vještački povećati regulatorni kapital investicionog društva;
- 3) neposredna, posredna i sintetska ulaganja investicionog društva u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako investiciono društvo u tim subjektima ima značajno ulaganje, isključujući pozicije proizišle iz pružanja usluge sprovođenja ponude odnosno prodaje finansijskih instrumenata uz obavezu otkupa koje drži najviše pet radnih dana;
- 4) iznos stavki koje treba odbiti od stavki dopunskog kapitala u skladu sa članom 66 ovih Pravila koji premašuje stavke dopunskog kapitala investicionog društva;
- 5) sve poreske troškove povezane sa stavkama dodatnog osnovnog kapitala predvidive u trenutku njihovog izračuna, osim ako investiciono društvo na odgovarajući način uskladi iznos stavki dodatnog osnovnog kapitala u onoj mjeri u kojoj takvi poreski troškovi umanjuju iznos do kojeg se te stavke mogu primjenjivati za pokrivanje rizika ili gubitaka.

Odbici ulaganja u sopstvene instrumente dodatnog osnovnog kapitala

Član 36

Za potrebe člana 35 stav 1 tačka 1 ovih Pravila investiciona društva izračunavaju ulaganja u sopstvene instrumente dodatnog osnovnog kapitala na osnovu bruto dugih pozicija, uz sljedeće izuzetke:

- 1) investiciona društva mogu izračunati iznos ulaganja u sopstvene instrumente dodatnog osnovnog kapitala na osnovu neto duge pozicije ako su ispunjena oba sljedeća uslova:
 - a) duge i kratke pozicije u istoj su odnosnoj izloženosti i kratke pozicije ne uključuju rizik druge ugovorne strane;
 - b) duge i kratke pozicije obje su u knjizi trgovanja ili su obje u knjizi pozicija kojima se ne trguje;
- 2) investiciona društva određuju iznos koji se odbija za neposredna, posredna ili sintetska ulaganja u indeksne vrijednosne papire tako da izračunavaju odnosnu izloženost prema sopstvenim instrumentima dodatnog osnovnog kapitala u tim indeksima;
- 3) investiciona društva mogu netirati bruto duge pozicije u sopstvenim instrumentima dodatnog osnovnog kapitala koje proizlaze iz ulaganja u indeksne hartije od vrijednosti s kratkim pozicijama u sopstvenim instrumentima dodatnog osnovnog kapitala koje proizlaze iz kratkih pozicija u odnosnim indeksima, pa i onda kada te kratke pozicije uključuju rizik druge ugovorne strane, ako su ispunjena oba sljedeća uslova:
 - a) duge i kratke pozicije u istim su odnosnim indeksima;
 - b) duge i kratke pozicije obje su u knjizi trgovanja ili su obje u knjizi pozicija kojima se ne trguje.

Odbitak ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora i kad investiciono društvo ima recipročno međusobno ulaganje kojem je cilj vještačko povećanje regulatornog kapitala

Član 37

Investiciona društva sprovode odbitke iz člana 35 stav 1 tač. točaka (b) i (c) ovih Pravila u skladu sa sljedećim:

- (a) ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala izračunavaju se na osnovi bruto dugih pozicija;
- (b) u svrhu odbitka stavke osigurateljnog dodatnog osnovnog kapitala tretiraju se kao ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala.

Odbitak ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora

Član 38

Investiciona društva sprovode odbitke iz člana 35 stav 1 tačka 3 ovih Pravila u skladu sa sljedećim:

- 1) investiciona društva mogu izračunati neposredna, posredna i sintetska ulaganja u instrumente dodatnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora na osnovu neto duge pozicije u istoj odnosnoj izloženosti ako su ispunjena oba sljedeća uslova:
 - a) datum dospjeća kratke pozicije jednak je datumu dospjeća duge pozicije ili je kasniji od njega ili je preostali rok do dospjeća kratke pozicije najmanje jedna godina;
 - b) kratke i duge pozicije obje su u knjizi trgovanja ili su obje u knjizi pozicija kojima se ne trguje;
- 2) investiciona društva određuju iznos koji se odbija za neposredna, posredna i sintetska ulaganja u indeksne hartije od vrijednosti tako da izračunavaju odnosnu izloženost prema instrumentima kapitala subjekata finansijskog sektora u tim indeksima.

VI. STAVKE I INSTRUMENTI DOPUNSKOG KAPITALA

Stavke dopunskog kapitala

Član 39

(1) Stavke dopunskog kapitala sastoje se od sljedećeg:

- 1) instrumenata kapitala, ako su ispunjeni uslovi iz člana 40 ovih Pravila i u obimu utvrđenom u članu 41 ovih Pravila;
- 2) računa premija na akcije koji se odnose na instrumente iz tačke 1 ovog stava;

- 3) za investicijska društva koje izračunavaju iznose izloženosti ponderisane rizikom, opštih ispravaka vrijednosti za kreditni rizik, neumanjenih za poreske učinke, do 1,25 % iznosa izloženosti ponderisanih rizikom;
 - 4) za investicijska društva koja izračunavaju iznose izloženosti ponderisane rizikom, IRB višak, ako je to primjenjivo, neumanjen za poreske efekte, koji se izračunava u skladu s članom 159 ovih Pravila do 0,6 % iznosa izloženosti ponderisanih rizikom
- (2) Stavke iz tačke 1 stav 1 ovog člana ne ispunjavaju uslove za stavke redovnog osnovnog kapitala ili dodatnog osnovnog kapitala.

Instrumenti dopunskog kapitala

Član 40

(1) Instrumenti kapitala smatraju se instrumentima dopunskog kapitala samo ako ispunjavaju sljedeće uslove:

- 1) instrumente je neposredno izdalo investiciono društvo i plaćeni su u potpunosti;
 - 2) instrumenti nisu u vlasništvu nijednog od sljedećih lica:
 - a) investiciono društvo ili njegova zavisnog društva;
 - b) društvo u kojem investiciono društvo ima učešće u obliku vlasništva, neposrednog ili putem kontrole, nad 20 % ili više glasačkih prava ili kapitala tog društva;
 - 3) sticanje vlasništva nad instrumentima ne finansira investiciono društvo neposredno ili posredno;
 - 4) potraživanja koja se odnose na glavnice instrumenata u skladu s odredbama kojima se uređuju instrumenti podređena su u odnosu na potraživanja koja se odnose na instrumente prihvatljivih obaveza;
 - 5) instrumenti nisu osigurani ili nisu pokriveni jamstvom kojim bi se dala prednost naplati potraživanja od strane bilo kojeg od sljedećih:
 - a) investicionih društava ili njegovih zavisnih društava;
 - b) matičnog društva investicionog društva ili njegovih zavisnih društava;
 - c) matičnog finansijskog holdinga ili njegovih zavisnih društava;
 - d) mješovitog holdinga ili njegovih zavisnih društava;
 - e) mješovitog finansijskog holdinga ili njegovih zavisnih društava;
 - f) bilo kojeg društva koje je usko povezano sa subjektima iz podtač. a do e tačka 5 stav 1 ovog člana;
 - 6) instrumenti nisu podložni nikakvim sporazumima kojima bi se dala prednost naplati potraživanja u okviru instrumenata;
 - 7) instrumenti imaju izvorni rok dospeljeća od najmanje pet godina;
 - 8) odredbe kojima se uređuju instrumenti ne uključuju nikakav podsticaj instituciji da otkupi ili otplati, prema potrebi, njihovu glavnice prije njihovog dospeljeća;
 - 9) ako instrumenti uključuju jednu ili više opcija prijevremenog otkupa uključujući opcije kupovine, opcije se mogu izvršiti isključivo na osnovi diskrecionog prava izdavalaca;
 - 10) instrumenti se mogu prijevremeno kupiti, otkupiti, otplatiti ili ponovno kupiti samo ako su ispunjeni uslovi navedeni u članu 51 ovih Pravila, a najranije pet godina od dana izdavanja, osim ako su ispunjeni uslovi navedeni u članu 52. stav 4 ovih Pravila;
 - 11) u odredbama kojima se uređuju instrumenti nije izričito ili implicitno navedeno da bi investiciono društvo, zavisno od slučaja, prijevremeno kupila, otkupila, otplatila ili ponovno kupila instrumente, osim u slučaju insolventnosti ili likvidacije investicionog društva i investiciono društvo ne daje takve navode na drugi način;
 - 12) odredbe kojima su instrumenti uređeni ne daju imaocu pravo da ubrza buduću planiranu isplatu kamata ili glavnice, osim u slučaju insolventnosti ili likvidacije investicionog društva;
 - 13) nivo isplate kamata ili dividendi, zavisno od slučaja, po instrumentima ne mijenja se u odnosu na kreditnu sposobnost investicionog društva ili njegovog matičnog društva;
 - 14) ako izdavalac ima poslovno sjedište u trećoj zemlji i u skladu s članom 1 stav 2 Direktive 2014/59/EU određen je kao dio sanacione grupe čiji sanacioni subjekt ima poslovno sjedište u Uniji ili ako izdavalac ima poslovno sjedište u državi članici, propisom ili ugovornim odredbama kojima se uređuju instrumenti zahtijeva se trajan otpis ili konverzija glavnice instrumenata u instrumente redovnog osnovnog kapitala, nakon odluke sanacionog organa o izvršenju ovlašćenja otpisa i konverzije iz člana 59 Direktive 2014/59/EU;
 - 15) ako izdavalac ima poslovno sjedište u trećoj zemlji i u skladu s članom 1 stav 2 Direktive 2014/59/EU nije određen je kao dio sanacione grupe čiji sanacioni subjekt ima poslovno sjedište u Uniji, propisom ili ugovornim odredbama kojima se uređuju instrumenti zahtijeva se trajan otpis ili konverzija glavnice instrumenata u instrumente redovnog osnovnog kapitala, nakon odluke relevantnog organa iz treće zemlje;
 - 16) ako izdavalac ima poslovno sjedište u trećoj zemlji i u skladu s članom 1 stav 2 Direktive 2014/59/EU određen je kao dio sanacione grupe čiji sanacioni subjekt ima poslovno sjedište u Uniji ili ako izdavalac ima poslovno sjedište u državi članici, instrumenti se mogu izdavati samo u skladu s propisima treće zemlje ili na osnovu njih samo ako je prema tim propisima izvršenje ovlašćenja otpisa i konverzije iz člana 59 Direktive 2014/59/EU djelotvorno i izvršivo na osnovu zakonskih odredaba ili pravno izvršivih ugovornih odredaba kojima se priznaje sanacija ili druge mjere otpisa ili konverzije;
 - 17) instrumenti nisu predmet sporazuma o prebujanju ili netiranju kojima bi se umanjila njihova sposobnost za apsorbovanje gubitaka.
- (2) Za potrebe stava 1 tačka 1 ovog člana samo onaj dio instrumenta kapitala koji je u potpunosti plaćen prihvatljiv je kao instrument redovnog osnovnog kapitala.

Amortizacija instrumenata dopunskog kapitala

Član 41

(1) Puni iznos instrumenata dopunskog kapitala čiji je preostali rok do dospeljeća duži od pet godina ispunjava uslove za stavke dopunskog kapitala.

(2) Obim u kojem instrumenti dopunskog kapitala ispunjavaju uslove za stavke dopunskog kapitala tokom posljednjih pet godina do dospeljeća instrumenata izračunava se tako da se rezultat izveden iz izračuna iz tačke 1 ovog stava pomnoži s iznosom iz tačke 2 ovog stava na sljedeći način:

- 1) knjigovodstvena vrijednost instrumenata na prvi dan posljednjeg petogodišnjeg perioda njihovog ugovornog dospeljeća podijeljena brojem dana u tom periodu;
- 2) broj preostalih dana ugovornog dospeljeća instrumenata.

Posljedice prestanka ispunjavanja uslova za instrumente dopunskog kapitala

Član 42

U slučaju da instrument dopunskog kapitala prestane ispunjavati uslove iz člana 40 ovih Pravila primjenjuje se sljedeće:

- 1) taj instrument odmah prestaje ispunjavati uslove za instrument dopunskog kapitala;
- 2) dio računa premija na akcije koji se odnose na taj instrument odmah prestaje ispunjavati uslove za stavke dopunskog kapitala.

Odbici od stavki dopunskog kapitala

Član 43

Od stavki dopunskog kapitala odbija se sljedeće:

- 1) neposredna, posredna i sintetska ulaganja investicionog društva u sopstvene instrumente dopunskog kapitala, uključujući sopstvene instrumente dopunskog kapitala za koje bi investiciono društvo moglo imati obavezu kupovine na osnovu postojećih ugovornih obaveza;
- 2) neposredna, posredna i sintetska ulaganja u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora s kojim investiciono društvo ima recipročna međusobna ulaganja za koja nadležni organ smatra da im je cilj vještački povećati regulatorni kapital investicionog društva;
- 3) neposredna, posredna i sintetska ulaganja investicionog društva u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora ako investiciono društvo u tim subjektima ima značajno ulaganje, isključujući pozicije proizišle iz pružanja usluge sprovođenja ponude odnosno prodaje finansijskih instrumenata uz obavezu otkupa koje drži najviše pet radnih dana;
- 4) iznos stavki koje treba odbiti od stavki prihvatljivih obaveza koji premašuje stavke prihvatljivih obaveza investicionog društva.

Odbici ulaganja u sopstvene instrumente dopunskog kapitala

Član 44

Za potrebe člana 43 stav 1 tačka 1 ovih Pravila investiciona društva izračunavaju ulaganja na osnovu bruto dugih pozicija, uz sljedeće izuzetke:

- 1) investiciona društva mogu izračunati iznos ulaganja na osnovu neto duge pozicije ako su ispunjena oba sljedeća uslova:
 - a) duge i kratke pozicije u istoj su odnosnoj izloženosti i kratke pozicije ne uključuju rizik druge ugovorne strane;
 - b) duge i kratke pozicije obje su u knjizi trgovanja ili su obje u knjizi pozicija kojima se ne trguje;
- 2) investiciona društva određuju iznos koji se odbija za neposredna, posredna i sintetska ulaganja u indeksne hartije od vrijednosti tako da izračunavaju odnosnu izloženost prema sopstvenim instrumentima dopunskog kapitala u tim indeksima;
- 3) investiciona društva netiraju bruto duge pozicije u sopstvenim instrumentima dopunskog kapitala koje proizlaze iz ulaganja u indeksne hartije od vrijednosti s kratkim pozicijama u sopstvenim instrumentima dopunskog kapitala koje proizlaze iz kratkih pozicija u odnosnim indeksima, pa i onda kada te kratke pozicije uključuju rizik druge ugovorne strane, ako su ispunjena oba sljedeća uslova:
 - a) duge i kratke pozicije u istim su odnosnim indeksima;
 - b) duge i kratke pozicije obje su u knjizi trgovanja ili su obje u knjizi pozicija kojima se ne trguje.

Odbitak ulaganja u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora i kad investiciono društvo ima recipročno međusobno ulaganje kojem je cilj vještačko povećanje regulatornog kapitala

Član 45

Investiciona društva sprovode odbitke iz člana 43 stav 1 tač. 1 i 3 ovih Pravila u skladu sa sljedećim odredbama:

- 1) ulaganja u instrumente dopunskog kapitala izračunavaju se na osnovu bruto dugih pozicija;
- 2) u svrhu odbitka stavke osiguranog dopunskog kapitala I i stavke osiguranog dopunskog kapitala II tretiraju se kao ulaganja u instrumente dopunskog kapitala.

Odbitak ulaganja u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora

Član 46

Investiciona društva sprovode odbitke iz člana 43 stav 1 tačka 3 ovih Pravila u skladu sa sljedećim:

- 1) investiciona društva mogu izračunati neposredna, posredna i sintetska ulaganja u instrumente dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora na osnovu neto duge pozicije u istoj odnosnoj izloženosti ako su ispunjena oba sljedeća uslova:
- 2) datum dospelja kratke pozicije jednak je datumu dospelja duge pozicije ili je kasniji od njega ili je preostali rok do dospelja kratke pozicije najmanje jedna godina;
- 3) duge i kratke pozicije obje su u knjizi trgovanja ili su obje u knjizi pozicija kojima se ne trguje;
- 4) investiciona društva određuju iznos koji se odbija za neposredna, posredna i sintetska ulaganja u indeksne hartije od vrijednosti određivanjem odnosne izloženosti prema instrumentima kapitala subjekata finansijskog sektora u tim indeksima.

VII. OPŠTI ZAHTEJEVI ZA REGULATORNI KAPITAL I PRIHVATLJIVE OBAVEZE

Raspodjele po instrumentima

Član 47

(1) Instrumenti kapitala i obaveze u vezi s kojim investiciono društvo ima isključivo diskreciono pravo donijeti odluku o isplati raspodjela u obliku koji nije gotovina ili instrumenti regulatornog kapitala ne ispunjavaju uslove za instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala, dopunskog kapitala ili prihvatljivih obaveza osim ako je investiciono društvo dobilo prethodno odobrenje Komisije.

(2) Komisija daje prethodno odobrenje iz stava 1 ovog člana samo ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

- 1) diskreciono pravo iz stava 1 ovog člana ili oblik u kojem se raspodjele mogu isplatiti ne bi negativno uticali na sposobnost investicionog društva da otkaže plaćanja u vezi s instrumentom;
 - 2) diskreciono pravo iz stava 1 ovog člana ili oblik u kojem se raspodjele mogu isplatiti ne bi negativno uticali na sposobnost instrumenta kapitala ili obaveze da apsorbuje gubitke;
 - 3) diskreciono pravo iz stava 1 ovog člana ili oblik u kojem se raspodjele mogu isplatiti ne bi na drugi način umanjili kvalitet instrumenta kapitala ili obaveze.
- (3) Instrumenti kapitala i obaveze u vezi s kojima pravno lice, koje nije investiciono društvo koje ih je izdalo, ima diskreciono pravo donijeti odluku ili zahtijevati da isplata raspodjela po tim instrumentima ili obavezama bude u obliku koji nije gotovina ili instrumenti regulatornog kapitala, ne ispunjavaju uslove za instrumente redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala, dopunskog kapitala ili prihvatljivih obaveza.
- (4) Investiciona društva mogu upotrijebiti širi tržišni indeks kao jednu od osnovica za utvrđivanje nivoa raspodjela po instrumentima dodatnog osnovnog kapitala, dopunskog kapitala i prihvatljivih obaveza.
- (5) Stav 4 ovog člana ne primjenjuje se kada je investiciono društvo referentni subjekt u tom širem tržišnom indeksu osim ako su ispunjena oba sljedeća uslova:

- 1) investiciono društvo smatra da kretanja tog šireg tržišnog indeksa nisu znatno korelisana s kreditnom sposobnošću investicionog društva, njegovog matičnog investicionog društva ili matičnog finansijskog holdinga ili matičnog mješovitog finansijskog holdinga ili matičnog mješovitog holdinga;
 - 2) Komisija nije donijela zaključak različit od onoga iz tačke 1 ovog stava.
- (6) Investiciona društva izvještavaju Komisiju o širim tržišnim indeksima na kojima se temelje njihovi instrumenti kapitala i instrumenti prihvatljivih obaveza te ih objavljuju.

Ulaganja u instrumente kapitala regulisanih subjekata finansijskog sektora koji ne ispunjavaju uslove za regulatorni kapital

Član 48

Investiciona društva ne odbijaju od bilo kojeg elementa regulatornog kapitala neposredna, posredna ili sintetska ulaganja u instrumente kapitala regulisanog subjekta finansijskog sektora koji ne ispunjavaju uslove za regulatorni kapital tog subjekta.

Odbitak i zahtjevi povezani s dospijjećem kratkih pozicija

Član 49

Smatra se da su zahtjevi povezani s dospijjećem kratkih pozicija iz člana 25 stav 1 tačka 1, člana 38 stav 1 tačka 1 i člana 46 stav 1 tačka 1 ovih Pravila ispunjeni s obzirom na pozicije koje se drže ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

- 1) investiciono društvo ima na osnovu ugovora pravo prodati na određeni budući datum dugu poziciju koja se štiti drugoj ugovornoj strani koja pruža zaštitu;
- 2) druga ugovorna strana koja pruža zaštitu instituciji ima ugovornu obavezu kupiti od investicionog društva na taj određeni budući datum dugu poziciju iz tačke 1 ovog stava.

Indeksna ulaganja u instrumente kapitala i obaveze

Član 50

(1) Za potrebe člana 22 stav 1 tačka 1, člana 25 stav 1 tačka 1, člana 36 stav 1 tačka 1, člana 38 stav 1 tačka 1, člana 44 stav 1 tačka 1 i člana 46 stav 1 tačka 1 ovih Pravila, investiciona društva mogu umanjiti iznos duge pozicije u instrumentu kapitala ili u obavezi za udio indeksa koji čini ista odnosna izloženost koja se štiti ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:

- 1) duga pozicija koja se štiti i kratka pozicija u indeksu koja se upotrebljava da bi se zaštitila ta duga pozicija obje su u knjizi trgovanja ili su obje u knjizi pozicija kojima se ne trguje;
 - 2) pozicije iz tačke 1 ovog stava vode se po fer vrijednosti u bilansima investicionog društva;
 - 3) kratka pozicija iz tačke 1 ovog stava priznaje se kao efikasna zaštita u skladu s procesima internih kontrola investicionog društva;
 - 4) Komisija procjenjuje prikladnost procesa interne kontrole iz talke 3 ovog stava najmanje jedanput godišnje i zadovoljni su s kontinuiranom primjerenošću tih procesa.
- (2) Ako je Komisija dala prethodno odobrenje, investiciono društvo može upotrijebiti konzervativnu procjenu odnosno izloženosti prema instrumentima kapitala ili obavezama koji su uključeni u indekse kao alternativu izračuna svoje izloženosti prema stavkama navedenim u jednoj ili više sljedećih tačaka:
- 1) sopstveni instrumenti redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala, dopunskog kapitala i prihvatljivih obaveza uključeni u indekse;
 - 2) instrumenti redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala subjekata finansijskog sektora uključeni u indekse;
 - 3) instrumenti prihvatljivih obaveza investicionog društva uključeni u indekse.
- (3) Komisija daje prethodno odobrenje iz stava 2 ovog člana samo ako je investiciono društvo dokazalo da bi za instituciju bilo operativno opterećujuće pratiti svoju odnosnu izloženost prema stavkama navedenim u jednoj ili više tačaka stava 2 ovog člana, zavisno od slučaja.

Uslovi za smanjenje regulatornog kapitala i prihvatljivih obaveza

Član 51

(1) Investiciono društvo je od Komisije dužno pribaviti prethodno odobrenje za svaku od sljedećih radnji:

- 1) smanjenje, otkup ili ponovnu kupovinu instrumenata redovnog osnovnog kapitala koje je investiciono društvo izdalo u skladu s mjerodavnim nacionalnim pravom;
 - 2) smanjenje, raspodjelu ili reklasifikaciju u drugu stavku regulatornog kapitala računa premija na akcije povezane s instrumentima regulatornog kapitala;
 - 3) izvršenje kupovine, otkupa, otplate ili ponovne kupovine instrumenata dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala prije datuma njihovog ugovornog dospijeca.
- (2) Investiciono društvo je dužno pribaviti prethodno odobrenje sanacionog organa za izvršenje opcije kupovine, otkupa, otplate ili ponovne kupovine instrumenata prihvatljivih obaveza koji nisu obuhvaćeni stavom 1 ovog člana prije datuma njihovog ugovornog dospijeca.

Nadzorno odobrenje za smanjenje regulatornog kapitala

Član 52

(1) Komisija daje odobrenje za smanjenje, kupovinu, otkup, otplatu ili ponovnu kupovinu instrumenata redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala ili za smanjenje, raspodjelu ili reklasifikaciju povezanih računa premija na akcije ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uslova:

- 1) ako investiciono društvo prije ili u trenutku izvršenja bilo koje od radnji iz člana 51 stav 1 ovih Pravila zamijeni instrumente ili povezane račune premija na akcije iz člana 51 stav 1 ovih Pravila instrumentima regulatornog kapitala jednakog ili višeg kvaliteta po uslovima koji su održivi s aspekta sposobnosti investicionog društva da ostvaruje dobit;
- 2) ako investiciono društvo Komisiji dokaže da bi regulatorni kapital i prihvatljive obaveze investicionog društva nakon izvršenja radnje iz člana 51 stav 1 ovih Pravila premašili zahtjeve utvrđene u ovim Pravilima u iznosu koji nadležni organ smatra potrebnim.
- (2) Ako investiciono društvo osigura dovoljne zaštitne mehanizme za svoje poslovanje s regulatornim kapitalom u iznosima koji premašuju zahtjeve utvrđene u ovim Pravilima i Zakonu, nadležni organ može toj instituciji izdati opšte prethodno odobrenje za izvršenje neke od radnji iz člana 51 stav 1 ovih Pravila ako su ispunjeni kriterijumi kojima se osigurava da će svaka takva buduća radnja biti u skladu s uslovima navedenim u tač. 1 i 2 stav 1 ovog člana.
- (3) Opšte prethodno odobrenje iz stava 2 ovog člana izdaje se samo na određeni period koji nije duži od jedne godine i koji se nakon toga može produžiti.
- (4) Opšte prethodno odobrenje iz stava 2 ovog člana izdaje se samo za određeni unaprijed utvrđeni iznos koji utvrđuje Komisija.
- (5) U slučaju instrumenata redovnog osnovnog kapitala unaprijed utvrđeni iznos iz stava 4 ovog člana ne smije preći 3 % relevantnog izdanja i ne smije preći 10 % iznosa za koji redovni osnovni kapital prevazilazi zbir kapitalnih zahtjeva za redovni osnovni kapital utvrđenih u ovim Pravilima i Zakonu i iznosa koji nadležni organ smatra potrebnim.
- (6) U slučaju instrumenata dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala unaprijed utvrđeni iznos iz stava 4 ovog člana ne smije preći 10 % relevantnog izdanja i ne smije preći 3 % ukupnog iznosa preostalih instrumenata redovnog dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala, zavisno od slučaja.
- (7) Komisija ukida opšte prethodno odobrenje ako investiciono društvo prekrši bilo koji kriterijum za to odobrenje.
- (8) Pri procjeni održivosti zamjenskih instrumenata s aspekta sposobnosti investicionog društva da ostvaruje dobit iz stava 1 tačka 1 ovog člana, Komisija razmatra obim u kojem bi ti zamjenski instrumenti kapitala bili skuplji za instituciju od onih instrumenata kapitala ili računa premija na akcije koje bi zamijenili.
- (9) Ako investiciono društvo izvrši radnju iz člana 51 stav 1 tačka 1 ovih Pravila, a odbijanje otkupa instrumenata redovnog osnovnog kapitala nije dopušteno mjerodavnim pravom, Komisija može izuzeti od primjene uslova navedenih u stavu 1 ovog člana ako od investicionog društva zahtijeva da ograniči otkup takvih instrumenata na odgovarajućoj osnovi.

- (10) Komisija može investicionom društvu odobriti izvršenje kupovine, otkupa, otplate ili ponovne kupovine instrumenata dodatnog osnovnog kapitala ili instrumenata dopunskog kapitala ili povezanih računa premija na akcije tokom perioda od pet godina koje počinje na dan njihovog izdavanja ako su ispunjeni uslovi navedeni u stavu 1 ovog člana i jedan od sljedećih uslova:
- 1) došlo je do promjene u regulatornoj klasifikaciji tih instrumenata koja bi vjerovatno rezultirala njihovim isključenjem iz regulatornog kapitala ili reklasifikacijom u regulatorni kapital nižeg kvaliteta i ispunjena su oba sljedeća uslova:
 - a) nadležni organ smatra da je takva promjena u dovoljnoj mjeri očigledna;
 - b) investiciono društvo je dokazalo nadležnim organima da se regulatorna reklasifikacija tih instrumenata nije mogla razumno predvidjeti u trenutku njihovog izdavanja;
 - 2) došlo je do promjene u primjenjivom poreskom tretmanu tih instrumenata u vezi s kojom je investiciono društvo dokazalo nadležnim organima da je ona značajna i da se nije mogla razumno predvidjeti u trenutku izdavanja instrumenata;
 - 3) ako investiciono društvo prije ili u trenutku izvršenja radnje iz člana 51 stav 1 ovih Pravila zamijeni instrumente ili povezane račune premija na akcije iz člana 51 stav 1 ovih Pravila instrumentima regulatornog kapitala jednakog ili višeg kvaliteta po uslovima koji su održivi s aspekta sposobnosti investicionog društva da ostvaruje dobit i ako je nadležni organ odobrio tu radnju na osnovu zaključka da bi ona bila korisna s bonitetnog stajališta i opravdana vanrednim okolnostima;
 - 4) instrumenti dodatnog osnovnog kapitala ili dopunskog kapitala ponovo su kupljeni u svrhu održavanja tržišta.

Odobrenje smanjenja instrumenata prihvatljivih obaveza

Član 53

(1) Sanacioni organ izdaje instituciji odobrenje za kupovinu, otkup, otplatu ili ponovnu kupovinu instrumenata prihvatljivih obaveza ako je ispunjen jedan od sljedećih uslova:

- 1) ako investiciono društvo prije ili u trenutku izvršenja bilo koje radnje iz člana 51 stav 2 ovih Pravila zamijeni instrumente prihvatljivih obaveza instrumentima regulatornog kapitala ili prihvatljivih obaveza jednakog ili višeg kvaliteta po uslovima koji su održivi s aspekta sposobnosti investicionog društva da ostvaruje dobit;
 - 2) ako investiciono društvo sanacionom organu dokaže da bi regulatorni kapital i prihvatljive obaveze investicionog društva nakon izvršenja radnje iz člana 51 stav 2 ovih Pravila premašili zahtjeve za regulatorni kapital i prihvatljive obaveze utvrđene u ovim Pravilima i Zakonu u iznosu koji sanacioni organ u dogovoru s nadležnim organom smatra potrebnim;
 - 3) ako investiciono društvo sanacionom organu dokaže da je djelimična ili potpuna zamjena prihvatljivih obaveza instrumentima regulatornog kapitala potrebna kako bi se osigurala usklađenost s kapitalnim zahtjevima iz ovih Pravila i Zakona.
 - 4) Sanacioni organ povlači opšte prethodno odobrenje ako investiciono društvo prekrši bilo koji kriterijum za to odobrenje.
- (2) Pri procjeni održivosti zamjenskih instrumenata s aspekta sposobnosti investicionog društva da ostvaruje dobit u skladu sa stavom 1 tačka 1 ovog člana, sanacioni organi razmatraju obim u kojem bi ti zamjenski instrumenti kapitala ili zamjenske prihvatljive obaveze bili skuplji za instituciju od onih koje bi zamijenili.

Privremeno izuzeće od odbitka od regulatornog kapitala i prihvatljivih obaveza

Član 54

Ako investiciono društvo drži instrumente kapitala ili obaveze koji ispunjavaju uslove za instrumente redovnog osnovnog kapitala u subjektu finansijskog sektora ili za prihvatljive obaveze u instituciji, a nadležni organ to smatra ulaganjem radi postupka finansijske pomoći u svrhu reorganizacije i ponovnog uspostavljanja održivosti tog subjekta ili tog investicionog društva, nadležni organ može privremeno izuzeti od primjene odredbe o odbitku koje bi se na te instrumente inače odnosile.

Procjena usklađenosti s uslovima za regulatorni kapital i prihvatljive obaveze

Član 55

Investiciona društva vode računa o ključnim obilježjima instrumenata, a ne samo o njihovom pravnom obliku, pri ocjeni usklađenosti sa zahtjevima iz ovih Pravila, a ocjenom ključnih obilježja instrumenata uzima u obzir sve aranžmane u vezi s instrumentima, čak i ako oni nisu izričito navedeni u uslovima samih instrumenata, kako bi se utvrdilo jesu li ukupni ekonomski efekti takvih aranžmana u skladu s ciljem odgovarajućih odredaba.

Kvalifikovano učešće van finansijskog sektora

Član 56

(1) Za potrebe ovog dijela ovih Pravila, Investiciona društva pri utvrđivanju stavaka redovnog osnovnog kapitala iz člana 10 ovih Pravila odbijaju iznose koji prelaze ograničenja navedena u tač. 1 i 2 ovog stava:

- 1) kvalifikovano učešće, čiji iznos prelazi 15 % regulatornog kapitala investicionog društva izračunatog u skladu sa članom 9 ovih Pravila, ali bez primjene odbitka iz člana 18 stav 1 tačka 10 podtočka a ovih Pravila, u društvu koje nije subjekt finansijskog sektora;
 - 2) ukupan iznos kvalifikovanih učešća investicionog društva u društvima koja nisu subjekti finansijskog sektora koji prelazi 60 % regulatornog kapitala izračunatog u skladu sa članom 9 ovih Pravila, ali bez primjene odbitka iz člana 18 stav 1 tačka 10 podtočka a ovih Pravila.
- (2) Komisija može zabraniti investicionom društvu kvalifikovano učešće iz stava 1 ovog člana ako iznos tih učešća prelazi iznose regulatornog kapitala utvrđene u stavu 1 ovog člana, i tu je odluku Komisija dužna bez odlaganja javno objaviti.
- (3) Akcije ili udjeli u društvima koja nisu subjekti finansijskog sektora ne uključuju se u izračun iz stava 1 ovog člana ako je ispunjen bilo koji od sljedećih uslova:
- 1) te se akcije ili udjeli drže privremeno za vrijeme postupka finansijske pomoći iz člana 54 ovih Pravila;
 - 2) držanje tih akcija ili udjela je pozicija proizišla iz pružanja usluge pokroviteljstva koja se drži najviše pet radnih dana;
 - 3) te se akcije ili udjeli drže u ime investicionog društva a za tuđi račun.
- (4) Akcije ili udjeli koji nisu dugotrajna finansijska imovina ne uključuju se u izračun iz stava 1 ovog člana.

VIII. KAPITALNI ZAHTEJEVI

Kapitalni zahtjevi

Član 57

(1) Investiciona društva u svakom trenutku moraju imati regulatorni kapital u skladu sa članom 9 ovih Pravila koji iznosi najmanje D, pri čemu je D definisano kao najviše od sljedećeg:

- 1) njihov zahtjev za fiksne opšte troškove izračunat u skladu sa članom 247 Zakona;
- 2) njihov zahtjev za trajni minimalni kapital u skladu sa članom 58 ovih Pravila;

- 3) njihov zahtjev za faktor K izračunat u skladu sa članom 66 ovih Pravila.
- (2) Za malo i nepovezano investiciono društvo D se definiše kao najveći od iznosa navedenih u stavu 1 tač. 1 i 2 ovog člana.
- (3) Komisija može, u skladu sa odredbama Zakona zahtijevati drugačiji kapitalni zahtjev od ovdje navedenog.
- (4) Čim saznaju da više ne ispunjavaju zahtjeve ovog člana ili da ih neće ispunjavati, investiciona društva o tome obavještavaju Komisiju bez odlaganja.
- (5) Opšti fiksni troškovi izračunavaju se na osnovu iznosa koji proizlaze iz primjenjivog računovodstvenog okvira oduzimanjem sljedećih stavki od ukupnih rashoda nakon raspodjele dobiti akcionarima u svojim najnovijim revidiranim godišnjim finansijskim izvještajima:
- 1) bonusi za osoblje koji zavise isključivo o odluci društva;
 - 2) udjeli u dobiti zaposlenih, članova upravljačkih organa i partnera, u mjeri u kojoj zavise isključivo o odluci društva;
 - 3) druge raspodjele dobiti i druge varijabilne nagrade, u mjeri u kojoj zavise isključivo o odluci društva; i
 - 4) jednokratni rashodi od vanrednih aktivnosti.

Zahtjev za trajni minimalni kapital

Član 58

Za potrebe člana 57 stav 1 tačka 2 ovih Pravila, zahtjev za trajni minimalni kapital jednak je najmanje iznosu vrijednosti inicijalnog kapitala iz člana 75 Zakona.

IX. ZAHTJEV ZA FAKTOR K

Opšta načela. Zahtjev za faktor K i primjenjivi koeficijenti

Član 59

- (1) Za potrebe člana 57 stav 1 tačka 3 ovih Pravila, zahtjev za faktor K jednak je najmanje zbiru sljedećeg:
- (a) faktora K za rizik za klijenta (RtC) izračunatih u skladu s poglavljem 2;
 - (b) faktora K za rizik za tržište (RtM) izračunatih u skladu s poglavljem 3;
 - (c) faktora K za rizik za društvo (RtF) izračunatih u skladu s poglavljem 4.
- (2) Na odgovarajuće faktore K primjenjuju se sljedeći koeficijenti:

Tablica 1.

FAKTORI K		KOEFICIJENT
Imovina pod upravljanjem u okviru diskrecionog upravljanja portfeljem i u okviru nediskrecijskih savjetodavnih aranžmana kontinuiranog karaktera	K-AUM	0,02 %
Novčana sredstva klijenta koja se drže	K-CMH (na odvojenim računima)	0,4 %
	K-CMH (na neodvojenim računima)	0,5 %
Imovina koja se čuva i administrira	K-ASA	0,04 %
Obrađeni nalozi klijenata	K-COH, novčane transakcije	0,1 %
	K-COH, izvedenice	0,01 %
Dnevni promet trgovanja	K-DTF, novčane transakcije	0,1 %
	K-DTF, izvedenice	0,01 %

- (3) Investiciona društva prate vrijednost svojih faktora K za trendove zbog kojih bi u sljedećem izvještajnom periodu trebala za potrebe člana 57 ovih Pravila primijeniti bitno drugačiji kapitalni zahtjev i obavještavaju Komisiju o tom bitno drugačijem kapitalnom zahtjevu.
- (4) Ako smatra da je nastupila značajna promjena u poslovanju investicionog društva koja utiče na iznos relevantnog faktora K, Komisija može prilagoditi odgovarajući iznos u skladu sa članom 257 Zakona.

X. FAKTORI K ZA RIZIK ZA KLIJENTA (RtC)

Zahtjev za faktore K RtC

Član 60

- (1) Zahtjev za faktore K RtC utvrđuje se s pomoću sljedeće formule:

$K-AUM + K-CMH + K-ASA + K-COH$

pri čemu:

- 1) vrijednost faktora K-AUM jednaka je vrijednosti AUM-a koja se mjeri u skladu s članom 61 ovih Pravila i množi s odgovarajućim koeficijentom iz člana 59 stav 2 ovih Pravila;
- 2) vrijednost faktora K-CMH jednaka je vrijednosti CMH-a koja se mjeri u skladu s članom 62 ovih Pravila i množi s odgovarajućim koeficijentom iz člana 59 stav 2 ovih Pravila;
- 3) vrijednost faktora K-ASA jednaka je vrijednosti ASA-e koja se mjeri u skladu s članom 63 ovih Pravila i množi s odgovarajućim koeficijentom iz člana 59 stav 2 ovih Pravila;
- 4) vrijednost faktora K-COH jednaka je vrijednosti COH-a koja se mjeri u skladu s članom 64 ovih Pravila i množi s odgovarajućim koeficijentom iz člana 59 stav 2 ovih Pravila.

Mjerenje vrijednosti AUM-a radi izračuna vrijednosti faktora K-AUM

Član 61

- (1) U svrhu izračuna vrijednosti faktora K-AUM, vrijednost AUM-a tekući je prosjek mjesečne vrijednosti ukupne imovine pod upravljanjem, mjerene na zadnji radni dan za svaki od prethodnih 15 mjeseci pretvorenih u funkcionalnu valutu subjekata u to vrijeme, pri čemu se isključuju vrijednosti za zadnja tri mjeseca, pri čemu je vrijednost AUM-a aritmetička sredina vrijednosti za preostalih 12 mjeseci a vrijednost faktora K-AUM izračunava se prvog radnog dana svakog mjeseca.

- (2) Ako investiciono društvo službeno delegira upravljanje imovinom nekom drugom finansijskom subjektu, ta se imovina uključuje u ukupni iznos AUM-a koji se mjeri u skladu sa stavom 1 ovog člana.

(3) Ako drugi finansijski subjekt službeno delegira upravljanje imovinom investicionom društvu, ta se imovina isključuje iz ukupnog iznosa imovine pod upravljanjem koja se mjeri u skladu sa stavom 1 ovog člana.

(4) Ako investiciono društvo upravlja imovinom kraće od 15 mjeseci ili ako je to činilo tokom dužeg perioda kao malo i nepovezano investiciono društvo i sada prelazi prag za AUM, za izračun vrijednosti faktora K-AUM primjenjuje istorijske podatke AUM-a za period naveden u stavu 1 ovog člana čim ti podaci postanu dostupni, a istorijski podaci koji nedostaju Komisija može zamijeniti regulatornim odredbama na osnovu poslovnih planova investicionih društava podnesenih u sklopu zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad.

Mjerenje vrijednosti CMH-a radi izračuna vrijednosti faktora K-CMH

Član 62

(1) U svrhu izračuna vrijednosti faktora K-CMH, vrijednost CMH-a tekući je prosjek vrijednosti ukupnih novčanih sredstava klijenta koja se drže, mjereno na kraju svakog radnog dana za proteklih devet mjeseci, pri čemu se isključuju vrijednosti za tri posljednja mjeseca, pri čemu je vrijednost CMH-a aritmetička sredina dnevnih vrijednosti tokom preostalih šest mjeseci a vrijednost faktora K-CMH izračunava se prvog radnog dana svakog mjeseca.

(2) Ako investiciono društvo drži novčana sredstva klijenta manje od devet mjeseci, za izračun vrijednosti faktora K-CMH primjenjuje istorijske podatke CMH-a za period naveden u stavu 1 ovog člana čim ti podaci postanu dostupni.

(3) Istorijske podatke koji nedostaju Komisija može zamijeniti regulatornim odredbama na osnovu poslovnih planova investicionih društava podnesenih u sklopu zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad.

Mjerenje vrijednosti ASA-e radi izračuna vrijednosti faktora K-ASA

Član 63

(1) U svrhu izračuna vrijednosti faktora K-ASA, vrijednost ASA-e tekući je prosjek vrijednosti ukupne imovine koja se dnevno čuva i administrira, mjereno na kraju svakog radnog dana u proteklih devet mjeseci, pri čemu se isključuju vrijednosti za zadnja tri mjeseca.

(2) Vrijednost ASA-e aritmetička je sredina dnevnih vrijednosti tokom preostalih šest mjeseci.

(3) Vrijednost faktora K-ASA izračunava se prvog radnog dana svakog mjeseca.

(4) Ako investiciono društvo službeno delegira zadatke čuvanja i administriranja imovine drugom finansijskom subjektu ili ako je drugi finansijski subjekt službeno delegirao takve zadatke investicionom društvu, ta se imovina uključuje u ukupan iznos ASA-e koji se mjeri u skladu sa stavom 1 ovog člana.

(5) Ako investiciono društvo obavlja čuvanje i administriranje imovine u periodu manjem od šest mjeseci, za izračun faktora K-ASA upotrebljava istorijske podatke za ASA-u za period naveden u stavu 1 ovog člana čim ti podaci postanu dostupni.

(6) Istorijske podatke koji nedostaju Komisija može zamijeniti regulatornim odredbama na osnovu poslovnih planova investicionih društava podnesenih u sklopu zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad.

Mjerenje vrijednosti COH-a radi izračuna vrijednosti faktora K-COH

Član 64

(1) U svrhu izračuna vrijednosti faktora K-COH, vrijednost COH-a tekući je prosjek vrijednosti ukupnih obrađenih naloga klijenta, mjereno tokom svakog radnog dana u proteklih šest mjeseci, pri čemu se isključuju vrijednosti za zadnja tri mjeseca.

(2) Vrijednost COH-a aritmetička je sredina dnevnih vrijednosti tokom preostala tri mjeseca.

(3) Vrijednost faktora K-COH izračunava se prvog radnog dana svakog mjeseca.

(4) Vrijednost COH-a mjeri se kao zbir apsolutne vrijednosti transakcija kupovine i apsolutne vrijednosti transakcija prodaje, za novčane transakcije i izvedenice, u skladu sa sljedećim:

1) ako je riječ o novčanim transakcijama, vrijednost je iznos koji je uplaćen ili primljen za svaku transakciju;

2) ako je riječ o izvedenicama, vrijednost trgovanja zamišljeni je iznos ugovora.

(5) Zamišljeni iznos kamatnih izvedenica usklađuje se za preostali period do dospjeća (u godinama) tih ugovora.

(6) Zamišljeni iznos množi se s trajanjem iz sljedeće formule: trajanje = preostali period do dospjeća (u godinama) / 10.

(7) Ne dovodeći u pitanje st. 5 i 6 ovog člana, u vrijednost COH-a uključene su izvršene transakcije investicionog društva koje pruža usluge upravljanja portfeljem za račun investicionih fondova.

(8) U vrijednost COH-a uključene su transakcije proizašle iz investicionog savjetovanja u odnosu na koje investiciono društvo ne izračunava faktor K-AUM.

(9) Iz vrijednosti COH-a isključene su transakcije koje je sprovelo investiciono društvo i koje proizlaze iz održavanja investicionog portfelja klijenta ako investiciono društvo već izračunava vrijednost faktora K-AUM u odnosu na ulaganja tog klijenta ili ako se ta aktivnost odnosi na delegiranje upravljanja imovinom investicionog društva koje ne doprinosi AUM-u tog investicionog društva u skladu sa članom 61 stav 2 ovih Pravila.

(10) U vrijednost COH-a nisu uključene transakcije koje investiciono društvo u svoje ime izvrši za svoj račun ili za račun klijenta.

(11) Iz mjerenja COH-a investiciona društva mogu isključiti svaki nalog koji nije izvršen, ako je razlog takvom neizvršenju klijentovo blagovremeno otkazivanje naloga.

(12) Ako investiciono društvo obrađuje naloge klijenta kraće od šest mjeseci ili ako je to činilo tokom dužeg perioda kao malo i nepovezano investiciono društvo, za izračun vrijednosti faktora K-COH primjenjuje istorijske podatke COH-a za period naveden u stavu 1 ovog člana čim ti podaci postanu dostupni.

(13) Istorijske podatke koji nedostaju Komisija može zamijeniti regulatornim odredbama na osnovu poslovnih planova investicionog društva podnesenih u sklopu zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad.

XI. FAKTORI K ZA RIZIK ZA TRŽIŠTE (RtM)

Zahtjev za faktore K RtM

Član 65

(1) Vrijednost zahtjeva za faktore K RtM za pozicije iz knjige trgovanja investicionog društva koje za sopstveni račun trguje bilo u svoje ime ili za račun klijenta, jednaka je vrijednosti faktora K-NPR izračunata u skladu sa članom 66 ovih Pravila ili vrijednosti faktora K-CMG izračunata u skladu sa članom 27 ovih Pravila.

(2) Investiciona društva upravljaju svojom knjigom trgovanja u skladu s dijelom trećim glavom I. poglavljem 3 Regulative (EU) br. 575/2013.

(3) Zahtjev za faktore K RtM primjenjuje se na sve pozicije iz knjige trgovanja koje posebno uključuju pozicije u dužničkim instrumentima (uključujući sekuritizacijske instrumente), vlasničke instrumente, subjekte za zajednička ulaganja, devize i zlato te robu (uključujući emisijske jedinice).

(4) Za potrebe izračuna zahtjeva za faktor K RtM investiciono društvo trebalo bi uključiti pozicije koje nisu pozicije iz knjige trgovanja ako one dovode do valutnog rizika ili robnog rizika.

Izračun faktora K-NPR

Član 66

Za potrebe izračuna faktora K-NPR, kapitalni zahtjev za pozicije iz knjige trgovanja investicionog društva koje za sopstveni račun trguje bilo u svoje ime ili za račun klijenta, izračunava se primjenom jednog od sljedećih pristupa:

- 1) standardizovanog pristupa iz dijela trećeg glave IV poglavlja 2, 3 i 4 Regulative (EU) br. 575/2013;
- 2) alternativnog standardizovanog pristupa utvrđenog u dijelu trećem glavi IV poglavlju 1a Regulative (EU) br. 575/2013;
- 3) alternativnog pristupa internih modela utvrđenog u dijelu trećem glavi IV poglavlju 1b Regulative (EU) br. 575/2013.

Izračun faktora K-CMG

Član 67

- (1) Za potrebe člana 65 ovih Pravila Komisija dopušta investicionom društvu da izračuna faktor K-CMG za sve pozicije na koje se primjenjuje poravnanje ili na osnovu portfelja ako se na cijeli portfelj primjenjuje poravnanje ili pokrivenost maržom, pod sljedećim uslovima:
 - 1) investiciono društvo nije član grupe koja obuhvata kreditnu instituciju;
 - 2) poravnanje i namira tih transakcija obavljaju se pod odgovornošću člana sistema poravnavanja kvalifikovane centralne druge ugovorne strane i taj član sistema poravnavanja je kreditna institucija ili investiciono društvo na koje se primjenjuje zakon kojim se uređuje poslovanje kreditnih institucija, a transakcije se poravnavaju centralno posredstvom kvalifikovane centralne druge ugovorne strane ili se u protivnom namiruju na osnovu isporuke po plaćanju pod odgovornošću tog člana sistema poravnavanja;
 - 3) izračun ukupne marže koju član sistema poravnavanja zahtijeva temelji se na modelu marže člana sistema poravnavanja;
 - 4) investiciono društvo dokazalo je nadležnom organu da je izbor izračuna RtM-a s pomoću faktora K-CMG opravdan na osnovu određenih kriterijuma, koji mogu uključivati prirodu glavnih aktivnosti investicionog društva koje su uglavnom aktivnosti trgovanja na koje se primjenjuje poravnanje i pokrivenost maržom pod odgovornošću člana sistema poravnavanja kao i činjenica da druge aktivnosti koje obavlja investiciono društvo nisu značajne u odnosu na te glavne aktivnosti; i
 - 5) Komisija je procijenila da portfelji na koje se primjenjuje faktor K-CMG nisu izabrani s ciljem uključivanja u regulatornu arbitražu kapitalnih zahtjeva na nesrazmjern ili bonitetno neprihvatljiv način.
- (2) Za potrebe stava 1 tačka 3 ovog člana, Komisija sprovodi redovnu procjenu da bi potvrdila da model marže vodi do zahtjeva za utvrđivanje marže kojima se odražavaju rizična obilježja proizvoda kojim investiciona društva trguju i uzima se u obzir vremenski razmak između prikupljanja marže, tržišne likvidnosti i mogućnosti promjena tokom trajanja transakcije.
- (3) Zahtjevi za utvrđivanje marže moraju biti dovoljni za pokriće gubitaka koji mogu nastati iz najmanje 99 % kretanja izloženosti tokom određenog perioda, s periodom držanja od barem dva radna dana.
- (4) Modeli marže koje taj član sistema poravnavanja primjenjuje za maržni poziv iz stava 1 tačka 3 ovog člana uvijek je osmišljen tako da se njim postigne nivo boniteta sličan onom koji se zahtijeva odredbama u vezi sa zahtjevima za utvrđivanje marže u članu 41 Regulative (EU) br. 648/2012;
- (5) Vrijednost faktora K-CMG treći je najveći iznos ukupne marže koju je član sistema poravnavanja dnevno zahtijevao od investicionog društva u prethodna tri mjeseca pomnožen s faktorom 1,3.

XII. FAKTORI K RfF

Zahtjev za faktore K RfF

Član 68

- (1) Zahtjev za faktore K RfF utvrđuje se s pomoću sljedeće formule:

$$K-TCD + K-DTF + K-CON$$

pri čemu:

- 1) vrijednost faktora K-TCD jednaka je iznosu izračunatom u skladu sa članom 70 ovih Pravila;
 - 2) vrijednost faktora K-DTF jednaka je vrijednosti faktora DTF koja se mjeri u skladu s članom 77 ovih Pravila i množi s odgovarajućim koeficijentom iz člana 59 stav 2 ovih Pravila i
 - 3) vrijednost faktora K-CON jednaka je iznosu izračunatom u skladu sa članom 82 ovih Pravila.
- (2) Vrijednosti faktora K-TCD i K-CON temelje se na transakcijama koje su evidentirane u knjizi trgovanja investicionog društva koje za sopstveni račun trguje bilo u svoje ime ili za račun klijenta.
 - (3) Vrijednost faktora K-DTF temelji se na transakcijama koje su evidentirane u knjizi trgovanja investicionog društva koje za sopstveni račun trguje bilo u svoje ime ili za račun klijenta, i transakcijama koje investiciono društvo zaključuje tokom izvršavanja naloga u svoje ime i za račun klijenta.

XIII. NASTANAK STATUSA NEISPUNJAVANJA OBAVEZA DRUGE UGOVORNE STRANE U TRGOVANJU

Područje primjene

Član 69

- (1) Članovi 69 do 76 ovih Pravila primjenjuje na sljedeće ugovore i transakcije:

- 1) ugovore o izvedenicama, osim sljedećeg:
 - a) ugovora o izvedenicama koji se neposredno ili posredno poravnavaju posredstvom centralne druge ugovorne strane ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
 - pozicije i imovina investicionog društva koje se odnose na te ugovore razlikuju se i odvojene su, i na nivou člana sistema poravnavanja i na nivou centralne druge ugovorne strane, od pozicija i imovine člana sistema poravnavanja i drugih klijenata tog člana sistema poravnavanja, a zbog tog razlikovanja i te odvojenosti te pozicije i ta imovina ne ulaze u stečajnu masu u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obaveza ili insolventnosti člana sistema poravnavanja, jednog ili više njegovih drugih klijenata;
 - zakoni, propisi, pravila i ugovori koji se primjenjuju na člana sistema poravnavanja ili ga obavezuju, osiguravaju da se u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obaveza ili insolventnosti izvornog člana sistema poravnavanja, klijentove pozicije koje se odnose na te ugovore te odgovarajući kolateral prenesu na drugog člana sistema poravnavanja u odgovarajućem periodu marže za rizik;
 - investiciono je društvo ishodilo nezavisno i obrazloženo pravno mišljenje u pisanom obliku u kojem se zaključuje da u slučaju spora investiciono društvo ne snosi gubitke nastale zbog insolventnosti njegovog člana sistema poravnavanja ili klijenata njegovog člana sistema poravnavanja;
- 2) ugovora o izvedenicama kojima se trguje na mjestu trgovanja;
- 3) ugovora o izvedenicama koje se drže radi zaštite od rizika pozicije investicionog društva koja proizlazi iz aktivnosti koje nisu iz knjige trgovanja;
- 4) transakcije s dugim rokom namire;
- 5) repo transakcije;
- 6) transakcije pozajmljivanja hartija od vrijednosti ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane;
- 7) maržne kredite;

- 8) svaku drugu vrstu SFT-a;
- 9) kredite i zajmove iz člana 70 stav 2 tačka 2 Zakona, ako investiciono društvo obavlja trgovanje u ime klijenta ili zaprima i prenosi nalog bez izvršavanja.
- (2) Za potrebe tačke 1 podtačke a alineja prva stav 1 ovog člana smatra se da ugovori o izvedenicama koji su neposredno ili posredno poravnati posredstvom kvalifikovane druge ugovorne strane ispunjavaju uslove navedene u toj tački.
- (3) Transakcije sa sljedećim vrstama drugih ugovornih strana isključene su iz izračuna faktora K-TCD:
- 1) centralnim državama i centralnim bankama, ako bi se odnosnim izloženostima dodijelio ponder rizika od 0 % u skladu sa članom 114 Regulative (EU) br. 575/2013;
 - 2) multilateralnim razvojnim bankama navedenim u članu 117 stav 2 Regulative (EU) br. 575/2013;
 - 3) međunarodnim organizacijama iz člana 118 Regulative (EU) br. 575/2013.
- (4) Uz prethodno odobrenje Komisije iz obima izračuna faktora K-TCD investiciona društva mogu isključiti transakcije s drugom ugovornom stranom koja je matično društvo, njegovo zavisno društvo, zavisno društvo njegovog matičnog društva ili povezano društvo.
- (5) Komisija će dati odobrenje ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- 1) druga ugovorna strana je kreditna institucija, investiciono društvo ili finansijska institucija, na koje se primjenjuju odgovarajući bonitetni zahtjevi;
 - 2) druga ugovorna strana uključena je u istu bonitetnu konsolidaciju kao i investiciono društvo u skladu sa Regulativom (EU) br. 575/2013 ili članom 7 IFR-a, ili se nad drugom ugovornom stranom i investicionim društvom sprovodi nadzor u pogledu usklađenosti s kriterijumom kapitala grupe u skladu sa članom 8 Regulative (EU) br. 575/2013;
 - 3) druga ugovorna strana podliježe istim postupcima ocjene, mjerenja i kontrole rizika kao i investiciono društvo;
 - 4) druga ugovorna strana ima poslovno sjedište u istoj državi članici kao i investiciono društvo;
 - 5) nema postojeće ili predviđene značajne praktične ili pravne prepreke za promptni prenos regulatornog kapitala ili otplate obaveza druge ugovorne strane prema investicionom društvu.
- (5) Odstupajući od čl. 69 do 76 ovih Pravila, investiciono društvo može, uz prethodno odobrenje Komisije, izračunati vrijednost izloženosti ugovora o izvedenicama navedenih u Prilogu II Uredbi (EU) br. 575/2013, a za transakcije iz stava 1 tač. od 2 do 8 ovog člana primjenom jedne od metoda navedenih u dijelu trećem glavi II poglavlju 6 odjeljku 3, 4 ili 5 Regulative (EU) br. 575/2013 i izračunati povezani kapitalni zahtjev tako da vrijednosti izloženosti pomnoži s faktorom rizika utvrđenim za pojedinu vrstu druge ugovorne strane kako je određen u tablici 2 u članu 70 ovih Pravila.
- (6) Investiciona društva koja su obuhvaćena nadzorom na konsolidovanoj osnovi u skladu s dijelom prvim glavom II poglavljem 2 Regulative (EU) br. 575/2013 mogu izračunati povezani kapitalni zahtjev tako da iznose izloženosti ponderisane rizikom, koji se izračunavaju u skladu s dijelom trećim glavom II poglavljem 2 odjeljkom 1 Regulative (EU) br. 575/2013, pomnože s 8 %.
- (7) Prilikom primjene odstupanja iz st. 4 i 5 ovog člana investiciona društva primjenjuju i faktor prilagođavanja kreditnom vrednovanju (CVA) tako da kapitalni zahtjev, izračunat u skladu sa stavom 2 ovog člana, pomnože s CVA-om izračunatim u skladu sa članom 76 ovih Pravila.
- (8) Umjesto primjene multiplikatora faktora CVA investiciona društva obuhvaćena nadzorom na konsolidovanoj osnovi u skladu s dijelom prvim glavom II poglavljem 2 Regulative (EU) br. 575/2013 mogu izračunati kapitalni zahtjev za rizik prilagođavanja kreditnom vrednovanju u skladu s dijelom trećim glavom VI Regulative (EU) br. 575/2013.

Izračun faktora K-TCD

Član 70

- (1) Za potrebe izračuna faktora K-TCD kapitalni zahtjev određuje se pomoću sljedeće formule:

$$\text{kapitalni zahtjev} = \alpha \cdot EV \cdot RF \cdot CVA$$

pri čemu je:

$$\alpha = 1,2;$$

EV = vrijednost izloženosti izračunana u skladu sa članom 71 ovih Pravila;

RF = faktor rizika utvrđen za pojedinu vrstu druge ugovorne strane kako je određen u tablici 2; i

CVA = prilagođavanje kreditnom vrednovanju izračunata u skladu sa članom 76 ovih Pravila.

Tablica 2.

Vrsta druge ugovorne strane	Faktor rizika
Centralne države, centralne banke i subjekti javnog sektora	1,6 %
Kreditne institucije i investiciona društva	1,6 %
Ostale druge ugovorne strane	8 %

Izračun vrijednosti izloženosti

Član 71

- (1) Vrijednost izloženosti izračunava se primjenom sljedeće formule:

$$\text{vrijednost izloženosti} = \text{maks. } (0; RC + PFE - C)$$

pri čemu je:

RC = trošak zamjene, kako je utvrđen u članu 72 ovih Pravila,

PFE = potencijalna buduća izloženost, kako je utvrđena u članu 73 ovih Pravila, i

C = kolateral, kako je utvrđen u članu 74 ovih Pravila.

(2) Trošak zamjene (RC) i kolateral (C) primjenjuju se na sve transakcije iz člana 69 ovih Pravila.

(3) Potencijalna buduća izloženost (PFE) primjenjuje se samo na ugovore o izvedenicama.

(4) Investiciono društvo može izračunati vrijednost jedne izloženosti na nivou netiranja za sve transakcije obuhvaćene sporazumom o netiranju ako su ispunjeni uslovi iz člana 75 ovih Pravila, a ako bilo koji od tih uslova nije ispunjen, investiciono društvo tretira svaku transakciju kao zaseban skup za netiranje.

Trošak zamjene

Član 72

Trošak zamjene iz člana 71 ovih Pravila utvrđuje se kako slijedi:

- 1) za ugovore o izvedenicama trošak zamjene utvrđuje se kao CMV;

- 2) za transakcije s dugim rokom namire trošak zamjene utvrđuje se kao iznos novčane namire koji je investicionom društvu obaveza ili koje ono potražuje prilikom namire pri čemu se potraživanje tretira kao pozitivan iznos, a obaveza kao negativan iznos;
- 3) za repo transakcije i transakcije pozajmljivanja hartija od vrijednosti ili robe drugoj ugovornoj strani ili od druge ugovorne strane trošak zamjene utvrđuje se kao iznos novčanih sredstava datih ili uzetih u zajam, pri čemu se novčana sredstva koja je investiciono društvo dalo u zajam tretiraju kao pozitivan iznos, a novčana sredstva koja je investiciono društvo uzelo u zajam tretiraju se kao negativan iznos;
- 4) za transakcije finansiranja hartija od vrijednosti u kojima su obje strane transakcije hartija od vrijednosti trošak zamjene utvrđuje se CMV-om hartije od vrijednosti koji je investiciono društvo dalo u zajam, pri čemu se CMV povećava primjenom odgovarajućeg korektivnog faktora iz tablice 4 člana 74 ovih Pravila;
- 5) za maržne kredite i kredite i zajmove iz člana 69 stav 1 tačka 9 ovih Pravila trošak zamjene utvrđuje se knjigovodstvenom vrijednosti imovine u skladu s primjenjivim računovodstvenim okvirom.

Potencijalna buduća izloženost

Član 73

(1) Potencijalna buduća izloženost (PFE) iz člana 71 ovih Pravila izračunava se za svaku izvedenicu kao proizvod:

- 1) efektivnog zamišljenog (EN) iznosa transakcije koji se utvrđuje u skladu sa st. od 2 do 6 ovog člana; i
 - 2) faktora nadzora (SF) koji se utvrđuje u skladu sa stavom 7 ovog člana.
- (2) Efektivni zamišljeni (EN) iznos proizvod je zamišljenog iznosa koji se izračunava u skladu sa stavom 3 ovog člana, njegovog trajanja koje se izračunava u skladu sa stavom 4 ovog člana i njegove nadzorne delte koji se izračunava u skladu sa stavom 6 ovog člana.
- (3) Osim ako je jasno naveden i fiksiran do dospeljeća, zamišljeni iznos utvrđuje se kako slijedi:
- 1) za ugovore o deviznim izvedenicama zamišljeni iznos definiše se kao zamišljeni iznos devizne strane ugovora, konvertovan u nacionalnu valutu, pri čemu ako su obje strane devizne izvedenice nominovane u valutama koje nisu nacionalne valute, zamišljeni iznos svake strane konvertuje se u nacionalnu valutu i zamišljeni je iznos strana veće vrijednosti u nacionalnoj valuti;
 - 2) za ugovore o vlasničkim i robnim izvedenicama, emisijske jedinice sa efektom staklene bašte i njihove izvedenice zamišljeni iznos definiše se kao proizvod tržišne cijene instrumenta i broja jedinica kojima se trguje;
 - 3) za transakcije s višestrukim isplataima koje zavise od stanja, uključujući digitalne opcije ili terminske ugovore s unaprijed definisanom dobiti, investiciono društvo izračunava zamišljeni iznos za svako stanje i primjenjuje najveći dobijeni rezultat izračuna;
 - 4) ako je zamišljeni iznos formula tržišnih vrijednosti, investiciono društvo radi utvrđivanja zamišljenog iznosa trgovanja unosi CMV-jeve;
 - 5) za zamjene s promjenjivim zamišljenim iznosom, kao što su zamjene zamišljenog iznosa glavnice koji se s vremenom smanjuje ili povećava, investiciona društva na preostali period trajanja zamjene primjenjuju prosječni zamišljeni iznos kao zamišljeni iznos trgovanja;
 - 6) zamjene s ugrađenom finansijskom polugom konvertuju se u zamišljeni iznos istovrijedne zamjene bez finansijske poluge, odnosno, dok se sve stope u zamjeni množe s nekim faktorom, u svrhu utvrđivanja zamišljenog iznosa navedeni se zamišljeni iznos množi s faktorom za kamatne stope;
 - 7) za ugovore o izvedenicama s višestrukim zamjenama valute glavnice, zamišljeni iznos utvrđuje se tako da se zamišljeni iznos pomnoži s brojem zamjena valute glavnice u ugovoru o izvedenici.
- (4) Zamišljeni iznos ugovora o kamatnim stopama i ugovora o kreditnim izvedenicama za preostali period do dospeljeća (u godinama) tih ugovora usklađuje se prema trajanju koje se utvrđuje pomoću sljedeće formule:
- $$\text{trajanje} = (1 - \text{istek} (-0,05 \cdot \text{razdoblje do dospeljeća})) / 0,05$$
- (5) Za ugovore o izvedenicama koji nisu ugovori o kamatnim stopama i ugovori o kreditnim izvedenicama trajanje je 1.
- (6) Dospeljeće ugovora znači krajnji datum do kojeg ugovor može biti izvršen.
- (7) Ako se u izvedenici navodi vrijednost neke druge kamatne stope ili kreditnog instrumenta, period se utvrđuje na osnovu odnosnog instrumenta.
- (8) Ako je riječ o opcijama, dospeljeće znači krajnji datum izvršenja ugovora kako je naveden u ugovoru.
- (9) Ako je riječ o ugovoru o izvedenicama koji je strukturiran tako da se preostali iznos izloženosti namiruje na određene datume i uslovi ponovno utvrđuju tako da fer vrijednost ugovora iznosi nula, preostali period do dospeljeća jednak je periodu do sljedećeg datuma ponovnog utvrđivanja uslova.
- (10) Investiciono društvo može samo izračunati nadzornu deltu za opcije i opcije na zamjenu primjenom odgovarajućeg modela, uz odobrenje nadležnih organa, pa se u tom modelu procjenjuje stopa promjene vrijednosti opcije u odnosu na manje promjene tržišne vrijednosti odnosnog instrumenta.
- (11) Za transakcije koje nisu opcije i opcije na zamjenu ili za koje su nadležni organi odobrili model delta je 1.
- (12) Faktor nadzora (SF) za svaku kategoriju imovine utvrđuje se u skladu sa sljedećom tablicom:

Tablica 3.

Kategorija imovine	Faktor nadzora
Kamatna stopa	0,5 %
Strana valuta	4 %
Kredit	1 %
Vlasnički instrument, jedan subjekt	32 %
Vlasnički instrument, indeks	20 %
Roba i emisijske jedinice stakleničkih plinova	18 %
Drugo	32 %

- (13) Potencijalna buduća izloženost skupa za netiranje zbir je potencijalne buduće izloženosti svih transakcija uključenih u skup za netiranje pomnožen sa:
- 1) 0,42, za skupove za netiranje transakcija s finansijskim i nefinansijskim drugim ugovornim stranama za koje se kolateral razmjenjuje dvostrano s drugom ugovornom stranom, ako je to potrebno, u skladu s uslovima utvrđenim u članu 11 Regulative (EU) br. 648/2012;
 - 2) 1, za druge skupove za netiranje.

Kolateral

Član 74

(1) Na kolateral i u dvostranim i u poravnatim transakcijama iz člana 69 ovih Pravila primjenjuju se korektivni faktori u skladu sa sljedećom tablicom:

Tablica 4.

Kategorija imovine		Korektivni faktor, repo transakcije	Korektivni faktor, druge transakcije
Dužničke hartije od vrijednosti koje izdaju centralne države ili centralne banke	≤ 1 godina	0,707 %	1 %
	> 1 godina ≤ 5 godina	2,121 %	3 %
	> 5 godina	4,243 %	6 %
Izdanja dužničkih hartija od vrijednosti drugih subjekata	≤ 1 godina	1,414 %	2 %
	> 1 godina ≤ 5 godina	4,243 %	6 %
	> 5 godina	8,485 %	12 %
Sekuritizacijske pozicije	≤ 1 godina	2,828 %	4 %
	> 1 godina ≤ 5 godina	8,485 %	12 %
	> 5 godina	16,970 %	24 %
Listirani vlasnički i konvertibilni instrumenti		14,143 %	20 %
Druge hartije od vrijednosti i druga roba		17,678 %	25 %
Zlato		10,607 %	15 %
Novčana sredstva		0 %	0 %

(2) Za potrebe tablice 4 sekuritizacijske pozicije ne uključuju resekuritizacijske pozicije.

(3) Nadležni organi mogu mijenjati korektivni faktor za neke vrste robe za koje postoje različiti nivoi volatilnosti cijena i o takvim odlukama obavještavaju EBA-u navodeći razloge za promjene.

(4) Vrijednost kolaterala određuje se kako slijedi:

- 1) za potrebe člana 69 stav 1 tač. 1, 5 i 7 ovih Pravila iznosom kolaterala koje je investiciono društvo primilo od svojih drugih ugovornih strana umanjanim u skladu s tablicom 4.; i
- 2) za transakcije iz člana 69 stav 1 tač. 2, 3 i 6 ovih Pravila kao zbir CMV-a strane hartije od vrijednosti i neto iznosa kolaterala koje je investiciono društvo primilo ili dalo.

(5) Za transakcije finansiranja hartija od vrijednosti u kojima su obje strane transakcije hartije od vrijednosti kolateral se utvrđuje putem CMV-a hartije od vrijednosti koju je investiciono društvo uzelo u zajam.

(6) Ako investiciono društvo kupuje ili daje u zajam hartije od vrijednosti, CMV hartije od vrijednosti tretira se kao negativan iznos i umanjuje se primjenom korektivnog faktora iz tablice 4 na veći negativni iznos.

(7) Ako investiciono društvo prodaje ili uzima u zajam hartije od vrijednosti, CMV hartije od vrijednosti tretira se kao pozitivan iznos i umanjuje se primjenom korektivnog faktora iz tablice 4.

(8) Ako su sporazumom o netiranju obuhvaćene različite vrste transakcija, u skladu s uslovima utvrđenim u članu 75 ovih Pravila, primjenjivi korektivni faktori za „druge transakcije” iz tablice 4 primjenjuju se na odgovarajuće iznose izračunate u skladu sa stavom 1 tač. 1 i 2 član 75 ovih Pravila na osnovu izdavalaca u svakoj kategoriji imovine.

(9) Ako između transakcije i primljenog ili datog kolaterala postoji valutna neusklađenost, primjenjuje se dodatni korektivni faktor za valutnu neusklađenost od 8 %.

Netiranje

Član 75

Za potrebe čl. 69 do 76 ovih Pravila investiciono društvo može, prvo, potpuno usklađene ugovore koji su obuhvaćeni sporazumom o netiranju tretirati kao jedan ugovor sa zamišljenom glavnicom koja je jednaka neto primicima, drugo, netirati druge transakcije koje su predmet ugovora o obnovi na osnovu kojega se sve obaveze između investicionog društva i njegovih drugih ugovornih strana automatski prebijaju tako da ugovor o obnovi pravno zamjenjuje jedinstveni neto iznos ranijih bruto obaveza te, treće, netirati ostale transakcije ako investiciono društvo osigura ispunjavanje sljedećih uslova:

- 1) ugovor o netiranju s drugom ugovornom stranom ili drugi sporazum kojim se stvara jedinstvena pravna obaveza obuhvaća sve uključene transakcije, tako da bi investiciono društvo moglo potraživati ili biti dužno platiti samo neto zbroj pozitivnih i negativnih tržišnih vrijednosti uključenih pojedinačnih transakcija ako druga ugovorna strana ne ispunji svoje obaveze zbog nečega od sljedećeg:
 - a) nastanka statusa neispunjavanja obaveza;
 - b) stečaja;
 - c) likvidacije; ili
 - d) sličnih okolnosti;
- 2) ugovor o netiranju ne sadrži odredbu kojom se, u slučaju nastanka statusa neispunjavanja obaveza druge ugovorne strane, drugoj ugovornoj strani koja nije u statusu neispunjavanja obaveza dopušta izvršenje samo ograničenih plaćanja prema ugovornoj strani koja je u statusu neispunjavanja obaveza, ili se uopšte ne dopuštaju plaćanja, čak i kada je ugovorna strana koja je u statusu neispunjavanja obaveza neto povjerilac;
- 3) investiciono društvo je ishodilo neovisno i obrazloženo pravno mišljenje u pisanom obliku o tome da bi u slučaju osporavanja sporazuma o netiranju, potraživanja i obaveze investicionog društva bile jednake onim iz tačke 1 stav 1 ovog člana u okviru sljedećeg pravnog sistema:
 - a) prava države u kojoj je osnovana druga ugovorna strana;
 - b) prava države u kojoj se nalazi filijala ako je uključena strana filijala druge ugovorne strane;
 - c) prava kojim se uređuju pojedinačne transakcije uključene u sporazum o netiranju; ili
 - d) prava kojim se uređuje svaki ugovor ili sporazum potreban za sprovođenje netiranja.

Prilagodavanje kreditnom vrednovanju

Član 76

(1) Za potrebe čl. 69 do 76 ovih Pravila CVA znači prilagodavanje vrijednosti portfelja transakcija s drugom ugovornom stranom vrednovanog po srednjoj tržišnoj vrijednosti koja odražava CMV kreditnog rizika druge ugovorne strane za investiciono društvo, ali ne odražava CMV kreditnog rizika investicionog društva za drugu ugovornu stranu.

(2) CVA je 1,5 za sve transakcije osim sljedećih transakcija, za koje je CVA 1:

- 1) transakcije s nefinansijskim drugim ugovornim stranama kako su definirane u članu 2 tačka 9 Regulative (EU) br. 648/2012 ili s nefinansijskim drugim ugovornim stranama s poslovnim sjedištem u trećoj zemlji, ako te transakcije ne premašuju prag poravnjanja kako je utvrđen u članu 10 st. 3 i 4 Regulative (EU) br. 648/2012;
- 2) unutargrupne transakcije kako je predviđeno u članu 3 Regulative (EU) br. 648/2012;
- 3) transakcije s dugim rokom namire;
- 4) SFT-ovi, uključujući maržne kredite, osim ako Komisija odredi da su izloženosti CVA riziku investicionih društava koje proizlaze iz tih transakcija značajne; i
- 5) krediti i zajmovi iz člana 69 stav 1 tačka 9 ovih Pravila.

XIV. DNEVNI PROMET TRGOVANJA

Mjerenje vrijednosti faktora DTF radi izračuna vrijednosti faktora K-DTF

Član 77

(1) U svrhu izračuna vrijednosti faktora K-DTF, vrijednost faktora DTF tekući je prosjek vrijednosti ukupnog dnevnog prometa trgovanja, mjereno tokom svakog radnog dana u prethodnih devet mjeseci, pri čemu se isključuju vrijednosti za zadnja tri mjeseca.

(2) Vrijednost faktora DTF je aritmetička sredina dnevno izmjerenih vrijednosti tokom preostalih šest mjeseci.

(3) Vrijednost faktora K-DTF izračunava se prvog radnog dana svakog mjeseca.

(4) Vrijednost faktora DTF mjeri se kao zbir apsolutne vrijednosti transakcija kupovine i apsolutne vrijednosti transakcija prodaje, novčanini i izvedenica, u skladu sa sljedećim:

1) ako je riječ o novčanim transakcijama, vrijednost je iznos koji je uplaćen ili primljen za svaku transakciju;

2) ako je riječ o izvedenicama, vrijednost trgovanja zamišljeni je iznos ugovora.

(5) Zamišljeni iznos kamatnih izvedenica usklađuje se za preostali period do dospijea (u godinama) tih ugovora.

(6) Zamišljeni iznos množi se s trajanjem iz sljedeće formule:

$$\text{trajanje} = \text{preostalo razdoblje do dospijea (u godinama)} / 10$$

(7) U vrijednost DTF nisu uključene transakcije koje je investiciono društvo izvršilo u svrhu pružanja usluga upravljanja portfeljem za račun investicionih fondova.

(8) U vrijednost DTF uključene su transakcije koje je investiciono društvo u svoje ime izvršilo za svoj račun ili za račun klijenta.

(9) Investiciono društvo koje je imalo dnevni promet trgovanja manje od devet mjeseci upotrebljava istorijske podatke DTF-a za period navedeno u stav 1 ovog člana kako bi izračunalo K-DTF čim ti podaci postanu dostupni.

(10) Istorijske podatke koji nedostaju Komisija može zamijeniti regulatornim odredbama na osnovu poslovnih planova investicionih društava podnesenih u sklopu zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad.

XV. KONCENTRACIJSKI RIZIK

Obaveza praćenja

Član 78

(1) Investiciona društva prate i kontrolišu svoj koncentracijski rizik u skladu sa čl. 78 do 84 ovih Pravila pomoću odgovarajućih administrativnih i računovodstvenih postupaka i snažnih mehanizama interne kontrole.

(2) Za potrebe čl. 78 do 84 ovih Pravila pojmovi „kreditna institucija” i „investiciono društvo” obuhvataju privatna i javna društva, uključujući filijale tih društava, pod uslovom da bi ta društva, da imaju poslovno sjedište u Uniji, bila kreditne institucije ili investiciona društva kako su definirani ovim Pravilima i pod uslovom da su ta društva dobila odobrenje za rad u trećoj zemlji koja primjenjuje bonitetne nadzorne i regulatorne zahtjeve koji su najmanje ekvivalentni onim koji se primjenjuju u Uniji.

Izračun vrijednosti izloženosti

Član 79

(1) Investiciona društva koja ne ispunjavaju uslove za malo i nepovezano investiciono društvo za potrebe čl. 78 do 84 ovih Pravila izračunava vrijednost izloženosti u pogledu jednog klijenta ili grupe povezanih klijenata kao zbir sljedećih stavki:

1) pozitivnog viška dugih pozicija investicionog društva nad njenim kratkim pozicijama u svim finansijskim instrumentima knjige trgovanja koje je izdao dotični klijent, pri čemu se neto pozicija za svaki instrument izračunava u skladu s odredbama iz člana 66 stav 1 tač. 1, 2 i 3 ovih Pravila;

2) vrijednost izloženosti ugovora i transakcija iz stava 1 član 69 ovih Pravila s dotičnim klijentom izračunava se na način naveden u članu 71 ovih Pravila.

(2) Za potrebe stava 1 tačka 1 ovog člana, investiciono društvo koje za potrebe zahtjeva za faktor K RtM-a izračunava kapitalni zahtjev za pozicije iz knjige trgovanja u skladu s pristupom utvrđenim u članu 67 ovih Pravila izračunava neto poziciju u svrhu koncentracionog rizika tih pozicija u skladu s odredbama iz stava 1 tačka 1 član 66 ovih Pravila.

(3) Za potrebe stava 1 tačka 2 ovog člana, investiciono društvo koje za potrebe faktora K-TCD izračunava kapitalne zahtjeve primjenom metoda iz člana 69. stav 4 ovih Pravila izračunava vrijednost izloženosti ugovora i transakcija iz člana 69 stav 1 ovih Pravila primjenom metoda navedenih u dijelu trećem glavi II poglavlju 6 odjeljku 3, 4 ili 5 Regulative (EU) br. 575/2013.

(4) Vrijednost izloženosti u pogledu grupe povezanih klijenata izračunava se kao zbir svih izloženosti prema pojedinačnim klijentima iz grupe, koje se tretiraju kao jedna izloženost.

(5) Pri izračunu vrijednosti izloženosti u pogledu jednog klijenta ili grupe povezanih klijenata investiciono društvo preduzima sve odgovarajuće korake kako bi utvrdilo odnosnu imovinu u relevantnim transakcijama i drugu ugovornu stranu u odnosnim izloženostima.

Ograničenja u pogledu koncentracijskog rizika i prekoračenje vrijednosti izloženosti

Član 80

(1) Ograničenje za investiciono društvo u pogledu koncentracijskog rizika vrijednosti izloženosti u pogledu pojedinačnog klijenta ili grupe povezanih klijenata iznosi 25 % njegovog regulatornog kapitala.

(2) Ako je pojedinačni klijent iz stava 1 ovog člana kreditna institucija ili investiciono društvo ili ako grupa povezanih klijenata uključuje jednu ili više kreditnih institucija ili investicionih društava, ograničenje u pogledu koncentracijskog rizika je 25 % regulatornog kapitala investicionog društva ili 150 miliona EUR, zavisno od toga koji je iznos veći, pod uslovom da za zbir vrijednosti izloženosti u pogledu svih povezanih klijenata koji nisu kreditne institucije ili investiciona društva, ograničenje u pogledu koncentracijskog rizika ne prelazi 25 % regulatornog kapitala investicionog društva.

(3) Ako je iznos od 150 miliona EUR veći od 25 % regulatornog kapitala investicionog društva, ograničenje u pogledu koncentracijskog rizika ne prelazi 100 % regulatornog kapitala investicionog društva.

(4) Ako su ograničenja iz stava 1 ovog člana prekoračena, investiciono društvo ispunjava obavezu obavještanja navedenu u članu 81 ovih Pravila i ispunjava kapitalni zahtjev za prekoračenje vrijednosti izloženosti u skladu sa članom 82 ovih Pravila

(5) Investiciona društva izračunavaju prekoračenja vrijednosti izloženosti u pogledu pojedinačnog klijenta ili grupe povezanih klijenata u skladu sa sljedećom formulom:

$$\text{prekoračenje vrijednosti izloženosti} = EV - L$$

pri čemu je:

EV = vrijednost izloženosti izračunata na način naveden u članu 79 ovih Pravila; i

L = ograničenje u pogledu koncentracijskog rizika kako je utvrđeno u stavu 1 ovog člana.

(6) Vrijednost izloženosti u pogledu pojedinačnog klijenta ili grupe povezanih klijenata ne prelazi:

- 1) 500 % regulatornog kapitala investicionog društva ako je od prekoračenja prošlo deset ili manje dana;
- 2) ukupno 600 % regulatornog kapitala investicionog društva ako je prekoračenje trajalo duže od deset dana.

Obveza obavještanja

Član 81

(1) Ako su ograničenja iz člana 80 ovih Pravila prekoračena, investiciono društvo bez odlaganja obavještava nadležni organ o iznosu prekoračenja i nazivu pojedinačnog klijenta na koji se prekoračenje odnosi i, ako je to primjenjivo, o nazivu grupe povezanih lica na koje se prekoračenje odnosi.

(2) Komisija može investicionom društvu odobriti ograničeni period za poštovanje ograničenja iz člana 80 ovih Pravila.

Izračun faktora K-CON

Član 82

(1) Kapitalni zahtjev K-CON ukupan je iznos kapitalnog zahtjeva izračunatog za svakog klijenta ili grupu povezanih klijenata kao kapitalni zahtjev odgovarajućeg reda u koloni 1 tablice 6 koji predstavlja dio ukupnog pojedinačnog prekoračenja pomnožen s:

- 1) 200% ako prekoračenje nije trajalo više od 10 dana;
 - 2) odgovarajućim faktorom iz kolone 2 tablice 6 nakon perioda od deset dana od datuma nastanka prekoračenja, raspodjelom svakog dijela prekoračenja u odgovarajuće redove u koloni 1 tablice 6.
- (2) Kapitalni zahtjev prekoračenja iz stava 1 ovog člana izračunava se u skladu sa sljedećom formulom:

$$\text{OFRE} = \frac{\text{OFR}}{\text{EV}} \cdot \text{EVE}$$

pri čemu je:

OFRE = kapitalni zahtjev za prekoračenje;

OFR = kapitalni zahtjev izloženosti prema pojedinačnom klijentu ili grupama povezanih klijenata, izračunat kao zbir svih kapitalnih zahtjeva izloženosti prema pojedinačnim klijentima iz grupe, koje se tretiraju kao jedna izloženost;

EV = vrijednost izloženosti izračunata na način naveden u članu 79 ovih Pravila;

EVE = prekoračenje vrijednosti izloženosti izračunato na način naveden u članu 80 ovih Pravila.

(3) U svrhu izračuna faktora K-CON kapitalni zahtjevi izloženosti koje proizlaze iz pozitivnog viška dugih pozicija investicionog društva nad njegovim kratkim pozicijama u svim finansijskim instrumentima knjige trgovanja koje je izdao dotični klijent, pri čemu se neto pozicija za svaki instrument izračunava u skladu s odredbama iz člana 66 stav 1 tačka 1, 2 i 3 ovih Pravila, uključuju samo zahtjeve za specifični rizik.

(4) Investiciono društvo koje u svrhe zahtjeva za faktor K RtM-a izračunava kapitalni zahtjev za pozicije iz knjige trgovanja u skladu s pristupom utvrđenim u članu 67 ovih Pravila izračunava kapitalni zahtjev izloženosti u svrhu koncentracijskog rizika tih pozicija u skladu s odredbama iz stava 1 tačka 1 član 66 ovih Pravila.

Tablica 6.

Kolona 1: Prekoračenje vrijednosti izloženosti kao procenat regulatornog kapitala	Kolona 2: Faktori
Do 40 %	200 %
Od 40 % do 60 %	300 %
Od 60 % do 80 %	400 %
Od 80 % do 100 %	500 %
Od 100 % do 250 %	600 %
Više od 250 %	900 %

Postupci kojima se sprečava izbjegavanje kapitalnog zahtjeva K-CON u investicionim društvima

Član 83

(1) Investiciona društva ne prenose privremeno izloženosti koje prelaze ograničenje iz stava 1 član 80 ovih Pravila na drugo društvo, ni unutar iste grupe ni van nje, niti stupaju u fiktivne transakcije radi zatvaranja izloženosti tokom desetodnevnog perioda iz člana 82 ovih Pravila ni kreiraju nove izloženosti.

(2) Investiciona društva imaju sisteme kojima se osigurava trenutno obavještanje Komisije o svakom prenosu kako je navedeno u stavu 1 ovog člana.

Isključenja

Član 84

(1) Sljedeće izloženosti izuzimaju se od zahtjeva navedenih u članu 80 ovih Pravila:

- 1) izloženosti koje se u potpunosti oduzimaju od regulatornog kapitala investicionog društva;
- 2) izloženosti koje nastaju u uobičajenoj namiri platnih usluga, transakcijama u stranoj valuti, transakcijama s hartijama od vrijednosti i pri pružanju usluga prenosa novčanih sredstava;
- 3) izloženosti koje čine potraživanja od:

- a) centralnih država, centralnih banaka, subjekata javnog sektora, međunarodnih organizacija ili multilateralnih razvojnih banaka i izloženosti za koje ta lica jamče ili im se mogu pripisati, pri čemu se tim izloženostima dodjeljuje ponder rizika od 0 % u skladu sa čl. od 114 do 118 Regulative (EU) br. 575/2013;
 - b) jedinica područne (regionalne) i lokalne samouprave zemalja koje su članice Evropskoga ekonomskog prostora;
 - c) centralnih drugih ugovornih strana i uplata u jamstveni fond centralnih drugih ugovornih strana.
- (2) Komisija može, u cjelosti ili djelimično, iz primjene člana 80 ovih Pravila izuzeti sljedeće izloženosti:
- 1) pokriveno obveznice;
 - 2) izloženosti investicionog društva prema njegovom matičnom društvu, prema drugim društvima kćerima tog matičnog društva ili prema sopstvenim društvima kćerima, ako su ta društva pod nadzorom na konsolidovanoj osnovi u skladu sa članom 7 IFR-a ili Regulativom (EU) br. 575/2013, pod nadzorom za usklađenost s kriterijumom kapitala grupe u skladu sa članom 8 ovih Pravila ili pod nadzorom u skladu s ekvivalentnim standardima koji su na snazi u trećoj zemlji, i ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
 - a) nema postojeće ili predviđene značajne, praktične ili pravne prepreke za matično društvo u vezi s promptnim prenosom kapitala ili otplatom obaveza i
 - b) subjekt finansijskog sektora obuhvaćen je postupcima procjene rizika, mjerenja i kontrole koje sprovodi matično društvo;

Izuzeci za trgovce robom i emisijskim jedinicama

Član 85

- (1) Odredbe iz ovog dijela ne primjenjuju se na trgovce robom i emisijskim jedinicama ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
- 1) druga ugovorna strana je nefinansijska druga ugovorna strana;
 - 2) obje druge ugovorne strane podliježu odgovarajućoj centralizovanoj procjeni rizika te postupcima mjerenja i kontrole rizika;
 - 3) transakcija se može ocijeniti kao transakcija koja smanjuje rizike neposredno povezane s komercijalnim aktivnostima ili aktivnostima finansiranja riznice nefinansijske druge ugovorne strane ili te grupe.
- (3) Investiciona društva obavješćavaju Komisiju prije primjene izuzeća iz stava 1 ovog člana.

Dostupnost informacija na Evropskoj jedinstvenoj pristupnoj tački

Član 86

- (1) Počev od 10. januara 2030. godine, kada investiciono društvo javno objavljuje bilo koju informaciju iz ovih Pravila, dužno je da tu informaciju istovremeno dostavi i nadležnom organu za prikupljanje iz stava 3 ovog člana, radi njene dostupnosti na Evropskoj jedinstvenoj pristupnoj tački (ESAP), uspostavljenoj Regulativom (EU) 2023/2859 Evropskog parlamenta i Savjeta.
- (2) Dostavljene informacije moraju ispunjavati sljedeće zahtjeve:
- 1) dostavljaju se u formatu koji omogućava izdvajanje podataka, kako je definisan članom 2 tačka 3 Regulative (EU) 2023/2859 ili, kada je to propisano pravom Unije, u mašinski čitljivom formatu, kako je definisan članom 2 tačka 4 te regulative;
 - 2) prate ih sljedeći metapodaci:
 - a) svi nazivi investicionog društva na koje se informacija odnosi;
 - b) identifikator pravnog lica (LEI) investicionog društva, u skladu sa članom 7 stav 4 tačka b Regulative (EU) 2023/2859;
 - c) veličina investicionog društva prema kategoriji, u skladu sa članom 7 stav 4 tačka d te regulative;
 - d) vrsta informacije, razvrstana u skladu sa članom 7 stav 4 tačka c regulative;
 - e) naznaka da li informacija sadrži lične podatke.
- (3) Za potrebe stava 1 tačka 2 podtačka b ovog člana, investiciono društvo je dužno da pribavi identifikator pravnog lica (LEI).
- (4) U svrhu obezbjeđivanja dostupnosti informacija iz stava 1 ovog člana na ESAP-u, tijelo za prikupljanje u smislu člana 2 tačka 2 Regulative (EU) 2023/2859 je Evropski nadzorni organ za bankarstvo (EBA).
- (5) Radi obezbjeđivanja efikasnog prikupljanja i upravljanja informacijama dostavljenim u skladu sa stavom 1 ovog člana, EBA izrađuje nacrt sprovedbenih tehničkih standarda kojima se bliže uređuje:
- 1) dodatni metapodaci koji prate informacije;
 - 2) strukturiranje podataka sadržanih u informacijama;
 - 3) za koje informacije je obavezan mašinski čitljiv format i koji se mašinski čitljiv format koristi u tim slučajevima.
- (6) Za potrebe tačke 3 stav 5 ovog člana, EBA procjenjuje prednosti i nedostatke različitih mašinski čitljivih formata i sprovodi odgovarajuća terenska testiranja.

Prudencijalna konsolidacija grupe investicionih društava

Član 87

- (1) Matično investiciono društvo u državi, matični investicioni holding i matični mješoviti finansijski holding dužni su da ispunjavaju prudencijalne zahtjeve koji se odnose na regulatorni kapital, koncentracioni rizik, likvidnost, izvještavanje i objavljivanje podataka na osnovu konsolidovanog finansijskog položaja grupe investicionih društava.
- (2) Matično društvo iz stava 1 ovog člana i sva njegova zavisna društva koja podliježu ovim pravilima uspostavljaju odgovarajuću organizacionu strukturu i djelotvorne sisteme internih kontrola radi obezbjeđenja da se podaci potrebni za konsolidaciju pravilno identifikuju, obrađuju i blagovremeno dostavljaju.
- (3) Matično društvo iz stava 1 ovog člana dužno je da obezbijedi da zavisna društva koja ne podliježu ovim pravilima uspostave odgovarajuće postupke, sisteme i mehanizme koji omogućavaju pravilno sprovođenje prudencijalne konsolidacije.
- (4) Za potrebe obračuna kapitalnih zahtjeva na konsolidovanoj osnovi primjenjuju se pravila kojima se uređuje konsolidacija kreditnih institucija, na način i u obimu koji je primjenjiv na investiciona društva.
- (5) Matično društvo iz stava 1 ovog člana dužno je da zahtjeve koji se odnose na likvidnost ispunjava na osnovu konsolidovanog finansijskog položaja grupe.
- (6) Izuzetno od stava 5 ovog člana, Komisija može, uzimajući u obzir prirodu, obim i složenost poslovanja grupe investicionih društava, rješenjem osloboditi matično društvo obaveze primjene zahtjeva likvidnosti na konsolidovanoj osnovi.
- (7) Obim konsolidacije, metode prudencijalne konsolidacije, način obračuna:
- 1) zahtjeva za fiksne režijske troškove,
 - 2) minimalnog trajnog kapitala, i
 - 3) K-faktorskog zahtjeva na konsolidovanoj osnovi, kao i sadržaj i način dostavljanja podataka za potrebe konsolidacije, bliže se uređuju ovim pravilima.

Izuzeci od primjene prudencijalnih zahtjeva na pojedinačnoj osnovi

Član 88

- (1) Komisija može investiciono društvo izuzeti od primjene zahtjeva koji se odnose na regulatorni kapital, koncentracioni rizik, likvidnost, izvještavanje i objavljivanje podataka na pojedinačnoj osnovi, ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi:
- 1) investiciono društvo ispunjava uslove da se smatra malim i nepovezanim investicionim društvom u skladu sa ovim pravilima;
 - 2) investiciono društvo je zavisno društvo i uključeno je u nadzor na konsolidovanoj osnovi:
 - a) kreditne institucije, finansijskog holdinga ili mješovitog finansijskog holdinga, u skladu sa propisima kojima se uređuje prudencijalni nadzor na konsolidovanoj osnovi, ili
 - b) matičnog investicionog društva ili investicionog holdinga koji podliježe nadzoru na konsolidovanoj osnovi;
 - 3) investiciono društvo i njegovo matično društvo imaju sjedište u istoj državi i podliježu nadzoru istog nadležnog organa;
 - 4) nadležni organ odgovoran za nadzor na konsolidovanoj osnovi dao je saglasnost za primjenu izuzeća;
 - a) regulatorni kapital raspoređen je na način koji obezbjeđuje adekvatno pokrivanje rizika na nivou grupe, pri čemu su ispunjeni sljedeći uslovi:
 - a) ne postoje pravne, regulatorne ili praktične prepreke za pravovremeni prenos kapitala ili izmirenje obaveza između matičnog društva i investicionog društva;
 - b) matično društvo, uz prethodno odobrenje Komisije, garantuje za obaveze investicionog društva ili potvrđuje da su rizici investicionog društva zanemarljivi;
 - c) investiciono društvo je uključeno u sistem upravljanja rizicima matičnog društva;
 - d) matično društvo ima većinsko učešće u kapitalu ili većinu glasačkih prava u investicionom društvu, odnosno pravo da imenuje ili razriješi većinu članova organa upravljanja.
- (2) Komisija može investiciono društvo izuzeti od primjene zahtjeva likvidnosti na pojedinačnoj osnovi ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- 1) investiciono društvo uključeno je u nadzor na konsolidovanoj osnovi;
 - 2) matično društvo kontinuirano prati i obezbjeđuje likvidnosnu poziciju svih članova grupe;
 - 3) između matičnog društva i investicionog društva zaključen je sporazum koji omogućava slobodan prenos novčanih sredstava radi izmirenja dospjelih obaveza;
 - 4) ne postoje pravne ili praktične prepreke za izvršenje tog sporazuma;
 - 5) nadležni organ za nadzor na konsolidovanoj osnovi dao je saglasnost.
- (3) Komisija može investiciono društvo koje je zavisno društvo društva za osiguranje ili društva za reosiguranje izuzeti od primjene zahtjeva likvidnosti na pojedinačnoj osnovi ako su, pored uslova iz stava 1 tač. 1, 3 i 5 ovog člana, ispunjeni i sljedeći uslovi:
- 1) investiciono društvo uključeno je u dopunski nadzor nad finansijskim konglomeratom ili u nadzor nad grupom osiguranja na konsolidovanoj osnovi;
 - 2) nadležni organ odgovoran za nadzor na nivou grupe dao je saglasnost.
- (4) Izuzeće iz ovog člana odobrava se na osnovu obrazloženog zahtjeva investicionog društva ili matičnog društva.
- (5) Komisija će ukinuti rješenje o izuzeću ako prestane da postoji bilo koji od uslova iz ovog člana.
- (6) Investiciono društvo kojem je odobreno izuzeće dužno je da Komisiji bez odlaganja dostavi obavještenje o svakoj promjeni koja može uticati na ispunjenost uslova za izuzeće.

Test kapitala grupe

Član 89

- (1) Izuzetno od člana 87, nadležna tijela mogu dozvoliti primjenu ovog člana za grupne strukture koje se smatraju dovoljno jednostavnim, pod uslovom da ne postoje značajni rizici za klijente ili tržište koji proizlaze iz grupe investicionih društava u cjelini i koji bi inače zahtijevali nadzor na konsolidiranoj osnovi. Nadležna tijela su dužna da obavijeste Komisiju za bankarstvo i tržište kapitala (EBA) kada dozvole primjenu ovog člana.
- (2) Za potrebe ovog člana primjenjuju se sljedeće definicije:
 - 1) „instrumenti regulatornog kapitala“ znači vlastiti kapital kako je definisano u članu 9 ove Uredbe, bez primjene odbitaka navedenih u tački (i) člana 36(1), tački (d) člana 56 i tački (d) člana 66 Uredbe (EU) br. 575/2013;
 - 2) pojmovi „investiciono društvo“, „finansijska institucija“, „preduzeće za pomoćne usluge“ i „povezani zastupnik“ primjenjuju se i na subjekte sa sjedištem u trećim zemljama koji, da su osnovani u Uniji, ispunjavaju definicije tih pojmova iz člana 4.
- (3) Matična investiciona društva, matični investicioni holdingi, matični mješoviti finansijski holdingi i sva druga matična društva koja su investiciona društva, finansijske institucije, preduzeća za pomoćne usluge ili povezani zastupnici u grupi investicionih društava, dužni su da posjeduju najmanje dovoljno instrumenata vlastitog kapitala da pokriju zbir sljedećeg:
 - 1) zbir pune knjigovodstvene vrijednosti svih svojih udjela, subordiniranih potraživanja i instrumenata navedenih u tački (i) člana 36(1), tački (d) člana 56 i tački (d) člana 66 Uredbe (EU) br. 575/2013 u investicionim društvima, finansijskim institucijama, preduzećima za pomoćne usluge i povezanim zastupnicima u grupi;
 - 2) ukupni iznos svih kontingentnih obaveza prema investicionim društvima, finansijskim institucijama, preduzećima za pomoćne usluge i povezanim zastupnicima u grupi.
- (4) Nadležna tijela mogu dozvoliti matičnom investicionom holdingu, matičnom mješovitom finansijskom holdingu i svim drugim matičnim društvima koja su investiciona društva, finansijske institucije, preduzeća za pomoćne usluge ili povezani zastupnici u grupi, da drže manji iznos vlastitog kapitala od iznosa izračunatog prema stavu 3, pod uslovom da taj iznos nije manji od zbirnog iznosa zahtjeva za vlastiti kapital koji se pojedinačno primjenjuju na njihove zavisne subjekte i ukupnog iznosa kontingentnih obaveza prema tim subjektima. Za potrebe ovog stava, zahtjevi za vlastiti kapital za zavisne subjekte iz trećih zemalja smatraju se notionalnim zahtjevima koji osiguravaju zadovoljavajući nivo opreznosti za pokrivanje rizika koji proizlaze iz tih zavisnih subjekata, uz odobrenje relevantnih nadležnih tijela.
- (5) Matična investiciona društva, matični investicioni holding i matični mješoviti finansijski holdingi moraju imati uspostavljene sisteme za praćenje i kontrolu izvora kapitala i finansiranja svih investicionih društava, investicionih holdinga, mješovitih finansijskih holdinga, finansijskih institucija, preduzeća za pomoćne usluge i povezanih zastupnika unutar grupe investicionih društava.

Prudencijalni tretman imovine izložene aktivnostima povezanim s ekološkim ili socijalnim ciljevima

Član 90

- (1) EBA, nakon konsultacija sa Evropskim odborom za sistemski rizik, procjenjuje, na osnovu dostupnih podataka i nalaza Visoke ekspertske grupe Komisije za održivo finansiranje, da li bi poseban prudencijalni tretman imovine izložene aktivnostima koje su u značajnoj mjeri povezane s ekološkim ili socijalnim ciljevima, u obliku prilagođenih K-faktora ili prilagođenih koeficijenata K-faktora, bio opravdan sa prudencijalne tačke gledišta.
- (2) Posebno, EBA procjenjuje sljedeće:
 - 1) metodološke opcije za procjenu izloženosti klasama imovine aktivnostima koje su u značajnoj mjeri povezane s ekološkim ili socijalnim ciljevima;
 - 2) specifične rizike imovine izložene aktivnostima koje su u značajnoj mjeri povezane s ekološkim ili socijalnim ciljevima;
 - 3) rizike povezane s gubitkom vrijednosti imovine zbog regulatornih promjena, kao što su mjere za ublažavanje klimatskih promjena;

- 4) potencijalne efekte posebnog prudencijalnog tretmana imovine izložene aktivnostima koje su u značajnoj mjeri povezane s ekološkim ili socijalnim ciljevima na finansijsku stabilnost.
- (3) EBA dostavlja izvještaj o svojim nalazima Evropskom parlamentu, Savjetu i Komisiji do 26. decembra 2021. godine.
- (4) Na osnovu izvještaja iz stava 2, Komisija, ukoliko to bude prikladno, podnosi zakonodavni prijedlog Evropskom parlamentu i Savjetu.

XVI. ZAVRŠNE ODREDBE

Stupanje na snagu

Član 91

- (1) Ova pravila stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.
- (2) Primjena ovih pravila započinje od dana početka primjene odredaba Zakona o tržištu kapitala („Službeni list Crne Gore“, broj 16/2026).

Broj: 05/1-156/1-26
Podgorica, 20. 2. 2026. godine

Predsjednik Komisije,
Željko Drinčić, s.r.

1202.

Na osnovu člana 262 stav 4 Zakona o tržištu kapitala („Službeni list Crne Gore“, br. 16/2026) Komisija za tržište kapitala na 171. sjednici održanoj dana 20.2.2026. godine donosi

P R A V I L A O NADZORNIM IZVJEŠTAJIMA I OBJAVAMA INVESTICIONIH DRUŠTAVA

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim pravilima bliže se propisuju format, datumi izvještavanja i uputstvo za popunjavanje izvještaja iz člana 262 Zakona o tržištu kapitala („Službeni list Crne Gore“, br. 16/2026) kao i obrasci za objavu investicionog društva u odnosu na regulatorni kapital.

Definicije

Član 2

(1) Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovim Pravilima imaju sljedeće značenje:

- 1) *Zakon* je Zakon o tržištu kapitala („Službeni list Crne Gore“, br. 16/2026);
- 2) *Komisija* je Komisija za tržište kapitala.

(2) Ostali pojmovi imaju isto značenje kao u Zakonu i Pravilima o upravljanju rizicima i adekvatnosti kapitala investicionih društava.

II. NADZORNO IZVJEŠTAVANJE

Referentni datumi izvještavanja

Član 3

(1) O informacijama iz člana 262 Zakona izvještava se na sljedeće referentne datume izvještavanja:

- 1) tromjesečno izvještavanje: 31. 3, 30. 6, 30. 9 i 31. 12;
- 2) godišnje izvještavanje: 31. 12.

(2) Referentni datumi izvještavanja iz stava 1 ovog člana mogu se prilagoditi ako je investicionim društvima nacionalnim pravom dopušteno izvještavanje o njihovim finansijskim informacijama sa stanjem na kraju računovodstvene godine koja je različita od kalendarske godine, tako da se tromjesečno izvještavanje o informacijama sprovodi svaka tri mjeseca odgovarajuće računovodstvene godine, a godišnje izvještavanje na kraju računovodstvene godine.

Datumi dostavljanja izvještaja

Član 4

(1) Informacije iz člana 262 Zakona dostavljaju se do kraja radnog vremena na sljedeće datume dostavljanja:

- 1) tromjesečno izvještavanje: 12. 5, 11. 8, 11. 11 i 11. 2;
- 2) godišnje izvještavanje: 11. 2.

(2) Ako je dan dostavljanja izvještaja državni praznik, subota ili nedjelja, izvještaj se dostavlja sljedeći radni dan.

(3) Ako investiciona društva o svojim informacijama izvještavaju na referentne datume izvještavanja prilagođene kraju njihove računovodstvene godine iz člana 3 stav 2 ovih Pravila, datumi dostavljanja izvještaja mogu se prilagoditi tako da period za dostavu nakon prilagođenog referentnog datuma izvještavanja ostane isti.

(4) Investiciona društva mogu dostaviti nerevidirane podatke.

(5) Ako revidirani podaci odstupaju od dostavljenih nerevidiranih podataka, izmijenjeni revidirani podaci dostavljaju se bez odlaganja.

(6) Za potrebe ovog člana „nerevidirani podaci“ su podaci o kojima nezavisni revizor nije izrazio mišljenje, a revidirani podaci su podaci koje je nezavisni revizor revidirao i o njima izrazio revizorsko mišljenje.

(7) Ispravak dostavljenih izvještaja dostavlja se Komisiji bez odlaganja.

Primjena zahtjeva za izvještavanje na pojedinačnoj osnovi

Član 5

Kako bi na pojedinačnoj osnovi ispunila zahtjeve za izvještavanje iz člana 262 Zakona, investiciona društva dostavljaju informacije iz čl. 6, 7 i 8 Regulative (EU) 2019/2033 učestalošću koja je u njima utvrđena.

Format i učestalost izvještavanja investicionih društava

Član 6

(1) Investiciona društva koja nisu mala i nepovezana investiciona društva tromjesečno dostavljaju informacije koje su propisane članom 262 st. 1 i 2 Zakona upotrebom obrazaca iz Priloga I ovih Pravila u skladu sa uputstvom iz Priloga II ovih Pravila.

(2) Mala i nepovezana investiciona društva jednom godišnje dostavljaju informacije iz obrazaca iz Priloga III ovih Pravila u skladu sa uputstvom iz Priloga IV ovih Pravila.

Preciznost podataka i informacije o dostavljanju podataka

Član 7

(1) Investiciona društva dostavljaju informacije iz ovih Pravila u skladu s formatima za razmjenu podataka i načinima prikazivanja koje odrede nadležni organi poštujući definiciju podataka iz modela podataka i formule za validaciju utvrđene u Prilogu V ovih Pravila kao i sljedeće odredbe:

- 1) informacije koje nisu potrebne ili primjenjive ne uzimaju se u obzir pri dostavi podataka;
- 2) numeričke vrijednosti dostavljaju se kao činjenice u skladu sa sljedećim pravilima:
 - a) svi monetarni iznosi iskazani su u hiljadama eura;
 - b) podaci procentualne prirode iskazuju se po jedinici sa najmanje četiri decimalna mjesta;
 - c) podaci koji predstavljaju cijele brojeve iskazuju se bez decimalnih mjesta, najmanje na nivou jedinica.

(2) Investiciona društva identifikuju se svojom identifikacionom oznakom pravnog subjekta (LEI).

(3) Pravni subjekti i druge ugovorne strane, osim investicionih društava, identifikuju se oznakom LEI ako je imaju.

(4) Uz informacije koje investiciona društva dostavljaju na osnovu ovih Pravila i Regulative (EU) 2019/2033 dostavljaju se sljedeće popratne informacije:

- 1) referentni datum i referentni period izvještavanja;
- 2) valuta izvještavanja;

- 3) računovodstveni standard;
- 4) identifikaciona oznaka pravnog subjekta (LEI) izvještajne institucije;
- 5) obim konsolidacije.

Revizija izvještaja o adekvatnosti kapitala

Član 8

- (1) Investiciona društva dužna su na pojedinačnoj osnovi dostaviti Komisiji izvještaje o adekvatnosti kapitala revidirane od strane ovlaštenog revizora sa stanjem na dan 31. decembra najkasnije do 30. aprila sljedeće godine.
- (2) Ovlašćeni revizor je tokom obavljanja revizije izvještaja o adekvatnosti kapitala obavezan da provjeri pravilnost, tačnost i potpunost izvještaja kao i da ocijeni jesu li isti sastavljeni u skladu sa Zakonom i ovim Pravilima, i jesu li usklađeni s godišnjim finansijskim izvještajima investicionog društva na izvještajni datum.

Način dostavljanja izvještaja o adekvatnosti kapitala

Član 9

- (1) Investiciona društva dužna su da izvještaje o adekvatnosti kapitala dostavljaju Komisiji u elektronskom obliku u skladu sa tehničkim uputstvom Komisije putem internet stranice: portalscmnreporting.me
- (2) Investiciona društva dužna su da izvještaje o adekvatnosti kapitala revidirane od strane ovlaštenog revizora dostave i u pisanom obliku u skladu sa članom 8 ovih Pravila.
- (3) U opravdanim slučajevima nemogućnosti dostavljanja u elektronskom obliku, investiciona društva dužna su da u propisanom roku dostave izvještaje u pisanom obliku, neposredno ili poštom u svrhu blagovremenog izveštavanja.
- (4) Investiciona društva dužna su da dostave izvještaje na način propisan stavom 1 ovog člana čim prestanu razlozi nemogućnosti dostavljanja, a najkasnije u roku od 8 (osam) dana od isteka roka za dostavljanje izvještaja.

III. JAVNO OBJAVLJIVANJE INFORMACIJA INVESTICIONIH DRUŠTAVA

Načela objavljivanja

Član 10

- (1) Na informacije koje treba objaviti u skladu s ovim Pravilima i Regulative (EU) 2019/2033 primjenjuju se sljedeća načela:
 - 1) objavljivanja podliježu istom nivou interne provjere kao i izvještaj rukovodstva uključen u finansijski izvještaj investicionog društva;
 - 2) objavljivanja su jasna i prikazana na način koji je razumljiv korisnicima informacija i saopštavaju se putem pristupačnog medija;
 - 3) važne poruke ističu se i lako su uočljive;
 - 4) složena pitanja objašnjavaju se jednostavnim jezikom;
 - 5) povezane informacije prikazuju se zajedno;
 - 6) objavljivanja su smisljena i dosljedna tokom vremena kako bi se korisnicima informacija omogućilo da uporede informacije iz različitih perioda objavljivanja;
 - 7) uz kvantitativna objavljivanja prilažu se kvalitativna objašnjenja i sve druge dodatne informacije koje bi mogle biti potrebne korisnicima tih informacija kako bi ih razumjeli, posebno ističući svaku značajnu promjenu bilo koje objave u odnosu na informacije iz prethodnih objava.

Objavljivanje regulatornog kapitala investicionih društava

Član 11

Investiciona društva objavljuju informacije o regulatornom kapitalu u skladu sa članom 49 stav 1 Regulative (EU) 2019/2033 upotrebom obrazaca iz Priloga VI Regulative (EU) 2019/2033 i u skladu s relevantnim uputstvom iz Priloga VII Regulative (EU) 2019/2033.

Opšte odredbe o objavljivanju

Član 12

- (1) Pri objavljivanju informacija iz člana 11 Regulative (EU) 2019/2033 investiciona društva osiguravaju da se brojčane vrijednosti dostavljaju kao činjenice u skladu sa sljedećim pravilima:
 - 1) kvantitativni monetarni iznosi iskazani su u hiljadama eura;
 - 2) kvantitativni podaci procentualne prirode iskazuju se po jedinici sa najmanje četiri decimalna mjesta;
- (2) Pri objavljivanju informacija iz člana 11 Regulative (EU) 2019/2033 investiciona društva osiguravaju da podaci sadrže sljedeće informacije:
 - 1) referentni datum i referentni period objavljivanja;
 - 2) valutu objavljivanja;
 - 3) ime i, prema potrebi, identifikacionu oznaku pravnog subjekta (LEI) institucije koja objavljuje podatke;
 - 4) prema potrebi, računovodstveni standard;
 - 5) prema potrebi, obim konsolidacije.

ZAVRŠNE ODREDBE

Stupanje na snagu

Član 13

- (1) Ova pravila stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.
- (2) Primjena ovih pravila započinje od dana početka primjene odredaba Zakona o tržištu kapitala („Službeni list Crne Gore“, broj 16/2026).

Broj: 05/1-157/1-26
Podgorica, 20. 2. 2026. godine

Predsjednik Komisije,
Željko Drinčić, s.r.

1203.

Na osnovu dijela XXVI Zakona o tržištu kapitala („Službeni list Crne Gore“, br. 16/2026) Komisija za tržište kapitala na 171. sjednici održanoj dana 20.2.2026. godine donosi

P R A V I L A O POBOLJŠANJU PORAVNANJA HARTIJA OD VRIJEDNOSTI U EVROPSKOJ UNIJI I O CENTRALNIM DEPOZITARIMA HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet i područje primjene

Član 1

- (1) Ovim Pravilima utvrđuju se jedinstveni zahtjevi za poravnanje finansijskih instrumenata u Uniji, kao i pravila o organizaciji i postupanju centralnih depozitarnih društava (CSD), radi promovisanja sigurnog, efikasnog i nesmetanog poravnanja.
- (2) Ova Regulatorna primjenjuje se na poravnanje svih finansijskih instrumenata i na aktivnosti CSD-ova, osim ako je ovim Pravilima drugačije propisano.
- (3) Ova Regulatorna ne dovodi u pitanje odredbe prava Unije koje se odnose na određene finansijske instrumente, a naročito na Direktiva 2003/87/EZ.
- (4) Članovi 10 do 20, 22 do 24 i 27, član 28 stav 6, član 30 stav 4 i članovi 46 i 47, odredbe Glave IV ovih Pravila, kao i zahtjevi za izvještavanje nadležnim organima ili relevantnim organima ili postupanje po njihovim nalogima u skladu sa ovim Pravilima, ne primjenjuju se na članove ESCB-a, druga nacionalna organa država članica koja obavljaju slične funkcije, niti na druga javna organa zadužena za upravljanje javnim dugom u Uniji ili koja učestvuju u tom upravljanju, u odnosu na svaki CSD kojim ta organa neposredno upravljaju pod odgovornošću istog upravljačkog organa, koji ima pristup sredstvima tih organa i koji nije posebno pravno lice.

Definicije

Član 2

(1) Za potrebe ovih Pravila primjenjuju se sljedeće definicije:

- 1) „**centralni depozitar hartija od vrijednosti**“ ili „**CSD**“ je pravno lice koje upravlja sistemom poravnanja hartija od vrijednosti iz tačke (3) Odjeljka A Aneksa i pruža najmanje jednu drugu osnovnu uslugu navedenu u Odjeljku A Aneksa;
- 2) „**CSD iz treće zemlje**“ je svako pravno lice osnovano u trećoj zemlji koje pruža uslugu sličnu osnovnoj usluzi iz tačke (3) Odjeljka A Aneksa i obavlja najmanje jednu drugu osnovnu uslugu navedenu u Odjeljku A Aneksa;
- 3) „**imobilizacija**“ je postupak koncentrisanja fizičkih hartija od vrijednosti na jednom mjestu u CSD-u na način koji omogućava naknadne prenose putem knjižnih upisa;
- 4) „**nematerijalizovani oblik**“ je da finansijski instrumenti postoje isključivo kao knjižni zapisi;
- 5) „**CSD primalac**“ je CSD koji prima zahtjev drugog CSD-a za pristup njegovim uslugama putem veze između CSD-ova;
- 6) „**CSD podnosilac zahtjeva**“ je CSD koji zahtijeva pristup uslugama drugog CSD-a putem veze između CSD-ova;
- 7) „**poravnanje**“ je izvršenje transakcije sa hartijama od vrijednosti kojim se okončavaju obaveze strana u toj transakciji putem prenosa novca ili hartija od vrijednosti, ili i jednog i drugog;
- 8) „**finansijski instrumenti**“ ili „**hartije od vrijednosti**“ su finansijski instrumenti kako su definisani u članu 4 stav 1 tačka 15 Direktive 2014/65/EU;
- 9) „**nalog za prenos**“ je nalog za prenos kako je definisan u drugoj alineji tačke (i) člana 2 Direktiva 98/26/EZ;
- 10) „**sistem poravnanja hartija od vrijednosti**“ je sistem iz prve, druge i treće alineje tačke (a) člana 2 Direktive 98/26/EZ kojim ne upravlja centralna druga ugovorna strana i čija se djelatnost sastoji od izvršavanja naloga za prenos;
- 11) „**interni izvršilac poravnanja**“ je svaka institucija, uključujući onu kojoj je izdato odobrenje u skladu sa Direktiva 2013/36/EU ili Direktivom 2014/65/EU, koja izvršava naloge za prenos za račun klijenata ili za sopstveni račun, van sistema poravnanja hartija od vrijednosti;
- 12) „**predviđeni datum poravnanja**“ je datum koji je unesen u sistem poravnanja hartija od vrijednosti kao datum poravnanja i za koji su se strane u transakciji sa hartijama od vrijednosti saglasile da će se poravnanje izvršiti;
- 13) „**period poravnanja**“ je vremenski period između datuma trgovanja i predviđenog datuma poravnanja;
- 14) „**radni dan**“ je radni dan kako je definisan u tački (n) člana 2 Direktive 98/26/EZ;
- 15) „**neuspjelo poravnanje**“ je neizvršeno poravnanje ili djelimično poravnanje transakcije sa hartijama od vrijednosti na predviđeni datum poravnanja zbog nedostatka hartija od vrijednosti ili novca, bez obzira na osnovni uzrok;
- 16) „**centralna druga ugovorna strana**“ ili „**CCP**“ je CCP kako je definisana u članu 2 tačka 1 Regulative (EU) br. 648/2012;
- 17) „**nadležni organ**“ je organ koji je svaka država članica odredila u skladu sa članom 11 ovih Pravila;
- 18) „**relevantni organ**“ je svaki organ iz člana 12 ovih Pravila;
- 19) „**učesnik**“ je svaki učesnik, kako je definisan u tački (f) člana 2 Direktive 98/26/EZ, u sistemu poravnanja hartija od vrijednosti;
- 20) „**učešće**“ je učešće u smislu prve rečenice tačke (2) člana 2 Direktiva 2013/34/EU ili direktno ili indirektno vlasništvo od 20 % ili više glasačkih prava ili kapitala u društvu;
- 21) „**kontrola**“ je odnos između dva društva kako je opisan u članu 22 Direktive 2013/34/EU;
- 22) „**zavisno društvo**“ je zavisno društvo u smislu člana 2 tačka 10 i člana 22 Direktive 2013/34/EU;
- 23) „**matična država članica**“ je država članica u kojoj je CSD osnovan;
- 24) „**država članica domaćin**“ je država članica, različita od matične države članice, u kojoj CSD ima filijalu ili pruža CSD usluge;
- 25) „**filijala**“ je mjesto poslovanja koje nije sjedište i koje je dio CSD-a, nema pravni subjektivitet i pruža CSD usluge za koje je CSD dobio odobrenje;
- 26) „**neispunjenje obaveza**“ je, u odnosu na učesnika, situaciju u kojoj je nad učesnikom pokrenut postupak insolventnosti, kako je definisan u članu 2 tačka (j) Direktive 98/26/EZ, ili događaj koji je internim pravilima CSD-a definisan kao neispunjenje obaveza;
- 27) „**isporuka uz plaćanje**“ ili „**DVP**“ je mehanizam poravnanja hartija od vrijednosti koji povezuje prenos hartija od vrijednosti sa prenosom novca na način da se isporuka hartija od vrijednosti izvršava ako i samo ako se izvrši odgovarajući prenos novca i obrnuto;
- 28) „**račun hartija od vrijednosti**“ je račun na kojem se hartije od vrijednosti mogu knjižiti u korist ili na teret;
- 29) „**veza između CSD-ova**“ je aranžman između CSD-ova kojim jedan CSD postaje učesnik u sistemu poravnanja hartija od vrijednosti drugog CSD-a radi olakšavanja prenosa hartija od vrijednosti sa učesnika tog drugog CSD-a na učesnike prvog CSD-a ili aranžman kojim CSD pristupa drugom CSD-u posredno preko posrednika a veze između CSD-ova obuhvataju standardne veze, prilagođene veze, indirektno veze i interoperabilne veze;
- 30) „**standardna veza**“ je veza između CSD-ova pri kojoj jedan CSD postaje učesnik u sistemu poravnanja hartija od vrijednosti drugog CSD-a pod istim uslovima koji važe za svakog drugog učesnika u tom sistemu;

- 31) „**prilagođena veza**“ je veza između CSD-ova pri kojoj CSD koji postaje učesnik u sistemu poravnanja hartija od vrijednosti drugog CSD-a dobija dodatne posebne usluge u odnosu na usluge koje taj CSD uobičajeno pruža učesnicima u sistemu;
- 32) „**indirektna veza**“ je aranžman između CSD-a i treće strane koja nije CSD, a koja je učesnik u sistemu poravnanja hartija od vrijednosti drugog CSD-a, takvu vezu uspostavlja CSD radi olakšavanja prenosa hartija od vrijednosti na svoje učesnike sa učesnika drugog CSD-a;
- 33) „**interoperabilna veza**“ je veza između CSD-ova kojom se CSD-ovi usaglašavaju da uspostave međusobna tehnička rješenja za poravnanje u sistemima poravnanja hartija od vrijednosti kojima upravljaju;
- 34) „**međunarodno otvorene komunikacione procedure i standardi**“ su međunarodno prihvaćeni standardi za komunikacione procedure, kao što su standardizovani formati poruka i prikaz podataka, koji su dostupni na pravičnoj, otvorenoj i nediskriminatornoj osnovi svakom zainteresovanom licu;
- 35) „**prenosive hartije od vrijednosti**“ je prenosive hartije od vrijednosti kako su definisane u članu 4 stav 1 tačka 44 Direktive 2014/65/EU;
- 36) „**akcije**“ je hartije od vrijednosti iz člana 4 stav 1 tačka 44 podtačka (a) Direktive 2014/65/EU;
- 37) „**instrumenti tržišta novca**“ su instrumenti tržišta novca kako su definisani u članu 4 stav 1 tačka 17 Direktive 2014/65/EU;
- 38) „**jedinice u subjektima za kolektivno investiranje**“ je jedinice iz tačke 3 Odjeljka C Aneksa I Direktive 2014/65/EU;
- 39) „**emisijska jedinica**“ je emisijska jedinica kako je opisana u tački 11 Odjeljka C Aneksa I Direktive 2014/65/EU, isključujući derivate na emisijske jedinice;
- 40) „**regulisano tržište**“ je regulisano tržište kako je definisano u članu 4 stav 1 tačka 21 Direktive 2014/65/EU;
- 41) „**multilateralna trgovinska platforma**“ ili „**MTF**“ je MTF kako je definisan u članu 4 stav 1 tačka 22 Direktive 2014/65/EU;
- 42) „**mjesto trgovanja**“ je mjesto trgovanja kako je definisano u članu 4 stav 1 tačka 24 Direktive 2014/65/EU;
- 43) „**agent za poravnanje**“ je agent za poravnanje kako je definisan u tački (d) člana 2 Direktive 98/26/EZ;
- 44) „**tržište rasta malih i srednjih preduzeća**“ je tržište rasta MSP kako je definisano u članu 4 stav 1 tačka 12 Direktive 2014/65/EU;
- 45) „**upravljački organ**“ je organ ili organi CSD-a, imenovani u skladu sa nacionalnim pravom, koji su ovlašćeni da utvrđuju strategiju, ciljeve i ukupno usmjerenje CSD-a i koji nadziru i prate donošenje upravljačkih odluka, uključujući lica koja stvarno rukovode poslovanjem CSD-a a u slučaju kada, u skladu sa nacionalnim pravom, upravljački organ obuhvata različite organe sa posebnim funkcijama, zahtjevi ovih Pravila primjenjuju se samo na članove upravljačkog organa kojima važeće nacionalno pravo dodjeljuje odgovarajuću odgovornost;
- 46) „**više rukovodstvo**“ su fizička lica koja obavljaju izvršne funkcije u CSD-u i koja su odgovorna i podnose račune upravljačkom organu za svakodnevno upravljanje tim CSD-om;
- 47) „**grupa**“ je grupa u smislu člana 2 tačka 11 Direktive 2013/34/EU;
- 48) „**bliske veze**“ je bliske veze kako su definisane u članu 4 stav 1 tačka 35 Direktive 2014/65/EU;
- 49) „**kvalifikovano učešće**“ je direktno ili indirektno učešće u CSD-u koje predstavlja najmanje 10 % kapitala ili glasačkih prava, kako je utvrđeno u članovima 9, 10 i 11 Direktiva 2004/109/EZ, ili koje omogućava ostvarivanje značajnog uticaja na upravljanje CSD-om;
- 50) „**odloženo neto poravnanje**“ je mehanizam poravnanja kod kojeg se nalozi za prenos novca ili hartija od vrijednosti u vezi sa transakcijama učesnika u sistemu poravnanja hartija od vrijednosti podvrgavaju netiranju, a poravnanje neto potraživanja i obaveza učesnika vrši se na kraju unaprijed definisanih ciklusa poravnanja tokom radnog dana ili na njegovom kraju.

GLAVA II. PORAVNANJE HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Knjižni oblik

Član 3

- (1) Ne dovodeći u pitanje stav 2 ovog člana, svaki izdavalac sa sjedištem u Uniji koji izdaje ili je izdao prenosive hartije od vrijednosti koje su uključene u trgovanje ili se njima trguje na mjestima trgovanja, dužan je da obezbijedi da te hartije od vrijednosti budu predstavljene u knjižnom obliku, putem imobilizacije ili nakon neposrednog izdavanja u nematerijalizovanom obliku.
- (2) Kada se transakcija prenosivim hartijama od vrijednosti izvršava na mjestu trgovanja, odgovarajuće hartije od vrijednosti evidentiraju se u knjižnom obliku u CSD-u najkasnije do predviđenog datuma poravnanja, osim ako su već evidentirane na taj način.
- (3) Kada se prenosive hartije od vrijednosti prenose nakon aranžmana finansijskog kolaterala, kako je definisan u članu 2 stav 1 tačka (a) Direktiva 2002/47/EZ, te hartije od vrijednosti evidentiraju se u knjižnom obliku u CSD-u najkasnije do predviđenog datuma poravnanja, osim ako su već evidentirane na taj način.

Sprovođenje

Član 4

- (1) Organi države članice u kojoj je osnovan izdavalac koji izdaje hartije od vrijednosti obezbjeđuju primjenu člana 3 stav 1 ovih Pravila.
- (2) Organi nadležni za nadzor mjesta trgovanja, uključujući nadležne organe određene u skladu sa članom 21 stav 1 Direktiva 2003/71/EZ, obezbjeđuju primjenu prvog podstava člana 3 stav 2 ovih Pravila kada se hartijama od vrijednosti iz člana 3 stav 1 ovih Pravila trguje na mjestima trgovanja.
- (3) Organi država članica odgovorni za primjenu Direktiva 2002/47/EZ obezbjeđuju primjenu drugog podstava člana 3 stav 2 ovih Pravila kada se hartije od vrijednosti iz člana 3 stav 1 ovih Pravila prenose nakon aranžmana finansijskog kolaterala kako je definisan u članu 2 stav 1 tačka 1 te direktive.

Periodi poravnanja

Član 5

- (1) Svaki učesnik u sistemu poravnanja hartija od vrijednosti koji u tom sistemu poravnava transakcije prenosivim hartijama od vrijednosti, instrumentima tržišta novca, jedinicama u subjektima za kolektivno investiranje i emisijskim jedinicama za sopstveni račun ili za račun trećeg lica, dužan je da takve transakcije poravnava na predviđeni datum poravnanja.
- (2) U pogledu transakcija prenosivim hartijama od vrijednosti iz stava 1 ovog člana koje su izvršene na mjestima trgovanja, predviđeni datum poravnanja ne smije biti kasnije od drugog radnog dana nakon zaključenja trgovine, a taj zahtjev se ne primjenjuje na transakcije koje su privatno ugovorene ali izvršene na mjestu trgovanja, na transakcije koje su izvršene bilateralno ali prijavljene mjestu trgovanja, niti na prvu transakciju kada su predmetne prenosive hartije od vrijednosti podvrgnute početnom evidentiranju u knjižnom obliku u skladu sa članom 3 stav 2 ovih Pravila.
- (3) Nadležni organi obezbjeđuju primjenu stava 1 ovog člana, a organi nadležni za nadzor mjesta trgovanja obezbjeđuju primjenu stava 2 ovog člana.

Disciplina poravnanja

Član 6

- (1) Mjesta trgovanja uspostavljaju procedure koje omogućavaju potvrđivanje relevantnih detalja transakcija finansijskim instrumentima iz člana 5 stav 1 ovih Pravila na dan kada je transakcija izvršena.
- (2) Ne dovodeći u pitanje zahtjev iz stava 1 ovog člana, investiciona društva koja imaju odobrenje u skladu sa članom 5 Direktiva 2014/65/EU, prema potrebi preduzimaju mjere radi ograničavanja broja neuspjelih poravnanja.

- (3) Mjere iz stava 2 ovog člana sastoje se najmanje od aranžmana između investicionog društva i njegovih profesionalnih klijenata, kako su navedeni u Aneksu II Direktive 2014/65/EU, kojima se obezbjeđuje brzo dostavljanje alokacije hartija od vrijednosti za transakciju, potvrda te alokacije i blagovremena potvrda prihvatanja ili odbijanja uslova prije predviđenog datuma poravnanja.
- (4) ESMA, u bliskoj saradnji sa članovima ESCB-a, izdaje smjernice u skladu sa članom 16 Regulativa (EU) br. 1095/2010 o standardizovanim procedurama i protokolima za razmjenu poruka koji se koriste radi usklađivanja sa drugim podstavom ovog stava.
- (5) Za svaki sistem poravnanja hartija od vrijednosti kojim upravlja, CSD uspostavlja procedure koje olakšavaju poravnanje transakcija finansijskim instrumentima iz člana 5 stav 1 na predviđeni datum poravnanja, uz minimalnu izloženost svojih učesnika riziku druge ugovorne strane i riziku likvidnosti i uz nizak nivo neuspjelih poravnanja. CSD promovise rano poravnanje na predviđeni datum poravnanja putem odgovarajućih mehanizama.
- (6) Za svaki sistem poravnanja hartija od vrijednosti kojim upravlja, CSD uvodi mjere za podsticanje i stimulisanje blagovremenog poravnanja transakcija od strane svojih učesnika, pri čemu CSD-ovi zahtijevaju od učesnika da poravnaju svoje transakcije na predviđeni datum poravnanja.

Mjere za rješavanje neuspjelih poravnanja

Član 7

- (1) Za svaki sistem poravnanja hartija od vrijednosti kojim upravlja, CSD uspostavlja sistem za praćenje neuspjelih poravnanja transakcija finansijskim instrumentima iz člana 5 stav 1 ovih Pravila.
- (2) CSD redovno dostavlja nadležnom organu i relevantnim organima izvještaje o broju i pojedinostima neuspjelih poravnanja, kao i o svim drugim relevantnim informacijama, uključujući mjere koje CSD i njegovi učesnici planiraju radi unapređenja efikasnosti poravnanja. CSD te izvještaje objavljuje jednom godišnje u zbirnom i anonimovanom obliku. Nadležni organi dostavljaju ESMA-i sve relevantne informacije o neuspjelim poravnanjima.
- (3) Za svaki sistem poravnanja hartija od vrijednosti kojim upravlja, CSD uspostavlja procedure koje olakšavaju poravnanje transakcija finansijskim instrumentima iz člana 5 stav 1 ovih Pravila koje nijesu poravnate na predviđeni datum poravnanja. Te procedure uključuju mehanizam novčanih kazni koji predstavlja djelotvorno odvratajuće sredstvo za učesnike koji uzrokuju neuspjela poravnanja.
- (4) Prije uspostavljanja procedura iz ovog člana, CSD se konsultuje sa relevantnim mjestima trgovanja i centralnim drugim ugovornim stranama (CCP) za koje pruža usluge poravnanja.
- (5) Mehanizam novčanih kazni iz ovog člana obuhvata novčane kazne za učesnike koji uzrokuju neuspjela poravnanja („učesnici u kašnjenju“). Novčane kazne obračunavaju se na dnevnoj osnovi za svaki radni dan tokom kojeg transakcija nije poravnata nakon predviđenog datuma poravnanja, sve dok transakcija ne bude poravnata ili bilateralno otkazana. Novčane kazne ne smiju biti uspostavljene kao izvor prihoda za CSD.
- (6) Mehanizam novčanih kazni iz stava 2 ovog člana ne primjenjuje se na:
 - 1) transakcije kod kojih je učesnik u kašnjenju CCP, osim za transakcije koje je CCP zaključio a da se nije postavio između ugovornih strana; ili
 - 2) transakcije kod kojih je nad učesnikom u kašnjenju pokrenut postupak insolventnosti.
- (7) CCP može u svojim pravilima uspostaviti mehanizam za pokrivanje gubitaka koje bi mogao pretrpjeti kao rezultat primjene odredaba ovog člana.

Obavezni buy-in proces

Član 8

- (1) Ne dovodeći u pitanje mehanizam novčanih kazni iz člana 7 stav 2 ovih Pravila i pravo bilateralnog otkazivanja transakcije, nakon konsultacija sa Evropskim odborom za sistemski rizik (ESRB) i na osnovu analize troškova i koristi koju dostavlja ESMA u skladu sa članom 74 stav 4 ovih Pravila, Evropska Komisija može, putem izvršnog akta, odlučiti na koje od finansijskih instrumenata iz člana 5 stav 1 ovih Pravila, ili na koje kategorije transakcija u tim finansijskim instrumentima, se primjenjuje obavezni buy-in proces iz st. 4 do 10 ovog člana, ukoliko Evropska Komisija smatra da obavezni buy-in predstavlja neophodno, primjereno i proporcionalno sredstvo za rješavanje nivoa neuspjelih poravnanja u Uniji.
- (2) Evropska Komisija može donijeti izvršni akt iz ovog člana samo ako su ispunjena oba sljedeća uslova:
 - 1) primjena mehanizma novčanih kazni iz člana 7 stav 2 ovih Pravila nije rezultirala dugoročno održivim smanjenjem neuspjelih poravnanja u Uniji ili održavanjem smanjenog nivoa neuspjelih poravnanja u Uniji, čak i nakon pregleda nivoa novčanih kazni u skladu sa članom 7 stav 5 ovih Pravila;
 - 2) nivo neuspjelih poravnanja u Uniji ima ili će vjerovatno imati negativan uticaj na finansijsku stabilnost Unije.
- (3) Za potrebe donošenja odluke iz ovog člana, Evropska Komisija uzima u obzir sve sljedeće:
 - 1) potencijalni uticaj obaveznog buy-in procesa na finansijska tržišta u Uniji;
 - 2) broj, obim i trajanje neuspjelih poravnanja, uključujući broj i obim neuspjelih poravnanja koja ostaju na kraju produženog perioda iz stava 4 ovog člana;
 - 3) da li je određeni finansijski instrument ili kategorija transakcija u tom instrumentu već predmet odgovarajućih ugovornih odredbi koje omogućavaju učesnicima koji primaju instrument da pokrenu buy-in.
- (4) Izvršni akt donosi se u skladu sa postupkom ispitivanja iz člana 68 stav 2 ovih Pravila i on utvrđuje datum primjene koji ne može biti raniji od jedne godine od dana stupanja na snagu akta.
- (5) ESMA objavljuje i održava ažuriranu na svojoj internet stranici listu finansijskih instrumenata određenu izvršnim aktom iz stava 1 ovog člana.
- (6) Prije donošenja izvršnog akta iz stava 1 ovog člana, Evropska Komisija:
 - 1) ocjenjuje efikasnost i proporcionalnost mehanizma novčanih kazni iz člana 7 stav 2 ovih Pravila i, gdje je primjereno, mijenja strukturu ili težinu mehanizma kako bi povećala efikasnost poravnanja u Uniji;
 - 2) razmatra da li su ispunjeni uslovi iz stava 1 ovih Pravila, uprkos prethodnoj primjeni mehanizma iz člana 7 stav 2 ovih Pravila, kao i opravdanost i potencijalne troškove primjene obaveznog buy-in na specifične finansijske instrumente i kategorije transakcija.
- (7) Ne dovodeći u pitanje pravo bilateralnog otkazivanja transakcije, kada Evropska Komisija donese izvršni akt u skladu sa stavom 1 ovog člana i kada učesnik u kašnjenju ne dostavi finansijske instrumente obuhvaćene tim aktom učesniku koji prima instrument u roku nakon predviđenog datuma poravnanja („produženi period“) od pet radnih dana, pokreće se obavezni buy-in proces.
- (8) Izuzetno, u zavisnosti od tipa imovine i likvidnosti relevantnih finansijskih instrumenata, produženi period može se povećati do najviše sedam radnih dana ako bi kraći period narušio glatko i uredno funkcionisanje tržišta.
- (9) Izuzetno od st. 7 i 8 ovog člana, kada se transakcija odnosi na finansijski instrument koji se trguje na tržištu za rast malih i srednjih preduzeća (SME growth market), produženi period iznosi 15 radnih dana, osim ako to tržište ne odluči primijeniti kraći period.
- (10) Instrumenti obuhvaćeni obaveznim buy-in procesom moraju biti dostupni za poravnanje i dostavljeni učesniku koji prima instrument u odgovarajućem roku.
- (11) Kada dođe do neuspjelog poravnanja u lancu transakcija, što rezultira neuspjelim poravnanjem naknadnih transakcija u lancu, svaki učesnik ima pravo prenijeti svoju obavezu pokretanja obaveznog buy-in na narednog učesnika u lancu.
- (12) Srednji učesnik koji prima instrument smatra se da ispunjava obavezu izvršenja obaveznog buy-in prema učesniku u kašnjenju kada prenese svoju obavezu u skladu sa stavom 11 ovog člana a srednji učesnik može takođe prenijeti na učesnika u kašnjenju svoje obaveze prema krajnjem učesniku koji prima instrument u skladu sa st. 8, 9 i 10 ovog člana.
- (13) Relevantni CSD mora biti obaviješten o tome kako je neuspjela transakcija riješena kroz lanac transakcija.

- (14) Obavezni buy-in proces iz stava 4 ovog člana ne primjenjuje se na:
 - 1) neuspjela poravnanja, operacije i transakcije navedene u članu 7 stav 3 ovih Pravila;
 - 2) transakcije finansiranja hartija od vrijednosti;
 - 3) druge tipove transakcija zbog kojih je buy-in proces nepotreban;
 - 4) transakcije koje spadaju u oblast člana 15 Uredbe (EU) br. 236/2012.
- (15) Ne dovodeći u pitanje mehanizam novčanih kazni iz člana 7 stav 2 ovih Pravila, kada je cijena finansijskih instrumenata dogovorena u trenutku trgovanja različita od cijene plaćene za izvršenje buy-ina, razliku plaća učesnik koji ima korist od razlike drugom učesniku najkasnije drugog radnog dana nakon dostave finansijskih instrumenata prilikom buy-ina.
- (16) Ako buy-in ne uspije ili nije moguć, učesnik koji prima instrument može izabrati da primi novčanu naknadu ili da odloži izvršenje buy-ina na odgovarajući kasniji datum („period odlaganja“) a ako relevantni finansijski instrumenti ne budu dostavljeni učesniku koji prima instrument do kraja perioda odlaganja, novčana naknada se plaća učesniku koji prima instrument.
- (17) Novčana naknada se plaća najkasnije drugog radnog dana nakon završetka obaveznog buy-in procesa iz stava 4 ovog člana ili, u slučajevima kada učesnik koji prima instrument odloži izvršenje buy-ina, nakon završetka perioda odlaganja.
- (18) Učesnik u kašnjenju nadoknađuje entitetu koji izvršava buy-in sve iznose plaćene u vezi sa obavezim buy-in procesom pokrenutim u skladu sa stavom 4 ovog člana, uključujući sve troškove izvršenja buy-ina i takvi troškovi moraju biti jasno objavljeni učesnicima.
- (19) St. 4 do 10 ovog člana primjenjuju se na sve transakcije finansijskih instrumenata iz člana 5 stav 1 ovih Pravila koje su uključene u trgovanje, trguju se na mjestu trgovanja ili se poravnavaju putem CCP-a kako slijedi:
 - 1) za transakcije poravnate putem CCP-a, CCP je entitet koji izvršava buy-in u skladu sa st. 4 do 10 ovog člana;
 - 2) za transakcije koje nisu poravnate putem CCP-a, ali su izvršene na mjestu trgovanja, mjesto trgovanja uključuje u svoja interna pravila obavezu svojih članova i učesnika da primijene mjere iz st. 4 do 10 ovog člana;
 - 3) za sve ostale transakcije osim navedenih u tačkama 1 i 2 ovog stava, CSD-ovi uključuju u svoja interna pravila obavezu svojih učesnika da budu predmet mjera iz st. 4 do 10 ovog člana.
- (20) CSD pruža potrebne informacije o poravnanju CCP-ovima i mjestima trgovanja kako bi im omogućio ispunjenje obaveza iz ovog stava.
- (21) Ne dovodeći u pitanje tačke 1, 2 i 3 stav 19 ovog člana, CSD-ovi mogu nadzirati izvršenje buy-ina u odnosu na više instrukcija poravnanja, na istim finansijskim instrumentima i sa istim rokom za izvršenje, s ciljem smanjenja broja buy-ina i njihovog uticaja na cijene relevantnih instrumenata.
- (22) Ovaj član se ne primjenjuje kada se glavno mjesto trgovanja akcijama nalazi u trećoj zemlji a lokacija glavnog mjesta trgovanja akcijama određuje se u skladu sa čl. 16 Uredbe (EU) br. 236/2012.
- (23) ESMA može preporučiti Evropskoj Komisiji da proporcionalno suspenduje buy-in mehanizam iz st. 4 do 10 ovog člana za specifične kategorije finansijskih instrumenata kada je to potrebno da bi se spriječila ili otklonila ozbiljna prijetnja finansijskoj stabilnosti ili urednom funkcionisanju finansijskih tržišta u Uniji i takva preporuka mora biti praćena potpuno obrazloženom procjenom njene potrebe i ne objavljuje se javno.
- (24) Prije donošenja preporuke iz stava 23 ovog člana, ESMA se konsultuje sa članovima ESCB-a i Evropskim odborom za sistemski rizik (ESRB).
- (25) Evropska Komisija, bez nepotrebnog odlaganja nakon prijema preporuke i na osnovu razloga i dokaza koje dostavi ESMA, ili suspenduje obavezni buy-in mehanizam iz st. 4 do 10 ovog člana za specifične kategorije finansijskih instrumenata putem izvršnog akta, ili odbija preporučenu suspenziju. Kada Evropska Komisija odbije preporučenu suspenziju, pismeno dostavlja razloge ESMA-i i takve informacije se ne objavljuju javno.
- (26) Izvršni akt iz stava 25 ovog člana donosi se u skladu sa postupkom iz člana 68 stav 3 ovih Pravila, a suspenzija buy-in mehanizma se saopštava ESMA-i i objavljuje u Službenom listu Evropske unije i na internet stranici Evropske Komisije.
- (27) Suspenzija buy-in mehanizma važi inicijalno najviše šest mjeseci od dana primjene suspenzije.
- (28) Ako razlozi za suspenziju i dalje postoje, Evropska Komisija može, putem izvršnog akta, produžiti suspenziju za dodatne periode najviše po tri mjeseca, pri čemu ukupni period suspenzije ne smije prelaziti 12 mjesecia sve produžene suspenzije objavljuju se u skladu sa stavom 26 ovog člana.
- (29) Izvršni akt iz stava 28 ovog člana donosi se u skladu sa postupkom iz člana 68 stav 3 ovih Pravila i ESMA, u dovoljnim rokovima prije završetka suspenzije iz stava 23 ovog člana ili produžetka iz stava 28 ovog člana, daje mišljenje Komisiji o tome da li razlozi za suspenziju i dalje postoje.
- (30) Kada Evropska Komisija donese izvršni akt u skladu sa stavom 1 ovog člana, redovno, najmanje na svake četiri godine, preispituje tu odluku kako bi ocijenila da li su uslovi iz stava 1 ovog člana i dalje ispunjeni.
- (31) Ako Evropska Komisija smatra da obavezni buy-ini više nisu opravdani ili ne rješavaju neuspjela poravnanja u Uniji i više nisu neophodni, primjereni ili proporcionalni, bez odlaganja donosi izvršne akte koji mijenjaju ili ukidaju izvršni akt iz stava 1 ovog člana.
- (32) Izvršni akt iz stava 31 ovog člana donosi se u skladu sa postupkom ispitivanja iz ovih Pravila.
- (33) Ako ESMA smatra da obavezni buy-ini više nisu opravdani ili ne rješavaju neuspjela poravnanja u Uniji i više nisu neophodni, primjereni ili proporcionalni, može preporučiti Komisiji da izmijeni ili ukine izvršni akt iz stava 13, pri čemu se st. 1 do 4 primjenjuje mutatis mutandis.

Sprovođenje

Član 9

- (1) Nadležni organ CSD-a koji upravlja sistemom poravnanja hartija od vrijednosti, relevantni organ odgovoran za nadzor nad tim sistemom, kao i nadležni organi za nadzor mjesta trgovanja, investicionih društava i CCP-a, nadležni su za osiguranje primjene članova 6 i 7 ovih Pravila od strane institucija pod njihovim nadzorom, kao i za praćenje izrečenih kazni.
- (2) Po potrebi, nadležni organi dužni su usko saradivati.
- (3) Države članice obavještavaju ESMA-u o nadležnim organima koji su dio nadzorne strukture na nacionalnom nivou.
- (4) Radi osiguranja dosljednih, efikasnih i djelotvornih nadzornih praksi u Uniji u vezi sa članovima 6 i 7 ovih Pravila, ESMA može, u bliskoj saradnji sa članovima ESCB-a, izdavati smjernice u skladu sa članom 16 Regulative (EU) br. 1095/2010.
- (5) Povreda pravila ne utiče na valjanost privatnog ugovora o finansijskim instrumentima niti na mogućnost strana da ostvaruju odredbe privatnog ugovora o finansijskim instrumentima.

Interno poravnanje

Član 10

- (1) Interni poravnavači su dužni da nadležnim organima svoje države osnivanja kvartalno dostavljaju izvještaj o zbimom obimu i vrijednosti svih transakcija hartija od vrijednosti koje poravnavaju van sistema poravnanja hartija od vrijednosti.
- (2) Nadležni organi bez odlaganja prosljeđuju informacije dobijene u skladu sa prvim podstavom ESMA-i i obavještavaju ESMA-u o bilo kojem potencijalnom riziku proizašlom iz te aktivnosti poravnanja.

III. CENTRALNI DEPOZITAR HARTIJA OD VRIJEDNOSTI

Odobrenje i nadzor CSD-ova. Organi odgovorni za odobrenje i nadzor CSD-ova

Član 11

Ne dovodeći u pitanje nadzor članova Evropski sistem centralnih banaka iz člana 12 stav 1ovih Pravila, CSD se odobrava i nadzire od strane nadležnog organa svoje države članice domaćina (home Member State).

Imenovanje nadležnog organa

Član 12

- (1) Svaka država članica imenuje nadležni organ odgovoran za izvršavanje dužnosti iz ovih Pravila u vezi sa odobravanjem i nadzorom CSD-ova koji su osnovani na njenoj teritoriji i o tome obavještava ESMA-u.
- (2) Ako država članica imenuje više nadležnih organa, ona određuje njihove međusobne uloge i imenuje jedan organ koji je odgovoran za saradnju sa nadležnim organima drugih država članica, relevantnim organima, ESMA-om i Evropski organ za bankarstvo, kada se oni posebno spominju u ovoj Uredbi.
- (3) ESMA objavljuje na svojoj internet stranici listu nadležnih organa imenovanih u skladu sa stavom 1 ovog člana.
- (4) Nadležni organi posjeduju nadzorne i istražne ovlasti potrebne za obavljanje svojih funkcija.

Relevantni organi

Član 13

- (1) Sljedeći organi učestvuju u odobravanju i nadzoru CSD-ova kada su posebno spomenuti u ovoj Uredbi:
- (2) organ odgovoran za nadzor sistema poravnanja hartija od vrijednosti koji upravlja CSD u državi članici čije pravo se primjenjuje na taj sistem poravnanja hartija od vrijednosti;
- (3) centralne banke u Uniji koje izdaju najrelevantnije valute u kojima se poravnanje odvija ili će se odvijati;
- (4) gdje je relevantno, centralna banka u Uniji u čijim se knjigama vrše ili će se vršiti gotovinska plaćanja sistema poravnanja hartija od vrijednosti kojim upravlja CSD.
- (5) ESMA objavljuje na svojoj internet stranici listu relevantnih organa navedenih u stavu 1.

Razmjena informacija

Član 14

- (1) Nadležni organi, relevantni organi i ESMA, na zahtjev i bez nepotrebnog odlaganja, obezbjeđuju jedni drugima informacije potrebne za izvršavanje svojih dužnosti u okviru ovih Pravila.
- (2) Nadležni organi, relevantni organi, ESMA i drugi organi ili fizička i pravna lica koja primaju povjerljive informacije u izvršavanju svojih dužnosti prema ovim Pravilima, koriste te informacije isključivo u okviru svojih dužnosti.

Saradnja između organa

Član 15

- (1) Nadležni organi, relevantni organi i ESMA usko sarađuju, uključujući razmjenu svih relevantnih informacija za primjenu ovih Pravila. Kada je to primjereno i relevantno, takva saradnja uključuje i druge javne organe i organa, posebno one osnovane ili imenovane u skladu sa Direktiva 2003/87/EC.
- (2) Radi osiguranja dosljednih, efikasnih i djelotvornih nadzornih praksi u Uniji, uključujući saradnju između nadležnih i relevantnih organa pri različitim procjenama neophodnim za primjenu ovih Pravila, ESMA može, u bliskoj saradnji sa članovima ESCB-a, izdavati smjernice upućene nadležnim organima u skladu sa članom 16 Regulative (EU) br. 1095/2010.
- (3) Nadležni organi, pri izvršavanju svojih općih dužnosti, dužno uzimaju u obzir potencijalni uticaj svojih odluka na stabilnost finansijskog sistema u svim drugim pogodnim državama članicama, posebno u vanrednim situacijama navedenim u članu 15 ovih Pravila, na osnovu dostupnih informacija.

Vanredne situacije

Član 16

Ne dovodeći u pitanje postupak obavještavanja predviđen članom 6 stav 3 Direktiva 98/26/EC, nadležni organi i relevantni organi odmah obavještavaju ESMA-u, Evropski odbor za sistemski rizik, osnovan prema Regulative (EU) br. 1092/2010 Evropskog parlamenta i Savjeta, kao i jedni druge, o svakoj vanrednoj situaciji koja se odnosi na CSD, uključujući svaka dešavanja na finansijskim tržištima, koja mogu nepovoljno uticati na likvidnost tržišta, stabilnost valute u kojoj se poravnanje vrši, integritet monetarne politike ili stabilnost finansijskog sistema u bilo kojoj državi članici u kojoj je CSD ili neki od njegovih učesnika osnovan.

Uslovi i postupci za odobrenje CSD-ova

Član 17

- (1) Svako pravno lice koje spada u definiciju CSD-a mora dobiti odobrenje od nadležnog organa države članice u kojoj je osnovana prije početka svoje djelatnosti.
- (2) Odobrenje mora precizirati osnovne usluge navedene u Sekciji A Priloga, kao i dopunske usluge nenamijenjene bankarskoj djelatnosti, dopuštene prema Sekciji B Priloga, koje je CSD ovlašćen pružati.
- (3) CSD je u svakom trenutku dužan da se pridržava uslova neophodnih za odobrenje.
- (4) CSD, kao i njegovi nezavisni revizori, dužni su bez nepotrebnog odlaganja obavijestiti nadležni organ o svakoj suštinskoj promjeni koja utiče na usklađenost sa uslovima za odobrenje.

Postupak za izdavanje odobrenja

Član 18

- (1) Podnosilac zahtjeva za odobrenje CSD-a podnosi zahtjev za odobrenje svom nadležnom organu.
- (2) Zahtjev za odobrenje prilaže se sa svim informacijama potrebnim da nadležni organ bude uvjeren da je podnosilac zahtjeva, u trenutku izdavanja odobrenja, uspostavio sve potrebne aranžmane kako bi ispunio svoje obaveze propisane ovim Pravilima.
- (3) Zahtjev za odobrenje uključuje operativni program koji opisuje vrste poslovanja koje se planiraju i strukturalnu organizaciju CSD-a.
- (4) Ako podnosilac zahtjeva za CSD ne ispunjava sve zahtjeve ovih Pravila, ali se može razumno pretpostaviti da će ih ispuniti kada započne svoje aktivnosti, nadležni organ može izdati odobrenje uz uslov da podnosilac zahtjeva ima sve potrebne aranžmane za usklađenost sa zahtjevima ovih Pravila kada započne svoje aktivnosti.
- (5) U roku od 30 radnih dana od prijema zahtjeva, nadležni organ procjenjuje da li je zahtjev potpun.
- (6) Ako zahtjev nije potpun, nadležni organ postavlja rok do kojeg podnosilac zahtjeva mora dostaviti dodatne informacije.
- (7) Nadležni organ obavještava podnosioca zahtjeva kada se zahtjev smatra potpunim.

- (8) Od trenutka kada se zahtjev smatra potpunim, nadležni organ prosljeđuje sve informacije iz zahtjeva relevantnim organima i konsultuje ih u vezi sa karakteristikama sistema poravnanja hartija od vrijednosti kojim upravlja podnositelj zahtjeva.
- (9) Svaki relevantni organ može izdati obrazloženo mišljenje u okviru svojih nadležnosti nadležnom organu u roku od tri mjeseca od prijema informacija od relevantnog organa.
- (10) Ako relevantni organ ne dostavi mišljenje u tom roku, smatra se da je izdao pozitivno mišljenje.
- (11) Ako bar jedan od relevantnih organa izda negativno obrazloženo mišljenje, a nadležni organ ipak namjerava izdati odobrenje, taj nadležni organ u roku od mjesec dana od prijema negativnog mišljenja obavještava relevantne organe o razlozima zbog kojih namjerava izdati odobrenje uprkos negativnom mišljenju.
- (12) Bilo koji od relevantnih organa koji su izdala negativno mišljenje iz prethodnog podstavka može uputiti predmet ESMA-i za pomoć u skladu sa čl. 31 stav 2 tačka (c) Regulativa (EU) br. 1095/2010.
- (13) Ako pitanje nije riješeno u roku od mjesec dana od upućivanja ESMA-i, nadležni organ koji namjerava izdati odobrenje donosi konačnu odluku i dostavlja relevantnim organima detaljno obrazloženje svoje odluke u pisanom obliku.
- (14) Ako nadležni organ namjerava odbiti odobrenje, predmet se ne upućuje ESMA-i.
- (15) Negativno mišljenje iz prethodnog podstavka mora u pisanom obliku sadržati sveobuhvatno i detaljno obrazloženje zašto zahtjevi propisani ovim Pravilima ili drugi zahtjevi prava Unije nisu ispunjeni.
- (16) Ako podnositelj zahtjeva za CSD namjerava pružiti usluge navedene u članu 4 stav 1 tačka 2 Direktiva 2014/65/EU pored pružanja dopunskih usluga nenamijenjenih bankarskoj djelatnosti, eksplicitno navedenih u Sekciji B Priloga, nadležni organ prosljeđuje sve informacije iz zahtjeva organu navedenom u članu 67 Direktive 2014/65/EU i konsultuje taj organ o sposobnosti podnosioca zahtjeva da se uskladi sa zahtjevima Direktive 2014/65/EU i Regulativa (EU) br. 600/2014.
- (17) Prije izdavanja odobrenja podnosiocu zahtjeva, nadležni organ konsultuje nadležne organe drugih država članica u sljedećim slučajevima:
 - 1) CSD je filijala CSD-a ovlaštenog u drugoj državi članici;
 - 2) CSD je filijala matičnog preduzeća CSD-a ovlaštenog u drugoj državi članici;
 - 3) CSD je pod kontrolom istih fizičkih ili pravnih lica koja kontrolišu drugi CSD ovlašten u drugoj državi članici.
- (18) Konsultacije iz stava 6 obuhvataju:
 - 1) podobnost akcionara i lica navedenih u članu 27 stav 6 ovih Pravila, te ugled i iskustvo lica koja efektivno upravljaju poslovanjem CSD-a navedenih u članu 27 st. 1 i 4 ovih Pravila, kada su ti akcionari i lica zajednički za CSD i CSD ovlašten u drugoj državi članici;
 - 2) da li odnosi navedeni ovom članu između CSD-a ovlaštenog u drugoj državi članici i podnosioca zahtjeva ne utiču na sposobnost posljednjeg da ispuni zahtjeve ovih Pravila.
- (19) Pored konsultacija sa nadležnim organima iz ovog člana, nadležni organ može, prije izdavanja odobrenja podnosiocu zahtjeva, konsultovati i druge organe koji nadziru entitet koji ima kvalifikovano učešće u podnosiocu zahtjeva u pitanjima iz ovog člana.
- (20) U roku od šest mjeseci od podnošenja potpunog zahtjeva, nadležni organ obavještava podnosioca zahtjeva pismenim putem sa potpuno obrazloženom odlukom da li je odobrenje izdato ili odbijeno.
- (21) Nadležni organ, bez nepotrebnog odlaganja, obavještava organe konsultovane prema st. 4 do 19 ovog člana o rezultatima procesa odobrenja, uključujući sve korektivne mjere.

Posljedice odobrenja

Član 19

- (1) Aktivnosti ovlaštenog CSD-a ograničene su na pružanje usluga obuhvaćenih njegovim odobrenjem ili obavještenjem u skladu sa članom 19 stav 8 ovih Pravila.
- (2) Sistemi poravnanja hartija od vrijednosti mogu se upravljati samo od strane ovlašćenih CSD-a, uključujući centralne banke koje djeluju kao CSD.
- (3) Ovlašćeni CSD može imati učešće samo u pravnom licu čije su aktivnosti ograničene na pružanje usluga navedenih u Sekcijama A i B Priloga, osim ako nadležni organ odobri takvo učešće na osnovu procjene da ono ne povećava značajno profil rizika CSD-a.

Proširenje i outsourcing aktivnosti i usluga

Član 20

- (1) Ovlašćeni CSD podnosi zahtjev za odobrenje nadležnom organu svoje matične države članice kada želi:
 - 1) prenijeti pružanje osnovne usluge trećoj strani u skladu sa čl. 30 ovih Pravila, ili
 - 2) proširiti svoje aktivnosti na jednu ili više od sljedećih stavki:
 - a) dodatne osnovne usluge navedene u Sekciji A Priloga, koje nisu obuhvaćene početnim odobrenjem;
 - b) pomoćne usluge dopuštene, ali ne izričito navedene u Sekciji B Priloga, koje nisu obuhvaćene početnim odobrenjem;
 - c) upravljanje drugim sistemom poravnanja hartija od vrijednosti;
 - d) poravnanje cijelog ili dijela gotovinskog dijela svog sistema poravnanja hartija od vrijednosti u knjigama drugog agenta poravnanja;
 - e) uspostavljanje interoperabilne veze, uključujući veze sa CSD-ovima trećih zemalja.
- (2) Odobrenje za outsourcing osnovne usluge trećoj strani u skladu sa stavom 1 ovog člana, ili za proširenje aktivnosti u skladu sa stavom 1, tač. 1, 2, 3 i 4 ovog člana sprovodi se u skladu sa postupkom iz čl. 18 ovih Pravila.
- (3) Odobrenje u skladu sa stavom 1, tačka 2 ovog člana sprovodi se u skladu sa čl. 18 ovih Pravila.
- (4) Odobrenje u skladu sa stavom 1, tačka 5 ovog člana, sprovodi se u skladu sa čl. 18 st. 1, 2 i 3 ovih Pravila.
- (5) Nadležni organ obavještava podnosioca zahtjeva da li je odobrenje odobreno ili odbijeno u roku od tri mjeseca od podnošenja kompletnog zahtjeva.
- (6) CSD-ovi sa sjedištem u Uniji koji namjeravaju uspostaviti interoperabilnu vezu podnose zahtjev za odobrenje u skladu sa stavom 1, tačka 5 ovog člana, nadležnom organu.
- (7) Ti organi međusobno se konsultuju u vezi odobrenja CSD veze.
- (8) U slučaju različitih odluka i ako se oba nadležna organa slažu, pitanje se može uputiti ESMA-i, koja može djelovati u skladu sa ovlašćenjima iz čl. 19 Uredbe (EU) br. 1095/2010.
- (9) Organi iz ovog člana odbijaju odobriti vezu samo kada bi takva CSD veza ugrozila nesmetano i uredno funkcionisanje finansijskih tržišta ili prouzrokovala sistemski rizik.
- (10) Interoperabilne veze CSD-ova koji outsourcinguju neke od svojih usluga vezanih za te interoperabilne veze javnoj instituciji u skladu sa čl. 31 stav 5 ovih Pravila, kao i CSD veze koje nisu obuhvaćene stavom 1, tačka 5 pvpq člana, ne podležu odobrenju prema toj tački, već se o njima obavještavaju nadležni i relevantni organi CSD-a prije implementacije, dostavljanjem svih relevantnih informacija koje omogućavaju ocjenu usklađenosti sa zahtjevima iz čl. 48 ovih Pravila.

- (11) CSD sa sjedištem i odobren u Uniji može održavati ili uspostaviti vezu sa CSD-om treće zemlje u skladu sa uslovima i procedurama iz ovog člana. Kada se uspostavljaju veze sa CSD-om treće zemlje, informacije koje dostavi tražeći CSD moraju omogućiti nadležnom organu da ocijeni da li takve veze ispunjavaju zahtjeve iz čl. 48 ovih Pravila ili ekvivalentne zahtjeve.
- (12) Nadležni organ tražećeg CSD-a zahtijeva od CSD-a da prekine CSD vezu koja je bila obaviještena, kada ta veza ne ispunjava zahtjeve iz čl. 48 ovih Pravila i time bi ugrozila nesmetano i uredno funkcionisanje finansijskih tržišta ili izazvala sistemski rizik. Kada nadležni organ zahtijeva prekid CSD veze, slijedi proceduru iz čl. 20 st. 2 i 3 ovih Pravila.
- (13) Dodatne pomoćne usluge izričito navedene u Sekciji B Priloga ne podliježu odobrenju, ali se o njima mora obavijestiti nadležni organ prije nego što se počnu pružati.

Povlačenje odobrenja

Član 21

- (1) Bez prejudiciranja bilo kakvih korektivnih radnji ili mjera iz Naslova V, nadležni organ matične države povlači odobrenje u bilo kojoj od sljedećih situacija, kada CSD:
 - 1) nije koristio odobrenje tokom 12 mjeseci, izričito odustane od odobrenja ili nije pružao usluge niti obavljao aktivnosti tokom prethodnih šest mjeseci;
 - 2) je odobrenje dobio davanjem lažnih izjava ili na bilo koji drugi nezakonit način;
 - 3) više ne ispunjava uslove pod kojima je odobrenje dodijeljeno i nije poduzeo korektivne mjere koje je zahtijevao nadležni organ u zadatom roku;
 - 4) je ozbiljno ili sistematski prekršio zahtjeve utvrđene ovim Pravilima ili, gdje je primjenjivo, Direktivom 2014/65/EU ili Uredbom (EU) br. 600/2014.
- (2) Od trenutka kada nadležni organ postane svjestan jedne od situacija iz stava 1, on odmah konsultuje relevantne organe i, gdje je primjenjivo, organ iz čl. 67 Direktive 2014/65/EU o potrebi povlačenja odobrenja.
- (3) ESMA i bilo koji relevantni organ, i gdje je primjenjivo organ iz čl. 67 Direktive 2014/65/EU, mogu u bilo kojem trenutku zahtijevati od nadležnog organa matične države članice da ispita da li CSD i dalje ispunjava uslove pod kojima je odobrenje dodijeljeno.
- (4) Nadležni organ može ograničiti povlačenje odobrenja na određenu uslugu, aktivnost ili finansijski instrument.
- (5) CSD mora uspostaviti, implementirati i održavati adekvatne procedure koje osiguravaju blagovremeno i uredno poravnanje i prijenos imovine klijenata i učesnika drugom CSD-u u slučaju povlačenja odobrenja iz stava 1 ovog člana.
- (6) Takve procedure moraju uključivati prijenos računsa za izdavanje ili sličnih evidencija koje dokazuju izdavanje hartija od vrijednosti, kao i evidencije povezane sa pružanjem osnovnih usluga navedenih u Sekciji A, tačke 1 i 2, Priloga.

Registar CSD-ova

Član 22

- (1) Odluke koje donesu nadležni organi prema čl. 16, 19 i 20 ovih Pravila odmah se dostavljaju ESMA-i.
- (2) Centralne banke bez odlaganja obavještavaju ESMA-u o svakom sistemu poravnanja hartija od vrijednosti koji one same upravljaju.
- (3) Ime svakog CSD-a koji posluje u skladu sa ovim Pravilima i kojem je dodijeljeno odobrenje ili priznanje u skladu s čl. 16, 19 ili 25 ovih Pravila upisuje se u registar koji precizira usluge i, gdje je primjenjivo, klase finansijskih instrumenata za koje je CSD dobio odobrenje.
- (4) Registar uključuje i filijale CSD-a u drugim državama članicama, veze između CSD-ova i informacije zahtijevane članom 31 ovih Pravila, gdje su države članice iskoristile mogućnost predviđenu tim članom.
- (5) ESMA objavljuje registar na svojoj namjenskoj internet stranici i održava ga ažurnim.

Pregled i evaluacija

Član 23

- (1) Nadležni organ pregledava aranžmane, strategije, procese i mehanizme koje je CSD implementirao, uključujući planove navedene u članu 23 ovih Pravila s aspekta usklađenosti s ovim Pravilima i procjenjuje rizike kojima je CSD izložen ili koje sam stvara, a koji mogu uticati na nesmetano funkcionisanje tržišta hartija od vrijednosti ili stabilnost finansijskih tržišta.
- (2) Nadležni organ utvrđuje učestalost i dubinu pregleda i evaluacije uzimajući u obzir veličinu, sistemsku važnost, profil rizika, prirodu, obim i složenost aktivnosti relevantnog CSD-a.
- (3) Pregled i evaluacija se provode najmanje svakih tri godine.
- (4) Nadležni organ sprovodi inspekcije CSD-a na licu mjesta.
- (5) Prilikom izvršavanja pregleda i evaluacije iz stava 1, nadležni organ u ranoj fazi dostavlja potrebne informacije relevantnim organima i, gdje je primjenjivo, organu iz člana 67 Direktive 2014/65/EU i konzultuje ih o tome da li CSD ispunjava zahtjeve ovih Pravila ili druge zahtjeve prava Unije u pogledu funkcionisanja sistema poravnanja hartija od vrijednosti koje CSD upravlja.
- (6) Konsultovani organi mogu izdati obrazloženo mišljenje unutar svojih kompetencija u roku od tri mjeseca od prijema informacija od nadležnog organa.
- (7) Ako konsultovani organ ne dostavi mišljenje u tom roku, smatra se da je izdao pozitivno mišljenje.
- (8) Ako konsultovani organ izda negativno obrazloženo mišljenje, a nadležni organ se ne slaže s njim, nadležni organ je u roku od jednog mjeseca od prijema negativnog mišljenja dužan dostaviti konsultovanom organu obrazloženje koje adresira negativno mišljenje.
- (9) Bilo koji od konsultovanih organa koji je izdao negativno mišljenje može uputiti pitanje ESMA-i za pomoć prema članu 31 Uredbe (EU) br. 1095/2010.
- (10) Ako pitanje nije riješeno u roku od jednog mjeseca od uputstva ESMA-i, nadležni organ donosi konačnu odluku o pregledu i evaluaciji i dostavlja detaljno pismeno obrazloženje relevantnim organima.
Negativna mišljenja iz prethodnog stava moraju pismeno navesti pune i detaljne razloge zbog kojih zahtjevi utvrđeni ovim Pravilima ili drugim pravnim aktima Unije nisu ispunjeni.
- (11) Nadležni organ obavještava relevantne organe, ESMA-u i, gdje je primjenjivo, kolegijum iz člana 27 ovih Pravila i organ iz člana 67 Direktive 2014/65/EU o rezultatima, uključujući sve korektivne mjere ili kazne, pregleda i evaluacije iz stava 1 ovog člana.
- (12) Prilikom pregleda i evaluacije iz stava 1 ovog člana, nadležni organi koji nadziru CSD-ove koji održavaju odnose iz tačaka 1, 2 i 3 stav 6 član 17 ovih Pravila međusobno razmjenjuju sve relevantne informacije koje mogu olakšati izvršavanje njihovih zadataka.
- (13) Nadležni organ zahtijeva od CSD-a koji ne ispunjava zahtjeve ovih Pravila da u ranoj fazi preduzme potrebne radnje ili korake kako bi ispravio situaciju.
- (14) ESMA, u bliskoj saradnji sa članovima ESCB-a, razvija nacрте regulatornih tehničkih standarda kako bi precizirala:
 - 1) informacije koje CSD dostavlja nadležnom organu radi pregleda i evaluacije iz stava 1 ovog člana;
 - 2) informacije koje nadležni organ dostavlja u skladu sa stavom 7 ovog člana;
 - 3) informacije koje nadležni organi iz stava 8 ovog člana međusobno dostavljaju.
- (15) ESMA dostavlja nacрте regulatornih tehničkih standarda Komisiji do 17. januara 2025.
Evropska Komisija je ovlašćena da usvoji ove regulatorne tehničke standarde u skladu sa člancima 10 do 14 Uredbe (EU) br. 1095/2010.
- (16) ESMA, u bliskoj saradnji sa članovima ESCB-a, razvija nacрте implementacijskih tehničkih standarda za utvrđivanje standardnih obrazaca, šablona i procedura za pružanje informacija iz stava 10 ovog člana.

ESMA dostavlja te nacрте Komisiji do 17. januara 2025.

- (17) Evropska Komisija je ovlaštena da usvoji ove implementacijske tehničke standarde u skladu sa članom 15 Uredbe (EU) br. 1095/2010.

Planovi za oporavak i uredno gašenje

Član 24

- (1) CSD treba da identifikuje scenarije koji bi mogli potencijalno spriječiti njegovo pružanje kritičnih operacija i usluga kao stalnog poslovnog subjekta i da procijeni efikasnost punog spektra opcija za oporavak ili uredno gašenje.
- (2) Ti scenariji moraju uzeti u obzir različite nezavisne i povezane rizike kojima je CSD izložen.
- (3) Na osnovu te analize, CSD priprema i dostavlja nadležnom organu odgovarajuće planove za oporavak ili uredno gašenje.
- (4) Planovi iz stava 1 moraju uzeti u obzir veličinu, sistemsku važnost, prirodu, obim i složenost aktivnosti relevantnog CSD-a i sadržavati najmanje sljedeće:
 - 1) sažetak ključnih strategija oporavka ili urednog gašenja;
 - 2) identifikaciju kritičnih operacija i usluga CSD-a;
 - 3) odgovarajuće procedure za prikupljanje dodatnog kapitala u slučaju da kapital CSD-a približi se ili padne ispod zahtjeva iz člana 47(1);
 - 4) odgovarajuće procedure za uredno gašenje ili restrukturiranje operacija i usluga CSD-a ukoliko CSD nije u mogućnosti pribaviti novi kapital;
 - 5) odgovarajuće procedure za pravovremeno i uredno poravnanje i prijenos imovine klijenata i učesnika na drugi CSD u slučaju da postane trajno nemoguće da CSD obnovi svoje kritične operacije i usluge;
 - 6) opis mjera potrebnih za implementaciju ključnih strategija.
- (5) CSD mora imati kapacitet da identifikuje i na pravovremen način pruži povezanim subjektima informacije potrebne za implementaciju planova tokom stresnih scenarija.
- (6) Planove odobrava upravljački organ ili odgovarajući odbor unutar upravljačkog organa.
- (7) CSD redovno, najmanje svake dvije godine, pregledava i ažurira planove.
- (8) Svaka izmjena planova mora biti dostavljena nadležnom organu.
- (9) Ako nadležni organ smatra da planovi CSD-a nisu dovoljni, može zahtijevati od CSD-a da preduzme dodatne mjere ili razvije alternativne mjere.
- (10) Ako je CSD obuhvaćen Direktivom 2014/59/EU i postoji plan oporavka iz te Direktive, CSD taj plan dostavlja nadležnom organu.
- (11) Ako je za CSD uspostavljen i održavan plan restrukturiranja (resolution plan) prema Direktivi 2014/59/EU ili sličan plan prema nacionalnom pravu sa ciljem osiguranja kontinuiteta osnovnih usluga CSD-a, nadležni organ za restrukturiranje ili, ako takvog organa nema, nadležni organ, informiše ESMA-u o postojanju takvog plana.
- (12) Ako plan oporavka i plan restrukturiranja prema Direktivi 2014/59/EU, ili bilo koji sličan nacionalni plan, sadrže sve elemente navedene u stavu 2, CSD nije obavezan pripremati planove prema stavu 1 ovog člana.

Sloboda pružanja usluga u drugoj državi članici

Član 25

- (1) Ovlašćeni CSD može pružati usluge navedene u Prilogu na teritoriji Unije, uključujući putem otvaranja filijale, pod uslovom da te usluge spadaju u okvir njegove autorizacije.
- (2) Ovlašćeni CSD, ili CSD koji je podnio zahtjev za autorizaciju prema članu 17 ovih Pravila, a namjerava pružati osnovne usluge iz Sekcije A, tačke 1 i 2 Priloga u vezi sa finansijskim instrumentima koji su osnovani prema zakonodavstvu druge države članice, navedenoj u članu 49 ovih Pravila, ili otvoriti filijalu u drugoj državi članici, podložan je postupku iz st. 3 do 9 ovog člana. CSD može pružati te usluge tek nakon što dobije autorizaciju prema članu 17 ovih Pravila i ne ranije od datuma primjene iz stava 8 ovog člana.
- (3) Svaki CSD koji namjerava prvi put pružati usluge iz stava 2 ovog člana u vezi sa finansijskim instrumentima osnovanim prema zakonodavstvu druge države članice, ili promijeniti obim tih usluga, mora dostaviti nadležnom organu svoje matične države sljedeće informacije:
 - 1) državu domaćina;
 - 2) program rada koji posebno navodi koje usluge CSD namjerava pružiti, uključujući vrstu finansijskih instrumenata osnovanih prema zakonodavstvu države domaćina za koje će CSD pružati te usluge;
 - 3) valutu ili valute koje će CSD obrađivati;
 - 4) procjenu mjera koje CSD namjerava preduzeti kako bi omogućio svojim korisnicima da poštuju zakonodavstvo države domaćina u skladu sa članom 49 ovih Pravila u vezi sa akcijama.
- (4) CSD koji namjerava prvi put otvoriti filijalu u drugoj državi članici, ili promijeniti obim osnovnih usluga iz Sekcije A, tačke 1 ili 2 Priloga, putem filijale, mora dostaviti nadležnom organu matične države sljedeće informacije:
 - 1) informacije iz stava 3, tačke 1, 2 i 3 ovog člana;
 - 2) organizacionu strukturu filijale i imena osoba odgovornih za upravljanje filijalom;
 - 3) procjenu mjera koje CSD namjerava preduzeti kako bi omogućio svojim korisnicima da poštuju zakonodavstvo države domaćina u vezi sa akcijama.
- (5) Nadležni organ matične države bez odlaganja dostavlja procjenu iz stava 3 tačka 4 ovog člana ili stava 4 tačka 3 ovog člana nadležnom organu države domaćina, koji može dati neobavezujuće mišljenje o toj procjeni organu matične države u roku od jednog mjeseca od prijema.
- (6) U roku od dva mjeseca od prijema kompletnih informacija iz stava 3 tačke 1, 2 i 3 ovog člana ili stava 4 tačke 1 i 2 ovog člana, nadležni organ matične države mora dostaviti te informacije nadležnom organu države domaćina, osim ako ima razloga sumnjati u adekvatnost administrativne strukture ili finansijskog stanja CSD-a koji namjerava pružati usluge u državi domaćina, ili u adekvatnost mjera koje CSD namjerava preduzeti prema stavu 3 tačka 4 ovog člana ili stavu 4 tačka 3 ovog člana.
- (7) Ako CSD već pruža usluge drugim državama domaćina, uključujući putem filijale, nadležni organ matične države obavještava i kolegijum iz člana 27 ovih Pravila.
- (8) Nadležni organ države domaćina bez odlaganja obavještava relevantne organe svoje države o primljenoj komunikaciji. Nadležni organ matične države odmah obavještava CSD o datumu slanja komunikacije.
- (9) Ako nadležni organ matične države odluči, prema stavu 6 ovog člana, da ne dostavi informacije iz stava 3 ili 4 ovog člana nadležnom organu države domaćina, mora u roku od dva mjeseca od prijema tih informacija dostaviti razloge za odbijanje CSD-u i informisati nadležni organ države domaćina i kolegijum iz člana 27 ovih Pravila o svojoj odluci.
- (10) CSD može početi pružati usluge ili otvoriti filijalu iz stava 2 ovog člana najranije 15 kalendarskih dana nakon datuma slanja komunikacije iz stava 6 ovog člana, od nadležnog organa matične države nadležnom organu države domaćina.
- (11) U slučaju promjene informacija navedenih u dokumentima dostavljenim prema stavu 3 ili 4 ovog člana, CSD mora pismenim putem obavijestiti nadležni organ matične države najmanje mjesec dana prije implementacije promjene.
- (12) Nadležni organ matične države također bez odlaganja obavještava nadležni organ države domaćina i kolegijum iz člana 27 ovih Prvila o toj promjeni.

- (13) ESMA može izdati smjernice u skladu sa članom 16 Uredbe (EU) br. 1095/2010 kako bi precizirala obim procjene koju CSD mora dostaviti prema stavu 3 tačka 4 ovog člana i stavu 4 tačka 3 ovog člana.

Saradnja između nadležnih organa matične i države domaćina

Član 26

- (1) Kada ovlašćeni CSD iz jedne države članice otvori filijalu u drugoj državi članici, nadležni organ matične države i nadležni organ države domaćina saraduju blisko u izvršavanju svojih dužnosti predviđenih ovim Pravilima, posebno prilikom obavljanja inspekcija na licu mjesta u toj filijali.
- (2) Nadležni organ matične ili države domaćina može, u okviru svojih odgovornosti, obavljati inspekcije u toj filijali nakon što obavijesti nadležni organ druge države.
- (3) Nadležni organ matične države može pozvati zaposlene nadležnih organa države domaćina i ESMA-e da učestvuje u inspekcijama na licu mjesta.
- (4) Nadležni organ matične države dostavlja ESMA-i i kolegijumu iz člana 27 ovih Pravila nalaze inspekcija i informacije o eventualnim korektivnim mjerama ili kaznama koje je taj organ donio.
- (5) Nadležni organ matične države ili države domaćina može zahtijevati da CSD-ovi koji pružaju usluge prema članu 25 ovih Pravila periodično izvještavaju o svojim aktivnostima u toj državi domaćina, uključujući za potrebe statistike.
- (6) Nadležni organ države domaćina mora, na zahtjev nadležnog organa matične države, dostaviti periodične izvještaje organu matične države.
- (7) Nadležni organ matične države CSD-a, na zahtjev nadležnog organa države domaćina i bez odlaganja, dostavlja identitet izdavaoca iz države domaćina i učesnika koji drže finansijske instrumente osnovane prema zakonodavstvu države domaćina u sistemima za poravnanje hartija od vrijednosti koje CSD vodi, pružajući osnovne usluge iz Sekcije A, tačke 1 i 2 Priloga u vezi sa finansijskim instrumentima osnovanim prema zakonodavstvu države domaćina, kao i sve druge relevantne informacije o aktivnostima CSD-a koji pruža osnovne usluge u državi domaćina putem filijale.
- (8) Ako nadležni organ države domaćina ima jasne i dokazive razloge da vjeruje da CSD koji pruža usluge na njegovoj teritoriji prema članu 25 ovih Pravila krši obaveze iz ovih Pravila, on o tome obavještava nadležni organ matične države, ESMA-u i kolegijum iz člana 27 ovih Pravila.
- (9) Ako, uprkos mjerama matičnog organa, CSD nastavi sa kršenjem obaveza, nadležni organ države domaćina preduzima sve odgovarajuće mjere kako bi osigurao poštovanje odredbi ovih Pravila na teritoriji države domaćina, nakon obavještavanja nadležnog organa matične države i o tim mjerama nadležni organ države domaćina bez odlaganja obavještava ESMA-u i kolegijum iz člana 27 ovih Pravila.
- (10) Nadležni organ države domaćina ili matične države može uputiti pitanje ESMA-i, koja može djelovati u skladu sa ovlaštenjima iz člana 19 Uredbe (EU) br. 1095/2010.
- (11) ESMA organizuje i sprovodi, najmanje svakih tri godine, provjeru nadzora CSD-ova koji koriste slobodu pružanja usluga u drugoj državi članici prema članu 24 ovih Pravila ili učestvuju u interoperabilnom linku.
- (12) U kontekstu provjere, ESMA može, gdje je primjereno, tražiti mišljenja ili savjete od Securities and Markets Stakeholder Group iz člana 37 Uredbe (EU) br. 1095/2010.

Kolegijum nadzornika

Član 27

- (1) Nadležni organ matične države osniva kolegijum nadzornika radi izvršavanja zadataka iz stava 8 ovog člana u vezi sa CSD-om čije se aktivnosti smatraju od značajne važnosti za funkcionisanje tržišta hartija od vrijednosti i zaštitu investitora u najmanje dvije države domaćina.
- (2) Kolegijum se osniva u roku od mjesec dana od dana kada:
 - 1) nadležni organ matične države utvrdi da aktivnosti CSD-a u najmanje dvije države domaćina imaju značajnu važnost; ili
 - 2) nadležni organ matične države bude obaviješten od jednog od subjekata iz stava 4 ovog člana da aktivnosti CSD-a u najmanje dvije države domaćina imaju značajnu važnost.
- (3) Nadležni organ matične države upravlja i predsjedava kolegijumom.
- (4) Kolegijum se sastoji od:
 - 1) ESMA;
 - 2) nadležnog organa matične države;
 - 3) relevantnih organa iz člana 12 ovih Pravila;
 - 4) nadležnih organa država domaćina u kojima su aktivnosti CSD-a od značajne važnosti;
 - 5) EBA, kada je CSD odobren prema članu 54 stav 3 ovih Pravila.
- (5) Ako aktivnosti CSD-a za koji je kolegijum osnovan nisu od značajne važnosti u državi članici u kojoj je smještena njegova filijala ili matična kompanija, ili ako CSD ima pravo pružanja usluga u drugoj državi članici prema članu 23(2), nadležni organ i relevantni organi te države mogu učestvovati u kolegijumu na svoj zahtjev.
- (6) Predsjednik kolegijuma obavještava ESMA-u o sastavu kolegijuma u roku od mjesec dana od osnivanja i o bilo kojoj promjeni sastava u roku od mjesec dana od te promjene. ESMA i nadležni organ matične države objavljuju listu članova kolegijuma na svojim internet-stranicama i ažuriraju je bez odlaganja.
- (7) Nadležni organ koji nije član kolegijuma može od kolegijuma zatražiti bilo koje informacije relevantne za izvršavanje svojih nadzornih dužnosti.
- (8) Kolegijum, bez prejudiciranja odgovornosti nadležnih organa, osigurava:
 - 1) razmjenu informacija, uključujući zahtjeve za informacijama prema čl. 13, 14 i 15 ovih Pravila, i informacije o procesu pregleda i evaluacije prema članu 22 ovih Pravila;
 - 2) efikasan nadzor izbjegavanjem nepotrebnog dupliranja nadzornih aktivnosti;
 - 3) dogovor o dobrovoljnom povjeravanju zadataka među članovima;
 - 4) razmjenu informacija o ovlaštenom outsourcingu ili proširenju aktivnosti i usluga prema članu 19 ovih Pravila;
 - 5) saradnju nadležnih organa matične i države domaćina prema članu 26 u vezi sa mjerama iz člana 23 stav 3 tačka 4 ovih Pravila i bilo kojim problemima u vezi sa pružanjem usluga u drugim državama članicama;
 - 6) razmjenu informacija o strukturi grupe, višem menadžmentu, organu upravljanja i akcionarima prema članu 27 ovih Pravila;
 - 7) razmjenu informacija o procesima ili aranžmanima koji imaju značajan uticaj na upravljanje ili upravljanje rizikom za CSD-ove u grupi.
- (9) Predsjednik saziva sjednicu kolegijuma najmanje jednom godišnje ili na zahtjev člana kolegijuma. Članovi kolegijuma mogu dodavati tačke dnevnog reda. Predsjednik može pozvati dodatne učesnike po ad hoc osnovi. Članovi kolegijuma, osim predsjednika, mogu odlučiti da ne učestvuju na sjednici.
- (10) Na zahtjev bilo kojeg člana, kolegijum donosi neobavezujuća mišljenja u skladu sa stavom 11 ovog člana u vezi sa:
 - 1) pitanjima identificiranim tokom procesa pregleda i evaluacije prema članu 22 ili 60 ovih Pravila;
 - 2) pitanjima vezanim za outsourcing ili proširenje aktivnosti i usluga prema članu 19 ovih Pravila;
 - 3) pitanjima mogućeg kršenja ovih Pravila u vezi sa pružanjem usluga u državi domaćinu prema članu 24 ovih Pravila.
- (11) Neobavezujuća mišljenja kolegijum donosi prostom većinom glasova.
- (12) Članovi iz stava 4 tač. 1, 2 i 3 ovog člana imaju pravo glasa, po jedan glas svaki. Ako član ima više uloga (npr. kao nadležni i relevantni organ), ima po jedan glas za svaku ulogu. EBA i ESMA nemaju pravo glasa.

- (13) Funkcionisanje kolegijuma zasniava se na pismenoj saglasnosti svih članova, koja utvrđuje praktične aranžmane, modalitete komunikacije i može definisati zadatke koji se dodjeljuju članovima.

Treće zemlje

Član 28

- (1) CSD-ovi iz trećih zemalja mogu pružati usluge iz Aneksa unutar teritorije Unije, uključujući osnivanje filijale.
- (2) CSD iz treće zemlje koji namjerava pružati osnovne usluge iz tač. 1 i 2 Sekcije A Aneksa u vezi sa finansijskim instrumentima utvrđenim zakonima države članice, ili osnivati filijalu u državi članici, podleže proceduri iz st. 4 do 11 ovog člana.
- (3) CSD koji je uspostavljen i ovlašten u Uniji može održavati ili uspostaviti vezu sa CSD-om iz treće zemlje u skladu sa članom 48 ovih Pravila.
- (4) Nakon konsultacija sa nadležnim organima iz stava 5 ovog člana, ESMA može priznati treći CSD koji je podnio zahtjev za priznavanje za pružanje usluga iz stava 2 ovog člana, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- 1) Evropska Komisija je donijela odluku u skladu sa stavom 9 ovog člana;
 - 2) treći CSD je podložan efektivnom ovlaštenju, nadzoru i superviziji ili, ako CSD upravlja centralna banka, nadzoru koji osigurava punu usklađenost sa zahtjevima treće zemlje;
 - 3) uspostavljeni su aranžmani saradnje između ESMA-e i odgovornih organa treće zemlje („odgovorni organi treće zemlje“) u skladu sa stavom 10 ovog člana;
 - 4) gdje je relevantno, treći CSD preduzima mjere da omogući svojim korisnicima poštovanje relevantnog nacionalnog prava države članice u kojoj namjerava pružati CSD usluge, uključujući pravo iz člana 49 ovih Pravila i nadležni organi te države članice su potvrdili adekvatnost tih mjera;
 - 5) treći CSD je uspostavljen ili ovlašten u trećoj zemlji koja nije identifikovana kao visokorizična u aktima koje je Evropska Komisija donijela prema članu 9 stav 2 Direktive (EU) 2015/849.
- (5) Prilikom procjene ispunjenosti uslova iz stava 4 ovog člana, ESMA konsultuje:
- 1) nadležne organe država članica u kojima treći CSD namjerava pružati usluge, posebno u vezi sa stavom 4 tačka 4 ovog člana;
 - 2) relevantne organe;
 - 3) odgovorne organe treće zemlje za ovlaštenje, nadzor i superviziju CSD-ova.
- (6) Treći CSD iz stava 2 ovog člana podnosi zahtjev za priznavanje ESMA-i.
- (7) Podnosilac dostavlja sve informacije potrebne za priznavanje.
- (8) ESMA, u roku od 30 radnih dana, provjerava kompletnost zahtjeva i, ako nedostaju podaci, postavlja rok za njihovo dostavljanje.
- (9) Nadležni organi država članica u kojima CSD namjerava pružati usluge procjenjuju usklađenost sa zakonom iz stav 4 tačka 4 ovog člana i obavještavaju ESMA-u u roku od tri mjeseca sa detaljno obrazloženom odlukom.
- (10) Odluka o priznavanju zasniava se na kriterijima iz stav 4 ovog člana.
- (11) ESMA obavještava podnosioca u roku od šest mjeseci od kompletiranja zahtjeva ili od odluke Komisije o ekvivalenciji (šta god nastupi kasnije), sa potpuno obrazloženom odlukom.
- (12) Nadležni organi država članica u kojima treći CSD, priznati prema stavu 4 ovog člana, pruža usluge, u saradnji sa ESMA-om, mogu od odgovornih organa treće zemlje zahtijevati:
- 1) periodično izvještavanje o aktivnostima trećeg CSD-a, uključujući statistiku;
 - 2) pravovremenu identifikaciju emitenta i učesnika u sistemima poravnanja hartija od vrijednosti kojima upravlja treći CSD u toj državi domaćinu, i sve druge relevantne informacije.
- (13) ESMA, nakon konsultacija iz stava 5 ovog člana, revidira priznavanje trećeg CSD-a u slučaju proširenja usluga. ESMA povlači priznavanje ako se uslovi iz stava 4 ovog člana više ne ispunjavaju ili u slučajevima iz člana 20 ovih Pravila.
- (14) Evropska Komisija može donijeti izvršne akte kojima utvrđuje da pravni i nadzorni režimi treće zemlje osiguravaju da CSD-ovi te zemlje:
- 1) poštuju pravno obavezujuće zahtjeve ekvivalentne Uredbi;
 - 2) podliježu efektivnom nadzoru i sprovođenju;
 - 3) imaju efikasni pravni okvir za priznavanje CSD-ova prema zakonodavstvu treće zemlje.
- (15) Evropska Komisija može u razmatranju uzeti u obzir međunarodno dogovorene standarde CPSS-IOSCO, u mjeri u kojoj nisu u sukobu sa zahtjevima ovih Pravila.
- (16) ESMA, u skladu sa članom 33 Uredbe (EU) 1095/2010, uspostavlja aranžmane saradnje sa odgovornim organima treće zemlje čiji su pravni i nadzorni okviri priznati kao ekvivalentni.
- (17) Aranžmani uključuju:
- 1) razmjenu informacija između ESMA-e, nadležnih organa država domaćina i odgovornih organa treće zemlje, uključujući pristup informacijama traženim od ESMA-e, posebno iz stava 7 ovog člana;
 - 2) mehanizam brzog obavještavanja ESMA-e kada odgovorni organ treće zemlje utvrdi kršenje uslova odobrenja ili drugog prava;
 - 3) koordinaciju nadzornih aktivnosti, uključujući inspekcije na licu mjesta.
- (18) Prenos podataka mora biti u skladu sa Direktivom 95/46/EC ili Uredbom (EU) 45/2001, zavisno od slučaja.
- (19) Priznati treći CSD može pružati usluge iz Aneksa u Uniji, uključujući osnivanje filijale.
- (20) ESMA, u saradnji sa ESCB, razvija nacrt regulaturnih tehničkih standarda za informacije koje podnosilac mora dostaviti u zahtjevu za priznavanje. Nacrti se dostavljaju Komisiji do 18. juna 2015. Evropska Komisija ih usvaja prema čl. 10 do 14 Uredbe (EU) 1095/2010.

Opšte odredbe

Član 29

- (1) CSD mora imati robustne upravljačke aranžmane, koji uključuju:
- 1) jasnu organizacionu strukturu sa dobro definisanim, transparentnim i doslednim linijama odgovornosti;
 - 2) efikasne procese za identifikaciju, upravljanje, praćenje i izvještavanje o rizicima kojima je ili može biti izložen;
 - 3) odgovarajuće politike nagrađivanja i mehanizme interne kontrole, uključujući pouzdane administrativne i računovodstvene procedure.
- (2) CSD mora usvojiti politike i procedure koje su dovoljno efektivne da osiguraju usklađenost sa ovim Pravilima, uključujući i poštovanje od strane menadžera i zaposlenih.
- (3) Ako CSD namjerava pružati bankarske pomoćne usluge drugim CSD-ovima prema članu 54 ovih Pravila, mora imati jasna pravila i procedure za sprečavanje sukoba interesa i rizika diskriminativnog tretmana prema tim CSD-ovima i njihovim učesnicima.
- (4) CSD mora održavati i primjenjivati efektivne pisane organizacione i administrativne aranžmane za identifikaciju i upravljanje potencijalnim sukobima interesa između učesnika ili njihovih klijenata i samog CSD-a, uključujući:
- 1) menadžere CSD-a;
 - 2) zaposlene CSD-a;

- 3) članove upravljačkog organa CSD-a;
 - 4) bilo koju osobu sa direktnom ili indirektnom kontrolom nad CSD-om;
 - 5) bilo koju osobu sa bliskim vezama sa osobama iz tač. 1 do 3 ovog stava;
 - 6) bilo koju osobu sa bliskim vezama sa samim CSD-om.
- (5) CSD mora imati i primjenjivati odgovarajuće procedure za rješavanje sukoba interesa kada se oni pojave.
 - (6) CSD mora učiniti javno dostupnim svoje upravljanje i pravila koja regulišu njegovu aktivnost.
 - (7) CSD mora imati odgovarajuće procedure kojima zaposleni mogu interno prijavljivati potencijalne povrede ovih Pravila putem posebnog kanala.
 - (8) CSD podliježe redovnim i nezavisnim revizijama. Rezultati revizija moraju se dostavljati upravljačkom organu i biti dostupni nadležnom organu, a, gdje je primjenjivo, i korisničkom komitetu uzimajući u obzir potencijalne sukobe interesa između članova komiteta i CSD-a.
 - (9) Ako je CSD dio grupe društava uključujući druge CSD-ove ili kreditne institucije, mora usvojiti detaljne politike i procedure koje preciziraju primjenu zahtjeva ovog člana na grupu i različite entitete unutar nje.
 - (10) ESMA, u saradnji sa članovima ESCB, razvija nacrt regulatornih tehničkih standarda koji specificiraju na nivou CSD-a i grupe:
 - 1) alate za praćenje rizika iz stava 1 ovog člana;
 - 2) odgovornosti ključnog osoblja za rizike iz stava 1 ovog člana;
 - 3) potencijalne sukobe interesa iz stava 3 ovog člana;
 - 4) metode revizije iz stava 6 ovog člana;
 - 5) okolnosti u kojima je prikladno, uzimajući u obzir potencijalne sukobe interesa između članova korisničkog komiteta i CSD-a, dijeliti nalaze revizije sa korisničkim komitetom prema stavu 6 ovog člana.
 - (11) ESMA dostavlja nacрте Komisiji do 18. juna 2015, a Evropska Komisija ih usvaja prema člancima 10–14 Uredbe (EU) 1095/2010.

Viši menadžment, upravljački organ i akcionari

Član 30

- (1) Viši menadžment CSD-a mora imati dovoljnu reputaciju i iskustvo kako bi se osiguralo sigurno i odgovorno upravljanje CSD-om.
- (2) CSD mora imati upravljački organ čiji su najmanje jedna trećina, ali ne manje od dva člana, nezavisni članovi.
- (3) Nezavisni član je osoba koja nema poslovne, porodične ili druge odnose koji bi mogli stvoriti sukob interesa u vezi sa CSD-om, njegovim kontrolnim akcionarima, menadžmentom ili učesnicima, i koja takve odnose nije imala u prethodnih pet godina prije članstva u upravljačkom organu.
- (4) Naknade nezavisnih i drugih neizvršnih članova upravljačkog organa ne smiju biti vezane za poslovni učinak CSD-a.
- (5) Upravljački organ mora biti sastavljen od članova dobre reputacije sa odgovarajućim mješavinama vještina, iskustva i znanja o entitetu i tržištu.
- (6) Neizvršni članovi upravljačkog organa određuju cilj u vezi sa zastupljenošću nedovoljno zastupljenog pola i pripremaju politiku kako povećati broj članova tog pola. Cilj, politika i implementacija moraju biti javno dostupni.
- (7) CSD mora jasno odrediti ulogu i odgovornosti upravljačkog organa u skladu sa relevantnim nacionalnim zakonodavstvom.
- (8) Zapisnici sa sjednica upravljačkog organa moraju biti dostupni nadležnom organu i revizoru na zahtjev.
- (9) Nadležni organ ne smije odobriti CSD dok ne dobije informacije o identitetu akcionara ili članova, direktnih ili indirektnih, fizičkih ili pravnih lica, sa kvalifikovanim učešćem u CSD-u i o veličini tih učešća.
- (10) Nadležni organ će odbiti odobrenje ako nije zadovoljan pogodnošću akcionara ili članova sa kvalifikovanim učešćem, uzimajući u obzir potrebu za sigurnim i odgovornim upravljanjem CSD-om.
- (11) Ako postoje bliske veze između CSD-a i drugih fizičkih ili pravnih lica, odobrenje se daje samo ako te veze ne sprečavaju efektivno obavljanje nadzora od strane nadležnog organa.
- (12) Ako osobe iz stava 6 ovog člana vrše uticaj koji može ugroziti sigurno upravljanje, nadležni organ preduzima odgovarajuće mjere, uključujući i povlačenje odobrenja CSD-a.
- (13) Nadležni organ će odbiti odobrenje ako zakoni, regulative ili administrativni propisi treće zemlje u vezi sa osobama sa kojima CSD ima bliske veze sprečavaju efikasno vršenje nadzora.
- (14) CSD mora bez odlaganja:
 - 1) dostaviti nadležnom organu informacije o vlasništvu, posebno identitet i obim učešća osoba sa kvalifikovanim učešćem;
 - 2) učiniti javnim:
 - a) informacije dostavljene nadležnom organu prema tački 1 ovog stava;
 - b) prenos vlasničkih prava koji rezultira promjenom kontrole nad CSD-om.

Informisanje nadležnih organa

Član 31

- (1) CSD mora obavijestiti nadležni organ o svim promjenama u svom menadžmentu i dostaviti sve informacije potrebne da se ocijeni usklađenost sa članom 27 st. 1 do 5 ovih Pravila.
- (2) Ako ponašanje člana upravljačkog organa može ugroziti sigurno i odgovorno upravljanje CSD-om, nadležni organ će preduzeti odgovarajuće mjere, uključujući i moguće uklanjanje tog člana iz upravljačkog organa.
- (3) Svaka fizička ili pravna osoba, ili osobe koje djeluju u dogovoru (*predloženi sticalac*), koje odluče steći ili povećati kvalifikovano učešće u CSD-u (tako da dosegne ili pređe 10 %, 20 %, 30 % ili 50 %, ili da CSD postane njihova filijala), moraju prvo u pisanom obliku obavijestiti nadležni organ CSD-a, navodeći veličinu namjeravanog učešća i relevantne informacije u skladu sa članom 32 stav 4 ovih Pravila.
- (4) Isto važi i za osobe koje odluče smanjiti ili otuđiti kvalifikovano učešće (*predloženi prodavac*), uključujući smanjenje ispod 10 %, 20 %, 30 % ili 50 %, ili ako CSD prestaje biti njihova filijala.
- (5) Nadležni organ mora bez odlaganja, a najkasnije u roku od dva radna dana od prijema obavještenja i potrebnih informacija:
 - 1) potvrditi prijem u pisanom obliku predloženom sticaocu ili prodavcu;
 - 2) utvrditi maksimalni rok od 60 radnih dana za procjenu obavještenja (*period procjene*);
 - 3) obavijestiti predloženog sticaoca ili prodavca o datumu isteka perioda procjene prilikom potvrde prijema.
- (6) Nadležni organ može, tokom perioda procjene, ali najkasnije do 50-og radnog dana, zahtijevati dodatne informacije potrebne za završetak procjene.
- (7) Zahtjev se podnosi pismenim putem i precizira potrebne dodatne informacije.
- (8) Period procjene se pauzira od datuma zahtjeva do prijema odgovora, najviše 20 radnih dana.
- (9) Dalji zahtjevi za pojašnjenjem ili dopunom informacija su po diskreciji nadležnog organa, ali ne produžuju period procjene.
- (10) Nadležni organ može produžiti pauzu do 30 radnih dana ako je predloženi sticalac van EU ili nije pod nadzorom prema relevantnim evropskim regulacijama (MiFID II, CRR/CRD, UCITS, Solvency II, AIFMD).
- (11) Ako nadležni organ nakon procjene odluči opozvati predloženu akviziciju, mora u roku od dva radna dana, i ne duže od perioda procjene:
 - 1) obavijestiti predloženog sticaoca u pisanom obliku;

- 2) navesti razloge odluke.
- (12) Na zahtjev predloženog sticaoca (ili po nacionalnom zakonu) razlozi mogu biti javno dostupni.
- (13) Ako nadležni organ ne opozove akviziciju u periodu procjene, akvizicija se smatra odobrenom.
- (14) Nadležni organ može odrediti maksimalni period za realizaciju akvizicije i produžiti ga po potrebi.
- (15) Države članice ne smiju uvoditi strože zahtjeve za obavještanje i odobrenje akvizicija od onih predviđenih ovim članom.

Procjena akvizicije

Član 32

- (1) Prilikom procjene obavještenja iz člana 31 stav 2 i informacija iz člana 31 stav 4 ovih Pravila, nadležni organ mora, s ciljem osiguranja sigurnog i odgovornog upravljanja CSD-om, uzimajući u obzir vjerovatni uticaj predloženog sticaoca, procijeniti:
 - 1) pogodnost predloženog sticaoca i finansijsku održivost predložene akvizicije, prema kriterijumima:
 - a) reputacija i finansijska stabilnost predloženog sticaoca;
 - b) reputacija, znanje, vještine i iskustvo osobe koja će upravljati CSD-om nakon akvizicije;
 - c) sposobnost CSD-a da se pridržava i nastavi pridržavati ovih Pravila;
 - d) postoje li osnovi za sumnju u pranje novca ili finansiranje terorizma u vezi s akvizicijom, ili da li akvizicija može povećati taj rizik u skladu sa članom 1 Direktive (EU) 2015/849.
- (2) Prilikom procjene finansijske održivosti predloženog sticaoca, nadležni organ posebno obraća pažnju na vrstu poslovanja koje se vodi ili se planira voditi u CSD-u.
- (3) Prilikom procjene sposobnosti CSD-a da se pridržava Uredbe, nadležni organ posebno razmatra da li struktura grupe omogućava efikasan nadzor, razmjenu informacija među nadležnim organima i određivanje raspodjele odgovornosti.
- (4) Nadzorni organi mogu opozvati predloženu akviziciju samo ako postoje razumni razlozi na temelju kriterija iz stava 1 ovog člana ili ako su dostavljene informacije nepotpune.
- (5) Države članice ne smiju uvoditi prethodne uslove za nivo udjela koji se stiče, niti dopuštati nadležnim organima da procjenjuju akviziciju prema ekonomskim potrebama tržišta.
- (6) Države članice moraju javno objaviti popis informacija potrebnih za procjenu, koje predloženi sticaoci moraju dostaviti nadležnim organima prilikom obavještenja iz člana 31 stav 2 ovih Pravila.
- (7) Informacije moraju biti proporcionalne i prilagođene prirodi predloženog sticaoca i akvizicije.
- (8) Nadzorni organi ne smiju tražiti informacije koje nisu relevantne za prudencijalnu procjenu.
- (9) Ako su više prijava za sticanje ili povećanje kvalifikovanih udjela u istom CSD-u dostavljene nadležnom organu, svi predloženi sticaoci moraju biti tretirani nediskriminatorno.
- (10) Nadzorni organi moraju bez odlaganja međusobno razmjenjivati sve informacije koje su bitne ili relevantne za procjenu.
- (11) Na zahtjev, organi moraju komunicirati sve relevantne informacije a samoinicijativno moraju dostaviti sve bitne informacije.
- (12) Odluka nadležnog organa koji je odobrio CSD u kojem se predlaže akvizicija mora navesti stavove ili rezervacije nadležnog organa odgovornog za predloženog sticaoca.
- (13) ESMA, u bliskoj saradnji sa EBA, treba izdati smjernice o:
 - 1) procjeni pogodnosti osoba koje će upravljati CSD-om;
 - 2) proceduralnim pravilima i kriterijima za prudencijalnu procjenu direktnih ili indirektnih akvizicija i povećanja udjela u CSD-ovima.

Derogacija za CSD-ove koji pružaju bankarske pomoćne usluge

Član 33

Čl. 31 i 32 ovih Pravila se ne primjenjuju na CSD koji je odobren prema članu 54 stav 3 ovih Pravila i koji je podložan Direktivi 2013/36/EU.

Korisnički odbor

Član 34

- (1) CSD mora osnovati korisničke odbore za svaki sistem poravnanja hartija od vrijednosti koji upravlja.
- (2) Odbor se sastoji od predstavnika izdavaoca i učesnika sistema.
- (3) Savjetovanje korisničkog odbora mora biti nezavisno od direktnog uticaja uprave CSD-a.
- (4) CSD mora na nediskriminatoran način definisati mandat za svaki odbor:
 - 1) pravila upravljanja koja osiguravaju nezavisnost i operativne procedure;
 - 2) kriterijume za prijem članova i mehanizam izbora;
 - 3) pravila upravljanja moraju biti javno dostupna i omogućiti da odbor direktno izvještava upravljačkom organu i da održava redovne sjednice.
- (5) Korisnički odbori savjetuju upravu o ključnim pitanjima koja utiču na njihove članove, uključujući:
 - 1) kriterijume za prihvatanje izdavaoca i učesnika;
 - 2) nivoi usluge, koji obuhvataju:
 - a) izbor aranžmana za kliring i poravnanje;
 - b) organizaciju rada CSD-a;
 - c) obim proizvoda koji se poravnavaju ili evidentiraju;
 - d) upotrebu tehnologije u radu CSD-a;
 - e) relevantne procedure.
- (6) Korisnički odbori mogu podnijeti neobavezujuće mišljenje upravljačkom organu o strukturi cijena CSD-a, uz detaljno obrazloženje.
- (7) Članovi odbora su vezani pravilom povjerljivosti, bez obzira na pravo nadležnih organa da budu obaviješteni.
- (8) Ako predsjednik odbora utvrdi stvarni ili potencijalni sukob interesa, član ne smije glasati o tom pitanju.
- (9) CSD mora odmah obavijestiti nadležni organ i korisnički odbor o svakoj odluci u kojoj uprava nije prihvatila savjet odbora.
- (10) Korisnički odbor može informisati nadležni organ o svim pitanjima u kojima smatra da savjeti odbora nisu praćeni.

Evidencija i vođenje zapisa

Član 35

- (1) CSD mora čuvati sve svoje zapise o uslugama i aktivnostima, uključujući pomoćne usluge iz Sekcija B i C Priloga, najmanje 10 godina.
- (2) Cilj je omogućiti nadzornom organu praćenje usklađenosti sa zahtjevima ovih Pravila.
- (3) CSD mora zahtijevati od izdavaoca da dobiju i dostave važeći identifikator pravnog lica (LEI).
- (4) CSD mora učiniti zapise iz stava 1 dostupnim na zahtjev:

- 1) nadležnom organu;
- 2) relevantnim organima;
- 3) bilo kojoj drugoj javnoj vlasti koja, prema pravu EU ili nacionalnom pravu države članice sjedišta, ima ovlaštenje za pristup zapisima radi izvršenja svog mandata.

Outsourcing (vanjsko pružanje usluga)

Član 36

- (1) Kada CSD outsoursuje (vanjski pruža) usluge ili aktivnosti trećoj strani, ostaje u potpunosti odgovoran za ispunjavanje svih svojih obaveza prema ovom Propisu i mora u svakom trenutku ispunjavati sljedeće uslove:
 - 1) outsourcing ne prenosi odgovornost CSD-a;
 - 2) odnosi i obaveze CSD-a prema učesnicima i izdavaocima se ne mijenjaju;
 - 3) uslovi za autorizaciju CSD-a se efektivno ne mijenjaju;
 - 4) outsourcing ne sprječava nadzor i superviziju, uključujući pristup na licu mjesta radi pribavljanja relevantnih informacija;
 - 5) outsourcing ne uskraćuje CSD za sisteme i kontrole potrebne za upravljanje rizicima;
 - 6) CSD zadržava stručnost i resurse za procjenu kvaliteta usluga, organizacijske i kapitalne podobnosti pružaoca usluga, za nadzor nad outsoursanim uslugama i za kontinuirano upravljanje rizicima;
 - 7) CSD ima direktan pristup relevantnim informacijama o outsourcanim uslugama;
 - 8) pružalac usluga surađuje s nadležnim i relevantnim organima u vezi s outsourcanim aktivnostima;
 - 9) CSD osigurava da pružalac usluga ispunjava standarde zaštite podataka koji bi se primjenjivali da je pružalac usluga smješten u EU, te da su ti standardi ugovorom definirani i održavani.
- (2) CSD mora u pisanom ugovoru definisati svoja prava i obaveze te prava i obaveze pružaoca usluga. Ugovor mora omogućiti CSD-u prekid ugovora.
- (3) CSD i pružalac usluga moraju na zahtjev nadležnog ili relevantnog organa dostaviti sve informacije potrebne za procjenu usklađenosti outsourcanih aktivnosti s ovim Pravilima.
- (4) Outsourcing osnovne usluge podliježe odobrenju nadležnog organa prema članu 19 ovih Pravila.
- (5) St. 1 do 4 ovog člana se ne primjenjuju kada CSD outsoursuje djelove svojih usluga ili aktivnosti javnom organu, a takav outsourcing je regulisan posebnim zakonskim, regulatornim i operativnim okvirom koji je dogovoren između javnog organa i CSD-a i odobren od nadležnih organa prema zahtjevima ovih Pravila.

Usluge koje pružaju subjekti osim CSD-a

Član 37

- (1) Bez obzira na član 30 ovih Pravila, i ukoliko to zahtjeva nacionalni zakon, lice koje nije CSD može biti odgovorno za upis knjigovodstvenih stavki u vrijednosne račune koje vodi CSD.
- (2) Države članice koje dopuštaju da subjekti koji nisu CSD-ovi pružaju određene osnovne usluge iz Sekcije A Priloga u skladu sa stavom 1 ovog člana, moraju u nacionalnom zakonodavstvu propisati zahtjeve koji će se primjenjivati u takvim slučajevima. Ti zahtjevi uključuju odredbe ovih Pravila koje se primjenjuju i na CSD i, gdje je primjenjivo, na drugu uključenu stranu.
- (3) Države članice koje dopuštaju takvo pružanje usluga moraju ESMA-i dostaviti sve relevantne informacije o pružanju tih usluga, uključujući odgovarajući nacionalni zakon. ESMA će te informacije uključiti u registar CSD-ova iz člana 21 ovih Pravila.

Pravila poslovanja

Član 38

CSD mora imati jasno definisane ciljeve i svrhe koje su ostvarive, u pogledu minimalnih nivoa usluga, očekivanja upravljanja rizicima i poslovnih prioriteta.

Zahtjevi za učešće

Član 39

- (1) Za svaki sistem poravnanja hartija od vrijednosti koji upravlja, CSD mora imati javno objavljene kriterijume za učešće koji omogućavaju pošten i otvoren pristup svim pravnim licima koja žele postati učesnici.
- (2) Kriterijumi moraju biti: transparentni, objektivni, i ne diskriminatorski, kako bi se osigurao pošten i otvoren pristup CSD-u uzimajući u obzir rizike za finansijsku stabilnost i urednost tržišta.
- (3) Kriterijumi koji ograničavaju pristup dozvoljeni su samo u mjeri u kojoj njihov cilj opravdano kontrolišu određeni rizik za CSD.
- (4) CSD mora blagovremeno odgovoriti na zahtjeve za pristup, najkasnije u roku od jednog mjeseca, i mora učiniti postupke za obradu zahtjeva javno dostupnim.
- (5) CSD može odbiti pristup učesniku koji ispunjava kriterijume iz stava 1 ovog člana samo ako je to opravdano i u pisanoj formi, na osnovu sveobuhvatne procjene rizika.
- (6) U slučaju odbijanja, učesnik ima pravo podnijeti pritužbu nadležnom organu CSD-a koja je odbila pristup a ta nadležni organ mora temeljno razmotriti pritužbu, procijeniti razloge odbijanja i pružiti učesniku obrazloženi odgovor.
- (7) Nadležni organ mora konsultovati nadležnu vlast mjesta osnivanja učesnika u vezi sa ocjenom pritužbe. Ako nadležni organ učesnika ne prihvati ocjenu, bilo koja od dvije nadležni organi može upućivati predmet na ESMA-u, koja može djelovati u skladu sa ovlaštenjima iz člana 19 Uredbe (EU) br. 1095/2010.
- (8) Ako se odbijanje pristupa od strane CSD-a smatra neopravdanim, nadležni organ CSD-a koja je odbio pristup mora izdati nalog da se učesniku omogući pristup.
- (9) CSD mora imati objektivne i transparentne procedure za suspenziju i uredan izlazak učesnika koji više ne ispunjavaju kriterijume za učešće iz stava 1 ovog člana.
- (10) CSD mora imati transparentna pravila za postupanje s prigovorima.

Transparentnost

Član 40

- (1) Za svaki sistem poravnanja hartija od vrijednosti koji upravlja, kao i za sve druge osnovne usluge koje pruža, CSD mora javno objaviti cijene i naknade povezane sa osnovnim uslugama iz Sekcije A Priloga i objava mora uključivati:
 - 1) cijene i naknade po pojedinačnoj usluzi i funkciji,
 - 2) popuste i rabate,
 - 3) uslove za ostvarivanje tih popusta.

- (2) CSD mora omogućiti klijentima poseban pristup informacijama o svakoj usluzi.
- (3) CSD mora objaviti cjenovnik kako bi olakšao upoređivanje ponuda i omogućio klijentima da predvide troškove korišćenja usluga.
- (4) CSD je vezan objavljenom cjenovnom politikom za svoje osnovne usluge.
- (5) CSD mora klijentima omogućiti informacije koje omogućavaju usklađivanje računa sa objavljenim cjenovnikom.
- (6) CSD mora svim klijentima otkriti informacije koje omogućavaju procjenu rizika povezanih sa pruženim uslugama.
- (7) CSD mora posebno evidentirati troškove i prihode osnovnih usluga i te informacije dostaviti nadležnom organu.
- (8) CSD mora evidentirati troškove i prihode dodatnih usluga u cjelini i te informacije dostaviti nadležnom organu.
- (9) Radi osiguranja efikasne primjene pravila konkurencije EU i identifikacije, između ostalog, kros-subvencioniranja dodatnih usluga od strane osnovnih, CSD mora voditi analitičko knjigovodstvo svojih aktivnosti. Analitičko knjigovodstvo mora najmanje razdvajati troškove i prihode osnovnih usluga od onih dodatnih usluga.

Komunikacijski postupci sa učesnicima i drugim tržišnim infrastrukturnim subjektima

Član 41

CSD-ovi moraju u komunikacionim procedurama sa učesnicima svojih sistema poravnanja hartija od vrijednosti i sa tržišnim infrastrukturnim subjektima sa kojima su povezani koristiti: međunarodno otvorene komunikacijske procedure i standarde za poruke i referentne podatke, kako bi se olakšalo efikasno vođenje evidencije, plaćanja i poravnanja.

Zahtjevi za usluge CSD-a

Član 42

Za svaki sistem poravnanja hartija od vrijednosti koji upravlja, CSD mora imati odgovarajuća pravila i procedure, uključujući robustne računovodstvene prakse i kontrole, kako bi se osigurala integritet izdanja hartija od vrijednosti i smanjili i upravljali rizici povezani sa čuvanjem i poravnanjem transakcija u hartijama od vrijednosti.

Integritet izdanja

Član 43

- (1) CSD mora preduzeti odgovarajuće mjere usklađivanja kako bi provjerio da je broj hartija od vrijednosti koji čine izdanje hartija od vrijednosti ili dio izdanja hartija od vrijednosti predat CSD-u jednak zbiru hartija od vrijednosti evidentiranih na računima učesnika sistema poravnanja hartija od vrijednosti koje upravlja CSD-om i, gdje je primjenjivo, na računima vlasnika koje vodi CSD a takve mjere usklađivanja se moraju sprovesti najmanje jednom dnevno.
- (2) Gdje je prikladno i ako su u procesu usklađivanja za određeno izdanje uključeni drugi subjekti, kao što su izdavaoc, registri, agenti za izdavanje, transferni agenti, zajednički deponiji, drugi CSD-ovi ili drugi subjekti, CSD i ti subjekti moraju organizovati odgovarajuću saradnju i razmjenu informacija kako bi se očuvao integritet izdanja.
- (3) Prekoračenje hartija od vrijednosti, debitna stanja ili kreiranje hartija od vrijednosti nisu dozvoljeni u sistemu poravnanja hartija od vrijednosti koji upravlja CSD.

Zaštita hartija od vrijednosti učesnika i njihovih klijenata

Član 44

- (1) Za svaki sistem poravnanja hartija od vrijednosti koji upravlja, CSD mora voditi evidenciju i račune koji mu omogućavaju, u svakom trenutku i bez odlaganja, da u računima kod CSD-a odvoji hartije od vrijednosti jednog učesnika od hartija od vrijednosti drugih učesnika i, ako je primjenjivo, od sredstava CSD-a.
- (2) CSD mora voditi evidenciju i račune koji omogućavaju svakom učesniku da odvoji hartije od vrijednosti učesnika od hartija od vrijednosti klijenata tog učesnika.
- (3) CSD mora voditi evidenciju i račune koji omogućavaju svakom učesniku da drži u jednom računu hartije od vrijednosti koji pripadaju različitim klijentima tog učesnika ("omnibus client segregation").
- (4) CSD mora voditi evidenciju i račune koji omogućavaju učesniku da odvoji hartije od vrijednosti bilo kojeg od klijenata učesnika, ako i kada to zahtijeva učesnik ("individual client segregation").
- (5) Učesnik mora svojim klijentima ponuditi najmanje izbor između omnibus i individualne segregacije klijenata i informisati ih o troškovima i rizicima povezanim sa svakom opcijom.
- (6) CSD i njegovi učesnici moraju pružiti individualnu segregaciju klijenata za građane i rezidente, kao i pravna lica osnovana u državi članici, gdje to zahtijeva nacionalni zakon države članice prema kojoj su hartije od vrijednosti konstituisane, stanje na dan 17. septembar 2014. Ta obaveza važi sve dok nacionalni zakon nije izmijenjen ili ukinut i dok su njegovi ciljevi i dalje važeći.
- (7) CSD-ovi i njihovi učesnici moraju javno objaviti nivo zaštite i troškove povezane sa različitim nivoima segregacije koje pružaju i nuditi te usluge po razumnim komercijalnim uslovima. Detalji različitih nivoa segregacije moraju uključivati opis glavnih pravnih implikacija svakog nivoa, uključujući informacije o primjenjivom zakonu o stečaju u relevantnim jurisdikcijama.
- (8) CSD ne smije koristiti za bilo koju svrhu hartije od vrijednosti koji mu ne pripadaju. CSD može koristiti hartije od vrijednosti učesnika samo ako je dobio izričitu prethodnu saglasnost tog učesnika. CSD mora zahtijevati od svojih učesnika da pribave bilo kakvu potrebnu prethodnu saglasnost od svojih klijenata.

Konačnost poravnanja

Član 45

- (1) CSD mora osigurati da sistem poravnanja hartija od vrijednosti kojim upravlja pruža odgovarajuću zaštitu učesnicima. Države članice moraju odrediti i obavijestiti sisteme poravnanja hartija od vrijednosti kojim upravljaju CSD-ovi u skladu sa procedurama navedenim u tački (a) člana 2 Direktive 98/26/EC.
- (2) CSD mora osigurati da svaki sistem poravnanja hartija od vrijednosti kojim upravlja definiše trenutke unosa i nepovratnosti naloga za prenos u tom sistemu poravnanja u skladu sa čl. 3 i 5 Direktive 98/26/EC.
- (3) CSD mora objaviti pravila koja uređuju konačnost prenosa hartija od vrijednosti i novca u sistemu poravnanja hartija od vrijednosti.
- (4) St. 2 i 3 primjenjuju se bez prejudiciranja odredbi primjenjivih na CSD veze, i bez prejudiciranja stava 8 član 48 ovih Pravila.
- (5) CSD mora preduzeti sve razumne korake kako bi osigurao da, u skladu sa pravilima iz stava 3 ovog člana, konačnost prenosa hartija od vrijednosti i novca bude ostvarena ili u realnom vremenu ili tokom radnog dana, i u svakom slučaju najkasnije do kraja radnog dana stvarnog datuma poravnanja.
- (6) CSD koji nudi usluge navedene u članu 40 stav 2 ovih Pravila, mora osigurati da novčani prihodi od poravnanja hartija od vrijednosti budu dostupni primaocima za korišćenje najkasnije do kraja radnog dana predviđenog datuma poravnanja.
- (7) Sve transakcije hartija od vrijednosti protiv novca između direktnih učesnika u sistemu poravnanja hartija od vrijednosti koji upravlja CSD-om i koje se poravnavaju u tom sistemu, mora se poravnati na DVP osnovu (Delivery versus Payment – isporuka vs plaćanja).

Novčano poravnanje

Član 46

- (1) Za transakcije denominovane u valuti zemlje u kojoj se poravnanje vrši, CSD mora poravnati novčane isplate svog sistema poravnanja hartija od vrijednosti putem računa otvorenih kod centralne banke emisije relevantne valute, gdje je to praktično i dostupno.
- (2) Ako nije praktično niti dostupno poravnanje preko računa u centralnoj banci, CSD može ponuditi poravnanje novčanih isplata za sve ili dio svojih sistema poravnanja hartija od vrijednosti preko:
 - 1) računa otvorenih kod kreditne institucije,
 - 2) preko CSD-a koji je ovlašten da pruža usluge navedene u Sekciji C Priloga, bilo da je unutar iste grupe preduzeća koje je konačno pod kontrolom iste matične kompanije ili ne,
 - 3) ili preko svojih sopstvenih računa.
- (3) Ako CSD nudi poravnanje novčanih isplata preko računa kod kreditne institucije, preko svojih računa ili računa drugog CSD-a, to mora činiti u skladu sa ovim Pravilima.
- (4) CSD mora osigurati da su sve informacije pružene učesnicima tržišta o rizicima i troškovima povezanim sa poravnanjem na računima kreditnih institucija ili preko sopstvenih računa jasne, fer i ne dovode u zabludu. CSD mora učiniti dostupnim dovoljno informacija klijentima ili potencijalnim klijentima da identifikuju i ocijene rizike i troškove poravnanja preko računa kreditnih institucija ili sopstvenih računa i pružiti takve informacije na zahtjev.

Pravila i procedure za neizvršenje obaveza učesnika

Član 47

- (1) Za svaki sistem poravnanja hartija od vrijednosti koji upravlja, CSD mora imati efikasna i jasno definisana pravila i procedure za upravljanje neizvršenjem obaveza jednog ili više svojih učesnika, kako bi CSD mogao blagovremeno djelovati radi ograničavanja gubitaka i pritiska na likvidnost i nastaviti ispunjavati svoje obaveze.
- (2) CSD mora učiniti svoja pravila o neizvršenju obaveza i relevantne procedure dostupnim javnosti.
- (3) CSD mora zajedno sa svojim učesnicima i drugim relevantnim zainteresovanim stranama periodično testirati i pregledati procedure za neizvršenje obaveza kako bi se osiguralo da su praktične i efikasne.
- (4) Radi osiguranja dosljedne primjene ovog člana, ESMA može, u bliskoj saradnji sa članovima ESCB-a, izdavati smjernice u skladu sa Članom 16 Uredbe (EU) br. 1095/2010.

Opšti zahtjevi

Član 48

CSD mora usvojiti pouzdan okvir za upravljanje rizicima radi sveobuhvatnog upravljanja pravnim, poslovnim, operativnim i drugim direktnim ili indirektnim rizicima, uključujući mjere za smanjenje rizika od prevara i nemara.

Pravni rizici

Član 49

- (1) Radi potrebe svoje autorizacije i nadzora, kao i radi informisanja svojih klijenata, CSD mora imati pravila, procedure i ugovore koji su jasni i razumljivi za sve sisteme poravnanja hartija od vrijednosti kojim upravlja i sve druge usluge koje pruža.
- (2) CSD mora dizajnirati svoja pravila, procedure i ugovore tako da budu izvršivi u svim relevantnim jurisdikcijama, uključujući slučajeve neizvršenja obaveza od strane učesnika.
- (3) CSD koji obavlja poslovanje u različitim jurisdikcijama mora preduzeti sve razumne korake da identifikuje i ublaži rizike koji proizlaze iz potencijalnih sukoba prava između jurisdikcija.

Opšti poslovni rizik

Član 50

CSD mora imati robustne sisteme upravljanja i kontrole, kao i IT alate, kako bi mogao identifikovati, pratiti i upravljati opštim poslovnim rizicima, uključujući gubitke nastale usljed loše realizacije poslovne strategije, tokova novca i operativnih troškova.

Operativni rizici

Član 51

- (1) CSD mora identifikovati izvore operativnog rizika, kako unutrašnje tako i spoljne, i minimizirati njihov uticaj, uključujući korišćenjem odgovarajućih ICT alata, procesa i politika uspostavljenih i upravljanih u skladu sa Uredbom (EU) 2022/2554, kao i korišćenjem drugih odgovarajućih alata, kontrola i procedura za druge vrste operativnog rizika, uključujući sve sisteme poravnanja hartija od vrijednosti kojim upravlja.
- (2) Za usluge koje pruža, kao i za svaki sistem poravnanja hartija od vrijednosti koji upravlja, CSD mora uspostaviti, implementirati i održavati odgovarajuću politiku kontinuiteta poslovanja i plan oporavka od katastrofa, uključujući ICT politiku kontinuiteta poslovanja i ICT planove odgovora i oporavka uspostavljene u skladu sa Uredbom (EU) 2022/2554, kako bi se osigurala neprekidnost usluga, blagovremeni oporavak operacija i ispunjenje obaveza CSD-a u slučaju događaja koji značajno ugrožavaju rad.
- (3) Plan iz stava 3 ovog člana mora omogućiti oporavak svih transakcija i pozicija učesnika u trenutku prekida, kako bi učesnici CSD-a mogli nastaviti poslovanje sa sigurnošću i završiti poravnanje na zakazani datum, uključujući osiguranje da kritični IT sistemi mogu nastaviti rad od trenutka prekida u skladu sa Članom 12 st. 5 i 7 Uredbe (EU) 2022/2554.
- (4) CSD mora planirati i sprovesti program testiranja navedenih aranžmana iz st. 1 do 4 ovog člana.
- (5) CSD mora identifikovati, pratiti i upravljati rizicima koje ključni učesnici u sistemima poravnanja hartija od vrijednosti kojim upravlja, kao i pružaoci usluga i infrastrukture, te drugi CSD-ovi ili tržišne infrastrukture mogu predstavljati za njegovo poslovanje. CSD mora, na zahtjev, pružiti nadležnim i relevantnim tijelima informacije o svakom takvom identificiranom riziku. Takođe, mora bez odlaganja informisati nadležni organo i relevantne organa o svim operativnim incidentima, osim u vezi sa ICT rizikom, koji proizlaze iz tih rizika.

Investiciona politika

Član 52

- (1) CSD mora držati svoja finansijska sredstva kod centralnih banaka, ovlašćenih kreditnih institucija ili ovlašćenih CSD-ova.
- (2) CSD mora imati brz pristup svojim sredstvima, kada je to potrebno.
- (3) CSD smije ulagati svoje finansijske resurse isključivo u gotovinu ili visoko likvidne finansijske instrumente sa minimalnim tržišnim i kreditnim rizikom. Ta ulaganja moraju biti moguća brzo likvidirati uz minimalan negativan uticaj na cijenu.

- (4) Iznos kapitala, uključujući zadržanu dobit i rezerve CSD-a koje nisu uložene u skladu sa stavom 3 ovog člana neće se računavati za potrebe člana 47 stav 1 ovih Pravila.
- (5) CSD mora osigurati da je ukupna izloženost riziku prema bilo kojoj pojedinačnoj ovlaštenoj kreditnoj instituciji ili ovlaštenom CSD-u kod kojeg drži finansijska sredstva unutar prihvatljivih granica koncentracije.
- (6) ESMA, u bliskoj saradnji sa EBA i članovima ESCB-a, mora razviti nacрте regulatornih tehničkih standarda koji preciziraju:
 - 1) finansijske instrumente koji se mogu smatrati visoko likvidnim sa minimalnim tržišnim i kreditnim rizikom kao što je navedeno u stavu 3 ovog člana;
 - 2) odgovarajući rok pristupa sredstvima iz stava 2 ovog člana;
 - 3) granice koncentracije iz stava 5 ovog člana.
- (7) Nacrti regulatornih tehničkih standarda mogu, gdje je to primjenjivo, biti usklađeni sa regulatornim tehničkim standardima usvojenim u skladu sa članom 47 stav 8 Uredbe (EU) br. 648/2012. ESMA mora te nacрте predati Komisiji do 18. juna 2015. Komisiji je delegirano ovlaštenje da ih usvoji u skladu sa čl. 10 do 14 Uredbe (EU) br. 1095/2010.

Kapitalni zahtjevi

Član 53

- (1) Kapital, zajedno sa zadržanom dobiti i rezervama CSD-a, mora biti proporcionalan rizicima koji proizlaze iz aktivnosti CSD-a. On mora uvijek biti dovoljan da:
 - 1) osigura da je CSD adekvatno zaštićen od operativnih, pravnih, čuvanja, investicionih i poslovnih rizika tako da CSD može nastaviti pružati usluge kao poslovni subjekt u funkciji nastavka poslovanja;
 - 2) osigura uredno zatvaranje ili restrukturiranje aktivnosti CSD-a tokom odgovarajućeg vremenskog perioda od najmanje šest mjeseci pod nizom stresnih scenarija.

Odloženo neto poravnanje

Član 54

- (1) ESMA, u bliskoj saradnji sa EBA i članovima ESCB-a, mora razviti nacрте regulatornih tehničkih standarda kako bi se precizirali detalji mjerenja, praćenja, upravljanja i izvještavanja o kreditnim i likvidnosnim rizicima od strane CSD-ova u vezi sa odloženim neto poravnanjem.
- (2) ESMA mora te nacрте predati Komisiji do 17. januara 2025.
- (3) Komisiji je delegirano ovlaštenje da dopuni ovu Uredbu usvajanjem regulatornih tehničkih standarda navedenih u prvom podstavku, u skladu sa Članovima 10 do 14 Uredbe (EU) br. 1095/2010.

Zahtjevi za CSD veze

Član 55

- (1) Prije uspostavljanja CSD veze i kontinuirano nakon što je veza uspostavljena, svi uključeni CSD-ovi moraju identifikovati, ocijeniti, pratiti i upravljati svim potencijalnim izvorima rizika za sebe i za svoje učesnike koji proizlaze iz CSD veze i preduzeti odgovarajuće mjere za njihovo ublažavanje.
- (2) CSD-ovi koji namjeravaju uspostaviti veze moraju podnijeti zahtjev za odobrenje nadležnom organu CSD-a koji traži vezu, u skladu sa tačkom 5 stav 1 član 19 ovih Pravila ili obavijestiti nadležne i relevantne vlasti CSD-a koji traži vezu, u skladu sa članom 19 stav 5 ovih Pravila.
- (3) Veza mora pružiti adekvatnu zaštitu povezanim CSD-ovima i njihovim učesnicima, posebno u pogledu mogućih kreditnih izloženosti CSD-ova i koncentracionih i likvidnosnih rizika koji proizlaze iz aranžmana veze.
- (4) Veza mora biti podržana odgovarajućim ugovornim aranžmanom koji utvrđuje prava i obaveze povezanih CSD-ova i, gdje je potrebno, učesnika CSD-ova. Ugovorni aranžman sa međudržavnim implikacijama mora osigurati jasan izbor prava koje reguliše svaki aspekt poslovanja veze.
- (5) U slučaju privremenog prenosa hartija od vrijednosti između povezanih CSD-ova, ponovno prenošenje hartija od vrijednosti prije nego što prvi prenos postane konačan je zabranjeno.
- (6) CSD koji koristi indirektnu vezu ili posrednika za operisanje CSD veze sa drugim CSD-om mora mjeriti, pratiti i upravljati dodatnim rizicima koji proizlaze iz korišćenja te indirektno veze ili posrednika i poduzeti odgovarajuće mjere za njihovo ublažavanje.
- (7) Povezani CSD-ovi moraju imati robustne procedure usklađivanja kako bi osigurali tačnost svojih evidencija.
- (8) Veze između CSD-ova trebaju omogućiti DVP poravnanje transakcija između učesnika u povezanim CSD-ovima, gdje je to praktično i izvodljivo. Detaljni razlozi za svaku CSD vezu koja ne omogućava DVP poravnanje moraju biti obaviješteni relevantnim i nadležnim vlastima.
- (9) Interoperabilni sistemi poravnanja hartija od vrijednosti i CSD-ovi koji koriste zajedničku infrastrukturu za poravnanje moraju uspostaviti identične trenutke:
 - 1) ulaz naloga za transfer u sistem;
 - 2) nepovratnost naloga za transfer.
- (10) Sistemi poravnanja hartija od vrijednosti i CSD-ovi iz ovog člana moraju koristiti ekvivalentna pravila u vezi sa trenutkom konačnosti transfera hartija od vrijednosti i gotovine.
- (11) Do 18. septembra 2019. svi interoperabilni linkovi između CSD-ova koji posluju u državama članicama moraju, gdje je primjenjivo, podržavati DVP-poravnanje.

Pristup izdavaoca CSD-ovima

Član 56

- (1) Izdavalac ima pravo da organizuje knjiženje svojih hartija od vrijednosti, koji su primljeni u trgovanje na regulisanim tržištima ili MTF-ovima, ili koji se trguju na tržišnim platformama, u bilo kojem CSD-u osnovanom u bilo kojoj državi članici, uz poštovanje uslova na koje se odnosi član 23 ovih Pravila.
- (2) Bez uticaja na pravo izdavaoca iz ovog člana, korporativno ili slično pravo države članice pod čijom su jurisdikcijom hartije od vrijednosti konstituisani, nastavlja da se primjenjuje.
- (3) Korporativno ili slično pravo države članice pod kojom su hartije od vrijednosti konstituisani obuhvata:
 - 1) korporativno ili slično pravo države članice u kojoj je izdavalac upisan; i
 - 2) važeće korporativno ili slično pravo države članice pod čijom su jurisdikcijom izdati hartije od vrijednosti.
- (4) Države članice moraju sastaviti spisak ključnih relevantnih odredbi svog korporativnog ili sličnog prava, na koji se odnosi stav 2 ovog člana. Nadležni organi moraju taj spisak dostaviti ESMA-i do 17. januara 2025. ESMA će taj spisak objaviti do 17. februara 2025. Države članice moraju redovno, i najmanje svake dvije godine, ažurirati taj spisak i dostavljati ažuriranu verziju ESMA-i. ESMA će objaviti ažurirani spisak.
- (5) CSD može naplatiti razumnu komercijalnu naknadu za pružanje svojih usluga izdavaocima na principu trošak-plus, osim ako se drugačije ne dogovore obje strane.
- (6) Kada izdavalac podnese zahtjev za knjiženje svojih hartija od vrijednosti u CSD-u, on mora tretirati zahtjev brzo i nediskriminatorski i dostaviti odgovor zahtijevajućem izdavaocu u roku od tri mjeseca.

- (7) CSD može odbijati pružanje usluga izdavaocu. Takvo odbijanje može biti zasnovano samo na sveobuhvatnoj procjeni rizika ili ako CSD ne pruža usluge navedene u tački 1 Sekcije A Priloga u vezi sa hartijama od vrijednosti konstituisanim prema korporativnom ili sličnom pravu relevantne države članice.
- (8) Bez uticaja na Direktivu 2005/60/EC i Direktivu Komisije 2006/70/EC, kada CSD odbije pružanje usluga izdavaocu, mora pružiti izdavaocu pismene razloge za svoje odbijanje.
- (9) U slučaju odbijanja, izdavalac ima pravo da uputi tužbu nadležnom organu CSD-a koji odbija pružanje usluga. Nadležni organ tog CSD-a mora detaljno razmotriti tužbu, ocijeniti razloge odbijanja koje je dao CSD i dostaviti izdavaocu obrazložen odgovor.
- (10) Nadležni organ CSD-a mora konsultovati nadležni organ mjesta sjedišta izdavaoca prilikom procjene tužbe. Ako se nadležni organ mjesta sjedišta izdavaoca ne slaže sa tom procjenom, bilo koja od dva nadležna organa može uputiti pitanje ESMA-i, koja može djelovati u skladu sa ovlaštenjima iz člana 19 Uredbe (EU) br. 1095/2010.
- (11) Ako se odbijanje CSD-a da pruži usluge izdavaocu utvrdi kao neopravdano, odgovorni nadležni organ mora izdati nalog kojim se CSD-u nalaže da pruži svoje usluge zahtijevajućem izdavaocu.

Pristup između CSD-ova. Pristup standardnom linku

Član 57

CSD ima pravo da postane učesnik drugog CSD-a i uspostavi standardni link sa tim CSD-om u skladu sa članom 33 ovih Pravila, uz prethodno obavještenje o CSD linku predviđeno članom 19 stav 5 ovih Pravila.

Pristup prilagođenom linku

Član 58

- (1) Kada CSD zatraži od drugog CSD-a uspostavljanje prilagođenog linka kako bi stekao pristup tom CSD-u, prihvatajući CSD može odbiti takav zahtjev samo na osnovu procjene rizika a ne smije odbiti zahtjev zbog gubitka tržišnog udjela.
- (2) Prihvatajući CSD može naplatiti razumnu komercijalnu naknadu zahtijevajućem CSD-u za omogućavanje pristupa putem prilagođenog linka, na principu trošak-plus, osim ako se strane drugačije ne dogovore.

Postupci i procedure za CSD linkove

Član 59

- (1) Kada CSD podnese zahtjev za pristup drugom CSD-u u skladu sa čl. 57 i 58 ovih Pravila, prihvatajući CSD mora promptno tretirati zahtjev i dostaviti odgovor zahtijevajućem CSD-u u roku od tri mjeseca.
- (2) Ako prihvatajući CSD odobri zahtjev, CSD link se mora implementirati u razumnom roku, koji ne smije biti duži od 12 mjeseci.
- (3) CSD može odbiti pristup zahtijevajućem CSD-u samo ako bi takav pristup ugrozio nesmetano i uredno funkcionisanje finansijskih tržišta ili prouzrokovao sistemski rizik. Odbijanje se mora zasnivati isključivo na sveobuhvatnoj procjeni rizika.
- (4) U slučaju odbijanja, CSD mora zahtijevajućem CSD-u dati potpune razloge odbijanja.
- (5) Zahtijevajući CSD ima pravo da uputi žalbu nadležnom organu CSD-a koji je odbio pristup.
- (6) Nadležni organ prihvatajućeg CSD-a mora temeljno razmotriti žalbu procjenjujući razloge odbijanja i pružiti zahtijevajućem CSD-u obrazloženi odgovor.
- (7) Nadležni organ prihvatajućeg CSD-a mora konsultovati nadležni organ zahtijevajućeg CSD-a i relevantni organ zahtijevajućeg CSD-a, predviđeno u tački 1 stav 1 član 12 ovih Pravila, o svojoj procjeni žalbe.
Ako neko od organa zahtijevajućeg CSD-a ne prihvati procjenu, bilo koje od organa može uputiti predmet ESMA-i, koja može djelovati u skladu sa ovlaštenjima dodijeljenim članom 19 Regulative (EU) br. 1095/2010.
- (8) Ako se odbijanje pristupa zahtijevajućem CSD-u smatra neopravdanim, nadležni organ prihvatajućeg CSD-a daje nalog da taj CSD omogući pristup zahtijevajućem CSD-u.

Pristup između CSD-a i druge tržišne infrastrukture

Član 60

- (1) CCP i tržišna platforma (trading venue) moraju na nediskriminatorskoj i transparentnoj osnovi pružiti podatke o transakcijama CSD-u na zahtjev CSD-a, i mogu naplatiti razumnu komercijalnu naknadu za te podatke na principu cost-plus, osim ako se strane drugačije ne dogovore.
- (2) CSD mora na nediskriminatorskoj i transparentnoj osnovi omogućiti pristup svojim sistemima poravnanja hartija od vrijednosti CCP-u ili tržišnoj platformi, i može naplatiti razumnu komercijalnu naknadu za taj pristup na principu cost-plus, osim ako se strane drugačije ne dogovore.
- (3) Kada strana podnese zahtjev za pristup drugoj strani u skladu sa stavom 1 ovog člana, taj zahtjev se mora promptno tretirati, a odgovor zahtijevajućoj strani dostaviti u roku od tri mjeseca.
- (4) Primajuća strana može odbiti pristup samo ako bi takav pristup uticao na nesmetano i uredno funkcionisanje finansijskih tržišta ili prouzrokovao sistemski rizik. Odbijanje ne smije biti zasnovano na gubitku tržišnog udjela.
- (5) Strana koja odbije pristup mora zahtijevajućoj strani dati potpune pismene razloge odbijanja, zasnovane na sveobuhvatnoj procjeni rizika.
- (6) U slučaju odbijanja, zahtijevajuća strana ima pravo da uputi žalbu nadležnom organu strane koja je odbila pristup.
- (7) Nadležni organ primajuće strane i relevantni organ predviđeno u tački 1 stav 1 član 12 ovih Pravila moraju temeljno razmotriti žalbu, procjenjujući razloge odbijanja i pružiti zahtijevajućoj strani obrazloženi odgovor.
- (8) Nadležni organ primajuće strane mora konsultovati nadležni organ zahtijevajuće strane i relevantni organ predviđeno u tački 1 stav 1 član 12 ovih Pravila o svojoj procjeni žalbe. Ako neko od organa zahtijevajuće strane ne prihvati procjenu, bilo koje od organa može uputiti predmet ESMA-i, koja može djelovati u skladu sa ovlaštenjima iz člana 19 Regulative (EU) br. 1095/2010.
- (9) Ako se odbijanje pristupa smatra neopravdanim, odgovorno nadležni organ mora dati nalog toj strani da omogući pristup svojim uslugama u roku od tri mjeseca.

Ovlaštenje i imenovanje za pružanje bankarskih pomoćnih usluga

Član 61

- (1) CSD ne smije sam pružati bilo kakve bankarske pomoćne usluge navedene u Sekciji C Priloga, osim ako nije dobio dodatno ovlaštenje za pružanje takvih usluga u skladu sa ovim članom.
- (2) CSD koji namjerava da poravnava novčane isplate za cijeli ili dio svojih sistema poravnanja hartija od vrijednosti preko svojih računa u skladu sa članom 40 stav 2 ovih Pravila ili koji inače namjerava da pruža bilo koje bankarske pomoćne usluge iz stava 1 ovog člana, mora biti ovlašten pod uslovima propisanim u st. 3, 6, 7, 8 i 11 ovog člana.

- (3) CSD koji namjerava poravnati novčane isplate za cijeli ili dio svojih sistema poravnanja hartija od vrijednosti preko računa otvorenih kod kreditne institucije ili kod drugog CSD-a u skladu sa članom 40 stav 2 ovih Pravila, može biti ovlašten, pod uslovima iz st. 3 do 11 ovog člana, da imenuje za tu svrhu jednu ili više:
 - 1) kreditnih institucija ovlašćenih u skladu sa članom 8 Direktive 2013/36/EU; ili
 - 2) CSD-ova ovlašćenih za pružanje bankarskih pomoćnih usluga u skladu sa stavom 3 ovog člana.
- (4) Ovlašćenje za imenovanje kreditnih institucija ili CSD-ova u skladu sa stavom 1 ovog člana koristi se isključivo za bankarske pomoćne usluge navedene u Sekciji C Priloga za poravnanje novčanih uplata za cijeli ili dio sistema poravnanja CSD-a koji traži korišćenje tih usluga i ne za druge aktivnosti.
- (5) Kreditne institucije i CSD-ovi ovlašćeni za pružanje bankarskih pomoćnih usluga imenovani u skladu sa stavom 1 ovog člana smatraju se agencijama za poravnanje.
- (6) Ako CSD želi pružati bilo koje bankarske pomoćne usluge iz iste pravne osobe koja upravlja sistemom poravnanja hartija od vrijednosti, ovlašćenje iz stava 2 ovog člana se dodjeljuje samo ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
 - 1) CSD je ovlašćen kao kreditna institucija u skladu sa članom 8 Direktive 2013/36/EU;
 - 2) CSD ispunjava prudencijalne zahtjeve iz člana 66 st. 1,3, i 4 ovih Pravila i supervisorske zahtjeve iz člana 60 ovih Pravila;
 - 3) ovlašćenje iz tačke 1 ovog stava koristi se samo za pružanje bankarskih pomoćnih usluga iz Sekcije C Priloga i ne za druge aktivnosti;
 - 4) CSD je podložan dodatnoj kapitalnoj premiji koja odražava rizike, uključujući kreditni i likvidnosni rizik, proizašle iz pružanja intra-dnevnog kredita učesnicima sistema poravnanja ili drugim korisnicima CSD usluga;
 - 5) CSD najmanje mjesečno izvještava nadležni organ i godišnje u okviru javnog objavljivanja o obimu i upravljanju intra-dnevnim likvidnosnim rizikom u skladu sa članom 66 stav 4 ovih Pravila;
 - 6) CSD je dostavio nadležnom organu adekvatan plan oporavka za osiguranje kontinuiteta kritičnih operacija, uključujući situacije kada se likvidnosni ili kreditni rizik realizuje kao rezultat pružanja bankarskih pomoćnih usluga.
- (7) U slučaju sukoba odredbi između ove Regulative, Regulative (EU) br. 575/2013 i Direktive 2013/36/EU, CSD iz stava 1 ovog člana mora se pridržavati strožih zahtjeva za prudencijalni nadzor. Regulatorni tehnički standardi iz čl. 53 i 66 ove Regulative pojasniće slučajeve sukobljenih odredbi.
- (8) Ako su ispunjeni svi sljedeći uslovi, CSD može biti ovlašćen da imenuje kreditnu instituciju za pružanje bankarskih pomoćnih usluga za poravnanje novčanih uplata za cijeli ili dio svojih sistema poravnanja u skladu sa stavom 3 tačka 1 ovog člana:
 - 1) kreditna institucija ispunjava prudencijalne zahtjeve iz člana 66 st. 1, 3 i 4 ovih Pravila i supervisorske zahtjeve iz člana 67 ovih Pravila;
 - 2) kreditna institucija sama ne obavlja bilo koju od osnovnih usluga iz Sekcije A Priloga;
 - 3) ovlašćenje iz člana 8 Direktive 2013/36/EU koristi se samo za bankarske pomoćne usluge iz Sekcije C Priloga za poravnanje novčanih uplata i ne za druge aktivnosti;
 - 4) kreditna institucija je podložna dodatnoj kapitalnoj premiji koja odražava rizike, uključujući kreditni i likvidnosni rizik;
 - 5) kreditna institucija mjesečno izvještava nadležni organ i godišnje objavljuje javno podatke o intra-dnevnom likvidnosnom riziku u skladu sa članom 66 stav 4 ovih Pravila;
 - 6) kreditna institucija je nadležnom organu dostavila adekvatan plan oporavka za kontinuitet kritičnih operacija, uključujući situacije kada se likvidnosni ili kreditni rizik realizuje.
- (9) Ako CSD želi imenovati kreditnu instituciju ili CSD u skladu sa stavom 3 ovog člana za poravnanje novčanih uplata, te isplate ne smiju biti u valuti države u kojoj je imenovani CSD osnovan.
- (10) Stav 4 ne primjenjuje se na kreditne institucije iz tačke 2 stav 2 ovog člana koje nude poravnanje novčanih uplata za dio sistema CSD-a, ako ukupna vrijednost takvog poravnanja kroz račune otvorene kod tih kreditnih institucija, u periodu od jedne godine, iznosi manje od 1% ukupne vrijednosti svih transakcija protiv gotovine u knjigama CSD-a i ne prelazi maksimalno 2,5 milijarde EUR godišnje. Nadležni organ najmanje jednom godišnje provjerava poštovanje ovog praga i izvještava ESMA-u. Ako nadležni organ utvrdi da je prag prekoračen, zahtijeva od CSD-a da traži ovlašćenje u skladu sa stavom 4 ovog člana, a CSD podnosi zahtjev u roku od šest mjeseci.
- (11) Nadležni organ može zahtijevati od CSD-a da imenuje više od jedne kreditne institucije, ili da imenuje dodatnu kreditnu instituciju pored pružanja usluga samog CSD-a iz tačke 1 stav 2 ovog člana, ako smatra da izloženost jedne kreditne institucije koncentraciji rizika iz člana 66 st. 3 i 4 ovih Pravila nije dovoljno smanjena. Imenovane kreditne institucije smatraju se agencijama za poravnanje.
- (12) CSD ovlašćen za pružanje bilo kojih bankarskih pomoćnih usluga i kreditna institucija imenovana u skladu sa tačkom 2 stav 2 ovog člana moraju uvek ispunjavati uslove potrebne za ovlašćenje prema ovim Pravilima i bez odlaganja obavijestiti nadležni organ o svim značajnim promjenama koje utiču na uslove ovlašćenja.

Postupak za dodjelu i odbijanje ovlašćenja za pružanje bankarskih pomoćnih usluga

Član 62

- (1) CSD podnosi zahtjev za ovlašćenje za imenovanje kreditne institucije ili CSD-a ovlašćenog za pružanje bankarskih pomoćnih usluga, ili za pružanje samostalno bilo kojih bankarskih pomoćnih usluga, prema članu 61 ovih Pravila, nadležnom organu države članice u kojoj je CSD osnovan.
- (2) Zahtjev mora sadržavati sve informacije potrebne da nadležni organ može potvrditi da su CSD i, gdje je primjenjivo, imenovana kreditna institucija ili CSD ovlašćeni za pružanje bankarskih pomoćnih usluga uspostavili sve neophodne aranžmane za ispunjenje svojih obaveza propisanih ovim Pravilima u trenutku dodjele ovlašćenja.
- (3) Zahtjev mora da sadrži program rada u kojem se navode predviđene bankarske pomoćne usluge, struktura odnosa između CSD-a i, gdje je primjenjivo, imenovane kreditne institucije ili CSD-a ovlašćenog za pružanje bankarskih pomoćnih usluga, te način na koji CSD i, gdje je primjenjivo, imenovana kreditna institucija ili CSD ovlašćeni za pružanje bankarskih pomoćnih usluga namjeravaju ispuniti prudencijalne zahtjeve iz člana 66 st. 1,3,4 i 5 i druge uslove iz člana 61 ovih Pravila.
- (4) Nadležni organ primjenjuje postupak iz člana 17 st. 3 i 8 ovih Pravila.
- (5) Od trenutka kada se zahtjev smatra kompletnim, nadležni organ prenosi sve informacije sadržane u zahtjevu sljedećim organima:
 - 1) relevantnim nadležnim organima;
 - 2) nadležnom organu iz tačke 40 stav 1 član 4 Regulative (EU) br. 575/2013;
 - 3) nadležnim organima u državama članicama gdje je CSD uspostavio interoperabilne veze sa drugim CSD-om, osim ako se radi o interoperabilnim vezama iz člana 19 stav 5 ovih Pravila;
 - 4) nadležnim organima države domaćina u kojoj su aktivnosti CSD-a od značajnog značaja za funkcionisanje tržišta hartija od vrijednosti i zaštitu investitora u smislu člana 24 stav 4 ovih Pravila;
 - 5) nadležnim organima odgovornim za nadzor učesnika CSD-a koji su osnovani u tri države članice sa najvećom ukupnom vrijednošću poravnanja u sistemu CSD-a tokom jednogodišnjeg perioda;
 - 6) ESMA-i; i
 - 7) EBA-i.

- (6) Organi iz stava 4 tač. 1 do 5 ovih Pravila, izdaju obrazloženo mišljenje o ovlaštenju u roku od dva mjeseca od prijema informacija. Ako organ ne izda mišljenje u tom roku, smatra se da je izdao pozitivno mišljenje.
- (7) Ako organ iz stava 4 tač. 1 do 5 ovih Pravila, izda negativno mišljenje, nadležni organ koje namjerava dodijeliti ovlaštenje, u roku od mjesec dana od prijema negativnog mišljenja, dostavlja tim organima obrazloženje kojim odgovara na negativno mišljenje.
- (8) Ako unutar mjesec dana od dostavljanja obrazloženja bilo koji od organa iz stava 4 tač. 1 do 5 ovih Pravila izda negativno mišljenje, a nadležni organ ipak namjerava dodijeliti ovlaštenje, bilo koji od organa koji je dao negativno mišljenje može prosljediti predmet ESMA-i radi pomoći u skladu sa članom 31 stav 2 tačka 3 Regulative (EU) br. 1095/2010.
- (9) Ako se pitanje ne riješi 30 dana nakon upućivanja ESMA-i, nadležni organ koje želi dodijeliti ovlaštenje donosi konačnu odluku i pruža detaljno pismeno obrazloženje svojoj odluci organima iz stava 4 tač. 1 do 5 ovih Pravila.
- (10) Ako nadležni organ želi odbiti dodjelu ovlaštenja, predmet se ne upućuje ESMA-i. Negativna mišljenja moraju biti pismeno obrazložena, sa svim detaljnim razlozima zašto zahtjevi iz ovih Pravila ili drugih dijelova prava Unije nisu ispunjeni.
- (11) Nadležni organ, bez nepotrebnog odlaganja, obavještava organe iz stava 4 tač. 1 do 5 ovih Pravila o rezultatima postupka ovlaštenja, uključujući sve popravne mjere.
- (12) Ako ESMA smatra da nadležni organ iz stava 1 ovog člana dodjeljuje ovlaštenje koje možda nije u skladu sa pravom Unije, ESMA postupa u skladu sa članom 17 Regulative (EU) br. 1095/2010.

Proširenje bankarskih pomoćnih usluga

Član 63

- (1) CSD koji namjerava proširiti bankarske pomoćne usluge za koje imenuje kreditnu instituciju ili koje sam pruža u skladu sa članom 61 ovih Pravila, podnosi zahtjev za proširenje nadležnom organu države članice u kojoj je CSD osnovan.
- (2) Zahtjev za proširenje podliježe postupku iz člana 62 ovih Pravila.

Povlačenje ovlaštenja

Član 64

- (1) Bez prejudiciranja bilo kojih popravnih mjera ili radnji, nadležni organ države članice u kojoj je CSD osnovan povlači ovlaštenja iz člana 61 ovih Pravila u bilo kojoj od sljedećih situacija:
 - 1) ako CSD nije iskoristio ovlaštenje u roku od 12 mjeseci, izričito odustane od ovlaštenja, ili ako imenovana kreditna institucija nije pružala usluge ili obavljala aktivnosti u prethodnih šest mjeseci;
 - 2) ako je CSD dobio ovlaštenje davanjem lažnih izjava ili na bilo koji drugi nezakonit način;
 - 3) ako CSD ili imenovana kreditna institucija više nije u skladu sa uslovima pod kojima je ovlaštenje dodijeljeno i nisu preduzeli tražene popravne mjere u zadatom roku;
 - 4) ako je CSD ili imenovana kreditna institucija ozbiljno i sistematski prekršila zahtjeve propisane ovim Pravilima.
- (2) Od trenutka kada nadležni organ postane svjestan jedne od okolnosti iz stava 1 ovog člana, ono odmah konsultuje organe iz Člana 62 stav 4 ovih Pravila o potrebi povlačenja ovlaštenja.
- (3) ESMA, bilo koje relevantni organ iz tačke 1 stav 1 član 12 i bilo koji organ iz člana 67 stav 1 ovih Pravila, odnosno organi iz člana 62 stav 4 ovih Pravila mogu u bilo kojem trenutku zahtijevati od nadležnog organa države članice CSD-a da ispita da li CSD, i gdje je primjenjivo imenovana kreditna institucija, još uvijek ispunjava uslove pod kojima je ovlaštenje dodijeljeno.
- (4) Nadležni organ može ograničiti povlačenje ovlaštenja na određenu uslugu, aktivnost ili finansijski instrument.
- (5) CSD i imenovana kreditna institucija moraju uspostaviti, implementirati i održavati adekvatan postupak koji osigurava blagovremeno i uredno poravnanje i transfer imovine klijenata i učesnika kod drugog settlement agenta u slučaju povlačenja ovlaštenja iz stava 1 ovog člana.

Registar CSD-ova

Član 65

- (1) Odluke nadležnih organa donijete prema čl. 61,63 i 64 ovih Pravila obavještavaju se ESMA-i.
- (2) ESMA unosi u registar, koji je obavezna učiniti dostupnim na svojoj namjenskoj internet-stranici u skladu sa članom 21 stav 3 ovih Pravila, sljedeće podatke:
 - a. ime svakog CSD-a na koji se odnosi odluka iz čl. 61,63 i 64 ovih Pravila;
 - b. ime svake imenovane kreditne institucije;
 - c. popis bankarskih pomoćnih usluga koje imenovana kreditna institucija ili CSD ovlašten prema članu 61 ovih Pravila može pružati učesnicima CSD-a.
- (3) Nadležni organa moraju ESMA-i prijaviti one subjekte koji pružaju bankarske pomoćne usluge prema zahtjevima nacionalnog prava do 16. decembra 2014.

Prudencijalni zahtjevi za kreditne institucije ili CSD-ove ovlaštene za pružanje bankarskih pomoćnih usluga

Član 66

- (1) Kreditna institucija imenovana prema članu 61 stav 2 tačka 2, ili CSD ovlašten prema članu 61 stav 2 tačka 1 ovih Pravila, koja pruža bankarske pomoćne usluge, smije pružati samo usluge navedene u Sekciji C Priloga koje pokriva ovlaštenje.
- (2) Takva kreditna institucija ili CSD moraju se pridržavati sve važeće i buduće zakonodavstva koje se primjenjuje na kreditne institucije.
- (3) Specifični prudencijalni zahtjevi za kreditni rizik po svakoj SSS (securities settlement system) su:
 - 1) uspostaviti robustan okvir za upravljanje kreditnim rizicima;
 - 2) identifikovati izvore kreditnih rizika, redovno mjeriti i nadzirati izloženosti te koristiti odgovarajuće alate za kontrolu rizika;
 - 3) u potpunosti pokriti kreditne izloženosti pojedinačnih učesnika kolateralom ili drugim ekvivalentnim finansijskim sredstvima;
 - 4) ako se koristi kolateral, prihvatiti visoko likvidan kolateral sa minimalnim kreditnim i tržišnim rizikom; mogu se koristiti i drugi tipovi uz primjenu odgovarajućih rezova;
 - 5) primijeniti konzervativne rezove i limite koncentracije na vrijednosti kolaterala kako bi se osiguralo brzo likvidiranje bez značajnih nepovoljnih efekata na cijenu;
 - 6) postaviti limite za kreditne izloženosti;
 - 7) planirati i usvojiti procedure za rješavanje preostalih kreditnih izloženosti;
 - 8) davati kredit samo učesnicima sa novčanim računima kod sebe;
 - 9) osigurati efektivne procedure za povrat intra-day kredita i obeshrabiliti overnight kredit korištenjem sankcionih stopa.
- (4) Specifični prudencijalni zahtjevi za likvidnosni rizik po svakoj SSS su:
 - 1) imati robustan okvir i alate za mjerenje, nadzor i upravljanje likvidnosnim rizicima, uključujući intra-day rizike, za svaku valutu SSS;
 - 2) redovno i pravovremeno (najmanje dnevno) mjeriti likvidnosne potrebe i nivo likvidnih sredstava;
 - 3) osigurati dovoljno likvidnih sredstava u svim relevantnim valutama za blagovremeno pružanje usluga u različitim stres scenarijima, uključujući default barem jednog učesnika;
 - 4) ublažiti rizike koristeći kvalifikovana likvidna sredstva, uključujući gotovinu u centralnoj banci, kreditne linije, likvidan kolateral ili investicije koje se lako konvertuju u gotovinu;
 - 5) koristiti samo kreditno sposobne institucije kao provajdere likvidnosti i primijeniti limite koncentracije;
 - 6) testirati adekvatnost resursa kroz rigorozne stres testove;
 - 7) planirati rješavanje nepredviđenih likvidnosnih nedostataka i usvojiti procedure;
 - 8) gdje je praktično, imati pristup računima centralne banke i njenim uslugama radi upravljanja likvidnošću;
 - 9) osigurati blagovremeno likvidiranje kolaterala od strane dužnika u defaultu;
 - 10) redovno izvještavati nadležne organe i javnost o upravljanju likvidnošću, uključujući intra-day rizike.
- (5) CSD koji namjerava pružati bankarske pomoćne usluge drugim CSD-ovima prema članu 61 stav 3 ovih Pravila, mora imati jasna pravila i procedure za kreditne, likvidnosne i koncentracione rizike.
- (6) EBA, u saradnji sa ESMA-om i članovima ESCB-a, razvija regulatorne tehničke standarde za detalje okvira i alata za mjerenje, nadzor, upravljanje, izvještavanje i javno objavljivanje kreditnih i likvidnosnih rizika, uključujući intra-day rizike, te pravila i procedure iz stava 5 ovog člana. Standardi se šalju Komisiji do 17. januara 2025.
- (7) Komisiji je delegirano ovlaštenje da usvoji regulatorne tehničke standarde u skladu sa čl. 10 do 14 Regulative (EU) br. 1093/2010.

Nadzor nad imenovanim kreditnim institucijama i CSD-ovima ovlaštenim za pružanje bankarskih pomoćnih usluga

Član 67

- (1) Bez uticaja na čl. 17 i 22 ovih Pravila, nadležni organi navedeni u tački 40 stav 1 član 4 Regulative (EU) br. 575/2013 odgovorna su za:
 - 1) odobrenje i nadzor kreditnih institucija u skladu s Regulativom (EU) br. 575/2013 i Direktivom 2013/36/EU;
 - 2) nadzor imenovanih kreditnih institucija i CSD-ova ovlaštenih prema ovim Pravilima za pružanje bankarskih pomoćnih usluga, posebno u vezi s pridržavanjem prudencijalnih zahtjeva iz člana 66 ovih Pravila.
- (2) Nadležni organi sprovode ovu procjenu redovno, najmanje svake dvije godine, te o rezultatima, uključujući moguće mjere ili sankcije, obavještavaju nadležni organ CSD-a. CSD potom informiše nadležne organe iz člana 62 stav 4 ovih Pravila i, gdje je primjenjivo, kolegijum iz člana 30 ovih Pravila.
- (3) Nadležni organ CSD-a, nakon konsultacija s nadležnim organima iz stava 1 ovog člana i relevantnim organima, pregledava i ocjenjuje najmanje svake dvije godine:
 - 1) za slučaj iz tačke 2 stav 2 član 61 ovih Pravila, da li su svi potrebni dogovori između imenovanih kreditnih institucija i CSD-a dovoljni da ispune obaveze prema ovim Pravilima;
 - 2) za slučaj iz tačke 1 stav 2 član 61 ovih Pravila, da li ovlaštenja za pružanje bankarskih pomoćnih usluga omogućavaju CSD-u da ispuni svoje obaveze.
- (4) Rezultati, uključujući eventualne mjere ili sankcije, redovno se, najmanje svake dvije godine, dostavljaju nadležnim organima iz člana 62 stav 4 ovih Pravila i, gdje je primjenjivo, kolegijumu iz člana 30 ovih Pravila.
- (5) CSD koji imenuje ovlašćenu kreditnu instituciju prema članu 61 ovih Pravila mora osigurati da ima pristup svim potrebnim informacijama od imenovane kreditne institucije radi ispunjavanja obaveza ovih Pravila i prijaviti svako kršenje nadležnom organu CSD-a i nadležnim organima iz stava 1 ovog člana.
- (6) Radi osiguranja dosljednog, efikasnog i efektivnog nadzora unutar Unije nad kreditnim institucijama i CSD-ovima ovlaštenim za pružanje bankarskih pomoćnih usluga, EBA može, u saradnji s ESMA-om i članovima ESCB-a, izdavati smjernice za nadležna organa u skladu sa članom 16 Regulative (EU) br. 1093/2010.

Administrativne sankcije i druge mjere

Član 68

- (1) Bez uticaja na pravo država članica da uvedu i primijene krivične sankcije, države članice su dužne:
 - 1) utvrditi pravila i osigurati da njihovi nadležni organi mogu primijeniti administrativne sankcije i druge mjere u slučajevima definisanim u članu 70 ovih Pravila;
 - 2) Primijeniti sankcije na lica odgovorna za kršenje odredbi ovih Pravila;
 - 3) Osigurati da sankcije budu efikasne, proporcionalne i odvrtajuće.
- (2) Države članice mogu odlučiti ne uvoditi administrativne sankcije ako su prekršaji već obuhvaćeni krivičnim sankcijama u njihovom nacionalnom pravu (rok: 18. septembar 2016). U tom slučaju, države članice moraju detaljno obavijestiti Komisiju i ESMA-u o relevantnim dijelovima svog krivičnog zakonodavstva.
- (3) Svi propisi i naknadne izmjene moraju se bez odlaganja dostaviti Komisiji i ESMA-i.
- (4) Nadležni organi mogu primjenjivati administrativne sankcije i druge mjere na:

- 1) CSD-ove;
- 2) imenovane kreditne institucije;
- 3) članove upravljačkih organa i svaku osobu koja stvarno kontroliše poslovanje subjekata iz prethodnih tačaka, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom;
- 4) svaka druga pravna ili fizička osoba odgovorna za prekršaj po nacionalnom pravu.
- (5) Prilikom primjene sankcija u situacijama definisanim u članu 70 ovih Pravila, nadležni organi moraju:
 - 1) blisko saradivati kako bi sankcije imale željeni efekat;
 - 2) koordinirati djelovanje kako bi se izbjeglo dvostruko ili preklapajuće sankcionisanje u prekograničnim slučajevima u skladu s članom 14 ovih Pravila.
- (6) Ako država članica primjenjuje krivične sankcije, nadležni organi moraju:
 - 1) imati ovlaštenja da komuniciraju s pravosudnim tijelima u vezi sa istragama ili postupcima;
 - 2) dijeliti informacije s drugim nadležnim organima i ESMA-om radi ispunjenja obaveza saradnje.
- (7) Nadležni organi mogu saradivati s nadležnim organima drugih država članica u vezi sa naplatom novčanih sankcija.
- (8) Države članice moraju ESMA-i godišnje dostavljati:
 - 1) agregirane podatke o svim administrativnim sankcijama i drugim mjerama;
 - 2) ako primjenjuju krivične sankcije, anonimne i agregirane podatke o istragama i krivičnim kaznama.
- (9) ESMA objavljuje ove podatke u godišnjem izvještaju.
- (10) Ako nadležni organi objave administrativnu ili krivičnu sankciju javnosti, istovremeno su obavezna to prijaviti ESMA-i.
- (11) Nadležni organi sprovode svoje funkcije u skladu s nacionalnim okvirom:
 - 1) direktno;
 - 2) u saradnji s drugim organima;
 - 3) delegiranjem zadataka entitetima kojima su zadaci preneseni po ovim Pravilima;
 - 4) primjenom na nadležne sudske vlasti.

Objava odluka o sankcijama i mjerama

Član 69

- (1) Države članice moraju osigurati da nadležni organi objave na svojim službenim internet-stranicama svaku odluku o administrativnoj sankciji ili drugoj mjeri zbog kršenja ovih Pravila.
- (2) Objavljivanje mora biti bez nepotrebnog odlaganja nakon što je lice koje je sankcionisano obaviješteno o odluci.
- (3) Publikacija mora sadržati najmanje:
 - 1) tip i prirodu prekršaja;
 - 2) identitet fizičkog ili pravnog lica na koje je sankcija primijenjena.
- (4) Ako je odluka predmet žalbe pred nadležnim sudom ili drugim tijelom nadležni organi moraju objaviti status žalbe i njen ishod;
- (5) Odluke koje ukidaju prethodne odluke o sankcijama ili mjerama takođe se moraju objaviti.
- (6) Ako nadležni organi smatraju da je objava identiteta ili ličnih podataka neproporcionalna, ili bi ugrozila stabilnost finansijskih tržišta ili tekuću istragu, mogu primijeniti sljedeće mjere:
 - 1) odgoditi objavu dok ne prestanu razlozi za neobjavljivanje;
 - 2) objaviti odluku anonimno, u skladu s nacionalnim zakonodavstvom, ako anonimna objava omogućava zaštitu ličnih podataka;
 - 3) ne objaviti odluku uopšte, ako opcije 1 i 2 ovog stava nisu dovoljne za:
 - a) očuvanje stabilnosti finansijskih tržišta;
 - b) proporcionalnu objavu u slučaju mjera manjeg značaja.
- (7) Ako se koristi anonimna objava, objava podataka može se odgoditi na razuman period dok ne prestanu razlozi za anonimnost.
- (8) Nadležni organi moraju informisati ESMA-u o svim sankcijama koje nisu objavljene, uključujući žalbe i njihove ishode;
- (9) ESMA vodi centralnu bazu podataka sankcija, dostupnu samo nadležnim organima, radi razmjene informacija.
- (10) Objave moraju ostati na službenoj internet-stranici najmanje pet godina;
- (11) Lični podaci se čuvaju samo onoliko koliko zahtijevaju pravila o zaštiti podataka.

Sankcije za povrede

Član 70

- (1) Ovaj član Pravila se primjenjuje na sljedeće povrede odredbi ovih Pravila:
 - 1) pružanje usluga iz Sekcija A, B i C Priloga u kršenju članova 16, 28 i 61 ovih Pravila;
 - 2) sticanje odobrenja prema čl. 16 i 61 ovih Pravila davanjem lažnih podataka ili na drugi nezakonit način (čl. 20 stav 1 tačka 2 i član 64 stav 1 tačka 2 ovih Pravila);
 - 3) nepoštovanje obaveznog kapitala od strane CSD-a (čl. 53 stav 1 ovih Pravila);
 - 4) nepoštovanje organizacionih zahtjeva CSD-a (čl. 29 do 36 ovih Pravila);
 - 5) nepoštovanje pravila o poslovnom ponašanju (čl. 38 do 41 ovih Pravila);
 - 6) nepoštovanje zahtjeva za CSD usluge (čl. 43 do 47 ovih Pravila);
 - 7) nepoštovanje prudenijalnih zahtjeva CSD-a (čl. 49 do 53 ovih Pravila);
 - 8) nepoštovanje zahtjeva za CSD linkove (čl. 55 ovih Pravila);
 - 9) zloupotrebljivo odbijanje pristupa različitim vrstama korisnika (čl. 56 do 60 ovih Pravila);
 - 10) nepoštovanje specifičnih prudenijalnih zahtjeva za kreditni rizik od strane ovlašćenih kreditnih institucija (čl. 66 stav 3 ovih Pravila);
 - 11) nepoštovanje specifičnih prudenijalnih zahtjeva za likvidnostni rizik od strane ovlašćenih kreditnih institucija (čl. 66 stav 4 ovih Pravila).
- (2) Bez prejudiciranja nadzornih ovlasti nadležnih organa, za najmanje gore navedene povrede nadležni organi imaju moć da, u skladu sa nacionalnim pravom, izriču najmanje sljedeće sankcije i mjere:
 - 1) javna izjava koja ukazuje na lice odgovorno za povredu i prirodu povredu (u skladu s čl. 69 ovih Pravila);
 - 2) naredba kojom se osoba odgovorna za povredu obavezuje da prekine postupak i da ga ne ponavlja;
 - 3) povlačenje odobrenja iz čl. 16 ili 61, u skladu s čl. 20 ili 64 ovih Pravila;
 - 4) privremena ili, kod ponovljenih teških povreda, trajna zabrana za člana upravljačkog organa ili drugu odgovornu osobu da obavlja menadžerske funkcije u instituciji;
 - 5) maksimalna administrativna novčana kazna najmanje dvostruko veća od profita ostvarenog povredom, ako se iznos može odrediti;
 - 6) za fizička lica: maksimalna novčana kazna najmanje 5 miliona EUR ili ekvivalent u nacionalnoj valuti;

- 7) za pravna lica: maksimalna novčana kazna najmanje 20 miliona EUR ili do 10% ukupnog godišnjeg prometa pravnog lica prema posljednjim dostupnim računovodstvenim podacima; za grupe koje pripremaju konsolidovane račune po Direktivi 2013/34/EU, koristi se ukupni godišnji promet ili ekvivalentna kategorija prihoda prema posljednjim konsolidovanim računima matične kompanije.
- (3) Nadležni organi mogu imati druge sankcione ovlasti i mogu predviđjeti više novčane kazne od onih definisanih u stavu 2 ovog člana.

Efektivna primjena sankcija

Član 71

Države članice osiguravaju da nadležni organi, pri određivanju vrste i visine administrativnih sankcija ili drugih mjera, uzmu u obzir sve relevantne okolnosti, uključujući, gdje je primjenjivo:

- 1) ozbiljnost i trajanje povrede;
- 2) stepen odgovornosti lica odgovornog za povredu;
- 3) finansijsku snagu lica odgovornog za povredu, npr. ukupni promet pravnog lica ili godišnji prihod fizičkog lica;
- 4) značaj ostvarenih profita, izbjegnutih gubitaka od strane lica odgovornog za povredu ili gubitaka za treća lica koji proizlaze iz povrede, koliko je to moguće utvrditi;
- 5) nivo saradnje lica odgovornog za povredu s nadležnim tijelom, bez prejudiciranja potrebe da se osigura povrat nezakonito ostvarenih profita ili izbjegnutih gubitaka;
- 6) prethodne povrede od strane lica odgovornog za povredu.

Prijavljivanje povreda

Član 72

- (1) Države članice osiguravaju da nadležni organi uspostave efikasne mehanizme koji podstiču prijavljivanje potencijalnih ili stvarnih povreda ovih Pravila.
- (2) Mehanizmi prijavljivanja moraju uključivati najmanje:
 - 1) specifične procedure za prijem i istragu prijave potencijalnih ili stvarnih povreda i njihovo praćenje, uključujući uspostavljanje sigurnih komunikacijskih kanala;
 - 2) odgovarajuću zaštitu zaposlenih u institucijama koji prijavljuju povrede protiv bilo kakvih oblika odmazde, diskriminacije ili drugih nepoštenih postupaka;
 - 3) zaštitu ličnih podataka kako za osobu koja prijavljuje povredu, tako i za fizičko lice koje je navodno odgovorno, u skladu s principima Direktive 95/46/EC;
 - 4) zaštitu identiteta kako osobe koja prijavljuje povredu, tako i navodno odgovorne osobe, u svim fazama postupka, osim ako nacionalno pravo zahtijeva otkrivanje u kontekstu daljih istraga ili administrativnih i sudskih postupaka.
- (3) Države članice zahtijevaju da institucije imaju odgovarajuće interne procedure za prijavljivanje stvarnih ili potencijalnih povreda od strane zaposlenih kroz specifičan, nezavisan i autonoman kanal.
Ovaj kanal može biti osiguran i putem aranžmana socijalnih partnera. Na isti kanal se primjenjuje ista zaštita iz tačaka 2, 3 i 4 stava 2 ovog člana.

Pravo na žalbu

Član 73

- (1) Države članice osiguravaju da odluke i mjere donijete u skladu s ovim Pravilima budu pravilno obrazložene i podložne pravu na žalbu pred sudskim organom.
- (2) Pravo na žalbu pred sudskim organom primjenjuje se i u slučaju da, u roku od šest mjeseci od podnošenja, nije donijeta odluka o zahtjevu za odobrenje koji sadrži sve informacije propisane važećim odredbama.

Završne odredbe

Član 74

- (1) Ova pravila stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.
- (2) Početak primjene ovih Pravila započinje danom ulaska Crne Gore u Evropsku Uniju.

Broj: 05/1-158/1-26
Podgorica, 20. 2. 2026. godine

Predsjednik Komisije,
Željko Drinčić, s.r.

1204.

Na osnovu dijela XXV „Zloupotreba tržišta“ Zakona o tržištu kapitala (Službeni list Crne Gore, br. 016/2026) i u skladu sa Regulativom (EU) br. 596/2014, Komisija za tržište kapitala, na 179. sjednici održanoj dana 3. aprila 2026. godine, donosi

P R A V I L A O SPRJEČAVANJU I SANKCIONISANJU ZLOUPOTREBE TRŽIŠTA KAPITALA – INSIDER TRGOVINA I MANIPULACIJA TRŽIŠTEM

Predmet, svrha i definicije

Član 1

- Ovim Pravilima uređuju se detaljna pravila, indikatori i postupci u vezi sa sprječavanjem i sankcionisanjem zloupotrebe tržišta kapitala, uključujući insider trgovinu i manipulativno ponašanje, u skladu sa dijelom XXV „Zloupotreba tržišta“ Zakona o tržištu kapitala (Službeni list Crne Gore, br. 016/26) (u daljem tekstu: Zakon) i Regulativom (EU) br. 596/2014 kako je izmijenjena i dopunjena Regulativom (EU) 2024/2809 (Listing Act).
- Cilj Pravila je da se obezbijedi integritet finansijskih tržišta, poveća zaštita investitora i ojača povjerenje u tržišta kapitala, kroz definisanje mjera nadzora, administrativnih sankcija, indikatora manipulativnog ponašanja i procedura primjene.
- Za potrebe ovih Pravila, određeni izrazi imaju sljedeće značenje:
 - „lice“ znači fizičko ili pravno lice;
 - „sticanje udjela (stake-building)“ znači sticanje hartija od vrijednosti u društvu koje ne pokreće zakonsku ili regulatornu obavezu objavljivanja ponude za preuzimanje tog društva;
 - „učesnik na tržištu koji vrši objelodanjivanje (disclosing market participant)“ znači lice koje pripada jednoj od kategorija iz člana 11 stav 1 ili stav 2 ovih pravila i koje objelodanjuje informacije u postupku ispitivanja tržišta (market sounding).
- Ostali izrazi koriste se u značenju utvrđenom Zakonom.

Izuzeće za programe otkupa sopstvenih akcija i stabilizaciju

Član 2

- Zabrane iz odredbi zakona kojima se uređuju zloupotrebe tržišta ne primjenjuju se na trgovanje sopstvenim akcijama u okviru programa otkupa, pod uslovom da:
 - su potpuni podaci o programu otkupa objavljeni prije početka trgovanja;
 - se sve transakcije prijavljuju kao dio programa otkupa nadležnom organu najrelevantnijeg tržišta u pogledu likvidnosti, u skladu sa stavom 3 ovog člana, i da se te transakcije naknadno objavljuju javnosti u zbirnom obliku;
 - se poštuju odgovarajuća ograničenja u pogledu cijene i obima; i
 - se program sprovodi u skladu sa ciljevima iz stava 2 ovog člana i uslovima utvrđenim ovim pravilima i relevantnim tehničkim standardima.
 - Program otkupa može se sprovoditi isključivo u svrhu:
 - smanjenja kapitala izdavaoca;
 - ispunjenja obaveza iz dužničkih finansijskih instrumenata zamjenjivih za vlasničke instrumente; ili
 - ispunjenja obaveza po osnovu programa dodjele akcija zaposlenima ili članovima organa upravljanja izdavaoca ili povezanog društva.
 - Izdavalac je dužan da sve transakcije u okviru programa otkupa prijavi nadležnom organu najrelevantnijeg tržišta u pogledu likvidnosti, u skladu sa propisom kojim se uređuje tržište finansijskih instrumenata.
- Nadležni organ koji primi te podatke dužan je da ih, na zahtjev, proslijedi nadležnim organima mjesta trgovanja na kojem su akcije uvrštene u trgovanje i na kojem se njima trguje.
- Zabrane iz stava 1 ovog člana ne primjenjuju se na stabilizaciju, pod uslovima propisanim ovim pravilima.
 - Podaci o stabilizacionim transakcijama prijavljuju se nadležnom organu najkasnije do kraja sedme naredne trgovinske sesije od dana izvršenja.
 - Detaljni uslovi u vezi sa programima otkupa i stabilizacijom uređuju se regulatornim tehničkim standardima ESMA.

Insajderska informacija

Član 3

- Insajderska informacija ima značenje utvrđeno zakonom.
- Pored slučajeva iz stava 1 ovog člana, insajderskom informacijom smatra se i:
 - informacija koja se odnosi na neizvršene naloge za finansijske instrumente, koju je klijent saopštio ili koja je poznata licu koje upravlja sopstvenim računom ili upravlja portfeljom, koja je precizne prirode, koja se direktno ili indirektno odnosi na jednog ili više izdavalaca ili na jedan ili više finansijskih instrumenata i koja bi, ako bi bila javno objavljena, vjerovatno imala značajan uticaj na cijene tih finansijskih instrumenata, povezanih spot robnih ugovora ili povezanih derivatnih finansijskih instrumenata.
- Odredbe ovog člana primjenjuju se na način usklađen sa regulatornim okvirom Evropske unije koji uređuje zloupotrebe na tržištu, uključujući relevantne smjernice i tehničke standarde.

Istraživanje tržišta (market soundings)

Član 4

- Istraživanje tržišta obuhvata komunikaciju informacija prije objave transakcije radi procjene interesa potencijalnih investitora i uslova transakcije, uključujući veličinu, cijenu i druge relevantne parametre, od strane:
 - izdavača;
 - sekundarnog prodavca finansijskih instrumenata u količinama ili vrijednostima koje odstupaju od redovne trgovine i uključuju prodajnu metodu zasnovanu na prethodnoj procjeni interesa potencijalnih investitora;
 - učesnika tržišta emisijskih jedinica; ili
 - trećeg lica koje djeluje u ime ili za račun lica iz tačaka a), b) ili c).
- Ako se ponuda hartija od vrijednosti upućuje isključivo profesionalnim investitorima, komunikacija informacija radi pregovaranja o uslovima njihove participacije u emisiji obveznica ne smatra se istraživanjem tržišta i ne predstavlja nezakonitu objavu insajderskih informacija. Lice koje sprovodi istraživanje tržišta osigurava da primaoci potvrde da su upoznati sa zakonskim i regulatornim obavezama i sankcijama za trgovanje na osnovu insajderskih informacija.
- Prije sprovođenja istraživanja tržišta, lice koje objavljuje informacije procjenjuje da li će komunikacija obuhvatiti insajderske informacije, vodi pisanu evidenciju procjene i razloga, i dostavlja je Komisiji na zahtjev. Evidencija se ažurira za svaku novu objavu informacija tokom istraživanja.

- (4) Lice koje sprovodi istraživanje tržišta smatra se da je objavilo insajderske informacije u okviru normalnog obavljanja svoje profesije ili dužnosti ukoliko:
 - 1) dobije saglasnost primaoca da primi informacije;
 - 2) obavijesti primaoca o zabrani korišćenja informacija za trgovanje ili otkazivanje/nadjenu naloga;
 - 3) obavijesti primaoca o obavezi čuvanja informacija kao povjerljivih;
 - 4) vodi i održava evidenciju svih informacija, saglasnosti i obavještenja, uključujući identitet potencijalnih investitora, datum i vrijeme svake objave;
 - 5) dostavlja evidenciju Komisiji na zahtjev.
- (5) Ako informacije iz istraživanja tržišta prestanu biti insajderske, lice koje objavljuje informacije dužno je o tome obavijestiti primaoca i zadržati evidenciju.
- (6) Primaoci istraživanja tržišta samostalno procjenjuju da li primljene informacije predstavljaju insajderske informacije.
- (7) Evidencija iz stavova 3, 4 i 5 čuva se najmanje pet godina i dostavlja Komisiji na zahtjev.

Prihvatljive tržišne prakse (accepted market practices)

Član 5

- (1) Lica koja učestvuju u transakcijama, daju naloge ili sprovode druge procedure u vezi sa finansijskim instrumentima mogu se smatrati da postupaju u skladu sa prihvatljivom tržišnom praksom ako mogu dokazati da su njihovi postupci:
 - 1) izvršeni iz legitimnih razloga;
 - 2) u skladu sa kriterijumima za prihvatljive tržišne prakse iz stava 2 ovog člana;
 - 3) dokumentovani u skladu sa ovim pravilima i dostupni nadležnoj komisiji na zahtjev.
- (2) Prihvatljiva tržišna praksa se uspostavlja uzimajući u obzir sljedeće kriterijume:
 - 1) značajan nivo transparentnosti prema tržištu;
 - 2) visok stepen zaštite tržišnih mehanizama i pravilne interakcije ponude i potražnje;
 - 3) pozitivan uticaj na likvidnost i efikasnost tržišta;
 - 4) usklađenost sa mehanizmima trgovanja relevantnog tržišta i omogućavanje pravovremene reakcije učesnika;
 - 5) odsustvo rizika po integritet povezanih tržišta, uključujući regulisana i neregulisana tržišta unutar i izvan Crne Gore;
 - 6) ishod prethodnih istraživanja i nadzora nad relevantnom praksom, uključujući poštovanje pravila o sprječavanju zloupotrebe tržišta i kodeksa ponašanja;
 - 7) strukturalne karakteristike tržišta, uključujući tip tržišta (regulisano/neregulisano), vrste finansijskih instrumenata i tip učesnika, uključujući učešće malih investitora.
- (3) Komisija može uspostaviti prihvatljivu tržišnu praksu na određenom tržištu tako što:
 - 1) prethodno obavijesti ESMA i druge nadležne vlasti najmanje tri mjeseca prije stupanja prakse na snagu, uz dostavljanje detaljne procjene po kriterijumima iz stava 2;
 - 2) objavi na svom sajtu razloge za uspostavljanje prakse, uključujući situacije kada odluka odstupa od mišljenja ESMA.
- (4) Prihvatljiva tržišna praksa uspostavljena na jednom tržištu ne smatra se automatski primjenljivom na druga tržišta, osim ako nadležni organi tih tržišta ne prihvate praksu u skladu sa ovim članom.
- (5) U kontekstu tržišta malih i srednjih preduzeća, izdavač finansijskih instrumenata može zaključiti ugovor o obezbjeđenju likvidnosti za sopstvene akcije pod sljedećim uslovima:
 - 1) uslovi ugovora zadovoljavaju kriterijume iz stava 2;
 - 2) pružalac likvidnosti je ovlašten od strane Komisije i registrovan kod operatora tržišta ili investicionog društva koje upravlja tržištem MSP;
 - 3) operator tržišta ili investiciono društvo potvrđuje izdavaču u pisanom obliku da je primilo kopiju ugovora i da prihvata uslove ugovora;
 - 4) izdavač može u svakom trenutku dokazati da su uslovi ugovora ispunjeni;
 - 5) izdavač i operator tržišta ili investiciono društvo dostavljaju kopiju ugovora Komisiji na zahtjev.
- (6) Komisija redovno, najmanje svakih dvije godine, pregledava uspostavljene prihvatljive tržišne prakse i donosi odluku o njihovom održavanju, prestanku ili izmjeni u skladu sa promjenama tržišnih uslova.
- (7) Sva lica koja primaju informacije u okviru prihvatljive tržišne prakse obavezna su da:
 - 1) postupaju u skladu sa principima povjerljivosti i zabrane zloupotrebe informacija;
 - 2) čuvaju evidenciju o primljenim informacijama, datumima, učesnicima i relevantnim odlukama;
 - 3) dostavljaju evidenciju nadležnoj komisiji na zahtjev;
 - 4) odmah obavijeste o promjeni statusa informacija koje prestaju biti insider informacije.

Objavlivanje i odlaganje objavljivanja insider informacija

Član 6

- (1) Izdavač finansijskih instrumenata je obavezan da javnost informiše bez odlaganja o insider informacijama koje se direktno odnose na njega, na način koji omogućava brz i kompletan pristup informacijama i njihovu tačnu i blagovremenu procjenu.
- (2) Objavlivanje insider informacija ne smije biti kombinovano sa marketinškim aktivnostima izdavača.
- (3) Izdavač je dužan da objavljene insider informacije zadrži na svojoj internet stranici najmanje pet godina.
- (4) Odredbe iz st. 1 i 3 ovog člana primjenjuju se na izdavače čiji su finansijski instrumenti uključeni u trgovanje na regulisanom tržištu ili odobreni za trgovanje na MTF ili OTF.
- (5) Učesnik u tržištu emisija je obavezan da javno, efikasno i blagovremeno objavi insider informacije u vezi sa emisijama koje posjeduje, uključujući kapacitete i iskorišćenost postrojenja, te planiranu ili neplaniranu nedostupnost istih.
- (6) Izuzetak se primjenjuje za postrojenja ili aktivnosti sa emisijama ispod minimalnog praga CO₂ ekvivalenta ili minimalnog termalnog ulaza, kako je propisano od strane Komisije.
- (7) Izdavač ili učesnik u tržištu emisija može, na vlastitu odgovornost, odložiti objavljivanje insider informacija ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
 - 1) trenutna objava bi mogla naškoditi legitimnim interesima izdavača ili učesnika;
 - 2) odlaganje ne dovodi javnost u zabludu;
 - 3) izdavač/učesnik može osigurati povjerljivost informacija.
- (8) U slučaju procesa koji se odvija u fazama i čiji je cilj ili rezultat određena okolnost ili događaj, odlaganje objave je dozvoljeno pod uslovima iz stava 7 ovog člana.
- (9) Kada je objavljivanje odloženo, izdavač ili učesnik u tržištu emisija je dužan bez odlaganja obavijestiti nadležni organ i dostaviti pisano obrazloženje kako su ispunjeni uslovi iz stava 7 ovog člana.

- (10) Izdavači čiji su finansijski instrumenti uključeni samo u tržište rasta MSP, dostavljaju pisano obrazloženje samo na zahtjev nadležnog organa.
- (11) Kreditne i finansijske institucije ili njihovi parent izdavači mogu, u cilju očuvanja stabilnosti finansijskog sistema, odložiti objavu insider informacija, uključujući privremene probleme likvidnosti i potrebu za podrškom centralne banke ili kreditora posljednje instance, pod sljedećim uslovima:
 - 1) objava informacija bi ugrozila finansijsku stabilnost izdavača i sistema;
 - 2) odlaganje je u javnom interesu;
 - 3) povjerljivost informacija može se osigurati;
 - 4) nadležni organ je dao saglasnost za odlaganje.
- (12) Izdavač je dužan dostaviti nadležnom organu dokaz o ispunjenju uslova iz stava 11 ovog člana, a nadležni organ procjenjuje opravdanost odlaganja najmanje jednom sedmično i odobrava odlaganje samo za period potreban za zaštitu javnog interesa.
- (13) Ako nadležni organ ne da saglasnost, izdavač je dužan odmah objaviti insider informacije.
- (14) Ako povjerljivost informacija čije je objavljivanje odloženo prestane da bude osigurana, izdavač ili učesnik u tržištu emisija je dužan odmah objaviti informacije.
- (15) Ovo uključuje situacije kada traževi ili informacije trećih lica dovoljno precizno odražavaju odložene insider informacije.
- (16) Osobe koje u okviru svog zaposlenja, profesije ili dužnosti objavljuju insider informacije trećim licima dužne su da iste informacije učine javno dostupnim istovremeno (ako je objava namjerna) ili bez odlaganja (ako je nenamjerna), osim ako je treće lice obavezano povjerljivošću.
- (17) Insider informacije u vezi sa izdavačima čiji su instrumenti uključeni u tržište rasta MSP mogu se objaviti na web stranici operatera tržišta, ukoliko operater to omogućava.

Liste osoba sa pristupom insider informacijama na tržištu rasta malih i srednjih preduzeća (SME growth market)

Član 7

- (1) Izdavači čiji su finansijski instrumenti uključeni u trgovanje na tržištu rasta malih i srednjih preduzeća (SME growth market) mogu, u skladu sa posebnim razlozima vezanim za integritet tržišta, biti obavezni da u liste osoba sa pristupom insider informacijama uključe sve osobe koje imaju pristup takvim informacijama.
- (2) Komisija može zahtijevati od izdavača na SME growth market da dostave liste osoba sa pristupom insider informacijama u standardizovanom formatu, u skladu sa tehničkim standardima ESMA, kako bi se obezbijedila dosljedna primjena i nadzor nad tim listama.
- (3) Liste osoba sa pristupom insider informacijama moraju sadržati podatke o:
 - 1) datumu i vremenu svake izmjene, koja se vrši zbog promjene razloga za uključivanje osobe, dodavanja ili uklanjanja osobe sa liste;
 - 2) potvrdi da je osoba poznata sa pravnim i regulatornim obavezama, uključujući sankcije za trgovinu na osnovu insider informacija i neovlašćeno objavljivanje;
 - 3) potvrdi da izdavač ili lice koje vodi listu ima stalni pristup kompletnim podacima iz liste, čak i kada angažuje treće lice za njeno vođenje.
- (4) Liste osoba sa pristupom insider informacijama na SME growth market dostavljaju se Komisiji na njen zahtjev, u formatu i na način propisan tehničkim standardima ESMA.

Obaveza obavještanja menadžera i povezanih osoba sa posebnim odredbama za prag i izuzetke

Član 8

- (1) Menadžer i povezane osobe dužni su da obavijeste izdavača ili učesnika tržišta emisija i Komisiju o transakcijama u skladu sa Zakonom, osim u slučajevima iz stava 2 ovog člana.
- (2) Obaveza obavještanja ne primjenjuje se na transakcije u finansijskim instrumentima povezanim sa akcijama ili obveznicama izdavača kada:
 - 1) se radi o jedinicama ili udjelima u kolektivnim investicionim fondovima ili portfeljima u kojima izloženost izdavačevim instrumentima ne prelazi 20%;
 - 2) osoba ne zna niti ima osnov da zna o sastavu investicionog portfelja;
 - 3) izloženost instrumentima ostaje unutar granica navedenih u tačkama 1) i 2) ovog stava.
- (3) Prag obaveze obavještanja menadžera iznosi 20.000 EUR ukupno u kalendarskoj godini, pri čemu se sve transakcije sabiraju bez netiranja. Nadležni organ može povećati prag na 50.000 EUR ili smanjiti na 10.000 EUR uz obavještanje ESMA-e o razlozima.
- (4) Tokom closed perioda propisanog Zakonom, izdavač može dopustiti trgovanje menadžeru ili povezanoj osobi u slučajevima:
 - 1) izuzetnih finansijskih poteškoća koje zahtijevaju hitnu prodaju instrumenata;
 - 2) transakcija u okviru zaposleničkih programa dionica ili štednih planova;
 - 3) transakcija koje ne proizlaze iz aktivnih investicionih odluka menadžera ili nastaju isključivo usljed eksternih faktora ili unaprijed definisanih uslova.
- (5) Obavještanje i vođenje lista menadžera i povezanih osoba mora biti u skladu sa tehničkim standardima ESMA-e za format, sadržaj i način dostave obavještanja.

Ovlašćenja Komisije za nadzor i pristup informacijama

Član 9

- (1) Za potrebe nadzora, Komisija može, u skladu sa ovlaštenjima iz Zakona:
 - 1) zahtjevati od subjekata nadzora postojeće zapise telefonskih razgovora, elektronskih komunikacija i evidencija saobraćaja podataka koje vode investiciona društva, kreditne i finansijske institucije, kao i administratori benchmarka ili nadzirani učesnici;
 - 2) zahtjevati, u meri dozvoljenoj nacionalnim zakonodavstvom, zapise saobraćaja podataka od telekomunikacionih operatera kada postoji osnovana sumnja na povredu propisa i kada su ti zapisi relevantni za nadzor;
 - 3) preduzeti sve neophodne mere za ispravno informisanje javnosti, uključujući naložene korektivne objave neistinitih ili obmanjujućih informacija od strane izdavača ili drugih lica.
- (2) Subjekti nadzora su obavezni da omoguće Komisiji pristup podacima iz stava 1 ovog člana i da ih dostave u formatu iz kojeg se podaci mogu izdvojiti ili, kada je to propisano evropskim ili nacionalnim zakonodavstvom, u mašinski čitljivom formatu.
- (3) Osobe koje Komisiji dostavljaju informacije u skladu sa ovim članom ne krše ugovorne ili zakonske obaveze o tajnosti i ne snose odgovornost za takvu dostavu.

Pravila o saradnji i razmjeni informacija

Član 10

- (1) Komisija, u skladu sa članovima Zakona koji uređuju saradnju i razmjenu informacija, može dodatno:
 - 1) saradivati sa ESMA i drugim nadležnim regulatornim tijelima u državama članicama i trećim zemljama radi koordinacije nadzora i razmjene informacija;

- 2) na zahtjev nadležnog regulatornog tijela druge države članice omogućiti ili koordinisati direktnu inspekciju, nadzor ili učešće ovlaštenih revizora i eksperata;
 - 3) razmjenjivati informacije dobijene od nadležnih tijela država članica ili trećih zemalja isključivo za izvršavanje njihovih nadzornih i administrativnih zadataka, uz poštovanje zaštite povjerljivih podataka;
 - 4) razmjenjivati informacije u vezi sa wholesale energy products u saradnji sa ACER i nadležnim tijelima država članica, uz koordinisani pristup nadzoru i sankcionisanju prekršaja;
 - 5) koristiti informacije dobijene od međunarodnih regulatornih tijela isključivo za izvršavanje nadzornih i administrativnih zadataka, bez kršenja tajnosti poslovnih podataka.
- (2) Komisija obezbjeđuje da svi subjekti nadzora koji pružaju informacije u skladu sa ovim pravilima ne krše ugovorne ili zakonske obaveze o tajnosti i ne snose odgovornost za takvu dostavu.
 - (3) ESMA ima ulogu facilitatora i koordinatora u razmjeni informacija između Komisije i nadležnih tijela drugih država članica i trećih zemalja, na zahtjev najmanje jedne nadležne komisije, uključujući i doprinos istragama kada je to opravdano prirodom slučaja.
 - (4) Komisija može zaključivati sporazume o saradnji sa regulatornim tijelima trećih zemalja radi olakšavanja razmjene informacija i sprovođenja nadzora u prekograničnim slučajevima, pri čemu se poštuju uslovi zaštite podataka propisani zakonom.

Mehanizam za razmjenu podataka o naložima

Član 11

- (1) Komisija i nadležna tijela nadziru trgovinska mjesta sa značajnom prekograničnom dimenzijom i, do 5. juna 2026, uspostavljaju mehanizam za kontinuiranu i blagovremenu razmjenu podataka o naložima na finansijskim instrumentima definisanim u stavu 4 ovog člana i prikupljenim sa tih tržišta, u skladu sa čl. 25 Uredbe (EU) br. 600/2014. Nadležna tijela mogu delegirati uspostavljanje mehanizma na ESMA.
- (2) Na zahtjev nadležnog tijela, podaci se zahtijevaju od relevantnog trgovinskog mjesta najkasnije u roku od četiri radna dana od datuma zahtjeva, a dostavljaju se tijelu koje je podnijelo prvi zahtjev u najkraćem mogućem roku, ali ne kasnije od roka propisanog u stavu 6 tačka 3 ovog člana.
- (3) Mehanizam za razmjenu podataka za obveznice i fjučers finansijske instrumente postaje operativan do 5. juna 2028.
- (4) Relevantno trgovinsko mjesto mora do 5. juna 2026. uspostaviti i održavati odgovarajuće sisteme, procedure i aranžmane koji omogućavaju blagovremenu razmjenu podataka o naložima.
- (5) Nadležna tijela mogu zahtijevati podatke za određeni skup finansijskih instrumenata, uključujući:
 - 1) akcije;
 - 2) obveznice;
 - 3) fjučerse.
- (6) ESMA razvija tehničke standarde za:
 - 1) specifikaciju mehanizma razmjene podataka i operativne aranžmane;
 - 2) sisteme i procedure trgovinskih mjesta;
 - 3) format i rokove za blagovremenu dostavu podataka.

Platforme za saradnju

Član 12

- (1) ESMA može, na zahtjev jednog ili više nadležnih tijela, u slučajevima ozbiljnih zabrinutosti zbog integriteta tržišta ili urednog funkcionisanja tržišta, uspostaviti i koordinisati platformu za saradnju.
- (2) Nadležna tijela su, na zahtjev ESMA-e, dužna da blagovremeno dostave sve neophodne informacije za funkcionisanje platforme.
- (3) Ako dva ili više nadležna tijela unutar platforme ne mogu postići saglasnost oko postupka, sadržaja mjere ili nepostupanja, ESMA može, na zahtjev bilo kojeg relevantnog nadležnog tijela, pomoći u postizanju dogovora.
- (4) ESMA, na zahtjev jednog ili više nadležnih tijela, može koordinisati on-site inspekcije. Nadležno tijelo matične države i druga relevantna nadležna tijela u okviru platforme mogu pozvati ESMA-u da učestvuje u inspekciji.
- (5) ESMA može, na zahtjev jednog ili više nadležnih tijela, uspostaviti platformu za saradnju zajedno sa Agencijom za saradnju regulatora energetskog sektora (ACER) i nadležnim tijelima koja nadgledaju tržišta robe, kada zabrinutosti zbog integriteta tržišta i urednog funkcionisanja tržišta obuhvataju i finansijska i spot tržišta.

Davanje ličnih podataka trećim zemljama

Član 13

- (1) Nadležno tijelo može prenositi lične podatke u treću zemlju samo kada je to potrebno za sprovođenje nadzora i nadležnosti prema zakonu, ovim pravilima i uz poštovanje Uredbe (EU) 2016/679. Prenos se vrši po pojedinačnom slučaju.
- (2) Treća zemlja kojoj se podaci prenose ne smije dalje prenositi podatke drugoj trećoj zemlji bez izričite pismene dozvole nadležnog tijela koje je prvobitno prenijelo podatke i mora se pridržavati svih uslova koje to nadležno tijelo odredi.
- (3) Nadležno tijelo može dati lične podatke koje je primilo od drugog nadležnog tijela države članice samo uz prethodnu izričitu saglasnost nadležnog tijela koje je podatke dostavilo i isključivo za svrhe za koje je saglasnost data.
- (4) Svaki prenos ličnih podataka mora biti dokumentovan i čuvati se evidencija o svrsi prenosa, odobrenju i trećoj strani kojoj su podaci dostavljeni.

Stupanje na snagu i primjena

Član 14

- (1) Ova Pravila stupaju na snagu osmoga dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.
- (2) Primjena ovih Pravila počinje od dana početka primjene odredbi Zakona o tržištu kapitala (Službeni list Crne Gore, br. 016/2026).

Prilog: Indikatori manipulativnog ponašanja na tržištu kapitala

Ovaj prilog daje indikatore manipulativnog ponašanja u skladu s čl. 12 MAR-a, koji se primjenjuju prilikom nadzora i ispitivanja transakcija ili naloga na tržištu od strane Komisije za tržište kapitala i učesnika tržišta.

A. Indikatori manipulativnog ponašanja vezani za davanje lažnih ili obmanjujućih signala i osiguranje cijene

Bez prejudiciranja da sami po sebi predstavljaju tržišnu manipulaciju, prilikom analize transakcija i naloga uzimaju se u obzir sljedeći indikatori :

1. Nalozi ili transakcije koje predstavljaju značajan udio dnevnog volumena određenog finansijskog instrumenta, srodnog spot ugovora o robi ili aukcionog proizvoda baziranog na emisijskim jedinicama, posebno kada dovode do značajne promjene cijene.
2. Nalozi ili transakcije od strane lica sa značajnom kupovnom ili prodajnom pozicijom koje uzrokuju značajne promjene cijene.
3. Transakcije koje ne mijenjaju stvarnog vlasnika finansijskog instrumenta, srodnog spot ugovora ili aukcionog proizvoda (tzv. round-trip trades).
4. Nalozi ili transakcije koji uključuju brze promjene pozicija i predstavljaju značajan udio dnevnog volumena, što može biti povezano sa značajnim promjenama cijene.
5. Nalozi ili transakcije koncentrisani u kratkom vremenskom periodu trgovinske sesije, dovodeći do promjene cijene koja je kasnije poništena.
6. Nalozi koji izmjenjuju prikaz najbolje ponude ili tražene cijene ili opšte stanje knjige naloga, a zatim se uklanjaju prije izvršenja.
7. Nalozi ili transakcije izvršeni u ili oko trenutaka kada se računaju referentne cijene, cijene poravnanja i valorizacije, uz uticaj na te cijene.

B. Indikatori manipulativnog ponašanja vezani za korišćenje fiktivnih uređaja ili drugih oblika obmane

Prilikom analize transakcija i naloga, mogući indikatori su:

1. Nalozi ili transakcije koje su praćene ili prethodne širenju lažnih ili obmanjujućih informacija od strane istih lica ili lica povezanih s njima.
2. Nalozi ili transakcije izvršeni prije ili nakon objavljivanja investicionih preporuka koje su netačne, pristrasne ili jasno pod uticajem materijalnog interesa od strane istih lica ili povezanih lica.

Ovaj prilog predstavlja smjernice za prepoznavanje potencijalno manipulativnog ponašanja, a ne listu prekršaja. Komisija zadržava pravo razmatranja drugih pokazatelja u skladu s relevantnim zakonskim odredbama i pravilima tržišta.

1205.

На основу члана 82 став 1 тачка 3 Устава Црне Горе, члана 10 Закона о Заштитнику/ци људских права и слобода („Службени лист Црне Горе”, бр. 42/11, 32/14, 21/17 и 3/26) и Одлуке о броју замјеника/ца Заштитника/це људских права и слобода Црне Горе („Службени лист Црне Горе”, број 64/11), Скупштина Црне Горе 28. сазива на Шестој сјединици Првог редовног (прољећњег) засиједања у 2026. години, дана 8. маја 2026. године, донијела је

О Д Л У К У**О ИМЕНОВАЊУ ЗАМЈЕНИКА ЗАШТИТНИКА ЉУДСКИХ ПРАВА И СЛОБОДА ЦРНЕ ГОРЕ****Члан 1**

За замјеника Заштитника људских права и слобода Црне Горе именује се Менсур Бошњак.

Члан 2

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у „Службеном листу Црне Горе”.

Број: 00-74/26-24/1

ЕПА 972 XXVIII

Подгорица, 8. мај 2026. године

Скупштина Црне Горе 28. сазива

Предсједник,

Андрија Мандић, с.р.

1206.

Na osnovu člana 93 stav 1 tačka 1 Zakona o sprečavanju korupcije ("Službeni list Crne Gore", br. 54/24) i člana 28 stav 3 Poslovnika o radu Savjeta Agencije za sprečavanje korupcije ("Službeni list Crne Gore", br. 80/24), Savjet Agencije za sprečavanje korupcije, na sjednici održanoj 17.04.2026. godine, donio je sljedeću

ODLUKU

1. **Kristina Braletić**, diplomirana pravica, bira se za direktoricu Agencije za sprečavanje korupcije, na period od pet godina.
2. Prava i obaveze iz stava 1 ove odluke počinju da teku dana 17.04.2024. godine.

Broj: 00-620/20-26

Podgorica, 17.04.2026. godine

Savjet Agencije za sprečavanje korupcije
Predsjednik Savjeta
Pavle Ćupić, s.r.